

تاریخچہ دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

(بر اساس تاریخ شفاهی و اسناد)

مدیر اجرایی طرح: دکتر محمدتقی ایمان پور

همکاران طرح: جمشید قشنگ و جواد راشکی علی آباد

تاریخچه

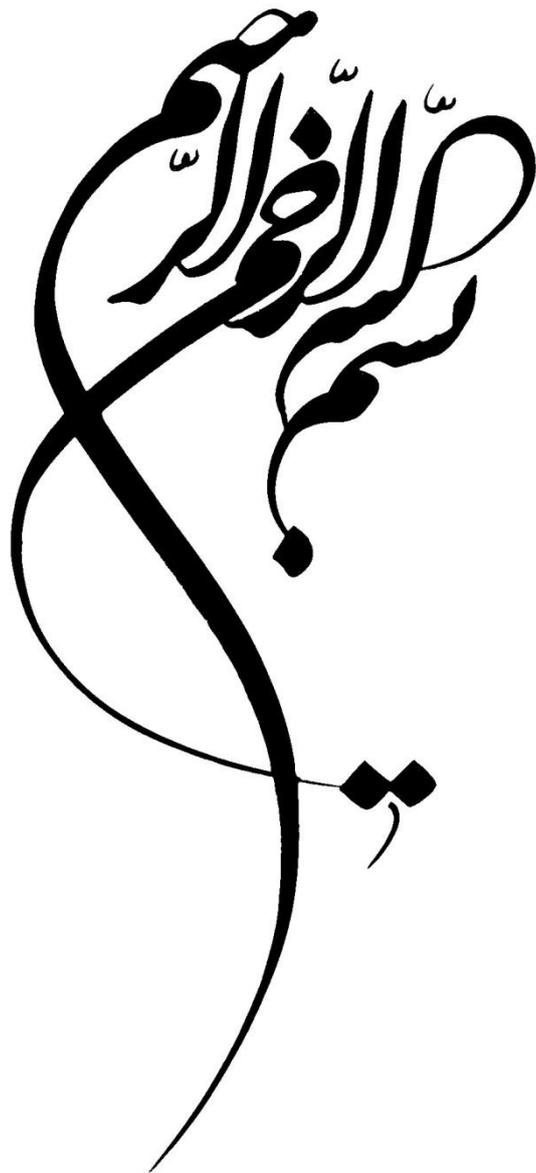
دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

(بر اساس تاریخ شفاهی و اسناد)

مدیر اجرایی طرح: دکتر محمدتقی ایمان پور

همکاران طرح: جمشید قشنگ و جواد راشکی علی آباد

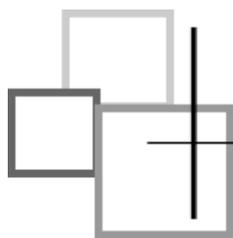
به روزرسانی

شرح به روزرسانی	تاریخ
تهیه نسخه اصلی	تابستان ۱۳۹۸
افزودن فعالیت‌های سال ۱۳۹۹	تابستان ۱۳۹۹
<p>ویرایش سطحی</p> <p>در انتهای بخش (۱-۲)، تغییرات ابنیه‌ای اضافه شد.</p> <p>جدول مدیر گروه‌ها به روزرسانی شد.</p> <p>در انتهای فصل وضعیت دانشکده مهندسی در مهم‌ترین رخدادهای بخش‌های ۳-۵ (نکوداشت استادان پیش‌کسوت) و ۳-۶ (همه‌گیری کوید-۱۹ (کرونا)) اضافه شد.</p> <p>در انتهای بخش تدریس و تکنولوژی آموزش (بخش ۵-۱-۳)، رئوس فعالیت‌های آموزشی دانشکده و گروه‌ها در سال ۱۳۹۹ اضافه شد.</p> <p>در انتهای بخش نظام پژوهش (بخش ۵-۲-۱)، رئوس فعالیت‌های پژوهشی دانشکده در سال ۱۳۹۹ افزوده شد.</p>	تابستان ۱۴۰۰

فهرست مطالب

۱	پیش‌گفتار	۱
۵	۱- مقدمات	۵
۶	۱-۱- ظهور دانشگاه و دانشکده مهندسی در ایران	۶
۷	۱-۲- شکل‌گیری دانشگاه در مشهد	۷
۸	۱-۳- شکل‌گیری دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۸
۸	۱-۳-۱- تأسیس دانشکده	۸
۸	۱-۳-۲- مجتمع آموزش صنعتی خراسان و دانشگاه کار (دانشگاه کار و پیشه)	۸
۱۰	۱-۳-۳- ادغام دانشگاه کار با دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۱۰
۱۱	۱-۳-۴- مکان‌های اولیه دانشکده	۱۱
۱۳	۱-۳-۵- مکان کنونی دانشکده	۱۳
۱۷	۲- گسترش و توسعه دانشکده	۱۷
۱۸	۲-۱- گسترش فضایی و مکانی	۱۸
۲۰	۲-۲- گسترش جمعیتی	۲۰
۲۱	۲-۳- گسترش رشته‌ها (گروه‌های آموزشی)، گرایش‌ها و مقاطع تحصیلی	۲۱
۲۲	۲-۳-۱- گروه مهندسی مکانیک	۲۲
۲۵	۲-۳-۲- گروه مهندسی برق	۲۵
۲۷	۲-۳-۳- گروه مهندسی عمران	۲۷
۳۰	۲-۳-۴- گروه مهندسی کامپیوتر	۳۰
۳۲	۲-۳-۵- گروه مهندسی شیمی	۳۲
۳۴	۲-۳-۶- گروه مهندسی مواد و متالورژی	۳۴
۳۶	۲-۳-۷- گروه مهندسی صنایع	۳۶
۳۷	۲-۴- تأثیرگذاری در تأسیس دانشکده‌های دیگر	۳۷
۳۷	۲-۴-۱- تأسیس دانشکده معماری و شهرسازی	۳۷
۳۸	۲-۴-۲- تأسیس دانشکده منابع طبیعی و محیط‌زیست	۳۸
۳۹	۳- وضعیت دانشکده مهندسی در مهم‌ترین رخداد‌های سیاسی، نظامی، فرهنگی	۳۹
۴۰	۳-۱- انقلاب اسلامی	۴۰
۴۴	۳-۲- انقلاب فرهنگی	۴۴

۴۷.....	جنگ تحمیلی.....	۳=۳
۵۴.....	نهیضت سوادآموزی.....	۳-۴
۵۵.....	نکوداشت استادان پیش‌کسوت.....	۳-۵
۵۵.....	همه‌گیری کوید-۱۹ (کرونا).....	۳-۶
۵۶.....	۴- ارتباط علمی دانشکده مهندسی با صنایع، ارگان‌ها، سازمان‌ها و مراکز.....	
۵۸.....	۴-۱- نخستین تعاملات دانشکده با بیرون از دانشگاه پس از پیروزی انقلاب اسلامی.....	
۵۹.....	۴-۲- کمک به صنایع در دوران انقلاب فرهنگی و تعطیلی دانشگاه‌ها.....	
۵۹.....	۴-۳- گروه مهندسی مکانیک و ارتباط با صنعت خودرو.....	
۶۲.....	۴-۴- گروه مهندسی مکانیک و ارتباط با سایر ارگان‌ها و صنایع.....	
۶۴.....	۴-۵- گروه مهندسی برق و ارتباط با صنایع، ارگان‌ها و مراکز.....	
۶۸.....	۴-۶- گروه مهندسی عمران و ارتباط با مراکز، سازمان‌ها و ارگان‌ها.....	
۷۱.....	۴-۷- گروه مهندسی کامپیوتر و ارتباط با مراکز، سازمان‌ها و ارگان‌ها.....	
۷۳.....	۴-۸- گروه مهندسی شیمی و ارتباط با صنعت نفت و گاز.....	
۷۵.....	۴-۹- گروه مهندسی شیمی و ارتباط با سایر مراکز، سازمان‌ها و ارگان‌ها.....	
۷۶.....	۴-۱۰- گروه مهندسی مواد و متالورژی و ارتباط با صنعت فولاد و سایر صنایع.....	
۸۱.....	۴-۱۱- گروه مهندسی صنایع و ارتباط با صنعت، سازمان‌ها و ارگان‌ها.....	
۸۲.....	۴-۱۲- خدمات دانشکده مهندسی به دانشگاه فردوسی مشهد و تعامل آن‌ها با یکدیگر.....	
۸۵.....	۵- آموزش و پژوهش.....	
۸۶.....	۵-۱- آموزش.....	
۸۶.....	۵-۱-۱- الگوی نظام آموزشی.....	
۸۷.....	۵-۱-۲- مواد درسی.....	
۸۸.....	۵-۱-۳- تدریس و تکنولوژی آموزش.....	
۹۱.....	۵-۲- پژوهش.....	
۹۱.....	۵-۱-۲- نظام پژوهش.....	
۹۳.....	۵-۲-۲- نشریات و مجلات.....	
۹۴.....	۵-۲-۳- کنفرانس‌ها.....	
۹۵.....	سخن واپسین.....	
۹۷.....	منابع و مآخذ.....	
۱۱۰.....	پیوست یک- فهرست‌ها.....	
۱۱۵.....	پیوست دو- تصویرها.....	

پیش گفتار

پیش‌گفتار

در ابتدای سال ۱۳۹۵ خورشیدی، ایده تدوین تاریخچه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد را رئیس وقت این دانشکده، دکتر حبیب رجبی مشهدی، مطرح نمودند. این طرح با دکتر محمدتقی ایمان پور، استاد و مدیر وقت گروه تاریخ دانشگاه فردوسی مشهد و همچنین دکتر سلمان ساکت، رئیس مرکز آثار مفاخر و اسناد دانشگاه فردوسی مشهد در میان گذاشته شد. پس از برگزاری جلساتی در این خصوص، این طرح مورد تأیید و پذیرش طرفین قرار گرفت و مقدمات انجام طرح فراهم گردید. پس از عقد قرارداد بین دکتر محمدتقی ایمان پور، به‌عنوان مجری از یک طرف و آقایان دکتر حبیب رجبی مشهدی و دکتر سلمان ساکت به‌عنوان کارفرما از طرف دیگر، کار بر روی طرح به سرپرستی آقای جمشید قشنگ، عضو هیئت‌علمی سابق گروه تاریخ دانشگاه فردوسی مشهد و کارمند کنونی بخش تاریخ شفاهی کتابخانه آستان قدس رضوی، آغاز گردید. همکاران پروژه از همان روزهای آغازین و به‌طور هم‌زمان و موازی در دو گروه مختلف، به جمع‌آوری و ثبت اطلاعات از طریق تاریخ شفاهی (گفت‌وگو با افراد مطلع) و همچنین مطالعه اسناد بایگانی شده دانشکده مهندسی اقدام کردند و پس از اتمام مصاحبه‌ها، پیاده‌سازی نوارها و گردآوری اسناد، آن‌ها را طبقه‌بندی،

گزینه‌ش و به شکل حاضر، تدوین نمودند. اعضای این گروه در بخش‌های مختلف به ترتیب حروف الفبا عبارت‌اند از: بخش گفت‌وگو: جواد راشکی علی‌آباد، سعید فضایی هاشمی، جمشید قشنگ و جلیل قصابیان گزکوه. بخش بررسی و یادداشت‌برداری اسناد: مهدیه آخوندزاده، جواد راشکی علی‌آباد، مریم علی‌فتح‌آبادی و سعید فضایی هاشمی.

بخش پیاده‌سازی، بازشنوایی و تایپ: مهدیه آخوندزاده، بهاره احسانی، زهره راضی، فرشته رُخشی‌پور، مریم علی‌فتح‌آبادی، حدیث کامرانی‌فر، حانیه ماهری، پروانه محمدی، سعید فضایی هاشمی و سکینه یوسفی.

بخش طبقه‌بندی اطلاعات تاریخ شفاهی: جواد راشکی علی‌آباد، جمشید قشنگ و سکینه یوسفی.

بخش تدوین: جواد راشکی علی‌آباد.

هدف اصلی از انجام چنین پروژه‌ای، ثبت و حفظ آگاهی‌های باقی‌مانده از تاریخچه این دانشکده با سابقه دانشگاه فردوسی مشهد بوده است. از آنجایی که در بسیاری موارد، اسناد لازم برای ثبت و نوشتن تاریخچه دانشکده وجود نداشت، تصمیم گرفته شد اساس این پژوهش بر تاریخی شفاهی، یعنی مصاحبه با پیشکسوتان دانشکده اعم از استادان، کارکنان و فارغ‌التحصیلان دانشکده که خوشبختانه بسیاری از آنان در قید حیات هستند، قرار گیرد و در کنار آن، از اسناد موجود به‌عنوان مکمل و تأیید ادعاها استفاده شود؛ از این رو هم‌زمان با انجام مصاحبه‌ها، که در یک زمان‌بندی نسبتاً طولانی با تعداد ۷۴ نفر از اعضای هیئت‌علمی گروه‌های مختلف و همچنین کارمندان و دانشجویان سابق دانشکده انجام شد، تعداد زیادی از پوשה‌دان‌های بخش بایگانی دانشکده مهندسی بررسی شد که حاصل آن، نوشتار حاضر است.

لازم به توضیح است که گفت‌وگوها با دوربین فیلم‌برداری و ضبط‌صوت، ضبط گردیده و پس از پیاده‌سازی و تایپ، متن تایپی مصاحبه‌ها واصل نوارهای مصاحبه همه در اختیار دانشکده و همچنین موزه و مرکز آثار مفاخر و اسناد دانشگاه فردوسی مشهد قرار گرفته است. فقط در دو مورد به‌صورت اتفاقی گفت‌وگوهایی با افراد مطلع (داوود اسدیان و نکتم هوشمند) انجام شد که در آن هنگام، وسایل و امکانات ضبط فراهم نبود. همچنین در یک مورد طی یک گفت‌وگوی تلفنی با خانم لیلا دهقان، اطلاعاتی دربارهٔ طرح حاضر، کسب گردید که اطلاعات اخذشده، همراه با تاریخ مکالمه به ایشان ارجاع داده شد.

برخی آگاهی‌ها در راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد و وبگاه دانشگاه آمده که از آن‌ها نیز در مواقع لزوم استفاده شده است. باید توجه داشت که اغلب گفت‌وگوها در سال ۱۳۹۵ صورت گرفته و آگاهی‌هایی که ارائه شده بیشتر تا سال ۱۳۹۵ را در برمی‌گیرد. مطالبی هم که از راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد استفاده شده مربوط به آخرین نسخهٔ به‌روزرسانی شده در سال ۱۳۹۵ است.

از آنجا که اطلاعات درج‌شده در این نوشتار تنها محدود به همین مقدار از آگاهی‌هایی است که از گفت‌وگوها استخراج شده و یا در اسناد موجود باقی‌مانده است، نمی‌توان ادعا کرد که تاریخچه دانشکده مهندسی کامل بوده و هرچه در این نوشتار آمده با آنچه اتفاق افتاده منطبق است؛ زیرا اطلاعات فراوان دیگری ممکن است وجود داشته یا دارد که از نظر ما دورمانده است و اسنادی وجود داشته که مفقودشده و یا ما به آن‌ها دسترسی نداشته‌ایم. بعلاوه، انتخاب مصاحبه‌شوندگان اغلب با مشورت رئیس وقت دانشکده و همکاران ایشان و بدون هرگونه جهت‌گیری‌های فکری و سیاسی انجام شده است، اما این واقعیت را هم نمی‌توان انکار کرد که سلیق افراد متفاوت است و هر یک از مصاحبه‌شوندگان با توجه به نوع نگرش و حساسیت خاص خود به تشریح رویدادهای دانشکده پرداخته‌اند و تنها نکاتی را که از نظر آن‌ها مهم بوده است، مطرح کرده‌اند. از این‌رو ممکن است پس از انتشار این تاریخچه، موارد و اطلاعات دیگری به ذهن برخی خوانندگان برسد و احساس کنند جای آن‌ها در اینجا خالی است، که البته ادعای درستی است. در این باره باید گفت این نوشتار تنها آغازی بر روند ثبت و ضبط تاریخ ارزشمند دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی دانشگاه فردوسی مشهد است و دست‌اندرکاران این طرح، خوشحال خواهند شد اگر بتوانند بدین‌وسیله اذهان افراد مطلع نسبت به تاریخ دانشکده مهندسی را تحریک به ثبت و ضبط آگاهی‌های تاریخی خود به‌عنوان بخشی از فرهنگ و هویت ارزشمند دانشگاه فردوسی مشهد نمایند؛ بنابراین این نوشتار مقدمه و آغازی است که امید است پس‌از این نیز پی گرفته شود و ضمن برطرف شدن نقصان‌های آن، در یک روند روبه‌جلو، رفته تکمیل شده و به اطلاعات آن اضافه گردد. در نهایت وظیفه خود می‌دانیم از همه افرادی که در این طرح، همکاری و همراهی‌های لازم را انجام داده‌اند، کمال تشکر را داشته باشیم؛ خصوصاً از:

همهٔ گفت‌وگو شوندگان محترمی که با روی گشاده وقتشان را در اختیار ما قرار دادند.

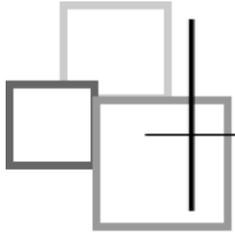
دکتر حبیب رجبی مشهدی، رئیس وقت دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، که باعلاقه، اشتیاق و حساسیت پیگیر انجام طرح بودند.

دکتر سلمان ساکت، رئیس موزه و مرکز آثار مفاخر و اسناد دانشگاه فردوسی مشهد و همچنین مریم اورعی کارمند موزهٔ دانشگاه فردوسی مشهد که برخی از اسناد و تصاویر قدیمی مربوط به دانشکده مهندسی را در اختیار گذاشتند. محمد حمیدی، مسئول دفتر رئیس دانشکده مهندسی که انجام هماهنگی‌های لازم در برگزاری جلسات و ارائهٔ امکانات به کمک ایشان میسر می‌شد.

محمد اسماعیل‌زاده خادر، کارمند بخش بایگانی دانشکده مهندسی که اسناد دانشکده را در اختیار قرار می‌دادند.

جواد روستایی و خدمتگزاران حوزه ریاست که با پذیرایی‌های خود، موجب رفع خستگی همکاران طرح می‌شدند. بخش تاریخ شفاهی سازمان اسناد و کتابخانه‌های آستان قدس رضوی که فایل‌های اطلاعاتی چند گفت‌وگویی را که درباره دانشکده مهندسی و دانشگاه فردوسی مشهد در آن سازمان انجام شده بود، در اختیار قرار دادند. اداره شاهد و ایثارگر دانشگاه فردوسی مشهد که کتاب مسافران عرش و همچنین عکس‌های شهدای دانشکده مهندسی مشهد را در اختیار قرار دادند. روابط عمومی دانشگاه فردوسی مشهد که آخرین نسخه به‌روزرسانی شده "راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد" را در اختیار گذاشتند. زهرا آخرتی که فایل‌های گفت‌وگو را جهت آماده‌سازی اطلاعات به همکاران طرح می‌رساندند. محمد نظرزاده که برخی منابع اطلاعاتی را به همکاران طرح عرضه کردند.

گروه پژوهش

١- مقدمات

۱-۱ - ظهور دانشگاه و دانشکده مهندسی در ایران

برای دنبال کردن پیشینه دانشگاه در ایران باید به گذشته‌های دور تاریخ ایران نظر کنیم. در پژوهش‌های امروزی، از مرکز علمی - آموزشی جندی شاپور به‌عنوان اولین دانشگاه در ایران، با عنوان «دانشگاه جندی شاپور» یاد می‌شود که تأسیس آن به دوره ساسانیان بازمی‌گردد و فعالیتش بعد از اسلام نیز تا دوره خلافت عباسی دوام داشته است.

در تاریخ ایران بعد از اسلام اگر بخواهیم از مراکز آموزشی عمده سخن بگوییم، جا دارد از نظامیه‌های عصر سلجوقی یاد کنیم که به همت خواجه نظام الملک توسی در شهرهای مهم آن دوران جهت آموزش علوم دینی و غیر دینی تأسیس شده بود و هرچند تحت عنوان مدارس نظامیه از آن یاد می‌شود؛ اما به نظر می‌رسد به لحاظ آموزشی و تربیت افراد متخصص، این مراکز مکان‌هایی فراتر از مدرسه بوده‌اند.

در عصر ایلخانان نیز مجموعه‌ای تحت عنوان ربع رشیدی در تبریز به اهتمام خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی ایجاد گردید که دانشمندان و استادان رشته‌های مختلف علمی از سراسر جهان اسلام برای درس و تحقیق به آنجا دعوت می‌شدند. برخی این مجموعه را دانشگاه بزرگ و شهرک علمی - تحقیقاتی نام داده‌اند؛ چراکه علاوه بر امکانات، تجهیزات و تسهیلات فراوانی که داشته، دارای نظام آموزشی، پژوهشی و پرورشی بوده است و بر اساس برنامه‌ریزی دقیق اداری - مالی اداره می‌شده است.^۱

در عصر جدید، چنانچه دانشگاه را مرکزی جامع برای آموزش اکثر علوم - به سبک دانشگاه‌های غربی - بدانیم، می‌بایست ابتدا از دارالفنون یاد کنیم که در سال ۱۲۳۰ خورشیدی به همت امیرکبیر تأسیس شد و در آن، رشته‌های گوناگون علمی از جمله رشته مهندسی با بهره‌گیری از دانش اروپائیان آموزش داده می‌شد. درواقع تجربه دارالفنون مقدمه و بستری بود برای تأسیس مراکزی که از غرب اقتباس شده بود و "اونیورسیتیه" یا دانشگاه نامیده می‌شد.

ظاهراً در سال ۱۳۰۵ خورشیدی و در دوره ششم مجلس شورای ملی، ایده تأسیس اونیورسیتیه مطرح شده است و وزیر وقت معارف از این ایده استقبال کرده و اونیورسیتیه را دارالعلوم نامیده است. بعدها در سال ۱۳۰۷ دکتر محمود حسابی و در سال ۱۳۱۰ دکتر عیسی صدیق که مأموریت یافت در سفر به امریکا درباره چنین مراکزی پژوهش کند، طرح‌هایی

^۱ چیت‌سازیان، امیرحسین، «دانشگاه بزرگ ربع رشیدی و شهرک علمی و تحقیقاتی آن»، آموزش عالی در گستره تاریخ و تمدن اسلامی، به اهتمام امیرحسین چیت‌سازیان، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷، صص ۳۴۶-۳۴۵.

برای ایجاد دانشگاه ارائه کردند.^۲ این طرح در سال ۱۳۱۳ خورشیدی به تصویب مجلس رسید و در نهایت توسط علی اصغر حکمت، وزیر وقت معارف این طرح عملیاتی شد و دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ تأسیس گردید.^۳ با تأسیس دانشگاه تهران، دانشکده فنی به عنوان یکی از شش دانشکده اولیه، به منظور توسعه بخش مهندسی و صنعت بنیان نهاده شد. این دانشکده از سال ۱۳۱۳ با ۴۰ دانشجو در رشته‌های مهندسی راه و ساختمان، مهندسی مکانیک، مهندسی برق و مهندسی معدن در محل طبقه دوم دارالفنون آغاز به کار کرد.^۴ پس از تأسیس موفقیت آمیز دانشگاه تهران، در سال ۱۳۲۸ قانون تأسیس دانشگاه در شهرستان‌ها با اولویت دانشکده‌های پزشکی و کشاورزی به تصویب رسید. از سال ۱۳۳۳ بسیاری از مدارس عالی به دانشکده تبدیل شدند و از مجموع دانشکده‌ها، در برخی شهرستان‌ها از جمله مشهد، دانشگاه به وجود آمد.^۵

۱-۲- شکل‌گیری دانشگاه در مشهد

نخستین بار در سال ۱۳۱۳ خورشیدی ایده ایجاد دانشگاه در مشهد مطرح گردید. سپس در سال ۱۳۲۸ آموزشگاه عالی بهداری به دانشکده پزشکی تبدیل شد و این نخستین گام در راه شکل‌گیری دانشگاه در مشهد بود.^۶ با گذشت چند سال از تشکیل دانشکده پزشکی، دکتر سامی‌راد، رئیس وقت دانشکده پزشکی، اقدامات و رایزنی‌هایی را با کارکنان اداره فرهنگ جهت تأسیس دانشکده ادبیات انجام داد تا با افتتاح این دانشکده در کنار دانشکده پزشکی، مقدمات ایجاد دانشگاه در شهر مشهد فراهم شود.^۷ سرانجام در سال ۱۳۳۴ مجوز تشکیل دانشکده ادبیات صادر شد و این دانشکده با شانزده دانشجو و یک استاد فعالیت خود را آغاز کرد. سپس در سال ۱۳۳۵ با توجه به این مصوبه قانونی که در شهرستان‌ها هنگامی که حداقل دو دانشکده تشکیل شود می‌توان آن مرکز علمی را دانشگاه نامید، تأسیس دانشگاه مشهد محقق گردید.^۸ در واقع، پس از دانشگاه‌های تهران و تبریز، مشهد سومین شهر ایران بود که پدیده دانشگاه را در خود تجربه می‌کرد. پس از آن به دنبال گسترش آموزش عالی در کشور، به ترتیب دانشکده‌های معقول و منقول (الهیات)، علوم پایه، دندانپزشکی، علوم دارویی و تغذیه، علوم تربیتی و روانشناسی، کشاورزی و دانشکده مهندسی به مجموعه دانشگاه مشهد افزوده شد.^۹

در سال ۱۳۵۳ به دلیل اینکه مشهد، شهر تاریخی توس، زادگاه و خاستگاه مهم‌ترین شخصیت فرهنگی - ادبی کشور را در خود جای داده است؛ دانشگاه مشهد را به دانشگاه فردوسی مشهد نام‌گذاری کردند. پس از انقلاب اسلامی دانشگاه

^۲ تکمیل همایون، ناصر، آموزش و پرورش در ایران، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی ۱۳۸۵، صص ۸۸-۸۷.

^۳ همان: ۸۸؛ وبگاه دانشگاه تهران (تاریخچه/ut.ac.ir/fa/page/200) تاریخ مراجعه ۲۵ آذر ۹۶.

^۴ وبگاه پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران (eng.ut.ac.ir/fa/history) تاریخ مراجعه ۲۵ آذر ۹۶.

^۵ تکمیل همایون، ناصر. آموزش و پرورش در ایران، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی ۱۳۸۵، صص ۹۹-۹۸.

^۶ وبگاه دانشکده پزشکی مشهد (www.mums.ac.ir/medical/fa/ExistStatus) تاریخ مراجعه ۲۷ آذر ۹۶.

^۷ گفت‌وگو با عباسعلی باغانی، جلسه اول، ۹۱/۱۱/۲.

^۸ وبگاه دانشکده پزشکی مشهد (www.mums.ac.ir/medical/fa/ExistStatus) تاریخ مراجعه ۲۷ آذر ۹۶؛ گفت‌وگو با عباسعلی باغانی، جلسه اول، ۹۱/۱۱/۲.

^۹ وبگاه دانشگاه فردوسی مشهد (www.um.ac.ir/pages-display-id-78.html) تاریخ مراجعه ۲۵ آذر ۹۶.

علوم پزشکی از دانشگاه فردوسی مشهد تفکیک شد و با افزوده شدن بسیاری از دانشکده‌های دیگر به اضافه سایر مؤسسات علمی و پژوهشکده‌ها، دانشگاه فردوسی مشهد به‌عنوان بزرگ‌ترین دانشگاه شرق کشور مطرح گردید.^{۱۰}

۱-۳-۱- شکل‌گیری دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

۱-۳-۱-۱- تأسیس دانشکده

اسفندماه سال ۱۳۵۳ در جریان صد و چهاردهمین نشست شورای گسترش آموزش عالی، ایجاد یک قطب مهندسی قوی در شرق کشور برای پرورش استعدادهای فنی به‌عنوان نیروی متخصص صنعتی مطرح شد.^{۱۱} در همان سال گروهی تحت عنوان هیئت مؤسس دانشکده مهندسی تشکیل شده بود که رئیس دانشکده علوم^{۱۲} نیز در زمره آن گروه بود. این هیئت مؤسس، دکتر حبیب‌اللهی از انگلستان و دکتر فامیلی از کانادا را به مشهد فراخواندند و ایشان در محل سازمان مرکزی دانشگاه واقع در میدان تقی‌آباد برنامه‌ریزی و مقدمات لازم را جهت تأسیس دانشکده مهندسی انجام دادند.^{۱۳} بر این اساس، دانشکده مهندسی به مجموعه دانشگاه فردوسی مشهد اضافه گردید. این دانشکده، مهرماه ۱۳۵۴ تعداد سی دانشجو در رشته مهندسی مکانیک و سی دانشجو در رشته مهندسی برق پذیرش کرد. رشته مهندسی برق به دلیل عدم تأمین کادر آموزشی منحل شد و دانشجویان پذیرش‌شده به سایر دانشگاه‌ها - عمدتاً دانشگاه پلی‌تکنیک (امیرکبیر) - منتقل شدند؛ بنابراین دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد با رشته مهندسی مکانیک در سال ۱۳۵۴ فعالیت خود را آغاز کرد.^{۱۴} به مدت چهار سال رشته مهندسی مکانیک تنها رشته‌ای بود که در دانشکده مهندسی آموزش داده می‌شد، تا این که در سال ۱۳۵۸ شرایط برای راه‌اندازی رشته مهندسی برق مهیا شد.^{۱۵}

۱-۳-۱-۲- مجتمع آموزش صنعتی خراسان و دانشگاه کار (دانشگاه کار و پیشه)

پیش از تأسیس دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، از اولین مراکز پرورش افراد در سطوح آموزشی بالاتر از مدرسه در زمینه مهندسی می‌توان به انستیتو تکنولوژی مشهد اشاره کرد که تأسیس آن به قبل از دهه ۱۳۵۰ خورشیدی برمی‌گردد. این مرکز آموزشی دانشجویانی در سطح استادکار ماهر یا تکنسین درجه یک (مقطع فوق‌دیپلم

^{۱۰} همان

^{۱۱} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۰؛ تاریخچه و راهنمای دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۲۴۳

^{۱۲} دکتر صمیمی

^{۱۳} گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه اول، ۹۶/۱/۲۲.

^{۱۴} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۰؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با خلیل فرهنگ دوست، ۹۵/۷/۵؛ گفت‌وگو با جعفر عبادی، ۹۵/۶/۱۵؛ گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه اول، ۹۶/۱/۲۲؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷.

^{۱۵} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۰؛ گفت‌وگو با محمدرضا مه‌پیکر، ۹۵/۸/۱؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵؛ گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

یا کاردانی امروزی) تربیت می‌کرده^{۱۶} و دارای رشته‌های ساختمان، برق و مکانیک (تأسیسات حرارتی - برودتی) بوده است. گویا از سال ۱۳۵۱ خورشیدی، آقای حسن هنربخش با هدایت وزارت علوم و آموزش عالی پیگیر ایجاد مجتمع آموزش صنعتی در مشهد بوده است. این مرکز در تهران و برخی شهرهای کشور شعبه داشته است.^{۱۷} بر اساس اسناد بایگانی‌شده در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، این مرکز آموزشی تحت عنوان "مجتمع آموزش صنعتی خراسان"، "مجتمع آموزش صنعتی کشور-مرکز خراسان"، "دانشکده خراسان" و "دانشکده مشهد" در شهر مشهد فعال بوده است.^{۱۸} این مرکز بعدها با دانشگاه کار (کار و پیشه) مرتبط شده است.^{۱۹} گویا دانشگاه کار و پیشه، مجتمع‌های آموزش صنعتی کشور را زیر پوشش خود قرار می‌داده و به تدریج این مجتمع‌ها را به دانشگاه کار تبدیل می‌کرده است. دانشگاه کار ابتدا دارای سه شعبه اصلی بوده است: شعبه تهران، شعبه اصفهان و شعبه مشهد؛^{۲۰} شعبه تهران، گویا واحدی هم در سبزوار داشته است.^{۲۱} واحد سبزوار در فاصله اندکی پس از انقلاب اسلامی به دلیل ناکافی بودن استادان آن و عدم توانایی در جذب استاد، منحل می‌شود و به شعبه مشهد می‌پیوندد.^{۲۲} لازم به توضیح است که اوایل سال ۱۳۵۷ دو کارگاه ماشین‌ابزار و مکانیک نیز برای دانشگاه کار سبزوار ساخته شده بود که با پیروزی انقلاب اسلامی هنگامی که تصمیم به انحلال دانشگاه کار سبزوار و پیوستن آن به شعبه مشهد گرفته شد، کارکنان دانشگاه کار سبزوار به شدت مقاومت نشان دادند و به انتقال آن رضایت نمی‌دادند به گونه‌ای که شعبه مشهد به دستور مسئولین وزارت علوم، شبانه تجهیزات کارگاهی و دستگاه‌های ماشین‌ابزار و اتومکانیک سبزوار را به مشهد منتقل کردند و دانشگاه کار سبزوار منحل گردید.^{۲۳} شعبه مشهد دانشگاه کار و پیشه که دارای سه رشته الکترونیک، الکتروتکنیک و راه و ساختمان بود، تا انقلاب فرهنگی به فعالیت خود ادامه داد.^{۲۴} در واقع دانشگاه کار، هم‌عرض دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد فعالیت می‌کرد و در زمینه تدریس برخی دروس با این دانشکده ارتباط داشت و از استادان آن استفاده می‌کرد.^{۲۵} این دانشگاه، برنامه جالب توجهی در دستور کار خود داشت و آن اینکه دانشجو علاوه بر این که به صورت تئوری آموزش می‌دید یک دوره زمانی هم می‌بایست در صنعت مرتبط با رشته خود فعالیت می‌کرد؛ به‌عنوان مثال طی قرارداد با ایران خودرو، دانشجو در یکی از بخش‌های این صنعت دوره عملی می‌دید و بعد از فارغ‌التحصیلی می‌توانست در همان

^{۱۶} در آن زمان ترتیب رده‌بندی کارکنان مراکز کار و صنعت از پایین به بالا به‌قرار ذیل بود: کارگر ساده، کارگر ماهر، استادکار (تکنسین درجه دو)، استادکار ماهر (تکنسین درجه یک) و مهندس. در واقع هنرستان‌ها استادکار و تکنسین درجه دو پرورش می‌دادند و انستیتو تکنولوژی نیز استادکار ماهر (تکنسین درجه یک) تربیت می‌کردند (گفت‌وگو با غلامعلی ثنایی فر، ۹۵/۱۱/۴).

^{۱۷} گفت‌وگو با غلامعلی ثنایی فر، ۹۵/۱۱/۴.

^{۱۸} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۵۸۹، تاریخ ثبت: ۵۴/۱۲/۱۸؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۷۳۰، تاریخ ثبت: ۵۵/۱/۱۴؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۴۳۵، تاریخ ثبت: ۵۷/۶/۱۹.

^{۱۹} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۲۳، تاریخ ثبت: ۵۸/۱۰/۴؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۸۸-۶۱۱۶۵، تاریخ ثبت: ۵۸/۸/۱۶؛ گفت‌وگو با غلامعلی ثنایی فر، ۹۵/۱۱/۴.

^{۲۰} گفت‌وگو با فریدون ایرانی، جلسه دوم، ۹۲/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با غلامعلی ثنایی فر، ۹۵/۱۱/۴؛ گفت‌وگو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷.

^{۲۱} گفت‌وگو با کوروش انصاری اوغل‌بک، ۹۵/۶/۱۴؛ گفت‌وگو با غلامعلی ثنایی فر، ۹۵/۱۱/۴.

^{۲۲} گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴؛ گفت‌وگو با محسن قاضی خانی، ۹۵/۷/۹.

^{۲۳} گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۲۴} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۰.

^{۲۵} گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

بخش استخدام و مشغول به کار شود. ۲۶ بنابراین دوره تحصیلی در این دانشگاه طولانی تر بود. به عنوان مثال دوره کارشناسی بیشتر از چهار سال به طول می انجامید؛ ۲۷ چراکه دانشجویان مابین دروس تئوری به طور منظم می بایست دوره عملی می گذراند. مثلاً گفته شده ابتدا دروس پایه را می گذراندند و پس از آن به عنوان "کارآموزی" به مراکز کارگاهی یا صنعتی می رفتند و عملاً کار را درک می کردند و باز مجدداً برمی گشتند و دروس تئوری را ادامه می دادند. دوباره پس از گذراندن یکسری واحدهای درسی این بار تحت عنوان "کارورزی" به مراکز کار و صنعت می رفتند و دوره می دیدند و پس از اتمام این دوره باز برای گذراندن ادامه دروس تئوری برمی گشتند. ۲۸

گویا روابط دانشگاه کار با مراکز کار و صنعت دوسویه بوده است. از یکسو دانشجویان این دانشگاه برای کارآموزی و کارورزی به این مراکز می رفتند و از سوی دیگر این مراکز کارکنان خود را برای فراگیری آموزش و ارتقای مدارک تحصیلی به دانشگاه کار می فرستادند. ۲۹

مشابه این سیستم آموزشی در کشور نیز آلمان وجود دارد ۳۰ و می توان گفت این نظام آموزشی متأثر از کشور آلمان بوده است؛ چراکه در آلمان سیستم آموزشی به گونه ای است که دانشجوی دو سال درس می خواند، بعد به بازار کار وارد می شود و سپس مجدد به کلاس برمی گردد و دو سال به فراگیری درس می پردازد. ۳۱

دقیقاً به دلیل همین سیستم آموزش و پرورش توأمان تئوری و عملی، دانشجویان به لحاظ کارهای عملی و صنعتی پخته تر می شدند ۳۲ و دانش آموختگان این دانشگاه افراد موفق بودند. افرادی که سمت های اجرایی رده بالایی را عهده دار شدند. از جمله مهندس پژمان شهردار پیشین مشهد، افخمی معاون سابق وزارت صنایع، طباطبایی از مسئولین وزارت مسکن و شهرسازی و همچنین قائم مقام آستان قدس رضوی در زمان تولیت آیت الله طوسی از دانش آموختگان همین دانشگاه کار بودند. ۳۳

۱-۳-۳- ادغام دانشگاه کار با دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

پس از انقلاب فرهنگی، شعبه مشهد دانشگاه کار و پیشه در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد ادغام شد. ۳۴ گویا قبل از بازگشایی دانشگاه ها تصمیم گیری های کلان کشوری به این نتیجه رسیده بود که دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی که امکان ترکیب با سایر مراکز برای آنها وجود دارد در دانشگاه های با کیفیت دیگر ادغام شوند و به این وسیله مجموعه واحدی را تشکیل دهند؛ بنابراین در مشهد هم زمزمه هایی مبنی بر ادغام دانشگاه کار با دانشکده مهندسی

۲۶ گفت و گو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴؛ گفت و گو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱؛ گفت و گو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷؛ گفت و گو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

۲۷ گفت و گو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷؛ گفت و گو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

۲۸ گفت و گو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹؛ گفت و گو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷؛ گفت و گو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷. گفت و گو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

۲۹ گفت و گو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶؛ گفت و گو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

۳۰ گفت و گو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴؛ گفت و گو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

۳۱ گفت و گو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲؛ گفت و گو با غلامعلی ثنایی فر، ۹۵/۱۱/۴؛ گفت و گو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

۳۲ گفت و گو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷.

۳۳ گفت و گو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹؛ گفت و گو با غلامعلی ثنایی فر، ۹۵/۱۱/۴.

۳۴ راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۰؛ گفت و گو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

دانشگاه فردوسی مشهد به وجود آمد.^{۳۵} بر این مبنا سرپرست دانشکده مهندسی-علی حائریان اردکانی- طی نامه‌ای از دفتر گسترش دانشگاه‌ها اجازه ادغام دانشکده با دانشگاه کار و پیشه و تأسیس دانشکده مهندسی جدید را خواستار شد.^{۳۶}

هنگامی که بحث ادغام دانشگاه کار با دانشکده مهندسی مطرح شد، کادر علمی دانشکده مهندسی با این امر مخالف بودند و در مقابل این تصمیم مقاومت می‌کردند. استدلال آنان این بود که شیوه‌های پذیرش استاد و دانشجوی دانشکده مهندسی با وسواس و طبق ضوابط سخت‌گیرانه‌ای صورت گرفته است؛ به گونه‌ای که حتی برخی افراد رد شده از دانشکده مهندسی در دانشگاه کار و پیشه جذب شده‌اند. این بود که سطح علمی دانشگاه کار و پیشه را پایین‌تر از دانشکده مهندسی می‌دانستند و ادغام این دو مرکز را به ضرر دانشکده مهندسی تلقی می‌کردند.^{۳۷} بنابراین با توجه به اینکه سازوکار دانشگاه کار متفاوت با دانشگاه‌های جامع بود و عموماً از نظر سطح علمی پایین‌تر تلقی می‌شد^{۳۸} دیدگاه‌های مثبتی نسبت به این ادغام وجود نداشت.

به‌رحال پس از چالش‌ها و مباحث زیاد، سرانجام موافقت می‌شود که دانشگاه کار در دانشکده مهندسی ادغام شود که حاصل این ادغام، تولد سومین رشته در دانشکده مهندسی یعنی رشته عمران بود. علاوه بر این، دستاورد دیگری که این ادغام برای دانشکده مهندسی داشت این بود که استادان، کارگاه‌ها و تجهیزات کارگاهی دانشگاه کار به تجهیزات دانشکده مهندسی افزوده شد و این دانشکده را در این زمینه غنی کرد.^{۳۹}

۱-۳-۴- مکان‌های اولیه دانشکده

دانشکده مهندسی پس از تأسیس، در سال ۱۳۵۴ فعالیت خود را در مکانی واقع در ضلع شرقی پردیس دانشگاه فردوسی مشهد آغاز کرد. در مکان یادشده ساختمانی بود تحت عنوان مرکز تعلیمات مشترک دانشگاه^{۴۰} که پس از تأسیس دانشکده‌های کشاورزی و مهندسی، این ساختمان^{۴۱} به‌طور مشترک در اختیار این دو دانشکده قرار گرفت.^{۴۲} به‌غیراز دانشکده مهندسی واقع در پردیس دانشگاه، به‌عنوان اولین مکان‌های مرتبط با آموزش رشته‌های مهندسی در شهر مشهد می‌بایست به خیابان جم اشاره کرد که ابتدا مجتمع آموزش صنعتی خراسان در آنجا مستقر بوده است. گفت‌وگو با حوریه اثنی عشری، ۹۵/۷/۹؛ گفت‌وگو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷. برخی از کارکنان قدیمی از خیابان خاکی و خیابان گلستان نیز یاد کرده‌اند که گویا ساختمان استیجاری به‌عنوان مراکز آموزشی مجتمع آموزش

^{۳۵} گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^{۳۶} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۱۰۰، تاریخ ثبت: ۶۶/۵/۳.

^{۳۷} گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳.

^{۳۸} گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵؛ گفت‌وگو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷؛

^{۳۹} گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶؛ گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲؛

گفت‌وگو با محسن قاضی خانی، ۹۵/۷/۹. گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸؛ گفت‌وگو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷؛ گفت‌وگو با

علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷؛ گفت‌وگو با محمدحسین بلوری بزاز، ۹۵/۵/۲۵؛ گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^{۴۰} دانشجویان دروس مشترکی که همه دانشکده‌ها از پزشکی گرفته تا الهیات و غیره داشتند در این مرکز آن دروس را می‌گذراندند (گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷).

^{۴۱} ساختمان فعلی دانشکده منابع طبیعی و محیط‌زیست

^{۴۲} وبگاه دانشکده کشاورزی (www.um.ac.ir/Faculty-schools-id-41.html) تاریخ مراجعه ۳ دی ۹۶؛ گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱؛

گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷.

صنعتی مورد استفاده قرار می‌گرفته است.^{۴۳} ظاهراً مدت کوتاهی هم کلاس‌های مجتمع آموزش صنعتی در بلوار ملک‌آباد - پشت ژاندارمری - برگزار می‌شده است.^{۴۴} به‌هر حال این مرکز که گویا تا سال ۱۳۵۷ در این مکان‌ها پراکنده بوده است، چندی بعد به مقر اصلی دانشگاه کار واقع در جاده آسیایی (سنتو) در پنج کیلومتری جاده مشهد - چناران منتقل شده است.^{۴۵}

ساختمان دانشکده مهندسی پردیس دانشگاه از اوایل دهه ۱۳۶۰ به مکانی واقع در ضلع شمالی پردیس دانشگاه انتقال یافت. این مکان ساختمانی بود که قبل از انقلاب اسلامی در طرح دانشگاه جامع^{۴۶} به‌منظور ایجاد دبیرستان ساخته شده بود.^{۴۷} بنابراین دبیرستان دانشگاه فردوسی مشهد (محل فعلی دانشکده علوم اداری و اقتصادی) به دانشکده مهندسی تبدیل شد.^{۴۸}

ادغام دانشگاه کار در دانشکده مهندسی و همچنین انتقال دانشکده از ضلع شرقی به ضلع شمالی با توجه به این‌که برخی کارگاه‌های دانشکده همچنان در محل سابق خود قرار داشت؛ یک نوع پراکندگی مکانی را برای دانشکده مهندسی به ارمغان آورده بود. این‌گونه است که در سال ۱۳۶۳ دانشکده مهندسی در سه قسمت پراکنده بوده است:

دانشکده شماره یک، واقع در ضلع شمالی پردیس دانشگاه (دانشکده علوم اداری و اقتصادی فعلی)

دانشکده شماره دو، واقع در پنج کیلومتری جاده مشهد - چناران (محل دانشگاه کار و پیشه سابق)^{۴۹}

کارگاه‌ها: واقع در پشت دانشکده کشاورزی سابق (دانشکده منابع طبیعی و محیط‌زیست فعلی)^{۵۰}

از نظر استقرار گروه‌های آموزشی نیز گروه مهندسی برق و مهندسی رزمکنیک در ساختمان شماره یک و گروه مهندسی عمران در ساختمان شماره دو مستقر بودند.^{۵۱}

^{۴۳} گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰

^{۴۴} گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹؛ گفت‌وگو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷.

^{۴۵} گفت‌وگو با حوریه اثنی‌عشری، ۹۵/۷/۹؛ گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳؛ گفت‌وگو با محمدحسین بلوری بزاز، ۹۵/۵/۲۵؛ گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

^{۴۶} در طرح دانشگاه جامع سه ساختمان برای ایجاد کودکستان، دبستان و دبیرستان ساخته شده بود که پس از انقلاب اسلامی این ساختمان‌ها به ترتیب به‌عنوان محل استقرار دانشکده‌های ریاضی، داروسازی و مهندسی در نظر گرفته شد (گفت‌وگو با بهمن هنری، ۹۵/۱۱/۴)؛ گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با جعفر عبادی، ۹۵/۶/۱۵؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸)؛ گویا ابتدا قرار بوده ساختمان کودکستان که ساختمان کوچک‌تری بوده و به لحاظ تدارکات ساختمانی برای بچه‌های خردسال ساخته شده بود در اختیار دانشکده مهندسی قرار بگیرد و ساختمان دبیرستان با توجه به کثرت کادر آموزشی گروه ریاضی به رشته ریاضی اختصاص داده شود که با رایزنی‌های مسئولین وقت دانشکده مهندسی و این استدلال که ریاضی در واقع یک رشته است اما مهندسی یک دانشکده می‌باشد ساختمان دبیرستان به دانشکده مهندسی تعلق گرفت و ساختمان کودکستان به دانشکده ریاضی تبدیل گردید. (گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳).

^{۴۷} ظاهراً قبل از شروع به احداث این دبیرستان، دبیرستان دیگری مختص دانشگاه فردوسی مشهد بوده است که در خیابان کوهسنگی قرار داشته و به نام اسدالله علم نام‌گذاری شده بوده است. بعدها جزو طرح‌های دانشگاه قرار گرفته بود که یک مجتمع آموزشی شامل دبستان، راهنمایی و دبیرستان در محل پردیس دانشگاه در حاشیه بولوار وکیل‌آباد ایجاد شود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی این طرح تغییر می‌یابد و این اماکن به دانشکده تبدیل می‌شوند (گفت‌وگو با جعفر عبادی، ۹۵/۶/۱۵).

^{۴۸} گفت‌وگو با حمید اختراعی طوسی، ۹۵/۶/۲۱؛ گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷. گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸؛ گفت‌وگو با انوشیروان فرشیدیان فر، ۹۵/۷/۶.

^{۴۹} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۸۲۳، تاریخ ثبت: ۶۲/۴/۱۸

^{۵۰} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۴۸۱، تاریخ ثبت: ۶۳/۶/۱۹؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۵۸۸، تاریخ ثبت: ۶۳/۸/۳۰

^{۵۱} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۷۴۵، تاریخ ثبت: ۶۳/۴/۲۵؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

۱-۳-۵- مکان کنونی دانشکده

پس از استقرار دانشکده مهندسی در ضلع شمالی پردیس دانشگاه (ساختمان دبیرستان)، افرادی چون دکتر علی حائریان اردکانی، دکتر محمدحسن مدیرشانه‌چی و چند تن دیگر، جهت ایجاد ساختمانی متناسب با نیازهای دانشکده مهندسی تلاش کردند. آنان ضمن مطالعه ساختار ده دانشکده بزرگ جهان، نقشه دانشکده مهندسی را طراحی کردند.^{۵۲} با پیگیری‌های دکتر محمدحسن مدیرشانه‌چی در تهران و مشهد، دفتر توسعه و عمران دانشگاه موافقت و همکاری لازم را انجام داد.^{۵۳}

تلاش‌های دکتر شانه‌چی بر این اصل استوار بود که دانشکده به تدریج به سمت یک دانشگاه صنعتی کوچک پیش برود؛ بنابراین ایشان با رایزنی‌هایی که با سازمان برنامه‌بودجه داشتند به دنبال ایجاد مکانی بودند که ظرفیت حدود ۶۰۰۰ دانشجو را داشته باشد.^{۵۴}

سرانجام پس از تصویب طرح ایجاد ساختمان جدید دانشکده مهندسی، با استخدام مهندس مشاور از تهران، مطالعات اولیه انجام شد. ابتدا مکانی در ضلع غربی پردیس دانشگاه برای این منظور در نظر گرفته شد، اما به دلیل وجود قنات‌های کهنه در زمین طرح و لزوم هزینه بیشتر، مطالعات دیگری جهت مکان‌یابی صورت گرفت و محلی در خیابان سرافرازان فعلی برای این کار پیشنهاد شد. این پیشنهاد به دلیل دوری راه مورد تصویب قرار نگرفت و همان مکان ضلع غربی پردیس (محل کنونی دانشکده) مورد موافقت قرار گرفت.^{۵۵}

طرح دانشکده جدید در سال ۱۳۶۱ به نزد مهندسین مشاور فرستاده شد و در سال ۱۳۶۳ به تصویب رسید.^{۵۶} با تصویب طرح، در تاریخ ۶۳/۱۰/۲ پیمان (قرارداد) بین دانشگاه فردوسی مشهد به‌عنوان کارفرما و شرکت ساختمانی "داس" به‌عنوان پیمانکار ساختمانی و شرکت مهندسی "گرینل" به‌عنوان پیمانکار تأسیسات و برق منعقد گردید. بر اساس این قرارداد می‌بایست کلیه کارهای ساختمانی مربوط به طرح احداث ساختمان جدید دانشکده توسط شرکت داس و کلیه کارهای تأسیساتی و برقی آن توسط شرکت گرینل صورت بگیرد. مدت زمان در نظر گرفته‌شده برای انجام کار نیز ۳۶ ماه خورشیدی برآورد شده بود.^{۵۷}

^{۵۲} گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰؛ گفت‌وگو با میرمجتبی میرصالحی، ۹۵/۶/۱۴.

^{۵۳} گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵؛ گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^{۵۴} گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۵۵} گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ وقتی پروژه ساخت ساختمان جدید دانشکده تا حدودی انجام شد و برخی از رشته‌ها در دانشکده جدید مستقر شدند وجود همین قنات‌ها و چاه‌هایی که در اطراف وجود داشت منجر به فوت یکی از کارمندان دانشکده گردید؛ چراکه باوجود تکمیل نسبی خود دانشکده، محدوده اطراف دانشکده همچنان در حال ساخت بود و چاه‌ها و قنات‌های موجود کور نشده بود؛ بنابراین آقای راستگو کارمند دانشکده مهندسی داخل یکی از این کاریزها افتاد و جان خود را از دست داد (گفت‌وگو با سعید میرزایی فیض‌آبادی، ۹۵/۸/۲۴).

^{۵۶} گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۵۷} پیمان نامه فوق شماره و تاریخ ثبت ندارد با این حال می‌توان آن را این‌گونه ارجاع داد: بایگانی دانشکده مهندسی، پوشه‌دان طرح‌های پژوهشی، پوشه طرح و توسعه دانشکده مهندسی، اسناد اواخر پوشه.

طبق قرارداد می‌بایست ظرف سه سال دانشکده جدید مورد بهره‌برداری قرار می‌گرفت اما به دلیل مشکلاتی که پیش آمد این طرح بیش از ده سال به طول انجامید. کمبود بودجه، اصلی‌ترین مشکل در راه اجرای طرح بود.^{۵۸} کشور در آن برهه زمانی درگیر جنگ تحمیلی بود و این امر اجرای طرح‌های این‌چنینی را بسیار کند می‌کرد.^{۵۹} در هر حال، برای پیشرفت کار تصمیم گرفته شد موضوع از طریق سازمان برنامه و بودجه پیگیری شود که در نهایت، خوشبختانه در سال ۱۳۶۵ موافقت‌نامه طرح ساختمان و تجهیز گروه فنی و مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد مورد تصویب سازمان برنامه و بودجه قرار گرفت.^{۶۰}

همچنین در سال ۱۳۶۵ رئیس وقت دانشگاه -حسین اشتیاق حسینی- تلاش کرد توجه وزارت صنایع را به پروژه احداث ساختمان دانشکده مهندسی جلب کند. وی در نامه‌ای که خطاب به بهزاد نبوی، وزیر صنایع سنگین، نوشته است عنوان کرده پروژه دانشکده مهندسی نیازمند حمایت آن وزارتخانه است. وی ضمن یادآوری این موضوع که دانشکده مهندسی با ۲۳۰۰ نفر دانشجو از ساختمان دبیرستان استفاده می‌کند، جهت تسریع در روند اتمام پروژه دانشکده جدید تقاضای پمپ بتن، میکسر، جرثقیل ده تنی، لودر و حدوداً ۱۲ تن سیم جوش کرده است.^{۶۱} جالب است که در همان سال ۱۳۶۵ معاون فنی امر تأسیسات و ساختمان‌های دانشگاه -سید رضا طاهری- در نامه‌ای به معاون اداری مالی دانشگاه متذکر شده پروژه ساختمان دانشکده مهندسی که در تاریخ ۶۳/۱۰/۳ کلید خورده است به دلیل شرایط خاص مملکت و مسئله جنگ، طراحی آن با امکانات و مصالح موجود مملکت منطبق نبوده و دانشگاه را در حین اجرا با مشکلات عدیده روبرو می‌کند.^{۶۲}

شرایط برای اجرای پروژه احداث دانشکده مهندسی به قدری سخت می‌شود که در سال ۱۳۶۷ فریدون ایرانی معاون آموزشی دانشکده مهندسی در نامه‌ای خطاب به رئیس دانشگاه، با توجه به اینکه دانشگاه فردوسی مشهد و دانشکده مهندسی میزبان بسیاری از دانشجویان شهرهای جنگ‌زده و ناامن بوده است، پیشنهاد می‌دهد دانشگاه، پروژه احداث دانشکده مهندسی را یک پروژه جنگی و پناهگاهی به دستگاه‌های ذی‌ربط معرفی کند تا احداث دانشکده جزو اولویت‌های جنگی قرار گرفته و مصالح موردنیاز آن تأمین گردد.^{۶۳}

در ادامه روند احداث دانشکده جدید، با پیمانکار ساختمانی (شرکت داس) مشکلاتی پدید آمد که دانشگاه ناگزیر شد ضمن شکایت حقوقی،^{۶۴} با این شرکت قطع همکاری کند و ادامه پروژه را به شرکت‌های فهندژ^{۶۵} و بارز سازه توس بسپارد. احداث کارگاه‌ها و تأمین تجهیزات تأسیساتی موردنیاز آن‌ها نیز به شرکت کانزرو واگذار گردید.^{۶۶} ظاهراً شرکت‌های بعدی از جمله فهندژ نیز نتوانستند به تعهدات خود عمل کنند و با تعلل‌هایی که توسط این شرکت‌ها صورت گرفت، دانشگاه مجبور شد با آن‌ها نیز قطع همکاری کند و تکمیل پروژه ساختمان جدید دانشکده مهندسی

^{۵۸} گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰؛ گفت‌وگو با محمد رضایی‌پژند، ۹۵/۶/۱۴؛ گفت‌وگو با جعفر عبادی، ۹۵/۶/۱۵.

^{۵۹} گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰؛ گفت‌وگو با محمد رضایی‌پژند، ۹۵/۶/۱۴؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۶۰} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۲۸۸، تاریخ ثبت: ۶۵/۶/۱۲؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۶۱} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۸۳۰، تاریخ ثبت: ۶۵/۷/۱.

^{۶۲} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۰۹۲، تاریخ ثبت: ۶۵/۶/۱۱.

^{۶۳} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۴۶، تاریخ ثبت: ۶۷/۱/۳۱.

^{۶۴} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۴۷۲، تاریخ ثبت: ۷۱/۷/۲۶، پرونده کلاسه ۷۱/۸۵۴ مطروحه در شعبه ۳۰ حقوقی مشهد.

^{۶۵} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۴۱۶، تاریخ ثبت: ۸۲/۳/۲۶.

^{۶۶} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۶۵۸، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۲/۱۷.

پس از مدتی به مهندس مصطفی کلانتری کارشناس اداره ساختمان‌های دانشگاه، سپرده شد و ایشان از این پس به صورت "پیمان مدیریت" ادامه پروژه را در دست گرفت^{۶۷} و تا اتمام پروژه به‌عنوان نماینده دانشگاه، ناظر بر پروژه ساختمان جدید دانشکده مهندسی بود.^{۶۸}

بر اساس نامه‌ای که آقای جلیل ابریشمی رئیس دانشکده مهندسی در سال ۱۳۶۸ خطاب به رئیس وقت دانشگاه نوشته است، مشخص می‌شود دانشکده مهندسی از نظر فضای آموزشی به‌شدت دچار مضیقه بوده و پیشنهاد شده یا دانشگاه محلی را که حداقل دارای ۶ کلاس ۸×۶ متر و امکانات سرویس‌دهی و رفاهی برای استادان، امور اداری و دانشجویان داشته باشد، اجاره کند یا با مرحله‌بندی اجرای پروژه ساختمان جدید دانشکده مهندسی موافقت نماید.^{۶۹} ابتدای دهه ۱۳۷۰ گروه مهندسی کامپیوتر که به‌تازگی به دانشکده مهندسی اضافه شده بود و تا پیش از آن در دانشکده علوم پایه مستقر بود، به ساختمان جدید و نیمه‌کاره دانشکده مهندسی وارد شد. این در حالی بود که ساختمان جدید هنوز عاری از بسیاری از امکانات بود و گروه مهندسی کامپیوتر با وجود امکانات حداقلی و بسیار ناچیز آن به دانشکده جدید قدم گذاشت و اولین تجربه در ساختمان جدید دانشکده مهندسی را آغاز کرد.^{۷۰} با این وجود سایر گروه‌های آموزشی دانشکده مهندسی همچنان در مکان‌های سابق خود مستقر بودند و ساختمان جدید هنوز رسماً افتتاح نشده بود.

سرانجام پس از تحمل مشکلات فراوان، سال ۱۳۷۵ با وجود اینکه تمام بخش‌های ساختمان جدید به مرحله بهره‌برداری نرسیده بود.^{۷۱} پس از احراز شرایط مناسب برای استقرار دانشکده،^{۷۲} تصمیم بر این شد که دانشکده به محل جدید خود انتقال یابد.^{۷۳} از این تاریخ، دانشکده مهندسی در محل کنونی خود استقرار یافت، اما همچنان بخش‌های مختلف آن در جاهای دیگر پراکنده بود؛ به‌عنوان مثال می‌توان به آمفی‌تئاتر دانشکده مهندسی اشاره کرد که همچنان در محل سابق خود، جایی که به دانشکده علوم اداری و اقتصادی واگذار شده بود، باقی ماند^{۷۴} و همچنین آزمایشگاه هیدرولیک گروه مهندسی عمران که با وجود واگذاری ساختمان سابق گروه مهندسی عمران به دانشکده دامپزشکی، همچنان در محل سابق خود در جاده آسیایی باقی ماند تا اینکه سال‌های بعد به ساختمان جدید انتقال یافت.^{۷۵}

^{۶۷} گفت‌وگو با داوود اسدیان، ۹۷/۷/۹؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۶۸} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۷۰۰، تاریخ ثبت: ۷۲/۶/۲؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۲۵۲، تاریخ ثبت: ۷۳/۳/۲۵.

^{۶۹} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۶۵۰، تاریخ ثبت: ۶۸/۳/۶.

^{۷۰} گفت‌وگو با قدرت سپیدنام، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۱؛ گفت‌وگو با سعید ابریشمی، جلسه اول، ۹۵/۶/۱۵؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷. گفت‌وگو با میرمجتبی میرصالحی، ۹۵/۶/۱۴. گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹؛ گفت‌وگو با معصومه شفاهی، ۹۵/۳/۹؛ گفت‌وگو با جعفر عبادی، ۹۵/۶/۱۵؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۷۱} نام نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۱۶۶۸، تاریخ ثبت: ۷۵/۹/۲۱؛ گفت‌وگو با محمد اسماعیل‌زاده خادر، ۹۵/۵/۲۷؛ گفت‌وگو با یونس نیازی، ۹۵/۶/۳۱.

^{۷۲} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۸۳۶، تاریخ ثبت: ۷۵/۳/۲.

^{۷۳} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۸۰۹۲، تاریخ ثبت: ۷۴/۱۱/۲۸؛ گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸؛ گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۷۴} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۴۵۰، تاریخ ثبت: ۸۳/۷/۲۶؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۵۲۴، تاریخ ثبت: ۸۳/۱۰/۳۰؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۴۹۹، تاریخ ثبت: ۸۳/۱۱/۲۴.

^{۷۵} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۴۹۲، تاریخ ثبت: ۷۶/۷/۲.

برای ساختمان کنونی دانشکده از ابتدا سه فاز مجزا تعریف شده بود^{۷۶} که متأسفانه به دلیل مشکلاتی که اشاره شد، اجرای آن مطابق طرح پیش نرفت.^{۷۷} با این حال ساختمان جدید گرچه تمام انتظارات مدنظر را برآورده نکرد^{۷۸} اما به تدریج با گسترش مرحله‌ای بخش‌های مختلف آن، تمام مراکز مربوط به دانشکده مهندسی به محل جدید انتقال یافت و دانشکده مهندسی از پراکندگی خارج شد و در یک مکان متمرکز گردید.

مرحله‌ای شدن تکمیل دانشکده باعث شد بخشی از برنامه‌ها و طرح‌های دانشکده تغییراتی در آن ایجاد شود. برخی از مکان‌ها نیز تغییر کاربری یافت. از جمله کلاس‌های ۱۸۰ نفره‌ای را در نظر گرفته بودند که در زمان استقرار اولیه گروه‌ها، کارهای سفت‌کاری ساختمانی در مورد آن‌ها انجام شده بود؛ در ادامه تصمیم بر این گرفته شد که این کلاس‌ها تبدیل به آمفی‌تئاتر (سالن اجتماعات) شود. با تبدیل شدن این کلاس‌ها به آمفی‌تئاتر، دانشکده مهندسی صاحب چهار سالن آمفی‌تئاتر شد که با عناوین تالار ابوریحان بیرونی، تالار خیام، تالار خوارزمی و تالار بوزجانی دایر هستند.^{۷۹}

چنانچه هر سه فاز طرح ساختمان دانشکده مهندسی مطابق برنامه پیش می‌رفت، در فازهای بعدی، آمفی‌تئاتر بسیار بزرگی برای دانشکده در نظر گرفته شده بود.^{۸۰} محلی که برای آمفی‌تئاتر در نظر گرفته شده بود اکنون زمین چمن ورزشی دانشکده شده است.^{۸۱}

^{۷۶} فاز اول که اکنون ساخته و به بهره‌برداری رسیده است سه‌شاخه بود و برای گروه‌های آموزشی در نظر گرفته شده بود. فاز دوم برای کارگاه‌ها مدنظر بود و فاز سوم نیز قرار بود نمازخانه، آمفی‌تئاتر و سالن غذاخوری باشد که پروژه فاز دوم و سوم به انجام نرسید (گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷).

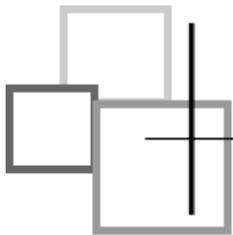
^{۷۷} گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵؛ گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ ظاهراً زمین یکی از فازهای ساخته نشده دانشکده مهندسی در اختیار آموزش کل قرار گرفته و بخشی از آن نیز یکی از سلف‌سرویس‌ها و سالن‌های غذاخوری دانشگاه بوده است که دکتر رجیبی مشهدی پیگیری پس گرفتن و الحاق آن‌ها به دانشکده مهندسی بوده‌اند (گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸) اکنون این بخش‌ها نیز به دانشکده مهندسی الحاق شده و آموزش کل و سالن غذاخوری به محل دیگری از پردیس دانشگاه انتقال یافته است (گفت‌وگو با حبیب رجیبی مشهدی، جلسه دوم، ۹۷/۲/۲).

^{۷۸} گفت‌وگو با محمد مولوی، ۹۵/۶/۲۶؛ گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰.

^{۷۹} گفت‌وگو با انوشیروان فرشیدیان‌فر، ۹۵/۷/۶.

^{۸۰} گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۸۱} گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

۲- گسترش و توسعه دانشکده

۲-۱- گسترش فضایی و مکانی

دانشکده مهندسی در بدو تأسیس در سال ۱۳۵۴ به لحاظ فضایی دارای یک کلاس درس بوده که در ساختمانی مشترک با دانشکده کشاورزی در ضلع جنوب شرقی پردیس دانشگاه فردوسی مشهد مستقر بوده است. گفته شده در همان زمان این دانشکده در خارج از پردیس دانشگاه - حوالی پنج راه سناباد^۱ - دارای اتاق اداری بوده است.^۲ بعدها در سال ۱۳۵۶ پشت دانشکده مشترک مهندسی و کشاورزی در پردیس دانشگاه، ساختمانی برای کلاس‌های دانشکده مهندسی در نظر گرفته شد که امروز به ساختمان شهدا معروف است. ساختمان اداری و اتاق استادان نیز در محل خوابگاه‌های مثلثی شکل بود که اکنون بنیاد دانشگاهی در قسمتی از آن مستقر است.^۳ پس از مدتی اتاق استادان و کارکنان نیز به طبقه همکف ساختمان شهدا منتقل شد و تشکیلات دانشکده مهندسی از خوابگاه خارج گردید.^۴ پس از انقلاب فرهنگی و بازگشایی دانشگاه‌ها، به دنبال ادغام‌هایی که صورت گرفت و همچنین ایجاد رشته‌های جدید (برق و عمران) طبیعتاً فضای بزرگ‌تری برای این دانشکده نیاز بود. از این زمان، بخش آموزشی دانشکده مهندسی در دو مکان استقرار یافت:

ضلع شمالی پردیس دانشگاه - مکانی که قرار بود دبیرستان فرزندان کارکنان دانشگاه باشد - در اختیار گروه‌های آموزشی مهندسی مکانیک و مهندسی برق قرار گرفت و ساختمان دانشگاه کار واقع در جاده آسیایی نیز که کارگاه‌ها در آن مستقر بود در اختیار گروه مهندسی عمران قرار داده شد؛ بنابراین به لحاظ وسعت مکانی، دانشکده گسترش قابل ملاحظه‌ای یافت.

با این وجود، هنوز هم فضای کافی برای بخش‌های اداری، کلاس‌های آموزشی و کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها وجود نداشت. چنانکه در همان ابتدای بازگشایی دانشگاه‌ها بر سر تقسیم فضای ساختمان ضلع شمالی، اختلافاتی میان گروه‌های آموزشی وجود داشت و گاهی مجبور می‌شدند در شکل ساختمان دست به تغییراتی بزنند. این امر باعث می‌شد گاهی

^۱ شاید منظور اتاقی بوده که در سازمان مرکزی دانشگاه در میدان تقی‌آباد در اختیار هیئت مؤسس دانشگاه قرار داشته است (رجوع شود به: فایل گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه اول، ۹۶/۱/۲۲)

^۲ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^۳ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵؛ گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

^۴ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷؛ گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه اول، ۹۶/۱/۲۲.

اداره ساختمان‌های دانشگاه مجبور به مداخله گردد.^۵ به‌هرحال بعد از بازگشایی دانشگاه‌ها، شور و حالی جهت توسعه و گسترش در زمینه‌های مختلف به وجود آمده بود؛ از جمله در این زمینه نیز یک رقابت مثبت جهت پیشرفت فیزیکی و فضایی ایجاد شده بود.^۶

پس از آماده‌سازی ساختمان جدید (فعلی) دانشکده در ضلع غربی پردیس دانشگاه، فضایی به مساحت ۳۶۰۰۰ مترمربع^۷ در اختیار دانشکده قرار گرفت.^۸ تمامی گروه‌های آموزشی در ساختمان جدید تجمع گردید. در این زمان رشته‌های دیگری هم به دانشکده مهندسی اضافه شده بود که برخی از آن رشته‌ها جدیدالتأسیس و برخی از سایر دانشکده‌ها به دانشکده مهندسی انتقال یافته بود. پس از آن، ساختمان پیشین دانشکده مهندسی، واقع در ضلع شمالی پردیس دانشگاه، به دانشکده اداری اقتصادی تحویل داده شد و ساختمان جاده آسیایی نیز در اختیار دانشکده دامپزشکی قرار گرفت؛ بنابراین ساختمان جدید دانشکده با وسعت قابل‌ملاحظه‌ای که داشت محل تجمع همه گروه‌های آموزشی گردید. البته تا مدتی کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های گروه مهندسی عمران همچنان در جاده آسیایی واقع بود تا این که محل کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های ساختمان جدید تکمیل و تجهیز شد و به محل جدید انتقال یافت.^۹

از موارد دیگری که به توسعه مکانی و فضایی مربوط می‌شود، افزایش آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های آموزشی به‌خصوص بعد از انقلاب فرهنگی است.^{۱۰} هنگامی که دانشگاه کار با دانشکده مهندسی ادغام گردید کارگاه‌های دانشگاه کار به مجموعه مکانی دانشکده مهندسی افزوده شد.^{۱۱} در ادامه، به دنبال افزایش گروه‌های آموزشی، مقاطع تحصیلی، رشته‌ها و گرایش‌ها بر تعداد آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها اضافه گردید و خودبه‌خود به توسعه فضایی و مکانی دانشکده منجر گردید. اکنون (سال ۱۴۰۰)^{۱۲} دانشکده مهندسی با زیربنایی حدود ۴۸۰۰۰ مترمربع شامل فضاهای آموزشی، اداری، خدماتی، کارگاهی و با داشتن چهار سالن اجتماعات (آمفی تئاتر) که مجموعاً دارای ظرفیت بیش از هشتصد نفرند، بزرگ‌ترین دانشکده دانشگاه فردوسی مشهد به شمار می‌آید.^{۱۳}

از سال ۱۳۹۵ نام‌گذاری بخش‌های مختلف ساختمان دانشکده مهندسی برحسب یال‌ها انجام گرفت. سه یال غربی دانشکده، از شمال به جنوب به ترتیب یال‌های A، B و C و دو یال غربی از شمال به جنوب به جنوب D و E نام‌گذاری شدند. از سال ۱۳۹۸ نیز بوستان‌های داخلی شمالی و جنوبی دانشکده به ترتیب بوستان افاقیا و بنفشه نام‌گذاری شدند. مقرر شد نام‌گذاری دیگر بوستان‌ها هم به‌گونه‌ای انجام شود تا حرف اول به ترتیب الفبا باشد تا به خاطر سپردن آن‌ها به‌سادگی انجام شود.

از ابتدای احداث ساختمان دانشکده مهندسی، طبقه سوم یال میانی ضلع غربی (B3)، به دلیل اشکالات فونداسیون نیمه‌کاره رها شده بود. از سال ۱۳۹۴، با بررسی‌های فنی انجام‌شده توسط گرایش سازه گروه مهندسی عمران، ستون‌های بتنی تقویت و این طبقه با سقف سبک ساخته شد و گروه مهندسی کامپیوتر در آن مستقر شد. در احداث این طبقه،

^۵ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰

^۶ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰

^۷ به‌اضافه هفت هزار مترمربع جهت کارگاه‌ها

^۸ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۸۶۹۴، تاریخ ثبت: ۷۲/۱۲/۸؛ گفت‌وگو با انوشیروان فرشیدیان فر، ۹۵/۷/۶.

^۹ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۴۹۲، تاریخ ثبت: ۷۶/۷/۲.

^{۱۰} گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰

^{۱۱} گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^{۱۲} اطلاعات منبع مورد مراجعه مربوط به سال ۱۳۹۷ است اما در یک سال سپری‌شده تغییر چندانی صورت نگرفته است.

^{۱۳} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۵۸۵، تاریخ ثبت: ۶۲/۱۲/۲۳

پدر یکی از دانشجویان گروه مهندسی کامپیوتر که مدیرعامل شرکت بتون سوله خراسان بودند، به‌عنوان حامی، هزینه‌های پرسنی ساخت این طبقه را بر عهده گرفتند. ضمن احداث این طبقه، رواق‌های ضلع غربی بوستان‌های داخلی دانشکده و در غربی دانشکده احداث شدند. این توسعه‌ها در سال ۱۳۹۶ افتتاح شدند. در سال ۱۳۹۹ نیز نمازخانه دانشکده مورد بازپیرایی و طراحی مجدد قرار گرفت. همچنین در سال ۱۳۹۹ با افزودن بازوی D1 به دانشکده، مرکز CAT3 (سومین مرکز فناوری‌های پیشرفته دانشگاه فردوسی مشهد) در آن مکان افتتاح شد و در سال ۱۴۰۰ کلنگ‌زنی گروه مهندسی نساجی در بازوی E2 دانشکده آغاز گردید.

۲-۲- گسترش جمعیتی

دربارۀ توسعهٔ عددی دانشجویان دانشکدهٔ مهندسی، طبق آگاهی‌هایی که اسناد در خود جای‌داده‌اند تا قبل از ادغام دانشگاه کار با دانشکده مهندسی، تعداد دانشجویان این دانشکده حدود ۱۸۰ نفر بوده است. پس از ادغام تعداد دانشجویان به حدود ۶۵۰ نفر رسیده و با دانشجویان جدیدی که در مهرماه و بهمن‌ماه ۱۳۶۲ پذیرش شدند در اواخر این سال به یک‌باره جمعیت دانشجویان دانشکده به رقم ۱۱۵۰ رسیده است. سال بعد یعنی ۱۳۶۳ تعداد دانشجویان ۱۵۰۰ نفر گزارش شده^{۱۴} و در سال ۱۳۶۴ دانشکده مهندسی ۱۷۰۰ نفر دانشجو در خود جای‌داده است.^{۱۵} یعنی پس از انقلاب فرهنگی ظرف دو، سه سال تعداد دانشجویان نزدیک به ده برابر شده است. این افزایش عددی سال‌به‌سال رو به گسترش بوده است و اکنون (سال ۱۴۰۰) که نزدیک به چهار دهه از آن تاریخ می‌گذرد، دانشکدهٔ مهندسی دارای بیش از ۶۰۰۰ نفر دانشجو است.

از سال ۱۳۷۰ جهت افزایش تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی تلاش‌های جدی صورت گرفته است.^{۱۶} افزایش عددی در حوزهٔ تحصیلات تکمیلی به‌ویژه مقطع دکترا به‌گونه‌ای بوده است که در برخی گروه‌های آموزشی تعداد این دانشجویان از آن زمان تاکنون حدود ده برابر افزایش داشته است.^{۱۷}

تعداد اعضای هیئت‌علمی نیز در ابتدا بسیار کم بوده است؛^{۱۸} به‌گونه‌ای که گروه‌های آموزشی، پس از بازگشایی دانشگاه‌ها مجبور بودند از استادان پروازی برای ارائهٔ دروس استفاده کنند.^{۱۹} کمبود استاد حتی به‌گونه‌ای بود که تا یک دهه بعد نیز برخی از گروه‌های آموزشی از دانشجویان کارشناسی ارشد برای تدریس دروس کارشناسی استفاده می‌کردند.^{۲۰} بخشی از مسئلهٔ کمبود استاد به این موضوع برمی‌گشت که گروه‌های آموزشی به یک‌باره بعد از انقلاب فرهنگی بنا را بر توسعه گذاشتند و تعداد زیادی دانشجو پذیرش کردند. بخش دیگری از این مشکل به پاک‌سازی و مهاجرت برخی از استادان به دنبال انقلاب فرهنگی ارتباط می‌یافت.

^{۱۴} نامهٔ اداری: بایگانی دانشکدهٔ مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شمارهٔ ثبت: ۴۴۸۱، تاریخ ثبت: ۶۳/۶/۱۹

^{۱۵} نامهٔ اداری: بایگانی دانشکدهٔ مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شمارهٔ ثبت: ۶۷۴۱، تاریخ ثبت: ۶۴/۸/۱۵؛ نامهٔ اداری: بایگانی دانشکدهٔ مهندسی دانشگاه

فردوسی مشهد، شمارهٔ ثبت: ۶۸۹۵، تاریخ ثبت: ۶۴/۸/۲۰

^{۱۶} نامهٔ اداری: بایگانی دانشکدهٔ مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شمارهٔ ثبت: ۵۵۹۸، تاریخ ثبت: ۷۰/۳/۱۳.

^{۱۷} گفت‌وگو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹

^{۱۸} گفت‌وگو با محسن کهرم، جلسهٔ اول، ۹۵/۷/۱۲؛ گفت‌وگو با انوشیروان فرشیدیان فر، ۹۵/۷/۶.

^{۱۹} گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰؛ گفت‌وگو با انوشیروان فرشیدیان فر، ۹۵/۷/۶؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷. گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی،

جلسهٔ اول، ۹۶/۱/۲۲.

^{۲۰} گفت‌وگو با سعید ابریشمی، جلسهٔ اول، ۹۵/۶/۱۵؛ گفت‌وگو با یونس نیازی، ۹۵/۶/۳۱؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷.

البته ادغام دانشگاه کار و اضافه شدن استادان و کادر آموزشی آنجا به دانشکده، بخشی از کمبودها را جبران کرد؛^{۲۱} با این حال گروه‌های آموزشی مختلف دانشکده، بعد از انقلاب فرهنگی شروع به جذب اعضای هیئت‌علمی کردند. از این رو علاوه بر این که افراد جدیدی به‌عنوان مدرس استخدام شدند، از شهرهای دیگر نیز استادانی به مشهد دعوت شدند و نیز تعدادی از افرادی که در خارج از کشور تحصیل کرده بودند جذب گروه‌های آموزشی شدند که البته برخی از آنها ماندگار شدند و برخی که به نظام آموزشی کشورهای دیگر عادت داشتند، نظام آموزشی دانشگاه‌های ایران را تاب نیاوردند و از دانشکده مهندسی مشهد رفتند.^{۲۲}

به‌ر حال روند جذب اعضای هیئت‌علمی به‌گونه‌ای ادامه یافته است که به‌عنوان مثال در گروه آموزشی مهندسی کامپیوتر که در ابتدای دهه ۷۰ تعداد اعضای هیئت‌علمی آن حدود ده نفر بوده است^{۲۳} در سال ۱۳۹۵ به بیش از سی عضو هیئت‌علمی رسیده است.^{۲۴}

۲-۳- گسترش رشته‌ها (گروه‌های آموزشی)، گرایش‌ها و مقاطع تحصیلی

در فصل یک اشاره شد که در بدو تأسیس دانشکده مهندسی مقرر شده بود که دانشکده با گروه‌های آموزشی مهندسی مکانیک و مهندسی برق آغاز به کار کند؛ اما رشته مهندسی برق به دلیل محدودیت‌هایی که وجود داشت پا نگرفت؛ بنابراین دانشکده مهندسی در طول دوره قبل از انقلاب از سال ۱۳۵۴ به‌صورت تک رشته، با گروه آموزشی مهندسی مکانیک به فعالیت خود ادامه داد تا اینکه در سال ۱۳۵۸ شرایط برای تأسیس و تداوم رشته مهندسی برق مهیا شد. پس از ادغام دانشگاه کار با دانشکده مهندسی نیز رشته سوم یعنی رشته مهندسی عمران در دانشکده مهندسی متولد گردید.

رشته بعدی که به دانشکده مهندسی اضافه شد رشته کامپیوتر بود. رشته کامپیوتر در ابتدا جزو گروه آموزشی ریاضی و در دانشکده علوم پایه مستقر بود.^{۲۵} پس از اینکه گروه علوم ریاضی از دانشکده علوم جدا شد و به‌صورت یک دانشکده مستقل درآمد؛ رشته کامپیوتر نیز به‌عنوان یک گروه مستقل به دانشکده مهندسی انتقال یافت.^{۲۶} انتقال رشته کامپیوتر به دانشکده مهندسی در سال ۱۳۶۸ صورت گرفت.^{۲۷} در این سال با پیوستن گروه آموزشی جدید، دانشکده دارای چهار رشته و گروه آموزشی گردید. تا سال ۱۳۷۰ دانشکده با همین چهار رشته به کار خود ادامه داد.^{۲۸} سپس با توجه به سه رشته‌ای که از دل رشته مکانیک بیرون آمد،^{۲۹} تعداد رشته‌های دانشکده مهندسی به عدد هفت رسید. در این میان،

^{۲۱} گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲.

^{۲۲} گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۲/۲۹.

^{۲۳} گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۲/۲۹.

^{۲۴} گفت‌وگو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۲۵} گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷؛ گفت‌وگو با میرمجتبی میرصالحی، ۹۵/۶/۱۴.

^{۲۶} گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶.

^{۲۷} گفت‌وگو با سعید ابریشمی، جلسه اول، ۹۵/۶/۱۵.

^{۲۸} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۲۰۲۰، تاریخ ثبت: ۷۰/۹/۲.

^{۲۹} گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱، گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱؛ گفت‌وگو با انوشیروان فرشیدیان فر، ۹۵/۷/۶.

ابتدا در سال تحصیلی ۷۱-۱۳۷۰ رشته مهندسی شیمی^{۳۰} و همچنین مواد و متالورژی تأسیس شد.^{۳۱} از مهر سال ۱۳۸۵ نیز رشته مهندسی صنایع در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد شروع به کار کرد.^{۳۲} در ادامه روند توسعه دانشکده همچنین پیگیری‌هایی جهت ایجاد رشته‌های مهندسی محیط‌زیست و معماری نیز صورت گرفت؛ اما این دو رشته هرکدام به صورت یک دانشکده مستقل ایجاد گردیدند که دانشکده مهندسی نیز در تأسیس آن‌ها نقش پررنگی داشت.^{۳۳} بنابراین هم‌اکنون دانشکده مهندسی دارای هفت گروه آموزشی است^{۳۴} که در ادامه به ترتیب تاریخ پدید آمدن آن‌ها، به معرفی و توضیح پیشرفت و توسعه آن‌ها می‌پردازیم:

۲-۳-۱- گروه مهندسی مکانیک

گروه آموزشی مهندسی مکانیک در مهرماه ۱۳۵۴ با پذیرش سی دانشجو به عنوان اولین رشته و گروه آموزشی دانشکده مهندسی فعالیت خود را آغاز کرد. گروه مهندسی مکانیک به مدت چهار سال تنها گروه آموزشی دانشکده مهندسی بود.

این گروه و کلاً دانشکده مهندسی، تا اواسط دهه ۱۳۶۰ تنها در مقطع کارشناسی دانشجو پذیرش می‌کرد تا این که در سال ۱۳۶۴ اولین دوره کارشناسی ارشد مکانیک - گرایش تبدیل انرژی - راه‌اندازی شد. در این سال تعداد پنج نفر در این مقطع پذیرش شدند که همگی آنان هم‌اکنون عضو هیئت علمی هستند.^{۳۵} در واقع هنگامی که گروه مهندسی مکانیک مقطع کارشناسی ارشد را در دانشکده مهندسی راه‌اندازی نمود، این دانشکده جزو اولین دانشکده‌هایی بود که دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد پذیرش می‌کرد.^{۳۶}

پس از آن، در سال ۱۳۷۵ گرایش طراحی کاربردی نیز به گرایش‌های کارشناسی ارشد گروه مهندسی مکانیک افزوده شد و در سال ۱۳۸۶ مجوز ایجاد رشته هوافضا در مقطع کارشناسی ارشد برای گروه مهندسی مکانیک گرفته شد.^{۳۷} رشته هوافضا خود دارای سه زیر رشته آئرو دینامیک، جلوبرندگی و سازه‌های هوایی است.^{۳۸} اخیراً نیز برای این رشته مجوز کارشناسی نیز گرفته شده است.^{۳۹}

^{۳۰} گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^{۳۱} گفت‌وگو با رضا قشلاقی، جلسه اول، ۹۵/۸/۱، نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۰۴۶، تاریخ ثبت: ۷۰/۳/۲۸.

^{۳۲} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۸۵۶، تاریخ ثبت: ۸۵/۸/۲۸.

^{۳۳} گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^{۳۴} ظاهراً دانشکده اقدامات و پیگیری‌هایی را جهت ایجاد رشته مهندسی نفت انجام داده است. در این زمینه موافقت‌هایی هم صورت گرفته اما هنوز به طور رسمی مجوز ایجاد آن به دانشکده ابلاغ نشده است. با توجه به این که در گروه زمین‌شناسی دانشکده علوم دانشگاه فردوسی مشهد، گرایش زمین‌شناسی نفت وجود دارد و در این زمینه در سطح کشور بسیار قدرتمند است. بر این اساس در ادامه تحقیقات زمین‌شناسی نفت، بحث مهندسی نفت مطرح می‌شود

^{۳۵} گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰؛ گفت‌وگو با محسن کهرم، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲.

^{۳۶} گفت‌وگو با محسن کهرم، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲.

^{۳۷} گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶؛ گفت‌وگو با محمدحسن جوارشکیان، ۹۵/۶/۱.

^{۳۸} گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه دوم، ۹۵/۸/۹.

^{۳۹} گفت‌وگو با محمدحسن جوارشکیان، ۱/۶/۱.

اکنون (سال ۱۴۰۰)^{۴۰} گروه مهندسی مکانیک دانشگاه فردوسی مشهد دارای دو رشته "مهندسی مکانیک" و "مهندسی هوافضا" در مقطع کارشناسی است. در مقطع کارشناسی ارشد نیز شش گرایش "تبدیل انرژی"، "طراحی کاربردی"، "ساخت و تولید"، "آئرودینامیک"، "جلوبرندگی" و "سازه‌های هوایی" وجود دارد و در مقطع دکتری نیز در چهار گرایش "تبدیل انرژی"، "آئرودینامیک"، "مکانیک جامدات" و "دینامیک-کنترل و ارتعاشات" اقدام به پذیرش دانشجوی می‌کند.^{۴۱}

گروه مهندسی مکانیک در حال حاضر (سال ۱۴۰۰) دارای ۶۸۵ دانشجوی کارشناسی است و در مقطع تحصیلات تکمیلی ۲۶۹ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۱۶۰ دانشجوی دکتری دارد. این گروه با ۳۳ عضو هیئت‌علمی یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های آموزشی دانشکده است^{۴۲} و "با داشتن افراد متخصص در زمینه‌های گوناگون شامل موتورهای احتراق داخلی، آئرودینامیک، انرژی، انتقال حرارت، مکانیک سیالات، مکانیک خودرو رباتیک و کنترل، شکل دادن صفحات، بهینه‌سازی، ارتعاشات، مکانیک شکست و خستگی و مواد مرکب قادر به فعالیت در زمینه‌های گسترده‌ای است و توان انجام پروژه‌های پژوهشی با صنایع پیشرو در زمینه‌های فوق را دارد"^{۴۳}. اهدا و انتقال یک فروند هواپیمای فالکون در سال ۱۳۹۸ به دانشکده مهندسی نیز چشم‌انداز افزایش فعالیت‌های آزمایشگاهی و عملی دانشجویان رشته مهندسی هوافضا در زمینه بال و بدنه را نوید می‌دهد.

^{۴۰} اطلاعات منبع مورد مراجعه مربوط به سال ۱۳۹۷ است اما در سه سال سپری‌شده تغییر چندانی صورت نگرفته است.

^{۴۱} علیرضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۷، ص ۱۸.

^{۴۲} وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content)، تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱.

^{۴۳} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۳.

مدیران گروه مهندسی مکانیک از سال ۱۳۵۸ تاکنون		
نام و نام خانوادگی	مرتبۀ علمی در دوران تصدی	دوران تصدی
دکتر محمدرضا مدرس رضوی	استادیار	۵۸
مهندس مسعود یک‌کلام کاشانی	مربی	۵۸ تا ۶۰
شادروان دکتر احمد ظهور سعادت	استادیار	۶۱ تا ۶۴
دکتر علی حائریان اردکانی	استادیار	۶۴ تا ۶۵
شادروان دکتر احمد ظهور سعادت	استادیار	۶۵ تا ۶۶
مهندس سید محمدرضا یوسف ثانی	مربی	۶۶ تا ۶۹
دکتر سیدحسین نوعی	استادیار	۶۹ تا ۶۹
دکتر محمد مقیمان	استادیار	۶۹ تا ۷۵
دکتر حمید نیازمند	استادیار	۷۵ تا ۷۵
دکتر مجید معاونیان	استادیار	۷۵ تا ۷۷
دکتر جلیل رضایی پزند	استادیار	۷۷ تا ۸۰
دکتر محمد مقیمان	دانشیار	۸۰ تا ۸۳
دکتر محمدحسین ابوالبشری	دانشیار	۸۳ تا ۸۴
دکتر مهران کدخدایان	دانشیار	۸۴ تا ۸۸
دکتر محمود پسندیده فرد	دانشیار	۸۸ تا ۹۰
دکتر حمید نیازمند	دانشیار	۹۰ تا ۹۲
دکتر مسعود طهانی	استاد	۹۲ تا ۹۶
دکتر محمود شریعتی	استاد	۹۶ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد:

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa

آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های گروه مهندسی مکانیک در کنار دروس تئوری هر ساله پذیرای تعداد زیادی از دانشجویان این رشته و نیز رشته‌های دیگر به‌عنوان سرویس دهنده دروس است؛ به‌عنوان مثال رشته‌های مهندسی برق، صنایع، متالورژی و مواد و عمران از دانشکده مهندسی و رشته‌های فیزیک، شیمی از علوم پایه و مکانیک ماشین‌آلات کشاورزی از دانشکده کشاورزی از کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های گروه مهندسی مکانیک استفاده می‌نمایند. در حال حاضر آزمایشگاه‌های مکانیک سیالات، انتقال حرارت، ترمودینامیک، ارتعاشات و دینامیک ماشین، مقاومت مصالح و

CAD/CAM و کارگاه‌های ماشین‌ابزار، اتومکانیک و جوشکاری در گروه مهندسی مکانیک مشغول به فعالیت می‌باشند. همچنین به کوشش شماری از اعضای هیئت‌علمی این گروه برخی مراکز پژوهشی نیز در گروه مهندسی مکانیک راه‌اندازی گردیده و فعال هستند که از آن جمله می‌توان به مراکز پژوهشی CAD، موتور، بهینه‌سازی انرژی و خودرو اشاره کرد.^{۴۴}

۲-۳-۲- گروه مهندسی برق

پس از ایجاد ناموفق رشته برق در سال ۱۳۵۴ و انحلال آن، با فراهم شدن شرایط و رفع محدودیت‌ها در سال ۱۳۵۸ گروه مهندسی برق با حوزه تخصصی الکترونیک تأسیس شد^{۴۵} و به‌عنوان دومین گروه آموزشی دانشکده مهندسی به فعالیت خود ادامه داد. با وقوع انقلاب فرهنگی، به دنبال انحلال دانشگاه کار که دارای سه رشته الکترونیک، الکتروتکنیک و راه و ساختمان بود، با توجه به ادغام آن به دانشکده مهندسی تعداد اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان گروه مهندسی برق افزایش چشمگیری یافت.^{۴۶}

در سال ۱۳۶۳ از طرف گروه مهندسی برق پیشنهاد ایجاد کارشناسی ارشد گرایش الکترونیک داده شد^{۴۷} اما با توجه به نظر هیئت نظارت و وزارت علوم که از تهران برای بازدید آمده بودند، امکانات کافی وجود نداشت؛ بنابراین مورد موافقت قرار نگرفت.^{۴۸} اما در سال ۱۳۶۵ با درخواست ایجاد مقطع کارشناسی ارشد گرایش قدرت موافقت شد. ۴۹ سال ۱۳۶۶ نیز پیشنهاد ایجاد کارشناسی ارشد، گرایش کنترل، مورد تأیید واقع گردید. ۵۰ بدین گونه از سال ۱۳۶۶ گروه مهندسی برق دانشکده مهندسی در مقطع کارشناسی ارشد دانشجو پذیرفت. این گروه از سال ۱۳۹۰ گرایش مهندسی پزشکی را نیز در مقطع کارشناسی ارشد راه‌اندازی کرده است.^{۵۱}

^{۴۴} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۴-۲۱۳.

^{۴۵} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۹، ص ۲۱۸.

^{۴۶} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۹، ص ۲۱۸؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۴۷} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۰۲۸۸، تاریخ ثبت: ۶۳/۷/۱۷.

^{۴۸} گفت‌وگو با میرمجتبی میرصالحی، ۹۵/۶/۱۴.

^{۴۹} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۴۴۹، تاریخ ثبت: ۶۵/۱/۱۰.

^{۵۰} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۴۱۱۹، تاریخ ثبت: ۶۶/۱۰/۲۹؛ تاریخچه ایجاد گرایش کنترل در نوع خودش جالب است. آقای نعمت زاده مسئول صنایع نظامی وقت که بعدها به وزارت صنایع منصوب شد، طی صحبتی با دکتر محمدحسن شانه‌چی عنوان می‌کند در اصفهان هواپیماسازی آنجا مشغول انجام ساخت هواپیماهای بدون سرنشین و ابایل و غیره است و نیاز مبرمی به متخصصین برق کنترل دارند. دکتر شانه‌چی عنوان می‌کند گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد درصدد ایجاد گرایش کنترل در مقطع کارشناسی ارشد است اما هنوز مجوز نگرفته و برای احراز شرایط لازم باید چند سال صبر کنند. ایشان از دکتر شانه‌چی می‌خواهد که هرچه زودتر تقاضای ایجاد گرایش را بکنند؛ بنابراین گروه باینکه هنوز در گرایش کنترل فارغ‌التحصیل کارشناسی نداشت و این از ملزومات ایجاد مقطع کارشناسی ارشد بود، تقاضای ایجاد این گرایش در مقطع کارشناسی ارشد را کرد و خیلی زود مجوز صادر شد و حتی با توجه به این‌که هنگام صدور مجوز کنکور تمام‌شده بود، گروه تقاضا کرد دانشجویانی که برای گرایش قدرت پذیرفته شدن اجازه تبدیل آن‌ها به گرایش کنترل داده شود که با این درخواست نیز موافقت شد و عده‌ای از دانشجویان برق قدرت گرایش خود را عوض کرده و در گرایش برق کنترل به تحصیل پرداختند. این امر باعث شد گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد کنترل پیش از آنکه در مقطع کارشناسی فارغ‌التحصیل برق کنترل داشته باشد اولین فارغ‌التحصیلان این گرایش در مقطع کارشناسی ارشد باشند (گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵).

^{۵۱} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۵.

مقطع دکتری نیز در سال ۱۳۷۳ در گروه مهندسی برق ایجاد شد.^{۵۲} جالب توجه اینکه گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد، بعد از دانشکده فنی دانشگاه تهران، دومین گروهی است که در رشته مهندسی برق موفق به ایجاد مقطع دکتری در کشور گردیده است.^{۵۳} این گروه از سال ۱۳۷۴ اقدام به پذیرش دانشجوی در این مقطع کرده است. طول دوره تحصیل اولین گروه دانشجویان دکتری به دلیل دشواری دروس شش سال به طول انجامیده است. اولین دانشجویان مقطع دکتری گروه مهندسی برق در سال ۱۳۸۰ فارغ التحصیل شده و به احراز درجه دکتری موفق گردیدند.^{۵۴} اکنون (سال ۱۴۰۰)^{۵۵} گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد دارای یک گرایش در مقطع کارشناسی و پنج گرایش با نام‌های "الکترونیک"، "قدرت"، "کنترل"، "مخابرات" و "مهندسی پزشکی (بیوالکترونیک)" می‌باشد که گرایش قدرت دارای دو زیر گرایش به نام‌های "سیستم و الکترونیک" و "قدرت و ماشین‌های الکتریکی" و گرایش مخابرات نیز دارای دو زیر گرایش به نام‌های "سیستم" و "کنترل" می‌باشد. در مقطع دکتری نیز این گروه در گرایش‌های "الکترونیک"، "قدرت"، "کنترل" و "مخابرات" اقدام به پذیرش دانشجو می‌کند.^{۵۶}

گروه مهندسی برق اکنون (سال ۱۴۰۰) دارای ۶۹۰ دانشجو در مقطع کارشناسی است و در مقاطع تحصیلات تکمیلی نیز تعداد ۲۲۷ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۱۷۴ دانشجوی دکتری در آن مشغول تحصیل هستند.

مدیران گروه مهندسی برق از سال ۱۳۵۸ تاکنون

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی در دوران تصدی	دوران تصدی
مهندس حسین طباطبایی یزدی	مربی	۵۸ تا ۶۰
دکتر حسین حسن‌آبادی	دانشیار	۶۰ تا ۶۱
دکتر خلیل مافی نژاد	استادیار	۶۱ تا ۶۳
دکتر علی پیروی	استادیار	۶۳ تا ۶۸
مهندس کوروش انصاری	مربی	۶۸ تا ۷۰
دکتر رضا قاضی	دانشیار	۷۰ تا ۷۴
دکتر محمد مولوی کاخکی	دانشیار	۷۵ تا ۷۷
دکتر سید علیرضا سیدین	استادیار	۷۷ تا ۷۹
دکتر کوروش انصاری	استادیار	۷۹ تا ۸۳
دکتر ناصر پریز	استادیار	۸۳ تا ۸۶
دکتر جواد ساده	استادیار	۸۶ تا ۸۸
دکتر رضا لطفی	استادیار	۸۸ تا ۹۱

^{۵۲} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۵؛ گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰.

^{۵۳} گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۵۴} گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰.

^{۵۵} اطلاعات منبع مورد مراجعه مربوط به سال ۱۴۰۰ است اما در سه سال سپری شده تغییر چندانی صورت نگرفته است.

^{۵۶} علیرضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۷، ص ۱۸.

دکتر حبیب رجبی مشهدی	استاد	۹۱ تا ۹۲
دکتر محمد میمندی نژاد	دانشیار	۹۲ تا ۹۵
دکتر جعفر عبادی	استادیار	۹۵ تا ۹۸
دکتر مجید علومی	دانشیار	۹۸ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد:

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

(http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa)

۲-۳-۳- گروه مهندسی عمران

گفته شد که بعد از انقلاب فرهنگی، با انحلال دانشگاه کار، رشته‌های آموزشی آن در دانشکده مهندسی ادغام گردید. دانشگاه کار دارای سه شاخه الکترونیک، الکتروتکنیک و راه و ساختمان بود^{۵۷} که ادغام آن در دانشکده مهندسی باعث شد هم به امکانات آموزشی گروه مهندسی برق افزوده شود و هم با امکانات و تجهیزاتی که در زمینه راه و ساختمان داشت زمینه‌ساز ایجاد رشته جدید "مهندسی عمران" گردد.

از آنجاکه پایه‌گذاری اولیه گروه مهندسی عمران بر اساس امکانات رشته راه و ساختمان دانشگاه کار بود، متخصصین و تجهیزات این رشته نیز بیشتر در گرایش سازه بود؛ بنابراین با توجه به غنای گروه مهندسی عمران در حوزه سازه، هنگامی که مقطع کارشناسی ارشد در گروه مهندسی عمران راه‌اندازی شد، اولین گرایش، گرایش سازه بود.^{۵۸} اولین دوره‌ای که گروه مهندسی عمران، دانشجوی کارشناسی ارشد در گرایش سازه پذیرش کرد، سال تحصیلی ۶۸-۱۳۶۷ بود.^{۵۹} در همان زمان، در برخی دانشگاه‌های کشور گرایش آب و خاک نیز راه‌اندازی شده بود؛ بنابراین برخی از استادان گروه با توجه به کمبود متخصص در آن زمینه‌ها، در گرایش‌های آب و خاک ادامه تحصیل دادند و پس از تحصیل و احراز تخصص، هنگامی که به گروه مهندسی عمران دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد بازگشتند شرایط برای ایجاد سایر گرایش‌ها نیز فراهم گردید.^{۶۰}

بنابراین پس از گرایش سازه، در مقطع کارشناسی ارشد، گرایش‌های آب، سازه‌های آبی، خاک، راه و ترابری و اخیراً مهندسی مدیریت ساخت و محیط‌زیست نیز راه‌اندازی شده است.^{۶۱} توسعه گرایش‌های تحصیلی در گروه مهندسی عمران به‌گونه‌ای پیش رفته است که اکنون گروه مهندسی عمران دارای بیشترین گرایش‌ها در دانشکده مهندسی است و این امر باعث شده این گروه، دانشجویان ایرانی و خارجی بسیاری را جذب کند. به‌گونه‌ای که شاید بتوان گفت گروه مهندسی عمران در رویکرد دانشجویان خارجی به رشته مهندسی بیشترین جذب را داشته است.^{۶۲}

^{۵۷} گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰؛ راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۹، ص ۲۱۸.

^{۵۸} گفت‌وگو با فرزاد شهبان، ۹۵/۵/۲۶.

^{۵۹} گفت‌وگو با فرزاد شهبان، ۹۵/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با فریدون ایرانی، جلسه دوم، ۹۲/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۶۰} گفت‌وگو با فرزاد شهبان، ۹۵/۵/۲۶.

^{۶۱} گفت‌وگو با حسن حاجی کاظمی، ۹۲/۸/۵.

^{۶۲} گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸؛ البته در برخی رشته‌های دانشکده مهندسی پذیرش دانشجویان خارجی با ممنوعیت روبرو است از جمله در گروه مهندسی شیمی، برخی گرایش‌ها اجازه پذیرش دانشجویان خارجی را ندارند (گفت‌وگو با محمدتقی حامدموسویان، ۹۵/۷/۱۸).

اکنون (سال ۱۴۰۰)^{۶۳} گروه مهندسی عمران، متولی آموزش در گرایش‌های "مهندسی عمران"، "سازه"، "مهندسی زلزله"، "مهندسی آب و سازه‌های هیدرولیکی"، "مهندسی و مدیریت منابع آب"، "راه و ترابری"، "ژئوتکنیک"، "مهندسی محیط‌زیست"، "سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS)"، "مهندسی نقشه‌برداری-سنجش از دور" و "مهندسی و مدیریت ساخت" در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری است.^{۶۴} برخی از گرایش‌های یادشده ظرفیت این را داشته است که رشته‌ها و دانشکده‌های دیگر نسبت به ایجاد آن اقدام کنند؛ اما دانشکده مهندسی پیش‌دستی کرده و آن‌ها را ایجاد کرده است. از جمله گرایش "مهندسی زلزله" ماهیت آن به گونه‌ای است که گروه زمین‌شناسی از دانشکده علوم نیز می‌توانست نسبت به ایجاد آن اقدام کند اما با توجه به عملکرد این گرایش در زمینه اثرات زلزله بر سازه و سایر مسائل مرتبط با مهندسی، لزوم ایجاد آن در دانشکده مهندسی احساس شده است. همچنین گرایش "سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS)" با رشته جغرافیای شهری نیز مرتبط است؛ اما با توجه به تجزیه و تحلیل‌های مختلفی که با دید مهندسی بر روی نقشه‌های مختلف می‌شود می‌توان گفت جایگاه این گرایش در گروه مهندسی عمران است؛ هرچند می‌تواند کاربردهایی هم در جغرافیای شهری داشته باشد.^{۶۵}

از سال ۱۳۷۷ گروه مهندسی عمران، اقدام به پذیرش دانشجو در مقطع دکتری کرد.^{۶۶} قدیمی‌ترین گرایش در مقطع دکتری، گرایش سازه و آب بود.^{۶۷} در واقع در سال ۱۳۷۶ درخواست ایجاد دوره دکتری سازه و آب و سازه‌های هیدرولیکی داده شد^{۶۸} و با موافقتی که صورت گرفت از سال ۱۳۷۷ گروه مهندسی عمران در گرایش سازه و آب اقدام به پذیرش دانشجو در مقطع دکتری کرد. سپس در گرایش‌های دیگری از جمله گرایش خاک، راه، محیط‌زیست، مدیریت ساخت، سنجش از راه دور و اطلاعات جغرافیایی نیز موفق به راه‌اندازی دوره دکتری گردید.^{۶۹} علاوه بر پیشرفت در گرایش‌ها و مقاطع تحصیلی، گروه مهندسی عمران، زمینه‌ساز و پایه‌گذار ایجاد دو دانشکده در دانشگاه فردوسی مشهد گردیده است. دانشکده معماری به همت حسن حاجی کاظمی از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران تأسیس گردید و تا مدت‌ها رئیس این دانشکده بود.^{۷۰} دانشکده محیط‌زیست و منابع طبیعی نیز با تلاش گروهی از استادان از جمله دکتر شهناز دانش از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران راه‌اندازی شد و ایشان نیز به مدت ده سال ریاست این دانشکده را به عهده داشت.^{۷۱}

در گروه مهندسی عمران در حال حاضر (سال ۱۴۰۰) تعداد ۳۳۳ دانشجو در مقطع کارشناسی، ۲۷۴ دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۱۹ دانشجو در مقطع دکتری مشغول تحصیل هستند. این گروه دارای آزمایشگاه‌های آموزشی و پژوهشی مصالح ساختمان و تکنولوژی بتن، دینامیک سازه، روسازی، سازه، هیدرولیک، مکانیک خاک و نقشه‌برداری و سیستم اطلاعات جغرافیایی و سنجش از دور است.^{۷۲}

^{۶۳} اطلاعات منبع مورد مراجعه مربوط به سال ۱۳۹۷ است اما در یک سال سپری شده تغییر چندانی صورت نگرفته است.

^{۶۴} علیرضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۷، ص ۱۸.

^{۶۵} گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

^{۶۶} گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۶۷} گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳.

^{۶۸} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۱۵، تاریخ ثبت: ۷۶/۹/۵.

^{۶۹} گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳.

^{۷۰} گفت‌وگو با حسن حاجی کاظمی، ۹۲/۸/۵.

^{۷۱} گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷.

^{۷۲} وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content)، تاریخ مراجعه: ۹۸/۳/۱۹.

مدیران گروه مهندسی عمران از سال ۱۳۵۸ تاکنون		
نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی در دوران تصدی	دوران تصدی
دکتر فریدون ایرانی	استادیار	۵۸ تا ۶۰
مهندس براتعلی محمدزاده	مربی	۶۲ تا ۶۲
مهندس جلیل ابریشمی	مربی	۶۲ تا ۶۲
مهندس محمدباقر شریفی	مربی	۶۲ تا ۶۳
دکتر ماشاءالله سعیدیان طبسی بجستانی	استادیار	۶۳ تا ۶۵
مهندس محمدرضا اصفهانی	مربی	۶۵ تا ۷۰
دکتر محمدرضا جعفرزاده	استادیار	۷۰ تا ۷۲
دکتر کاظم مسلم	استادیار	۷۲ تا ۷۴
دکتر حسن حاجی کاظمی	دانشیار	۷۴ تا ۷۶
دکتر محمد رضایی پزند	استاد	۷۶ تا ۷۸
دکتر یونس نیازی	استادیار	۷۸ تا ۸۰
دکتر سید محمود حسینی	استادیار	۸۰ تا ۸۲
دکتر فرزاد شهابیان مقدم	استادیار	۸۲ تا ۸۳
دکتر محمود فغفور مغربی	دانشیار	۸۳ تا ۸۷
دکتر [محمد حسین] بلوری بزاز	استادیار	۸۷ تا ۸۹
دکتر منصور قلعه‌نوی	استادیار	۸۹ تا ۹۲
دکتر محمود فغفور مغربی	استاد	۹۲ تا ۹۴
دکتر شهناز دانش	دانشیار	۹۴ تا ۹۹
دکتر عباس کرم‌الدین	دانشیار	۹۹ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد:

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

(http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa)

۲-۳-۴- گروه مهندسی کامپیوتر

در سال ۱۳۴۹ هم‌زمان با دانشگاه‌های تهران و صنعتی شریف (آریامهر)، رشته‌ای در دانشکده علوم دانشگاه فردوسی مشهد ایجاد شد به نام "آمار و کامپیوتر" که پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نام آن به "علوم کامپیوتر" تغییر یافت.^{۷۳} سپس در اواخر دهه ۱۳۶۰ به "مهندسی کامپیوتر" تغییر نام داد و به دانشکده مهندسی انتقال پیدا کرد. کتاب راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، سال انتقال گروه مهندسی کامپیوتر به دانشکده مهندسی را سال ۱۳۷۲ ذکر کرده است. این در حالی است که استادان گروه مهندسی کامپیوتر و یکی از استادان گروه مهندسی برق، سال انتقال رشته کامپیوتر از دانشکده علوم به دانشکده مهندسی را سال ۱۳۶۸ می‌دانند.^{۷۴} به نظر می‌رسد اگر سال انتقال گروه مهندسی کامپیوتر به دانشکده مهندسی را سال ۱۳۶۸ بدانیم به واقعیت نزدیک‌تر است؛ چراکه بر اساس اسناد بایگانی‌شده دانشکده مهندسی، در سال ۱۳۷۰ این دانشکده متشکل از چهار گروه آموزشی مهندسی مکانیک، مهندسی برق، مهندسی عمران و مهندسی کامپیوتر بوده است.^{۷۵} پس از آن که با نظر وزارت علوم تصمیم بر این شد گروه مهندسی کامپیوتر از قالب علوم کامپیوتر (computer science) خارج و به مهندسی کامپیوتر (computer engineering) تبدیل شود، نیاز به انتقال این رشته به‌عنوان زیرگروه علوم ریاضی از دانشکده علوم به دانشکده مهندسی به وجود آمد. دانشکده مهندسی پذیرش گروه مهندسی کامپیوتر و موافقت با انتقال آن به دانشکده مهندسی را مشروط به انتقال تمام کامپیوترهای این گروه به دانشکده مهندسی دانست؛ از طرفی مسئولین دانشکده علوم پایه معتقد بودند این کامپیوترها جزو اموال دانشکده علوم ثبت‌شده و با انتقال آن‌ها موافقت نمی‌کردند. در نهایت در جلسه‌ای مرکب از رئیس دانشگاه و مسئولین دانشکده‌های علوم و مهندسی، تصمیم بر این شد که کامپیوترها نیز به دانشکده مهندسی منتقل شود. با این تصمیم، انتقال گروه مهندسی کامپیوتر به دانشکده مهندسی عملی گردید.^{۷۶}

برای اینکه علوم کامپیوتر به مهندسی کامپیوتر تبدیل شود می‌بایست تعداد درس‌های مهندسی در این رشته افزایش می‌یافت که یکی از ملزومات آن، ایجاد آزمایشگاه‌هایی از قبیل مدار الکتریکی و دیجیتال، سیستم عامل و کامپایلر بوده است که رفته‌رفته ایجاد و تجهیز شده است.^{۷۷}

گروه آموزشی مهندسی کامپیوتر، اینک دارای چهار گرایش "نرم‌افزار"، "شبکه"، "هوش مصنوعی" و "معماری کامپیوتر" است.^{۷۸} این گروه از سال ۱۳۷۴ اقدام به تأسیس گرایش نرم‌افزار در مقطع کارشناسی ارشد نمود.^{۷۹} اولین گروهی که پذیرش شدند از کارکنان علاقه‌مند به ادامه تحصیل در دانشگاه فردوسی مشهد بودند. پس از آن افرادی از سازمان‌ها و ارگان‌ها از جمله شرکت برق که برای کارکنان خود شرط تحصیلات گذاشته بودند، پذیرش شدند و سپس از طریق کنکور در این مقطع برای کارشناسی ارشد رشته کامپیوتر دانشجو گرفته شد.^{۸۰}

^{۷۳} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۷.

^{۷۴} گفت‌وگو با سعید ابریشمی، جلسه اول، ۹۵/۶/۱۵؛ گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^{۷۵} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۲۰۲۰، تاریخ ثبت: ۷۰/۹/۲.

^{۷۶} گفت‌وگو با قدرت سپیدنام، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۱.

^{۷۷} گفت‌وگو با محمود نقیب زاده، ۹۵/۶/۱۷.

^{۷۸} گفت‌وگو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۷/۱۹.

^{۷۹} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۷.

^{۸۰} گفت‌وگو با محمود نقیب زاده، ۹۵/۶/۱۷.

از سال ۱۳۸۲ نیز اقدامات برای ایجاد دورهٔ دکتری در رشتهٔ کامپیوتر آغاز شد. پس از مکاتبات با وزارتخانه، تأمین نیروی انسانی و تنظیم و تدوین برنامهٔ درسی، در سال ۱۳۸۵، گروه مهندسی کامپیوتر در مقطع دکتری در همان گرایش نرم‌افزار اقدام به پذیرش دانشجو کرد.^{۸۱} از اولین دانشجویان دکتری پذیرش شده در گروه مهندسی کامپیوتر آقایان سعید ابریشمی و عبدالرضا سوادی بودند که هم‌اکنون جزو اعضای هیئت‌علمی این گروه هستند.^{۸۲}

گرایش هوش مصنوعی نیز در سال‌های ۱۳۸۷ در مقطع کارشناسی ارشد گروه مهندسی کامپیوتر ایجاد گردید و در سال ۱۳۹۳ در مقطع دکتری نیز برای این گرایش اقدام به پذیرش دانشجو شد. گرایش شبکه‌های کامپیوتری در سال ۱۳۹۲ در مقطع کارشناسی ارشد ایجاد شد و از ابتدای سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ رشته معماری کامپیوتر نیز در این گروه تأسیس گردید.^{۸۳}

اکنون (سال ۱۴۰۰)^{۸۴} گروه مهندسی کامپیوتر دارای یک گرایش کارشناسی با عنوان مهندسی کامپیوتر و چهار گرایش کارشناسی ارشد با عناوین "نرم‌افزار"، "فناوری اطلاعات- شبکه‌های کامپیوتری"، "هوش مصنوعی و رباتیک" و "معماری سیستم‌های کامپیوتری" است. در دو گرایش "نرم‌افزار" و "هوش مصنوعی و رباتیک" نیز این گروه در مقطع دکتری مشغول فعالیت آموزشی می‌باشد.^{۸۵}

هم‌اکنون (سال ۱۴۰۰) گروه مهندسی کامپیوتر دارای ۶۱۹ دانشجوی کارشناسی، ۲۱۱ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۱۲۳ دانشجوی دکتری است.^{۸۶}

مدیران گروه مهندسی کامپیوتر از سال ۱۳۷۶ تاکنون

نام و نام خانوادگی	مرتبۀ علمی در دوران تصدی	دوران تصدی
مهندس التفات حداد شکری	مربی	۶۷ تا ۶۸
مهندس امیر علیخانزاده	مربی	۶۸ تا ۶۹
مهندس حسین دلداری	مربی	۶۹ تا ۷۱
دکتر قدرت ا... سپیدنام	استادیار	۷۱ تا ۷۶
دکتر حسین دلداری	استادیار	۷۶ تا ۸۰
دکتر محمود نقیب زاده	استادیار	۸۰ تا ۸۲
دکتر محمدحسین یغمایی	استادیار	۸۲ تا ۸۴
دکتر حمیدرضا پوررضا	استادیار	۸۴ تا ۸۶
دکتر عباس قائمی	استادیار	۸۶ تا ۸۸

^{۸۱} گفت‌وگو با محمود نقیب زاده، ۹۵/۶/۱۷؛ گفت‌وگو با سعید ابریشمی، جلسهٔ دوم، ۹۵/۶/۲۳.

^{۸۲} گفت‌وگو با محمود نقیب زاده، ۹۵/۶/۱۷.

^{۸۳} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۷.

^{۸۴} اطلاعات منبع مورد مراجعه مربوط به سال ۱۴۰۰ است اما در سه سال سپری شده تغییر چندانی صورت نگرفته است.

^{۸۵} علیرضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۷، ص ۱۸.

^{۸۶} وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content), تاریخ مراجعه: ۹۸/۳/۱۹.

دکتر محمدحسین یغمایی	دانشیار	۸۸ تا ۹۰
دکتر حمیدرضا پوررضا	دانشیار	۹۰ تا ۹۲
دکتر سعید ابریشمی	استادیار	۹۲ تا ۹۶
دکتر عباس قائمی بافقی	دانشیار	۹۶ تا ۹۸
دکتر عابدین واحیدیان مظلوم	دانشیار	۹۸ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد:

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa

۲-۳-۵- گروه مهندسی شیمی

اطلاعات اسناد بایگانی شده دانشکده مهندسی و گفتار پیشکسوتان دانشکده، حاکی از این است که رشته مهندسی شیمی در سال ۱۳۷۰ از درون رشته مکانیک منشعب شده است.^{۸۷} با این حال از آنجاکه اولین گروه از دانشجویان این رشته در سال ۱۳۷۵ فارغ التحصیل شدند، گویا گروه مهندسی شیمی از سال ۱۳۷۱ شروع به پذیرش دانشجو کرده است. اولین گروه از دانشجویان این رشته تحصیلی آن چنان عملکرد خوب و مناسبی داشتند که حدود یک سوم از فارغ التحصیلان آن، در مقطع کارشناسی ارشد قبول شده و اکثر آنان نیز در دانشگاه صنعتی شریف پذیرفته شدند.^{۸۸} از عواملی که منجر به تأسیس رشته مهندسی شیمی در دانشگاه فردوسی مشهد گردید، مسئله گاز و وجود پالایشگاه شهید هاشمی نژاد در خانگیران سرخس بود. در واقع با توجه به وجود صنعت گاز و پالایشگاه آن در منطقه شرق کشور، این نیاز احساس می شد که یک گروه آموزشی در دانشگاه فردوسی مشهد ایجاد شود تا بتواند در زمینه های علمی به این صنعت کمک کند؛ بنابراین اولین گرایشی که در گروه مهندسی شیمی در مقطع کارشناسی ایجاد گردید، گرایش صنایع گاز بود.^{۸۹}

در حال حاضر (سال ۱۴۰۰) گروه مهندسی شیمی در سه رشته مهندسی شیمی، مهندسی پلیمر و مهندسی نفت در مقطع کارشناسی دانشجو می پذیرد.

از دهه ۱۳۸۰ نیز گروه مهندسی شیمی وارد عرصه تحصیلات تکمیلی گردید و برای اولین بار مقطع کارشناسی ارشد این گروه با گرایش صنایع غذایی آغاز به کار کرد.^{۹۰} در حال حاضر (۱۳۹۸)^{۹۱} این گروه در مقطع کارشناسی ارشد در هشت گرایش صنایع غذایی، فرآوری و انتقال گاز، مدل سازی- شبیه سازی و کنترل، پدیده های انتقال و فرآیندهای جداسازی، بیوتکنولوژی، طراحی فرآیند، مهندسی پلیمر و نانو فناوری به پذیرش دانشجو می پردازد. مقطع دکتری

^{۸۷} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۰۴۶، تاریخ ثبت: ۷۰/۳/۲۸؛ گفت و گو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^{۸۸} گفت و گو با رضا قشلاقی، جلسه اول، ۹۵/۸/۱.

^{۸۹} گفت و گو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴؛ گفت و گو با رضا قشلاقی، جلسه اول، ۹۵/۸/۱.

^{۹۰} گفت و گو با علی احمدپور، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲؛ گفت و گو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۹۱} اطلاعات منبع مورد مراجعه مربوط به سال ۱۳۹۷ است اما در یک سال سپری شده تغییر چندانی صورت نگرفته است.

مهندسی شیمی نیز دارای دو گرایش "مهندسی شیمی" و "پدیده‌های انتقال و فرآیندهای جداسازی" است.^{۹۲} اکنون (سال ۱۴۰۰) گروه مهندسی شیمی دارای ۵۵۲ دانشجوی کارشناسی، ۲۱۱ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۹۴ دانشجوی دوره دکتری می‌باشد.^{۹۳} در سال ۱۴۰۰ مقدمات راه‌اندازی گروه مهندسی نساجی با پیگیری برای راه‌اندازی رشته الیاف مصنوعی در مقطع کارشناسی ارشد و در کنار مهندسی پلیمر انجام شد. همچنین این گروه دارای امکانات آموزشی از قبیل آزمایشگاه‌های زیر است:

آزمایشگاه تحقیقاتی گروه مهندسی شیمی، غشاء و جداسازی گازی، جاذب‌ها و کاتالیست‌های صنعتی و محیط‌زیست، لوله‌های حرارتی و نانوسیال، بهینه‌سازی فرآیندهای نفت و گاز، بیوتکنولوژی، صنایع غذایی، نانو فناوری، مدل‌سازی و شبیه‌سازی فرآیندهای نفت و گاز، پلیمر، تست قطعات لاستیکی و فیلتر، آنالیز گاز، فرایندهای نوین جداسازی، پایلوت پلنت مهندسی شیمی، کنترل فرآیند و عملیات واحد.^{۹۴} در سال ۱۳۹۹ آزمایشگاه‌های خواص پلیمرها و شیمی- فیزیک پلیمرها نیز در گروه مهندسی شیمی راه‌اندازی شد.

مدیران گروه مهندسی شیمی از سال ۱۳۷۱ تاکنون

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	دوران تصدی
دکتر سید حسین نوعی	استادیار	۷۱ تا ۷۲
دکتر بابک امین شهیدی	استادیار	۷۲ تا ۷۸
دکتر علی احمدپور	استادیار	۷۸ تا ۸۰
دکتر اکبر شاهسوند	استادیار	۸۰ تا ۸۱
دکتر محمدتقی حامدموسویان	استادیار	۸۱ تا ۸۳
دکتر محمدعلی فنایی شیخ‌الاسلامی	استادیار	۸۳ تا ۸۵
دکتر محمدتقی حامد موسویان	دانشیار	۸۵ تا ۹۰
دکتر مهدی پورافشاری چنار	دانشیار	۹۰ تا ۹۴
دکتر علی احمدپور	استاد	۹۴ تا ۹۸
دکتر محمدعلی فنایی شیخ‌الاسلامی	دانشیار	۹۸ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد:

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

(http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa)

^{۹۲} علی‌رضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱۸.

^{۹۳} وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content)، تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱.

^{۹۴} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۱۹.

۲-۳-۶- گروه مهندسی مواد و متالورژی

رشته و گروه مهندسی مواد و متالورژی نیز همچون گروه مهندسی شیمی در سال ۱۳۷۰ ایجاد گردید.^{۹۵} این رشته نیز از دل گروه مهندسی مکانیک متولد شد. استادانی همچون دکتر علی حائریان اردکانی، مهندس محمدرضا یوسف ثانی و مرحوم دکتر احمد ظهور سعادت در ایجاد گروه مهندسی مواد و متالورژی نقش اساسی داشتند.^{۹۶} این گروه "فعالیت رسمی خود را از مهرماه سال ۱۳۷۲ با پذیرش دانشجوی کارشناسی در گرایش ریخته‌گری آغاز نمود. در این گرایش فقط دو دوره دانشجوی پذیرفته شد و با تغییر برنامه کارشناسی مهندسی مواد که در سال ۱۳۷۵ از سوی شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت متبوع ابلاغ گردید، دانشجویان ورودی ۷۴ به گرایش متالورژی صنعتی (گرایش فعلی) تطبیق داده شدند و گرایش ریخته‌گری با به پایان رسیدن تحصیلات دانشجویان دو دوره یادشده حذف گردید."^{۹۷} گروه مهندسی مواد و متالورژی ابتدا مقطع کارشناسی را با حوزه تخصصی شناسایی مواد فلزی آغاز کرد. سپس در مقطع کارشناسی ارشد با توجه به ضرورت‌ها و نیازهای سطح استان خراسان گرایش‌های کارشناسی ارشد خود را ایجاد کرد. هنگامی که قصد ایجاد گرایش استخراج در این گروه مطرح شد، توجه آن این بود که در سطح استان خراسان صنعت فولاد رشد قابل‌ملاحظه‌ای داشته است؛ ضمن اینکه به لحاظ معدنی نیز استان خراسان در جایگاه خوبی قرار دارد. در این استان صنایع سنگین اسفراین، فولاد نیشابور، زغال‌سنگ طبس و سنگ آهن سنگان فعالیت دارند؛ بنابراین با توجه به معادن سنگ آهن، معادن زغال‌سنگ و وجود کارخانه در این زمینه‌ها تصمیم بر این شد که گرایش استخراج در گروه مهندسی مواد و متالورژی ایجاد شود تا نیازهای علمی این حوزه برطرف شود. پس‌از آن با توجه به این‌که گرایش «خوردگی» علاقه‌مندان زیادی در میان دانشجویان داشت و معمولاً دانشجویان رتبه‌های بالای کنکور وارد این گرایش می‌شدند؛ برای ارتقای گروه و رفع نیازهای استان، گرایش خوردگی نیز در گروه مهندسی مواد و متالورژی ایجاد گردید.^{۹۸}

اکنون (سال ۱۴۰۰)^{۹۹} گروه مهندسی مواد و متالورژی، یک گرایش در مقطع کارشناسی دارد که با همان عنوان "مهندسی متالورژی و مواد" شناخته می‌شود^{۱۰۰} و در زمینه متالورژی صنعتی به تربیت دانشجو می‌پردازد.^{۱۰۱} در مقطع کارشناسی ارشد نیز در گرایش‌های "شناسایی و انتخاب مواد مهندسی"، "استخراج فلزات"، "خوردگی و حفاظت از مواد" و "شکل دادن فلزات" دانشجو پذیرش می‌کند.^{۱۰۲} در مقطع دکتری نیز این گروه از سال ۱۳۸۷ اقدام به پذیرش دانشجو در گرایش "مهندسی مواد" کرده است.^{۱۰۳}

^{۹۵} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۶۳۶، تاریخ ثبت: ۷۵/۵/۵. نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۰۴۶، تاریخ ثبت: ۷۰/۳/۲۸؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۶۳۶، تاریخ ثبت: ۷۵/۵/۵.

^{۹۶} گفت‌وگو با محمدهادی مؤید، ۹۵/۸/۲۲؛ گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶.

^{۹۷} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۲۰.

^{۹۸} گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، ۹۵/۸/۱۶.

^{۹۹} اطلاعات منبع مورد مراجعه مربوط به سال ۱۳۹۷ است اما در یک سال سپری شده تغییر چندانی صورت نگرفته است.

^{۱۰۰} علی‌رضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱۸.

^{۱۰۱} علی‌رضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱۸.

^{۱۰۲} گفت‌وگو با علی‌رضا کیانی رشید، جلسه اول، ۹۵/۶/۱۶.

^{۱۰۳} گفت‌وگو با علی‌رضا کیانی رشید، جلسه اول، ۹۵/۶/۱۶.

از نکات قابل توجه گروه مهندسی مواد و متالورژی، وجود آزمایشگاه‌های بسیار خوب در زمینه‌های تخصصی به‌ویژه در گرایش‌های شناسایی و خوردگی است که از آزمایشگاه‌های نمونه در سطح کشور است.^{۱۰۴} به‌طور کلی گروه مهندسی مواد و متالورژی، آزمایشگاه‌های خوبی دارد؛ اما با مستهلک شدن تجهیزات، بازسازی و جایگزینی دستگاه‌ها و همچنین به‌روزرسانی آن‌ها به علت مشکلات مالی، به‌موقع انجام نمی‌شود.^{۱۰۵} البته این امر مختص گروه مهندسی مواد و متالورژی نیست. در سراسر دانشگاه، ظاهراً در سال‌های اخیر، بازسازی و جایگزینی ابزار و تجهیزات آزمایشگاه‌ها روند خوبی ندارد.^{۱۰۶} این در حالی است که علاوه بر استفاده دانشجویان و استادان در پروژه‌های علمی دانشگاهی، آزمایشگاه‌های گروه مهندسی مواد و متالورژی ارتباط وسیعی با صنایع دارد. در فصل آینده اشاره خواهد شد که حجم قابل توجهی از آزمایشات صنایع مختلف در آزمایشگاه‌های گروه مهندسی مواد و متالورژی به انجام رسیده است و این امر درآمدزایی خوبی برای گروه و دانشگاه داشته است.

مدیران گروه مهندسی مواد و متالورژی از سال ۱۳۷۲ تاکنون

نام و نام خانوادگی	رتبه علمی در دوران تصدی	دوران تصدی
دکتر حسن احمدی مقدم	استادیار	۷۲ تا ۷۵
شادروان دکتر احمد ظهور سعادت	استادیار	۷۵ تا ۷۵
مهندس سید محمدرضا یوسف ثانی	مربی	۷۵ تا ۸۱
دکتر محمدهادی مؤید	استادیار	۸۱ تا ۸۴
دکتر سید مجتبی زبرجد	استادیار	۸۴ تا ۸۶
دکتر محسن حداد سبزواری	دانشیار	۸۶ تا ۸۸
دکتر ابوالفضل باباخانی	استادیار	۸۸ تا ۹۰
دکتر علیرضا کیانی رشید	استاد	۹۰ تا ۹۵
دکتر محمد مزینانی	دانشیار	۹۵ تا ۹۷
دکتر مهرداد کاشفی تربتی	استاد	۹۷ تا ۹۸
دکتر ابوالفضل باباخانی	استاد	۹۸ تا ۹۹
دکتر غلامرضا ابراهیمی	استاد	۹۹ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد:

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa

^{۱۰۴} گفت‌وگو با محمدهادی مؤید، ۹۵/۸/۲۲.

^{۱۰۵} گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، ۹۵/۸/۱۶.

^{۱۰۶} گفت‌وگو با محمدهادی مؤید، ۹۵/۸/۲۲.

"حوزه تحقیقاتی اعضای هیئت علمی گروه مهندسی مواد و متالورژی، گستره‌ای وسیع از علوم و مهندسی مرتبط با مواد شامل: متالورژی پودر، انجماد فلزات، شکل دهی فلزات، متالورژی استخراجی، خوردگی و حفاظت از مواد، انتخاب مواد، مواد پیشرفته، نانوتکنولوژی و روش‌های نوین فرآوری مواد را در برمی‌گیرد". اکنون (سال ۱۴۰۰) شمار دانشجویان کارشناسی این گروه ۳۰۳ نفر، در مقطع کارشناسی ارشد ۱۳۸ نفر و در مقطع دکتری ۳۹ نفر است.^{۱۰۷}

۲-۳-۷- گروه مهندسی صنایع

رشته صنایع، سومین رشته‌ای است که از رشته مادر، یعنی رشته مکانیک، متولد گردید. در واقع پانزده سال پس از ایجاد رشته‌های مهندسی شیمی و متالورژی و مواد، استادان گروه مهندسی مکانیک به این نتیجه رسیدند که رشته مهندسی صنایع که نیاز مبرم صنعت استان است مغفول مانده است؛ بنابراین فرایند ایجاد گروه مهندسی صنایع در سال ۱۳۸۵ کلید خورد.^{۱۰۸} مراحل قانونی ایجاد رشته به سرعت طی شد و در مهرماه همان سال، این گروه آموزشی فعالیت خود را آغاز کرد.^{۱۰۹} در اولین دوره، دانشجویان کارشناسی با گرایش تولید صنعتی پذیرش شدند و دانشجویان دوره‌های بعد بدون گرایش، تحت همان عنوان کارشناسی صنایع به تحصیل در این رشته پرداختند.^{۱۱۰} در سال ۱۳۸۹ در گروه مهندسی صنایع، مقطع کارشناسی ارشد ایجاد گردید.^{۱۱۱} از جمله گرایش‌های کارشناسی ارشد گروه مهندسی صنایع، گرایش صنایع صنایع است که اکنون به آن صنایع بهینه (بهینه‌سازی سیستم‌ها^{۱۱۲}) می‌گویند و جزو معمول‌ترین گرایش‌های گروه مهندسی صنایع دانشگاه‌هاست. به‌غیر از آن، گرایش دیگری در گروه صنایع دانشگاه فردوسی مشهد به نام سیستم‌های کلان اقتصادی و اجتماعی ایجاد شده است. این گرایش به‌گونه‌ای است که دانشجویان رشته‌های دیگر نیز می‌توانند در آن تحصیل کنند؛ چراکه ماهیت این گرایش به‌گونه‌ای است که مباحث مربوط به صنعت، اقتصاد و جامعه باهم تلفیق شده است.^{۱۱۳}

گروه مهندسی صنایع در مقطع دکتری سابقه چندانی ندارد. در واقع از سال ۱۳۹۳ مجوز ایجاد مقطع دکتری در این رشته تحصیلی گرفته شد. البته در این سال نیز به دلیل تأخیر در دریافت مجوز در مرحله تکمیل ظرفیت، اقدام به پذیرش دانشجو کرد.^{۱۱۴}

در حال حاضر (سال ۱۴۰۰) گروه مهندسی صنایع دارای ۲۳۳ دانشجوی کارشناسی و ۷۵ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۲۵ دانشجوی دکتری می‌باشد.^{۱۱۵}

^{۱۰۷} وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content)، تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱.

^{۱۰۸} گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱

^{۱۰۹} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۸۵۶، تاریخ ثبت: ۸۵/۸/۲۸.

^{۱۱۰} راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۲۱.

^{۱۱۱} گفت‌وگو با محمد رنجبر، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محمدعلی پیرایش، ۹۵/۶/۲۰.

^{۱۱۲} علی‌رضا سعادت و محمد یعقوبی، آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱۸.

^{۱۱۳} گفت‌وگو با محمدعلی پیرایش، ۹۵/۶/۲۰.

^{۱۱۴} گفت‌وگو با محمدعلی پیرایش، ۹۵/۶/۲۰.

^{۱۱۵} وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content)، تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱.

گروه مهندسی صنایع نیز آزمایشگاه آموزشی خوب و مجهزی دارد. این آزمایشگاه در واقع اولین آزمایشگاهی است که در سراسر دانشگاه فردوسی مشهد توانسته است تأییدیه استاندارد را بگیرد. این آزمایشگاه در حقیقت آزمایشگاه اندازه-گیری دقیق است و به گونه‌ای است که از شرکت‌ها و کارخانجات صنعتی مختلف برای اندازه‌گیری قطعات به آن مراجعه می‌شود.^{۱۱۶}

مدیران گروه مهندسی صنایع از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵		
نام و نام خانوادگی	رتبه علمی در دوران تصدی	دوران تصدی
(دکتر مصطفی کاظمی)	(استادیار)	(۸۵ تا ۸۶) ^{۱۱۷}
دکتر حمیده رضوی	استادیار	۸۶ تا ۹۰
دکتر محمد روغنگر رنجبر	دانشیار	۹۰ تا ۹۲
دکتر محمدعلی پیرایش	دانشیار	۹۲ تا ۹۷
دکتر فرزاد دهقانیان	استادیار	۹۷ تا ۹۸
دکتر محمدعلی پیرایش	دانشیار	۹۸ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد:

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa

۲-۴- تأثیرگذاری در تأسیس دانشکده‌های دیگر

همان‌گونه که پیش‌ازین اشاره شد، گروه مهندسی عمران دانشکده مهندسی دارای زیررشته‌ها و زمینه‌های علمی گسترده‌ای است. این امر باعث شده است که این رشته نه تنها دارای گرایش‌های زیادی باشد، بلکه زمینه‌ساز و پایه‌گذار رشته‌های مستقل با دانشکده‌های مجزا نیز هست:

۲-۴-۱- تأسیس دانشکده معماری و شهرسازی

یکی از کمبودها و نیازهای دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده معماری و شهرسازی بود که پس از سال‌ها پیگیری، با تلاش‌های گسترده اعضای هیئت علمی گروه مهندسی عمران به‌ویژه دکتر حسن حاجی کاظمی بالاخره در سال ۱۳۸۴ این دانشکده تأسیس گردید.^{۱۱۸} گرچه در بدو تأسیس به لحاظ مکانی، مالی و وجود استادان دارای مشکلاتی بود، اما با تلاش‌ها و پیگیری‌های انجام‌شده توانست به تدریج تقویت و تثبیت شود. دانشکده معماری در ابتدا تنها با رئیس دانشکده (حسن حاجی کاظمی) و دو نفر دیگر اداره می‌شده است. وضعیت دانشکده در ابتدا به‌گونه‌ای بوده است که به دلیل

^{۱۱۶} گفت‌وگو با محمدعلی پیرایش، ۹۵/۶/۲۰

^{۱۱۷} منبع موارد داخل پرانتز: راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵، ص ۲۲۱

^{۱۱۸} گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

کمبود استاد، روزهای جمعه استادانی از تهران دعوت می‌شدند و کلاس‌ها به‌وسیله استادان پروازی در این روز تعطیل تشکیل می‌شده است. تأمین غذا و امکانات رفاهی استادان مدعو نیز به دلیل تعطیلی دانشگاه توسط شخص رئیس دانشکده صورت می‌گرفته است.^{۱۱۹}

هنگامی که دانشکده معماری و شهرسازی به کمک گروه مهندسی عمران راه‌اندازی شد به دلیل وجود کمبودهای ابتدایی همواره از دانشکده مهندسی جهت رفع کمبودها تقاضای کمک کرده و دانشکده مهندسی نیز از کمک به این دانشکده نوپا دریغ نکرده است. اسناد زیادی مبنی بر درخواست‌های دانشکده معماری و نیز اجابت این درخواست‌ها توسط دانشکده مهندسی در بخش بایگانی دانشکده مهندسی موجود است.^{۱۲۰}

وابستگی دانشکده معماری و شهرسازی به دانشکده مهندسی به‌گونه‌ای بوده است که رئیس این دانشکده در بسیاری از مواقع از میان اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران انتخاب و تا مدت‌ها زیر نظر دانشکده مهندسی اداره می‌شده است.^{۱۲۱} شایان ذکر است که مکان استقرار این دانشکده قبل از انتقال به ساختمان اختصاصی خود مدت قابل توجهی در ساختمان دانشکده مهندسی بود.

۲-۴-۲- تأسیس دانشکده منابع طبیعی و محیط‌زیست

در دوره ریاست دکتر عبدالرضا باقری بر دانشگاه فردوسی مشهد، با پیگیری‌های ایشان و یک گروه هفت نفره از جمله دکتر شهناز دانش، عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران، ایده ایجاد دانشکده منابع طبیعی و محیط‌زیست به وجود آمد.^{۱۲۲}

با توجه به وجود منابع طبیعی در استان و تخریب‌هایی که در حیطه محیط‌زیست اتفاق می‌افتاد، فقدان دانشکده منابع طبیعی در قطب دانشگاهی شرق کشور بیشتر به چشم می‌آمد؛ بنابراین گروه مذکور برای تأسیس دانشکده منابع طبیعی و محیط‌زیست در دانشگاه فردوسی مشهد اقدام کرده و با تحمل زحمات زیاد، پس از پیگیری‌های مصرانه، توانستند مجوز تأسیس این دانشکده را بگیرند. از آنجاکه تخصص اصلی دکتر دانش در گروه مهندسی عمران، محیط‌زیست بود، دکتر باقری ریاست وقت دانشگاه از ابتدا حکم ریاست دانشکده منابع طبیعی و محیط‌زیست را برای ایشان صادر کردند و این دانشکده با در نظر گرفتن اتاق و کلاس‌هایی در محل دانشکده کشاورزی سابق، آغاز به کار کرد. دکتر شهناز دانش نیز به مدت ده سال، با حفظ سمت، هم ریاست دانشکده منابع طبیعی را به عهده داشتند و هم به‌عنوان عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران در دانشکده مهندسی به تدریس می‌پرداختند.^{۱۲۳}

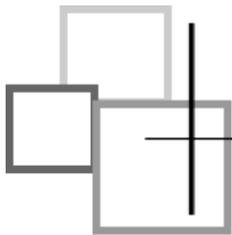
^{۱۱۹} گفت‌وگو با حسن حاجی کاظمی، ۹۲/۸/۵.

^{۱۲۰} نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۹۹۵، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۲/۱۶؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۱۷۴، نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۱۷۴، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۲/۲۱؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۰، تاریخ ثبت: ۸۵/۱/۱۵؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۰۵، تاریخ ثبت: ۸۵/۱/۱۹.

^{۱۲۱} گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^{۱۲۲} گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷.

^{۱۲۳} گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷.

۳- وضعیت دانشکده مهندسی در مهم‌ترین
رخدادهای سیاسی، نظامی، فرهنگی

۳-۱- انقلاب اسلامی

نبود مراکز مرتبط با سیاست در سطح جامعه، به‌ویژه عدم وجود حزب به معنی واقعی کلمه در ایران باعث شده است که دانشگاه در دوران پیش و پس از انقلاب، مهم‌ترین مرکز برای فعالیت سیاسی باشد. بیشترین اعتراضات و تحرکات سیاسی در قبل از انقلاب در دانشگاه صورت می‌گرفته و افراد برجسته سیاسی نیز از دانشگاه برمی‌خاستند.^۱ بنابراین نقش دانشجویان به‌طور اعم و دانشجویان رشته مهندسی به‌طور اخص در وقوع انقلاب اسلامی بر کسی پوشیده نیست. به‌ویژه "در دوران مبارزات انقلابی، دانشکده‌های فنی در همه جای کشور جزو پیشروان مبارزات بودند".^۲ مخصوصاً در شهر تهران، دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران در فعالیت‌های سیاسی و مبارزات انقلابی پیشرو و کارساز بودند.^۳

ایفای نقش دانشکده فنی مهندسی در جریان انقلاب و اینکه دانشجویان این دانشکده در این زمینه پرشورتر عمل کردند، می‌تواند دلایل خاص خود را داشته باشد. یکی از دلایل شاید این باشد که در سده اخیر، رویکرد محصلین با ضریب هوشی بالا به رشته‌های ریاضی و مهندسی بیشتر بوده است.^۴ این تجمع افراد باهوش در دانشکده‌هایی مثل دانشکده فنی، نشان‌دهنده بالا بودن سطح آگاهی و آشنایی با حقوق شهروندی و اجتماعی در میان آنان بوده و این امر باعث شده است که ستم‌ها و نارسایی‌ها را به‌خوبی دریابند و در برابر آن سکوت نکنند.

^۱ - گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه دوم، ۹۵/۷/۴.

^۲ - وبگاه دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله سید علی خامنه‌ای (<http://farsi.khamenei.ir/print-content?id=28998>)، سخنان ایشان در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت روز ملی مهندسی در تاریخ ۱۱/۰۶/۱۳۹۳. تاریخ مراجعه: ۹۸/۳/۱۹.

^۳ - گفت‌وگو با محمد رضایی‌پژند، ۹۵/۶/۱۴. گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، جلسه اول، ۹۵/۸/۱۶؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸. به‌طور کلی دانشکده فنی دانشگاه تهران از بدو تأسیس محل تجمعات اعتراضی دانشجویان بود و هر اعتراض سیاسی که در دانشگاه صورت می‌گرفت یکی از مراکز عمده دانشکده فنی بود. اشتها دانشکده فنی در این زمینه به‌گونه‌ای بود که حتی هنگامی که دانشجویان دانشکده‌های دیگر حرکت اعتراضی انجام می‌دادند، دانشجویان دانشکده فنی را از ورود به دانشگاه منع می‌کردند (گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸).

^۴ - گفت‌وگو با سعید ابریشمی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۳.

بنابراین دانشکده‌های فنی در طول سال‌های پیش و پس از انقلاب، همواره محل تجمع برترین استعداد‌های کشور بوده است و اجتماع عناصر خوش‌فکر و فعال دانشجویی در دانشکده‌های فنی و مهندسی و مراکز علمی مربوط به آن^۵ حضور پررنگ آنان در عرصه‌های سیاسی - انقلابی را ممکن کرده است.

شرکت دانشجویان در اعتراضات سیاسی و فعالیت‌های انقلابی به‌ویژه در دانشکده فنی به‌گونه‌ای بود که در سال‌های منتهی به پیروزی انقلاب اسلامی حتی وظیفه اصلی دانشجویان، یعنی کسب دانش را تحت‌الشعاع خود قرار داده بود و اهتمام دانشجویان بیشتر در مباحث سیاسی و فعالیت‌های مبارزاتی بود. دانشجویان عمدتاً در گرایش‌های مختلف سیاسی به‌ویژه گروه‌های اسلامی و گروه‌های چپ جذب می‌شدند و فعالیت‌هایی از قبیل تظاهرات، اعتصاب و بحث‌های سیاسی انجام می‌دادند و در این راه هزینه‌هایی را هم متقبل می‌شدند.^۶

در دانشگاه مشهد گویا فعالیت‌ها و جنبش‌های دانشجویی از اواخر سال ۱۳۵۶ رفته‌رفته خود را نشان می‌دهد. تا قبل از آن فعالیت‌های مبارزاتی و انقلابی به شکلی محدود در سالروز ۱۶ آذر یا ۱۵ خرداد خودنمایی می‌کرد. دانشکده مهندسی در این زمان دانشکده‌ای کوچک با دانشجویان بسیار محدود بود. در این دوره هنوز دانشگاه کار مشهد و سبزوار در دانشکده مهندسی ادغام نشده و دانشکده مهندسی در یک کلاس و یکی، دو اتاق اداری در دانشکده کشاورزی سابق خلاصه می‌شد؛ بنابراین فعالیت‌های سیاسی - انقلابی دانشجویان دانشکده مهندسی در دانشکده‌های بزرگ آن زمان صورت می‌گرفت؛ از جمله دانشکده علوم پایه به‌عنوان بزرگ‌ترین دانشکده و مرکز عمده جنبش‌های دانشجویی دانشگاه مشهد و همچنین دانشکده ادبیات که یکی از دانشکده‌های قدیمی و بزرگ بود.^۷ در آن دوره دانشجویان دانشکده مهندسی تا ترم‌های سه و چهار که دروس تخصصی آن‌ها شروع می‌شد به دلیل درس‌های عمومی و مشترک در دانشکده‌های علوم و ادبیات درس داشتند؛ بنابراین به دلیل برگزاری کلاس‌هایشان، در این دانشکده‌ها رفت‌وآمد داشتند و از فعالیت‌ها و جنبش‌های دانشجویی آگاه می‌شدند.^۸

در ایام اعتراضات انقلابی، دانشکده مهندسی نیز متأثر از اتفاقات سراسر کشور بود و دانشجویان این دانشکده و حتی اعضای هیئت‌علمی آن در اعتصابات و راهپیمایی‌ها و غیره شرکت داشتند.^۹ این موضوع باعث شده بود کلاس‌های این دانشکده طبق برنامه پیش‌رفته و فعالیت آموزشی دانشکده به‌صورت کج‌دار و مریز باشد. با این حساب، پس از پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن‌ماه بود که فعالیت آموزشی و برگزاری کلاس‌ها به تدریج از حالت نیمه تعطیل درآمد و روال طبیعی به خود گرفت. این موضوع باعث شد دانشجویان آن دوران، دانش‌آموختگی‌شان چندترم به تعویق بیفتد.^{۱۰} از جمله اتفاقاتی که شاید بتوان آن را مرتبط با جریان انقلاب دانست و به‌نوعی در مکانی مربوط به دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد رخ داده است، اقدام پلیس یا گارد دانشگاه برای دستگیری یکی از دانشجویان دانشکده مهندسی

^۵- وبگاه دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله سید علی خامنه‌ای (<http://farsi.khamenei.ir/print-content?id=3271>)، سخنان ایشان در دیدار جمعی

از مهندسان در روز ملی مهندس در تاریخ 1383/12/05، تاریخ مراجعه: ۹۸/۳/۱۹.

^۶- گفت‌وگو با محمد رضایی‌پژند، ۹۵/۶/۱۴. گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، جلسه اول، ۹۵/۸/۱۶؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^۷- گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری؛ گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت‌بیاض، ۹۵/۶/۷؛ هر دو دانشکده علوم و ادبیات در آن زمان در بیرون از پردیس دانشگاه قرار داشتند.

^۸- گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، ۹۵/۸/۲.

^۹- گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲؛ گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

^{۱۰}- گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

به نام چراغچی از اهالی آذربایجان بوده است که یکی از اعضای هیئت‌علمی دانشکده مهندسی از اتاق کارش این اتفاق را مشاهده کرده و وقتی متوجه موضوع شده با مداخله، اجازه دستگیری وی را نداده است.^{۱۱}

از تأثیرات انقلاب اسلامی در دانشکده مهندسی، شهادت مهندس سعید نشان از اعضای هیئت‌علمی دانشکده مهندسی است که به‌عنوان مربی در دانشکده تدریس می‌کردند.^{۱۲} ایشان در راه بازگشت به منزل در تظاهرات خیابان، مورد اصابت گلوله سربازان رژیم سابق قرار می‌گیرد و به شهادت می‌رسند.^{۱۳} ظاهراً منزل ایشان در حوالی استانداری بوده و در تظاهرات آنجا ساواک ایشان را به رگبار بسته است.^{۱۴} گفته شده دوازده گلوله در بدن ایشان جای گرفته است.^{۱۵}

از دیگر فعالیت‌های انقلابی، باید از تلاش اعضای هیئت‌علمی دانشکده مهندسی در زمینه تبلیغات انقلابی یاد کرد. از جمله دکتر برسی که در جریان انقلاب از آلمان به دانشکده مهندسی مشهد آمده بودند و همچنین دکتر سعادت و دکتر حائریان در زمینه چاپ و تکثیر شب‌نامه‌ها فعالیت‌هایی را داشتند. در یک مورد ایشان شب‌نامه‌های انقلابی را در دانشکده کپی کردند و با وجود سختگیری‌هایی که در هنگام ورود و خروج از درب دانشگاه وجود داشت با پنهان‌کاری خاصی آن‌ها را از دانشگاه خارج کردند.^{۱۶}

در دانشگاه کار مشهد واقع در جاده آسیایی - که بعدها هسته مرکزی گروه مهندسی عمران دانشکده مهندسی را تشکیل داد - فعالیت‌های انقلابی به چند دلیل پررنگ نبوده است. اولاً این که تعداد کارکنان و دانشجویان محدود بوده و فعالیت آن‌ها تنها در حد ردوبدل کردن اخبار و اطلاعات مبارزات و حوادث انقلاب خلاصه می‌شده است.^{۱۷} دوم اینکه مکان دانشگاه کار در خارج از شهر بوده و از بطن حوادث دور بوده است.^{۱۸} سوم اینکه رئیس وقت دانشگاه کار آقای مهندس رضا شالچی، چندان با افکار و فعالیت‌های انقلابی موافق نبودند و به‌خصوص کارکنان دانشگاه کار را از مباحث سیاسی - انقلابی و دامن زدن به این امور منع می‌کردند.^{۱۹}

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نیز ظاهراً آقای مهندس شالچی جزو اولین کسانی بودند که همکاری‌شان قطع شد. البته مشخص نیست ایشان خودشان قطع همکاری کردند یا به دلیل همنوایی با رژیم شاه اخراج شدند.^{۲۰}

با پیروزی انقلاب اسلامی ابتدا دانشگاه کار سبزوار در دانشگاه کار مشهد ادغام شد و اندکی بعد دانشگاه کار مشهد با دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد ترکیب شد. این امور به دلیل انقلاب فرهنگی با تعطیلی دانشگاه‌ها مصادف شد.^{۲۱}

۱۱- گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

۱۲- البته علی حائریان اردکانی ایشان را مسئول کتابخانه دانشکده مهندسی معرفی کرده‌اند (گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳).

۱۳- گفت‌وگو با رضا تنباکوچی، ۹۵/۸/۱۷؛ گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

۱۴- گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

۱۵- گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

۱۶- گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

۱۷- گفت‌وگو با حوریه اثنی‌عشری، ۹۵/۷/۹.

۱۸- گفت‌وگو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷؛ گفت‌وگو با حوریه اثنی‌عشری، ۹۵/۷/۹.

۱۹- گفت‌وگو با حوریه اثنی‌عشری، ۹۵/۷/۹.

۲۰- گفت‌وگو با حوریه اثنی‌عشری، ۹۵/۷/۹؛ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰.

۲۱- گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰.

اوایل پیروزی انقلاب از اتفاقاتی که در دانشکده مهندسی افتاد این بود که برحسب وظیفه انقلابی از سوی برخی اعضای هیئت‌علمی دانشکده، بانوان کارمند دانشکده مهندسی در آمفی‌تئاتر جمع شدند و باینکه هنوز در آن ایام حجاب در کشور اجباری نشده بود؛ این بانوان درباره نوع پوشش، ارشاد شدند.^{۲۲}

اتفاق جالب‌توجه دیگری که در همین زمان رخ داد و بیشتر شبیه به یک شوخی تلخ است، این بود که مستخدمین دانشکده بر این باور بودند که چون انقلاب شده بر پایه باورهای انقلابی، اندیشه طبقاتی و در نتیجه، مراتب رئیس و مرئوس اداری دیگر محلی از اعراب ندارد، بنابراین لزومی نمی‌دیدند که به‌عنوان خدمه، برای کارکنان به‌ویژه کارکنان رده‌بالای دانشکده و همچنین اعضای هیئت‌علمی، چای و نوشیدنی ببرند. برخی از کارمندان و اعضای هیئت‌علمی سعی در توجیه منطقی ایشان داشتند که نتیجه نداد و به دنبال آن یکی از اعضای هیئت‌علمی شخصاً چای آماده می‌کرد و به کارکنان ارائه می‌کرد، پس از چند روز، نامه‌ای به کارگزینی با این مضمون نوشته شد: با توجه به وقوع انقلاب اسلامی، در راستای خدمت به انقلاب، کارکنان و اعضای هیئت‌علمی دانشکده، شخصاً کارهای خدماتی را انجام می‌دهند و دیگر نیازی به نیروهای خدماتی وجود ندارد. این نامه باعث شد کارکنان خدماتی دانشکده از اصرار و پافشاری در آن عقیده دست برداشتند.^{۲۳}

یکی از جاذبه‌هایی که پس از پیروزی انقلاب برای افراد انقلابی وجود داشت کمک به محرومین بود. از جمله در قالب گروه‌هایی برای کمک و فعالیت‌های عمرانی و اقتصادی به نقاط محروم کشور می‌رفتند. در دانشکده مهندسی نیز باگذشت چند ماه از انقلاب اسلامی برخی از اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان درس و دانشگاه را رها کردند و در قالب گروه‌هایی به مناطق محروم مثلاً برای دروی محصولات کشاورزی به روستاها رهسپار می‌شدند و یا در نقاط دورافتاده کشور برای فعالیت عمرانی می‌رفتند. مدت زیادی نگذشت که همین گروه‌ها در قالب جهاد دانشگاهی یا جهاد سازندگی سازمان‌دهی شدند.^{۲۴}

پس از پیروزی انقلاب اسلامی همچنان شور و جوش و خروش‌های انقلابی به‌ویژه در میان جوانان دانشجوی وجود داشت. در این زمان دانشگاه مکانی برای تبلیغ عقاید گروه‌های سیاسی مختلف و یارگیری و جذب نیرو شده بود؛ به‌گونه‌ای که افراد از طیف‌های مختلف سیاسی به اتاق استادان می‌رفتند و ضمن مباحثه، آن‌ها را به گروه و طیف خود دعوت می‌کردند. این امر دانشگاه را از رسالت اصلی خود که آموزش و پژوهش است، دور می‌کرد.^{۲۵}

التهاب سیاسی در دانشگاه‌ها مقارن پیروزی انقلاب اسلامی به‌گونه‌ای بوده است که در دانشگاه کار سبزواری - پیش از ادغام آن در دانشگاه کار مشهد و اتفاقات بعدی - در همان مدتی که بعد از پیروزی انقلاب کلاس‌ها تشکیل شده است، عده‌ای از عناصر چپ و اعضای گروه فدائیان خلق با سلاح‌هایی که از پادگان‌ها و مراکز نظامی به دست آورده بودند در دانشگاه رفت‌وآمد می‌کردند و از جمله به‌صورت مسلح به اتاق رئیس دانشگاه، دکتر حسن هنربخش رفته و ایشان را تحت فشار قرار داده بودند.^{۲۶}

^{۲۲} - گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

^{۲۳} - گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

^{۲۴} - گفت‌وگو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

^{۲۵} - گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲؛ گفت‌وگو با محمدحسین بلوری بزاز، ۹۵/۵/۲۵؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه دوم، ۹۵/۷/۴. گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

^{۲۶} - گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰.

در دانشگاه کار مشهد هم وضعیت به همین ترتیب بود. تشکل‌های دانشجویی از قبیل طیف‌های طرفدار مجاهدین خلق، چریک‌های فدایی، حزب توده، مائوئیست‌ها و غیره به شدت فعالیت سیاسی می‌کردند و در این زمینه به حدی افراط می‌کردند که در سیستم آموزشی اختلال ایجاد شده بود. آنان به نزد استادان می‌رفتند و از ایشان می‌خواستند که موضع خود را مشخص کنند که طرفدار کدام طیف یا جناح سیاسی هستند. حتی این گروه‌ها به قدری پا را فراتر از حد خود گذاشته بودند که در هنگام امتحانات استادان را تهدید می‌کردند که اگر امتحان سخت باشد چنین و چنان می‌کنیم.^{۲۷} در نتیجه، باز شدن فضا و تب‌وتاب انقلابی منجر به بروز و تلاقی اندیشه‌های مختلف شد و به تدریج فضایی ایجاد شد که جامعه انقلابی این فضا را بر نمی‌تابید. از این‌رو، پیروان برخی نحله‌های فکری حذف شدند از جمله این موضوع دامن‌گیر برخی از دانشجویان گردید؛ به‌عنوان مثال دو تن از دانشجویان دانشکده مهندسی به دلیل داشتن افکار و اعتقادات کمونیستی حذف گردیدند.^{۲۸}

در دانشگاه کار هم وضع به همین منوال بود. یکی از کارمندان دانشگاه کار که قبل از انقلاب سابقه زندان داشت، پیرو افکار و عقاید گروه‌های چپ بود و در جهت پیشبرد این مرام پس از انقلاب اسلامی در عملیات‌های مسلحانه شرکت می‌کرد. ایشان بعد از انقلاب فرهنگی، به دلیل مشارکت در خرابکاری و عملیات مسلحانه، تیرباران شد.^{۲۹} بنابراین وضعیت دانشگاه‌ها پس از پیروزی انقلاب اسلامی شرایطی را به وجود آورد که ثمره آن تعطیلی سراسری دانشگاه‌های کشور و بازنگری در نظام آموزشی یا انقلاب فرهنگی بود.

۳-۲- انقلاب فرهنگی

مهرماه سال تحصیلی ۶۰-۵۹ دانشگاه‌های کشور با تعطیلی همراه بود و این نشان از این داشت که نظام آموزش به دنبال استانداردهای جدید فرهنگی و خط‌مشی‌های نوین آموزشی منطبق با اندیشه‌های انقلاب اسلامی است. اتفاقی که از آن تحت عنوان انقلاب فرهنگی یاد می‌شود.

تعطیلی دانشگاه‌ها از سال ۵۹ تا ۶۲ به طول انجامید و طی این مدت دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد نیز متأثر از رویداد انقلاب فرهنگی گشت. ساختار دانشکده، استادان، دانشجویان و کارمندان آن هر یک به‌نوعی تحت تأثیر این رویداد قرار گرفتند.

یکی از اتفاقاتی که در این بازه زمانی به وقوع پیوست ادغام دانشگاه کار مشهد با دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد بود که منجر به ایجاد رشته جدید در دانشکده مهندسی مشهد، یعنی رشته عمران گردید و البته مسائل اداری و آموزشی مختلفی را به دنبال داشت که دوره تعطیلی انقلاب فرهنگی این مجال را به وجود آورد که در زمینه تطبیق دروس و نقل و انتقالات اداری - آموزشی این امر صورت پذیرد.

بعد از انقلاب فرهنگی برای دانشجویانی که تحصیلاتشان به انقلاب فرهنگی برخورد کرده بود قرار بر این شد افرادی که بیشتر از ۲۴ یا ۲۵ واحد درسی از دروس آن‌ها باقی نمانده بود طبق مقررات قبل، فارغ‌التحصیل شوند؛ اما دانشجویانی

^{۲۷} - گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

^{۲۸} - گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^{۲۹} - گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

که بیشتر از این تعداد واحد درسی داشتند با توجه به یکسان‌سازی سرفصل دروس و همچنین ادغام دانشگاه کار در دانشکده مهندسی می‌بایست فرایند تطبیق دروس صورت می‌پذیرفت.^{۳۰}

به دنبال انقلاب فرهنگی در دانشکده مهندسی نیز برخی از استادان و دانشجویان و حتی کارمندی که احساس می‌شد با اندیشه‌های انقلاب اسلامی همسو نیستند اخراج شدند.^{۳۱} عده‌ای شاید از روی عدم تطابق با شرایط جدید و یا از روی خستگی و ناامیدی به دلیل طولانی شدن تعطیلات دانشگاهی اقدام به مهاجرت کردند و عده‌ای نیز به‌طور کلی از ادامه همکاری با دانشکده انصراف دادند.^{۳۲}

بنا به نقل یکی از اعضای هیئت‌علمی دانشکده مهندسی که در آن زمان دانشجو بودند، پس از بازگشایی دانشگاه‌ها، دانشجویان کلاس آنان به پنجاه درصد تقلیل یافته بود؛ چراکه عده‌ای به لحاظ عقیدتی مورد تأیید قرار نگرفته و از ادامه تحصیل منع شدند، برخی به دلایل سیاسی یا شرکت در عملیات‌های مسلحانه اعدام‌شده بودند، عده‌ای در درگیری‌ها کشته شده و افرادی نیز به جبهه‌های جنگ رفته و شهید شده بودند.^{۳۳}

برخی از دانشجویان که تحصیلات آنان به حوادث انقلاب و تعطیلات انقلاب فرهنگی برخورد کرده بود، دوره چهار ساله لیسانس آن‌ها به درازا کشیده بود. در دانشکده مهندسی مشهد دانشجویانی بودند که مجبور شدند به دلیل وقوع انقلاب فرهنگی دوره لیسانس را در هشت سال سپری کنند.^{۳۴}

در دوره تعطیلی دانشگاه برخی از کارمندان با ارگان‌ها و سازمان‌های دیگر همکاری کردند.^{۳۵} برخی از استادان دانشکده مهندسی نیز به همین ترتیب عمل کردند؛ مثلاً عده‌ای از آن‌ها از طرف دانشگاه مأموریت یافتند در تأسیسات فرودگاه فعالیت کنند.^{۳۶} عده‌ای هم در بسیج مستضعفان و سایر ارگان‌های جهادی مرتبط با کمک‌رسانی به محرومان مشغول خدمت شدند.^{۳۷}

برای بیکار نماندن کارکنان دانشکده، جهاد سازندگی برای به خدمت گرفتن این نیروها نهاد مناسبی بود؛ بنابراین در این ایام، جهاد سازندگی، هم از این نیروی انسانی و هم از کارگاه‌های دانشکده برای برق‌رسانی و آب‌رسانی به روستاها استفاده کرد؛^{۳۸} به‌عنوان مثال میلگرد و قطعات خام به آنان می‌سپردند و آخر هفته آن‌ها را تراشکاری شده تحویل می‌گرفتند. برخی از کارکنان که سواد یا مهارت کافی نداشتند نیز به سازمان اتوبوس‌رانی یا کمیته امداد رفتند و در آنجا به‌عنوان راننده یا کمک‌راننده مشغول کمک‌رسانی شدند.^{۳۹}

^{۳۰} - گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰؛ گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۲/۲۹؛ گفت‌وگو با حسن حاجی کاظمی، ۹۲/۸/۵؛ گفت‌وگو با محمدرضا داوودی مقدم، ۹۸/۲/۷.

^{۳۱} - گفت‌وگو با فریدون ایرانی، جلسه دوم، ۹۲/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۳۲} - گفت‌وگو با محمدرضا اصفهانی، ۹۵/۶/۴؛ گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴؛ گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۳۳} - گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷.

^{۳۴} - گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶.

^{۳۵} - گفت‌وگو با محمدجعفر غنی آبادی، ۹۵/۵/۲۱.

^{۳۶} - گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۳۷} - گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۳۸} - گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷.

^{۳۹} - گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

در دوران انقلاب فرهنگی بحث مدیریت نیروهای دانشگاهی که به دنبال تعطیلی دانشگاه بیکار مانده بودند، مطرح بود که در این زمینه، جهاد دانشگاهی اقداماتی را جهت ارتباط با صنایع و انجام پروژه‌ها و کارهای پژوهشی به کمک این نیروها به انجام رساند.^{۴۰} بنابراین عده‌ای از استادان جذب جهاد دانشگاهی و جهاد سازندگی شدند و در این دوره اقدام به فعالیت‌های جهادی کردند. از جمله یکی از استادان دانشکده، سرپرست بخش جوش جهاد سازندگی شد و با استفاده از انبارهای میلگرد و ورقی که تحویل آن‌ها شده بود اقدام به ساخت تانکر و توالت صحرائی برای روستائیان کردند.^{۴۱} برخی از استادان نیز از طریق جهاد دانشگاهی، برای کمک، به صنایع رفتند و در کمیته‌های صنایع مشغول به فعالیت شدند.^{۴۲} از جمله یکی از استادان قدیمی دانشکده به کارخانه قند رفته و اقدام به رفع اشکال دستگاه‌های این کارخانه کردند.^{۴۳} استاد پیشکسوت دیگر نیز برای نصب و راه‌اندازی ماشین‌آلات کارخانه نان رضوی رفتند؛ چون کارکنان شرکت خارجی که می‌بایست این دستگاه‌ها را نصب می‌کردند با وقوع انقلاب اسلامی از کشور اخراج شده بودند.^{۴۴} برخی از استادان دیگر نیز در ستادهای جهادی ارگان‌ها و صنایع مختلف مشغول به خدمت شدند از جمله برخی در ستاد سازندگی و آموزش وزارت برق و برخی در صنایع دفاع یا صنایع خودکفایی و غیره مشغول خدمت‌رسانی بودند.^{۴۵} حتی دانشجویان نیز در دوره انقلاب فرهنگی با ایجاد تشکل‌های دانشجویی وارد فعالیت‌های جهاد سازندگی شدند.^{۴۶} گویا در مدت تعطیلی دانشگاه در دانشکده مهندسی کمیته‌های تخصصی نیز تشکیل شده بود از جمله کمیته ترجمه و تألیف که عده‌ای از استادان با این کمیته‌ها همکاری می‌کردند.^{۴۷} برخی از استادان نیز در زمینه سازمان‌دهی امکانات آموزشی دانشکده فعال بودند.^{۴۸} از جمله کارگاه اتومکانیک که به‌تازگی با ادغام دانشگاه کار با تجهیزات قبلی دانشکده تلفیق شده بود نیاز به ساماندهی، راه‌اندازی و تدوین دستور کار داشت که استادان دانشکده در مدت تعطیلی دانشگاه اقدام به سروسامان دادن این کارگاه‌ها کردند.^{۴۹}

استادانی که در فرصت پیش‌آمده از انقلاب فرهنگی اقدام به ترجمه کتاب کردند، در این مدت بسیاری از کتاب‌های زبان‌های خارجی متناسب تدریس در گروه‌های مختلف رشته‌های مهندسی را به زبان فارسی ترجمه کردند.^{۵۰} در همین ایام برای برنامه‌ریزی درسی و تدوین سرفصل دروس، کمیته‌هایی در تهران تشکیل شده بود که در کمیته‌های مربوط به بازنگری دروس تخصصی، استادانی از دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد حضور داشتند.^{۵۱} بنابراین

۴۰- گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲؛ گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

۴۱- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

۴۲- گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱.

۴۳- گفت‌وگو با رضا تنباکوچی، ۹۵/۸/۱۷.

۴۴- گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

۴۵- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

۴۶- گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، ۹۵/۸/۱۶.

۴۷- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

۴۸- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

۴۹- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳.

۵۰- گفت‌وگو با فریدون ایرانی، جلسه دوم، ۹۲/۵/۲۶.

۵۱- گفت‌وگو با فریدون ایرانی، جلسه دوم، ۹۲/۵/۲۶.

برخی از آن‌ها از فرصت تعطیلی دانشگاه‌ها استفاده کردند و در این مدت، برنامه‌ریزی‌های آموزشی و نوشتن سیلابس‌های درسی را به انجام رساندند.^{۵۲}

یکی از تبعات بازنگری دروس در جریان انقلاب فرهنگی یکسان‌سازی دروس و افزایش بیش‌ازحد واحدهای درسی برای دوره لیسانس بود.^{۵۳} یعنی اگر پیش‌تر برای دوره لیسانس گذراندن حدود ۱۴۰ واحد کفایت می‌کرد؛ اکنون دانشجوی لیسانس می‌بایست حدوداً ۳۰-۴۰ واحد بیشتر و چه‌بسا به گفته برخی نزدیک به دویست واحد را می‌گذراند. این امر باعث شده بود طول دوره لیسانس در برخی از رشته‌ها از جمله برق و مکانیک از چهار سال به پنج سال افزایش یابد؛ بنابراین به نظر می‌رسد در برخی مسائل، تصمیم‌گیری‌ها با شتاب‌زدگی و غیرکارشناسی صورت گرفته بود و این باعث شد به تدریج بخش‌نامه‌های اصلاحی در این باره صادر شد و رفته‌رفته از تعداد واحدها کم شد^{۵۴} تا این‌که طبق ضابطه، دوره لیسانس ۱۴۶ واحدی و چهارساله شد.^{۵۵} البته ظاهراً این مسیر تا بازگشتن به روال عادی چندین سال به طول انجامیده است.^{۵۶}

با این وصف در رخداد انقلاب فرهنگی، اگر بخواهیم در معنا و ماهیت این تعبیر یا ترکیب واژگانی دقیق شویم؛ انقلاب و دگرگونی در فرهنگ به وجود نیامد. حتی دگرگونی در فرهنگ آموزش نیز رخ نداد. در واقع این اتفاق در تاریخ آموزش کشور افتاد تا التهابات سیاسی راه‌یافته در محیط آموزشی دانشگاه‌ها فروکش کند.^{۵۷} حتی نظام آموزشی نیز در دانشکده‌هایی مثل مهندسی تغییری نکرد؛ چراکه کمیته‌های تخصصی بازنگری دروس همان کسانی بودند که عمدتاً در نظام آموزش یا تحت تأثیر نظام آموزش غرب به‌ویژه امریکا رشد کرده بودند؛ بنابراین تنها اتفاق عمده‌ای که می‌توان گفت در نتیجه انقلاب فرهنگی رخ داد، راه‌یابی چند واحد درسی مرتبط با معارف و اندیشه‌های اسلامی بود؛ غیراز این، تحول خاصی در نظام آموزشی کشور رخ نداد. حتی این‌طور نبود که بتوان گفت تا پیش از انقلاب، نظام آموزش مهندسی کشور متأثر از غرب بوده و بعد از انقلاب فرهنگی متأثر از فرهنگ دیگر شده است.^{۵۸}

۳-۳- جنگ تحمیلی

فروردین‌ماه سال ۱۳۵۹ طرح انقلاب فرهنگی به تصویب شورای عالی انقلاب رسید. پس از گذشت چند ماه در شهریور ۱۳۵۹ جنگ تحمیلی آغاز شد. با این حساب دانشگاه در تعطیلی به سر می‌برد که جنگ به کشور تحمیل شد. برخی از دانشجویان دانشکده مهندسی در این دوره تعطیلی در جنگ شرکت کردند و تعدادی از آنان به شهادت رسیدند.^{۵۹}

^{۵۲} - گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

^{۵۳} - گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۳۲/۹؛ گفت‌وگو با محسن کهرم، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲.

^{۵۴} - گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸؛ گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۳۲/۹؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با خلیل فرهنگ دوست، ۹۵/۷/۵.

^{۵۵} - گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳؛ گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۳۲/۹؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با خلیل فرهنگ دوست، ۹۵/۷/۵.

^{۵۶} - گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳.

^{۵۷} - گفت‌وگو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۵۸} - گفت‌وگو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

^{۵۹} - گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰.

بعد از بازگشایی دانشگاه‌ها نیز افراد بسیاری از دانشکده مهندسی اعم از دانشجویان، کارمندان و استادان در جنگ تحمیلی مشارکت داشتند. از جمله کارمندانی که به حسن خلق و مهربانی متصف بود، شهید افسریان بوده است که با وجود جوانی و تأهل، وارد جبهه‌های جنگ شده و به شهادت رسیده است.^{۶۰} ایشان با نام کامل علی افسریان محصل، گویا تنها کارمند شهید دانشکده مهندسی در جنگ تحمیلی بوده‌اند.^{۶۱}

به لحاظ حضور فیزیکی در جبهه‌های جنگ، دانشجویان بسیاری از دانشکده مهندسی در این میادین حضور یافتند.^{۶۲} این حضور حداکثری باعث شده بود که دانشجویان بسیاری از دانشکده مهندسی به شهادت رسیدند.^{۶۳} با توجه به تعداد زیاد شهدای دانشکده مهندسی که گفته می‌شود بیش از چهل شهید است،^{۶۴} احتمال این که دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد در زمینه اعزام دانشجو به جبهه‌های جنگ سرآمد باشد، زیاد است؛^{۶۵} به‌ویژه اگر نسبت کل دانشجویان وقت این دانشکده را با تعداد دانشجویان اعزامی بسنجیم.^{۶۶} از جمله ذکر شده است که تنها از گروه مهندسی عمران حدود پانزده نفر شهید و دو نفر مفقودالثر شده‌اند.^{۶۷} کم پیش نیامده بود که استادان به هنگام حضور در کلاس در محل نشستن دانشجو دسته‌گل می‌دیدند و متوجه می‌شدند که دانشجو به درجه رفیع شهادت رسیده است.^{۶۸}

شور شرکت در جبهه‌های جنگ به قدری زیاد بود که به‌عنوان مثال دانشجویی از گروه مهندسی برق دانشکده باوجود اینکه جانباز شده و یک پای خود را از دست داده بود بازهم گریه می‌کرد و شوق حضور در جبهه‌های جنگ را داشت. دانشجوی دیگری از دانشکده مهندسی به دفعات در جبهه‌ها حضور یافته بود و هفت بار مجروح شده بود. ایشان آخرین بار یکی از دستانش قطع شد و با دست قطع شده خود را به پشت جبهه‌ها رساند که خوشبختانه دست ایشان پیوند زده شد.^{۶۹} گویا در ابتدا حضور دانشجویان در جبهه‌ها داوطلبانه بوده و امتیاز خاصی برای آنان وجود نداشته است، با این وجود، دانشجویان دسته‌دسته به جبهه‌ها اعزام می‌شدند. بعدها آیین‌نامه‌ای ابلاغ شد مبنی بر اینکه دانشجویان می‌بایست به مدت شش ماه در جنگ شرکت کنند و کسانی که اعزام می‌شوند در دوران خدمت سربازی شش ماه کسر خدمت شامل

^{۶۰}- گفت‌وگو با حوریه آثنی‌عشری، ۹۵/۷/۹

^{۶۱}- مسافران عرش، ص ۲۴۰-۲۳۳.

^{۶۲}- گفت‌وگو با محمد رضایی‌پزند، ۹۵/۶/۱۴؛ گفت‌وگو با محمدحسین بلوری بزاز، ۹۵/۵/۲۵؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۶۳}- گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۶۴}- در کتاب *مسافران عرش* که اسامی شهدای دانشگاه فردوسی مشهد فهرست شده و زندگی‌نامه مختصر آنان توضیح داده شده است، تعداد ۳۹ شهید برای دانشکده مهندسی ذکر شده است؛ ۳۸ شهید دانشجو و یک شهید کارمند (مسافران عرش، صص ۲۱۶-۱۵۱ و ۲۳۷). با توجه به اینکه در گفتگوها نام دو شهید دیگر (شهید شاهچراغی و شهید شریف‌الحسینی) به میان آمده است که در *مسافران عرش* ذکر از آنان نیست، بنابراین تخمین بیش از چهل شهید برای دانشکده مهندسی درست به نظر می‌رسد.

^{۶۵}- کتاب *مسافران عرش* (منتشر شده در سال ۱۳۷۹) نام ۱۲۵ شهید را برای کل دانشگاه فردوسی مشهد ذکر کرده است که از میان هفت دانشکده‌ای که نام شهدای آن‌ها در این کتاب آمده است، دانشکده مهندسی با ۳۹ شهید ذکر شده در این کتاب، بیشترین تعداد شهدا را دارد (مسافران عرش، ۱۳۷۹).

^{۶۶}- گفت‌وگو با حبیب رجیبی مشهدی، جلسه اول، ۹۷/۱/۱۵.

^{۶۷}- گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳؛ مسافران عرش، صص ۲۱۶-۱۵۱.

^{۶۸}- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^{۶۹}- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

حال آنان می‌شود.^{۷۰} از جمله دانشجویان دانشکده مهندسی که در این طرح شش‌ماهه شرکت کردند و به شهادت رسیدند شهید قهرمانلو و شهید فرزام‌فر بودند.^{۷۱} این دو شهید بزرگوار هر دو در رشته مهندسی عمران تحصیل می‌کردند و با یکدیگر دوست بودند. ایشان در منطقه جنگی نیز باهم بودند و هر دوی ایشان در سال ۱۳۶۷ در منطقه فاو به درجه شهادت نائل آمدند.^{۷۲}

دانشجویانی که از دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد به جبهه‌های جنگ رفتند و به شهادت رسیدند همان‌طور که گفته شد بسیار زیاد هستند. اسامی، زندگی‌نامه و چگونگی حضور در جبهه و شهادت ایشان را اداره امور فرهنگی و فوق‌برنامه دانشگاه فردوسی مشهد در کتابی تحت عنوان *مسافران عرش آورده است*.^{۷۳} در این میان، ضمن گفت‌وگو با برخی از اعضای هیئت‌علمی پیشکسوت دانشکده، از شهید شاهچراغی و شهید حمید شریف‌الحسینی نیز یاد شده است که نام ایشان در کتاب *مسافران عرش* نیامده است.^{۷۴}

در مورد شهید شریف‌الحسینی گفته شده است که مدت هشت سال در جبهه‌های جنگ حضور داشته و در طراحی و برنامه‌ریزی پل خیر نقش داشته است.^{۷۵} ایشان از دانشجویان دانشگاه کار بوده‌اند که بعد از ادغام، در زمره دانشجویان دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد قرار گرفته و از این دانشکده فارغ‌التحصیل شده‌اند. زحمات بسیار این شهید عالی‌قدر در جنگ تحمیلی باعث شده است که خیابان محل زندگی ایشان، خیابان مجاور آپارتمان‌های مرتفع مشهد، به نام ایشان نام‌گذاری شود.^{۷۶}

از خاطرات جالب‌توجهی که با حضور دانشجویان دانشکده مهندسی در جنگ تحمیلی رقم خورده است؛ اتفاقی است که در جریان عملیات کربلای ۴ رخ داده است و آن این‌که زیر آتش بسیار شدید دشمن که هیچ کاری از رزمندگان برنمی‌آمده و مجبور بودند در سنگر پناه بگیرند و امیدوار باشند آتش دشمن به سنگر اصابت نکند، یکی از دانشجویان وقت این دانشکده، کتاب ریاضی خود را باز کرده و خیلی باحرارت و اشتیاق شروع به حل تمرین کرده است. در این میان بعضی از رزمندگان اظهار داشتند: این چه وقت درس خواندن است؟ که ایشان در جواب گفته است در شرایط کنونی که کاری از هیچ‌کس برنمی‌آید یا مورد اصابت قرار می‌گیریم یا نمی‌گیریم؛ اگر این اتفاق افتاد که هیچ، اگر نه، حداقل بنده کارهای درسی‌ام را انجام داده‌ام.^{۷۷}

مشارکت دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد و دانشجویان آن در جنگ تحمیلی تا اواخر جنگ ادامه داشت و این امر در خاطره زیر به خوبی هویدا است:

در سال ۶۷، دانشجویان رشته برق در درس مدار ۲ در کلاس دکتر اصغریان حضور دارند که از بلندگوهای نمازخانه دانشکده، افراد را به نمازخانه دانشکده فرامی‌خوانند و مارش جنگی از بلندگو پخش می‌شود. در نمازخانه نیاز به نیرو

^{۷۰}- گفت‌وگو با جواد ساده، ۹۵/۷/۱۸؛ گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳؛ گفت‌وگو با فرزاد شهبان، ۹۵/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷.

^{۷۱}- گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳.

^{۷۲}- مسافران عرش، ص ۱۹۵ و ۱۹۸.

^{۷۳}- مسافران عرش، ص ۱۵۱-۲۱۶.

^{۷۴}- گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۷۵}- گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹.

^{۷۶}- گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۷۷}- گفت‌وگو با حبیب رجیبی مشهدی، جلسه اول، ۹۷/۱/۱۵.

برای عملیات فاو گوشزد می‌شود.^{۷۸} گویا فاو در حال سقوط بوده که فراخوان شرکت در جنگ را وسط کلاس درس به دانشجویان اعلام می‌کنند.^{۷۹} با این حال، تعدادی از دانشجویان همان روز به صورت هوایی به منطقه اعزام می‌شوند و تعدادی دیگر دو سه روز بعد اعزام می‌شوند.^{۸۰}

استادان نیز گاهی اعزام می‌شدند و به‌طور مستقیم در جنگ شرکت می‌کردند. به‌ویژه هنگامی که دولت دستورالعملی صادر کرد مبنی بر اینکه کسانی که قبل از انقلاب در سال ۵۶ از خدمت سربازی معاف شده بودند، می‌بایست در جبهه‌ها حضور پیدا کنند؛ بنابراین این موضوع شامل حال تعدادی از استادان دانشکده مهندسی شد و استادان این دانشکده در نقاط مختلف درگیر در جنگ اعزام شدند.^{۸۱} ایشان کمک‌های محاسباتی در مقرهای نظامی انجام می‌دادند و یا درباره سازه‌های مواصلاتی جنگ نظر می‌دادند.^{۸۲}

گاهی پیش می‌آمد که استادان دانشکده مهندسی برای بازدید به مناطق جنگی اعزام می‌شدند و به‌طور غیرمنتظره‌ای در چند صد متری نیروهای دشمن به نگرهبانی می‌پرداختند.^{۸۳}

گفته‌شده، دفتر و جایگاه خاصی به‌منظور مدیریت افراد دانشکده برای اعزام به جبهه وجود نداشته است. گویا از طریق بسیج یا دفتر انجمن اسلامی تبلیغ اعزام به جنگ صورت می‌گرفته است. در نمازخانه نیز تبلیغات حضور در جبهه‌های جنگ انجام می‌شده است.^{۸۴} انجمن اسلامی گویا با نیروهای سپاه در ارتباط بوده و دانشجویانی که با انجمن اسلامی در ارتباط بودند از جمله مهندس پژمان، شهردار سابق مشهد در این زمینه فعالیت داشتند و دانشجویان را برای اعزام به جبهه سازمان‌دهی می‌کردند.^{۸۵} در مقاطعی، جهاد دانشگاهی وظیفه انجام هماهنگی لازم جهت اعزام به جبهه دانشجویان را به عهده داشته است.^{۸۶}

البته دفتری تحت عنوان معاونت دفاعی دانشگاه یا معاونت امور جنگ دانشگاه وجود داشته است که در سازمان مرکزی دانشگاه واقع در حوالی میدان تقی‌آباد، مستقر بوده و کارهای مربوط به جنگ و اعزام دانشجویان و کارکنان دانشکده‌ها به جبهه‌ها را انجام می‌داده است. در برخی از دوره‌ها مسئولیت معاونت دفاعی (معاونت جنگ) بر عهده استادانی از دانشکده مهندسی بوده است؛ از جمله ذکر شده است که استادانی چون جلیل ابریشمی و حسین نوعی از دانشکده مهندسی مسئولیت این معاونت را بر عهده داشته‌اند.^{۸۷}

البته باید یادآور شد که علی‌رغم گفته‌های بالا مبنی بر عدم وجود مرکزی برای مسائل جنگ در دانشکده مهندسی، اسناد این دانشکده از "مرکز تحقیقات جنگ" دانشکده مهندسی خبر می‌دهند. گویا این مرکز توسط دانشجویان

^{۷۸}- گفت‌وگو با جواد ساده، ۹۵/۷/۱۸.

^{۷۹}- گفت‌وگو با حبیب رجیبی مشهدی، جلسه اول، ۹۷/۱/۱۵.

^{۸۰}- گفت‌وگو با جواد ساده، ۹۵/۷/۱۸.

^{۸۱}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴؛ گفت‌وگو با اکبر خورشاهی، ۹۵/۳/۹.

^{۸۲}- گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹.

^{۸۳}- گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹.

^{۸۴}- گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با فرزاد شهبان، ۹۵/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با محمدجعفر غنی‌آبادی، ۹۵/۵/۲۱.

^{۸۵}- گفت‌وگو با فرزاد شهبان، ۹۵/۵/۲۶.

^{۸۶}- گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰.

^{۸۷}- گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳؛ گفت‌وگو با محمود اخوان مهدوی، ۹۵/۸/۱۷؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۷۶۶، تاریخ ثبت: ۶۶/۱۲/۲۸؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

دانشکده اداره می‌شده و در سال ۱۳۶۶، معاون امور جنگ دانشگاه، محمد ابراهیم بازاری از معاون اداری- مالی دانشگاه تقاضا کرده است برای اداره این مرکز نیروی پرسنلی استخدام کنند.^{۸۸}

غیر از بحث اعزام مستقیم به جبهه، دانشکده مهندسی در زمینه‌های دیگر نیز به‌طور جدی با مسائل جنگ درگیر بود. از جمله اینکه یکی از اعضای هیئت‌علمی این دانشکده، دکتر پیروی، مشغول انجام تحقیقاتی درباره تجهیزات نظامی بود.^{۸۹} ایشان همچنین به همراه برخی دیگر از استادان این دانشکده از جمله دکتر اصغریان، دکتر شانه‌چی، دکتر مافی‌نژاد و دیگران، با عوامل و دست‌اندرکاران جنگ تحمیلی جلسات متعددی درباره مسائل مربوط به جنگ داشتند.^{۹۰} به‌عنوان مثال درباره پل‌هایی که نیروهای جهاد در جبهه‌ها می‌ساختند به اطلاعاتی نیاز داشتند که از طریق این جلسات این آگاهی‌ها را کسب می‌کردند.^{۹۱} یا در جلساتی که استادان دانشکده با مسئولان سپاه از جمله سردار صبحی داشتند، پروژه‌هایی را در ارتباط با مسائل جنگ تعریف می‌کردند.^{۹۲}

در زمینه ساخت پناهگاه، به‌ویژه پناهگاه‌هایی که در مقابل انفجار مقاوم باشد گروه مهندسی برق دانشکده با عوامل جنگ همکاری می‌کردند.^{۹۳} همچنین گروه مهندسی مکانیک در ساخت موشک و شاخه مهندسی شیمی این گروه در ساخت مواد منفجره همکاری و فعالیت داشتند.^{۹۴} گروه مهندسی عمران نیز در مواردی برای بازدید از جاده‌سازی‌های مناطق جنگی، پل‌سازی، سنگ‌سازی و دادن مشاوره در این زمینه‌ها به مناطق جنگی رفت‌وآمد داشتند؛ حتی هنگامی که جزیره فاو به تصرف ایران درآمده بود استادان رشته عمران دانشکده مهندسی برای ارائه طرح‌های عمرانی به این منطقه سفر کردند.^{۹۵}

یکی از خدمات ویژه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد در دوران دفاع مقدس این بود که پذیرای دانشجویان شهرهای جنگ‌زده و ناامن کشور بود.^{۹۶} ظاهراً در اوج موشک‌باران شهر تهران توسط نیروهای بعثی عراق، دانشگاه تهران از ادامه فعالیت معذور می‌شود. این اتفاق باعث می‌شود یکی از اعضای هیئت‌علمی پیشکسوت دانشکده مهندسی در اتاق کارش وقتی از این خبر مطلع می‌شود به یاد این اتفاق تاریخی بیفتد که در جنگ جهانی دوم، آلمان‌ها در زیرزمین، کلاس‌های درس خود را برگزار می‌کردند؛ بنابراین با توجه به این که آلمان‌ها در آن شرایط سخت درس و کلاس را رها نکرده بودند به این نتیجه می‌رسد که در ایران هم نباید این اتفاق بیفتد. لذا با توجه به این که شهر مشهد از تیررس موشک‌های عراق، به دلیل بعد مسافت، مصون بوده است؛ با نوشتن نامه‌ای به مسئولین دانشگاه، پیشنهاد برگزاری کلاس‌های دانشگاه‌های ناامن کشور در دانشگاه فردوسی مشهد را مطرح می‌کند، دانشگاه نیز این پیشنهاد را به وزارت

^{۸۸}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۷۶۶، تاریخ ثبت: ۶۶/۱۲/۲۸.

^{۸۹}- گفت‌وگو با ناصر پریز، ۹۵/۶/۱۰.

^{۹۰}- گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱؛ گفت‌وگو با کوروش انصاری اوغل‌بک، ۹۵/۶/۱۴.

^{۹۱}- گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰.

^{۹۲}- گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه اول، ۹۵/۸/۲.

^{۹۳}- گفت‌وگو با محمدرضا اصفهانی، ۹۵/۶/۴.

^{۹۴}- گفت‌وگو با کوروش انصاری اوغل‌بک، ۹۵/۶/۱۴.

^{۹۵}- گفت‌وگو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶؛ گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۸.

^{۹۶}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۴۶، تاریخ ثبت: ۶۷/۱/۳۱؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول،

۹۵/۶/۲۳.

علوم منتقل می‌کند و با موافقت وزارت علوم، دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد پذیرای دانشجویان شهرهای جنگ‌زده کشور می‌شود.^{۹۷}

در نتیجه، بسیاری از دانشجویان دانشگاه تهران، دانشگاه صنعتی شریف و پلی تکنیک به دانشگاه فردوسی مشهد رهسپار شدند و در دانشکده مهندسی برخی واحدهای خود را گذراندند. این امر تنها به دانشجویان شهر تهران اختصاص نداشت بلکه دانشجویان سایر شهرهای ناامن نیز برای گذران واحدهای درسی خود به مشهد می‌آمدند. در این دوره که گروه‌های آموزشی دانشکده با محدودیت هیئت‌علمی مواجه بود یک همت جهادی ضرورت داشت که خوشبختانه استادان دانشکده مهندسی حداکثر تلاش خود را در این زمینه انجام دادند. البته ناگفته نماند که برخی از استادان نیز از تهران به صورت پروازی برای تدریس به مشهد می‌آمدند. باین‌وجود در این مقطع زمانی استادان از صبح تا پاسی از شب به تدریس می‌پرداختند، روزهای تعطیل نیز کلاس برگزار می‌کردند و حتی تعطیلات نوروز را نیز به تدریس پرداختند تا بتوانند به بهترین نحو پاسخگوی نیازهای آموزشی ترمی باشند که به "ترم موشک‌باران" شهرت یافته بود.^{۹۸} جالب است که در این مقطع زمانی به‌عنوان مثال گروه مهندسی برق دانشکده مهندسی مشهد هنوز هیچ فارغ‌التحصیلی نداشت و با این تجربه اندک، برگزاری کلاس‌ها برای دانشجویان مشهودی و سایر شهرهای ناامن را چنان به انجام رساندند که رضایت حداکثری را به دنبال داشت.^{۹۹} گویا محل اسکان دانشجویان مهمان در این مقطع، به دلیل کمبود امکانات خوابگاهی، هتل‌های شهر مشهد بوده است.^{۱۰۰}

خدمت دیگری که استادان دانشکده به جنگ می‌کردند این بود که دانشجویانی که به جبهه‌ها اعزام شده بودند و از کلاس‌ها و امتحانات بازمانده بودند برای آنان جداگانه دوره‌هایی را برگزار می‌کردند و مجدد امتحان می‌گرفتند.^{۱۰۱} گاهی اوقات استادان از جمله استادان دانشکده مهندسی به شهرهای درگیر در جنگ می‌رفتند و برای دانشجویانی که در جبهه‌های جنگ حضور داشتند و از درس‌ها عقب‌افتاده بودند تدریس می‌کردند. از جمله عنوان شده که استادان دانشکده به شهر اهواز رفته و دوره‌های فشرده درسی برای دانشجویان رزمنده برگزار کردند.^{۱۰۲} در یک مقطع زمانی در دانشگاه شیراز هم در زمان ریاست دکتر معین برای دانشجویان حاضر در جبهه دوره‌هایی را جداگانه ترتیب داده بودند که استادان دانشکده مهندسی مشهد به‌عنوان مدعو برای تدریس به این دانشجویان

^{۹۷}- گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۹۸}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴. گفت‌وگو با محمد مولوی، ۹۵/۶/۲۶؛ گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۷/۱۷؛ گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰، گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۳/۹؛ گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷. گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با حبیب رجبی مشهدی، جلسه اول، ۹۷/۱/۱۵؛ گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲؛ قبل از مسئله "ترم موشک‌باران" که به یک‌باره تعداد دانشجویان دانشکده مهندسی مشهد به دو برابر افزایش پیدا کرد؛ یک دوره زمانی دیگر نیز دانشکده مهندسی به یک‌باره با افزایش قابل توجه دانشجویان مواجه شد و آن هنگامی بود که مسئله سفارت (لانه جاسوسی) امریکا رخ داد و دانشجویانی که در امریکا تحصیل می‌کردند دیگر اجازه تحصیل به آنان داده نشد؛ بنابراین مجبور شدند این دانشجویان را به دانشگاه‌های مختلف کشور بفرستند. از جمله، دانشکده مهندسی مشهد پذیرای دانشجویان رشته مهندسی شد (گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲).

^{۹۹}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴. گفت‌وگو با محمد مولوی، ۹۵/۶/۲۶؛ گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۷/۱۷؛ گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰، گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۳/۹.

^{۱۰۰}- گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۷/۱۷.

^{۱۰۱}- گفت‌وگو با جواد ساده، ۹۵/۷/۱۸؛ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳. گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۱۰۲}- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

رزمنده رفتند.^{۱۰۳} گاهی هم پیش می‌آمد که دانشجویان دانشکده مهندسی مشهد برای گذراندن واحدهای عقب‌افتاده مجبور می‌شدند در کلاس‌های دوره‌های فوق‌العاده‌ای که در ایام تابستان در دانشگاه‌های شهرهای دیگر برای رزمندگان می‌گذاشتند، شرکت کنند. از جمله برخی از دانشجویان رزمنده دانشکده برخی از درس‌های خود را در دانشگاه امیرکبیر گذراندند.^{۱۰۴}

در دوران جنگ تحمیلی به‌طور کلی عوامل و حتی کارگاه‌های دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد در خدمت نیازهای جنگ قرار گرفته بودند. سپاه و جهاد دانشگاهی با کمک عوامل دانشکده مهندسی و حتی در مواردی با کمک برخی از دانشجویان دانشکده‌های دیگر با استفاده از کارگاه‌ها و تجهیزات دانشکده مهندسی اقدام به ریخته‌گری یا تراشکاری پوسته‌های خمپاره می‌کردند؛ بنابراین از کارگاه‌های ریخته‌گری، تراشکاری، جوشکاری و ماشین‌ابزار دانشکده در زمینه ساخت مهمات جنگی استفاده می‌کردند.^{۱۰۵} این کارگاه‌ها شب و روز دایر بود و تمام‌وقت برای تأمین نیازهای جنگ کار می‌کردند.^{۱۰۶}

غیر از مشارکت دانشکده در مسائل ریخته‌گری مهمات جنگی، استادان و امکانات دانشکده در مسائل دیگری همچون کنترل آتشبار و طرح‌های نظامی دیگر مشارکت داشتند.^{۱۰۷} این مشارکت‌ها هم با ارتش و هم سپاه پاسداران به‌عنوان متولیان جنگ انجام می‌گرفت. از جمله طرح‌ها و پروژه‌های این‌چنینی تعمیر نیروگاه‌ها و پایگاه‌های هوایی بود که در اثر اصابت موشک صدمه می‌دید و با آوردن آن‌ها به مشهد، در سوله‌ای روباز در منطقه نخریسی، استادان دانشکده اقدام به تعمیر و بازسازی آن‌ها می‌کردند. ضمن این‌که در زمینه رفع مشکل راهدارها و سایر تجهیزات نظامی نیروی هوایی با همافران ارتش همکاری می‌کردند.^{۱۰۸}

جالب است که مهمات جنگی که در دانشکده مهندسی ساخته می‌شده در همین دانشگاه فردوسی مشهد آزمایش می‌شده و از آنجاکه آزمون گاهی با خطا همراه است و می‌تواند بسیار خطرآفرین باشد منجر به اتفاقاتی شده است که گرچه به خیر گذشته است، اما در اذهان بسیاری از افرادی که آن دوره را درک کرده‌اند باقی‌مانده است. ظاهراً خمپاره‌های ساخته‌شده در دانشکده را به سمت کوه‌های زکریا شلیک می‌کردند و با برخورد به کوه منفجر می‌شده است. در یکی از این شلیک‌ها خمپاره سوت‌کشان، جلوی دانشکده کشاورزی در محوطه‌ای که برای زراعت در نظر گرفته‌شده بود به زمین خورده و در خاک فرورفته است. یکی از کارکنان دانشکده کشاورزی که این اتفاق در چند قدمی وی و عده‌ای از دانشجویان اتفاق افتاده، به دلیل حضور در جبهه با آن آشنایی داشته، با برداشتن آن به سمت شلیک‌کنندگان خمپاره رفته و بسیار شاک‌ی شده است.^{۱۰۹} از اتفاقات دیگری که به هنگام ساخت مهمات جنگی در دانشکده افتاده است

^{۱۰۳}- گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^{۱۰۴}- گفت‌وگو با حبیب رجبی مشهدی، جلسه اول، ۹۷/۱/۱۵.

^{۱۰۵}- گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، ۹۵/۸/۱۶؛ گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴؛ گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱؛ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^{۱۰۶}- گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^{۱۰۷}- یکی از طرح‌های نظامی دانشکده مهندسی مرتبط با مسائل جنگ تحمیلی، طرح پژوهشی "طراحی سیستم آتش الکترونیکی برای مینی کاتیوشا" جهت استفاده در موشک‌اندازهای کاتیوشا بوده است که توسط دکتر علی پیروی با همکاری مهندس عباس لاک‌ی و دو تن از دانشجویان به نام‌های مجید جعفری سرابی و مهرداد فرمان‌آرا به انجام رسیده است (گزارش فعالیت‌های معاونت پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۹۹).

^{۱۰۸}- گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

^{۱۰۹}- گفت‌وگو با کوروش انصاری اوغل‌بک، ۹۵/۶/۱۴؛ گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰؛ گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

آتش گرفتن باروت‌های موجود در آنجا بوده است که باعث سوختگی دستان یکی از عوامل سپاه شده است. این اتفاقات در نهایت منجر به محدود شدن این اقدامات در دانشکده مهندسی شده است.^{۱۱۰}

۳-۴- نهضت سوادآموزی

در اواخر سال ۱۳۵۹ در راستای پیروی از فرمان امام خمینی (ره)، سرپرست نهضت سوادآموزی استان خراسان از طریق استانداری به ارگان‌ها و نهادهای دولتی ابلاغ کرد که نسبت به باسواد کردن پرسنل خود از طریق کلاس‌های نهضت سوادآموزی اقدام نمایند.^{۱۱۱} معاونت سیاسی اجتماعی استانداری اوایل سال ۱۳۶۰ لزوم برگزاری کلاس‌های نهضت سوادآموزی را به دانشگاه ابلاغ نمود.^{۱۱۲}

بنابراین از سال ۱۳۶۰ دانشکده مهندسی به معرفی مستخدمین بی‌سواد خود برای شرکت در کلاس‌های نهضت سوادآموزی اقدام کرده است. در این سال سه تن از کارکنان این دانشکده برای شرکت در کلاس‌های نهضت سوادآموزی معرفی شدند.^{۱۱۳} در همین سال شرکت در کلاس‌های نهضت برای کارکنان بی‌سواد ضروری اعلام شد و با توجه به مقررات استخدامی، اجباری و جزو کارهای اداری به حساب آمد.^{۱۱۴}

این کلاس‌ها به صورت ۵ ساعت در هفته در ساعت اداری برگزار می‌شد و ضوابط به‌گونه‌ای بود که برای هر یک ساعت شرکت نکردن در کلاس‌ها دو ساعت از دستمزد کارکنان کم می‌شد.^{۱۱۵}

ابتدا دستور نخست‌وزیر این بود که تا پایان سال ۱۳۶۶، بی‌سوادی در ادارات دولتی محو گردد.^{۱۱۶} البته این مهلت تا سال ۱۳۶۸ تمدید شد.^{۱۱۷}

پیرو این دستور در سال ۱۳۶۶ معاون اداری-مالی دانشگاه خطاب به دانشکده مهندسی یادآور شد که به‌کارگیری افراد بی‌سواد به‌عنوان مستخدم ممنوع است.^{۱۱۸} با این وجود، اسناد دانشکده مهندسی نشان‌دهنده این است که این دانشکده در سال ۱۳۷۰ نیز تعداد ۹ مستخدم بی‌سواد داشته است.^{۱۱۹} البته یک سال بعد از این تاریخ، در سال ۱۳۷۱، سرانجام فرایند باسواد شدن تمام پرسنل دانشکده مهندسی به اتمام می‌رسد و از طریق نهضت سوادآموزی، دانشکده مهندسی عاری از کارکنان بی‌سواد می‌شود.^{۱۲۰}

۱۱۰- گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰

۱۱۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۰۸۱، تاریخ ثبت: ۵۹/۱۲/۱۶.

۱۱۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۹۷، تاریخ ثبت: ۶۰/۱/۸.

۱۱۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۵۰، تاریخ ثبت: ۶۰/۶/۱۷.

۱۱۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۵۲۹، تاریخ ثبت: ۶۰/۱۰/۱۳.

۱۱۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۱۲۲۶/۱۱، تاریخ ثبت: ۶۱/۱۰/۵.

۱۱۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۲۴۰، تاریخ ثبت: ۶۶/۲/۱۰.

۱۱۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۱۶۴۴، تاریخ ثبت: ۶۸/۱/۱۵.

۱۱۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۱۰۶۸، تاریخ ثبت: ۶۶/۸/۳۰.

۱۱۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۸۱۳۵، تاریخ ثبت: ۷۰/۷/۷.

۱۲۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، بدون شماره ثبت، تاریخ: ۷۱/۴/۲۸؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی

مشهد، شماره ثبت: ۴۶۱۳، تاریخ ثبت: ۷۱/۴/۲۹.

۳-۵- نکوداشت استادان پیش‌کسوت

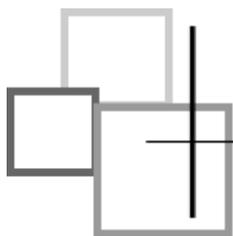
نظر به جایگاه ارزنده استادان پیش‌کسوت دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد در امر آموزش، پژوهش، فناوری، کارآفرینی و ارتباط با صنعت، و از آنجا که تجلیل و نکوداشت این استادان در نیمه پایانی دهه ۱۳۹۰ در سرلوحه برنامه‌های دانشکده بوده است، در سال ۱۳۹۷ برای دکتر محمدحسن مدیرشانه‌چی، عضو هیئت‌علمی بازنشسته و پیش‌کسوت گروه مهندسی برق و در سال ۱۳۹۹ برای دکتر علی حائریان اردکانی، عضو هیئت‌علمی بازنشسته و پیش‌کسوت گروه مهندسی مواد و متالورژی دانشکده مهندسی مراسم نکوداشت برگزار شد و سالن اجتماعاتی در دانشکده به نام هر کدام از دو استاد پیش‌کسوت نام‌گذاری گردید.

۳-۶- همه‌گیری کوید-۱۹ (کرونا)

با شروع همه‌گیری کوید-۱۹ (کرونا) در اسفندماه سال ۱۳۹۸، کلاس‌های آموزشی دانشکده به‌صورت مجازی و غیرحضوری درآمد.

در چهارچوب فعالیت‌های امور عمومی دانشکده مهندسی در سال ۱۳۹۹، با توجه به شرایط همه‌گیری کوید-۱۹ و الزامات موردنیاز جهت رعایت نکات بهداشتی و فاصله‌گذاری اجتماعی، فرآیند توزیع ماسک، ضدعفونی مداوم بخش‌های مختلف دانشکده، تب‌سنجی در محل در ورودی دانشکده، توزیع مواد ضدعفونی‌کننده در میان کارکنان، اشاعه خبری و بصری پروتکل‌های بهداشتی و پایش پیوسته شرایط بهداشتی مورد تأکید و در صدر فرآیندهای اجرایی قرار گرفت. شایان‌ذکر است که در دوره همه‌گیری کوید-۱۹ برخی اقدامات خاص توسط دانشکده مهندسی به شرح زیر انجام شد:

- ساخت سیستم ضدعفونی‌کننده سریع (این دستگاه به اداره امور خوابگاه‌ها هدیه شده است)
- ساخت ونتیلاتور ارزان‌قیمت
- بررسی راهکارهای تولید اتانول با استفاده از ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های فعلی موجود در استان به‌منظور جبران سریع کمبود.
- ارائه طرح مرکز تماس برای به‌کارگیری در سامانه پاسخ‌گویی روانشناسی و پزشکی با همکاری فاوا
- تهیه فیلم حرکات ورزشی در دوره همکاری کوید-۱۹ با همکاری دانشکده تربیت‌بدنی
- ایجاد اتاق فکر با همکاری استادان دانشگاه فردوسی و دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
- حمایت از کارکنان دانشکده برای مقابله با کرونا از طریق تهیه و توزیع مواد ضدعفونی‌کننده و الکل.
- تهیه برنامه منظم و سازمان‌یافته دانشکده برای ضدعفونی کردن دانشکده.
- تهیه تجهیزات کامپیوتری موردنیاز آموزش الکترونیک برای دانشجویان کم‌برخوردار با حمایت خیرین و بخش خصوصی. در این ارتباط حدود ۱۵ دستگاه کامپیوتر تهیه و به دانشجویان هدیه شده. علاوه بر این با شناسایی برخی دانشجویان کم‌برخوردار مشهودی، تعدادی از کامپیوترهای دانشکده به‌صورت امانی در اختیار آن‌ها قرار گرفت.
- اقدام یکپارچه و جمعی برای تأمین تجهیزات موردنیاز اعضای هیئت‌علمی برای آموزش در دوران کرونا

۴- ارتباط علمی دانشکده مهندسی با صنایع، ارگان‌ها،
سازمان‌ها و مراکز

دانشکده مهندسی به‌غیر از رسالت اصلی خود که بحث آموزش و تربیت نیروهای متخصص بوده است، به دلیل ماهیت دانشی که ترویج و تولید می‌کند ارتباط گسترده‌ای با خارج از دانشگاه داشته است. این ارتباطات در زمینه‌های مختلف با صنایع، ارگان‌ها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی بوده است.

ارتباطات دانشکده مهندسی با خارج از دانشگاه در زمینه‌های زیر بوده است:

فرستادن دانشجو برای کارآموزی، دادن مشاوره، ارائه خدمات آزمایشگاهی، انجام پروژه‌های تحقیقاتی و کاربردی، انجام پایان‌نامه‌های دانشجویی در راستای نیازهای صنایع و ارگان‌ها.

به‌غیر از ارتباطات دانشکده مهندسی با بیرون از دانشگاه، این دانشکده با خود دانشگاه فردوسی مشهد نیز در تعامل بوده است و دانشگاه در مواردی که احساس نیاز کرده است از خدمات دانشکده مهندسی برای پیشبرد اهداف خود در زمینه توسعه بخش‌های مختلف دانشگاه از تخصص و ظرفیت‌های موجود در دانشکده مهندسی استفاده کرده است.

ارائه خدمات و ارتباطات گروه‌های آموزشی هفتگانه دانشکده مهندسی به فراخور ماهیت هر یک از رشته‌ها با صنایع، ارگان‌ها و کلاً جامعه، بعضاً متفاوت بوده است. این ارتباطات گاهی از طریق دفتری صورت می‌گرفت که برای این منظور تدارک دیده شده بود و ابتدا "دفتر ارتباط با صنعت و کشاورزی" نام داشت و بعدها به "دفتر ارتباط با صنعت و جامعه" تغییر نام داد.

دفتر "ارتباط با صنعت و جامعه" در واقع زیرمجموعه معاونت پژوهشی دانشگاه است و مربوط به کل مجموعه دانشگاه فردوسی مشهد است. در دانشکده مهندسی هم البته به ابتکار مهندس احمد اشرف دفتری تحت عنوان "ارتباط با صنعت" ایجاد گردیده است که مشغول فعالیت است.^۱

گاهی نیز ارتباطات به‌طور شخصی از طریق اعضای هیئت علمی گروه‌های آموزشی مختلف انجام می‌گرفت. در مواقعی هم اعضای هیئت علمی گروه‌های مختلف به‌صورت مشترک با صنایع و مراکز تعامل و ارتباطات علمی خود را پی می‌گرفتند.

باید توجه داشت پروژه‌هایی که به‌صورت شخصی، بدون در جریان قرار گرفتن دانشگاه انجام می‌شد حمایت حقوقی دانشگاه را از دست می‌داد. ضمن این‌که پروژه‌های شخصی در نظام ارتقا جایگاهی نداشتند؛ بنابراین از آنجاکه این‌گونه پروژه‌ها ترفیعی به دنبال نداشت و پشتیبانی حقوقی دانشگاه از آنان سلب می‌شد، ارتباطات با بیرون از دانشگاه و انجام

^۱ - گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

پروژه‌ها عموماً از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه و به‌طور خاص از مسیر "دفتر ارتباط با صنعت و جامعه" به انجام می‌رسید.^۲

۴-۱- نخستین تعاملات دانشکده با بیرون از دانشگاه پس از پیروزی انقلاب

اسلامی

یکی از ارتباطات قدیمی دانشکده مهندسی با خارج از دانشگاه که در اسناد موجود قابل مشاهده است ارتباط با بنیاد مستضعفان و جانبازان است:

گویا در سال ۱۳۵۷ بنیاد مستضعفان و جانبازان ماشین‌آلات تراش و متعلقات آن را خریداری کرده و همراه با تجهیزات و لوازم‌یدکی در اختیار دانشکده مهندسی قرار داده است. ظاهراً این ماشین‌آلات جزو اموال صادره شده شرکت کارا بوده است که بنیاد در قبال خرید آن مبلغ پنج میلیون ریال پرداخت کرده و آن‌ها را برای آموزش داوطلبین دوره‌های کوتاه‌مدت بنیاد، در دانشکده مهندسی نصب کرده است. پس از نصب این ماشین‌آلات در دانشکده مهندسی به مدت هجده ماه، اعضای هیئت علمی دانشکده مهندسی به‌صورت تمام‌وقت با بنیاد همکاری کرده و در برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت آموزشی مشارکت داشتند. به‌غیر از آن -گویا در دوران تعطیلی دانشگاه در دوره انقلاب فرهنگی- دانشکده در تعمیر و راه‌اندازی ماشین‌آلات شرکت‌های تحت پوشش بنیاد از جمله ماشین‌آلات کارخانه پنبه و کارخانه هیدروفیل پاستور به بنیاد مستضعفان ارائه خدمات کرده است. جالب اینکه در سال ۱۳۶۹ بنیاد مستضعفان وجه ماشین‌آلات تراش نصب شده در دانشکده مهندسی را به نرخ روز طلب کرده است که البته دانشکده این ارقام را نوعی هدیه از طرف بنیاد در قبال ارائه خدمات فوق قلمداد کرده و از بنیاد خواسته است که از این درخواست صرف‌نظر کند و ضمناً یادآور شده است که هزینه خدمات دانشکده مهندسی به بنیاد به نرخ روز از وجه ماشین‌آلات بیشتر خواهد شد.^۳

از دیگر ارتباطات قدیمی دانشکده با بیرون از دانشگاه به تحولات انقلاب اسلامی و خروج عوامل و تکنسین‌های خارجی مراکز صنعتی و کارخانجات بازمی‌گردد. به‌ویژه در کارخانه‌های قند و ایران خودرو که مشاوران آلمانی و بلژیکی حضور داشتند، با خروج آن‌ها، این کارخانه‌ها دچار مشکل شده بودند؛ بنابراین به تقاضای استاندار وقت خراسان، تعدادی از اعضای هیئت علمی گروه‌های مهندسی برق و مهندسی مکانیک دانشکده مهندسی و همچنین برخی از اعضای هیئت علمی دانشکده کشاورزی برای رفع مشکل این کارخانه‌ها رهسپار شدند.^۴

^۲ - گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹؛ گفت‌وگو با رضا قشلاقی، جلسه دوم، ۹۵/۸/۸.

^۳ - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۹۵۷، تاریخ ثبت: ۶۰/۷/۶؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۱۰۲، تاریخ ثبت: ۶۷/۸/۱۸؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۱۴۷، تاریخ ثبت: ۶۸/۲/۲۱؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۲۱۰، تاریخ ثبت: ۶۸/۳/۶؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۵۳۰، تاریخ ثبت: ۶۸/۴/۲۰؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۶۶۴، تاریخ ثبت: ۶۹/۳/۲۱؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۳۴۶، تاریخ ثبت: ۶۹/۳/۱۷.

^۴ - گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

۴-۲- کمک به صنایع در دوران انقلاب فرهنگی و تعطیلی دانشگاهها

تعطیلی دانشگاهها در دوران انقلاب فرهنگی برای دانشگاهیان به‌ویژه در دانشکده مهندسی فرصتی ایجاد کرد تا بتوانند وقت آزادشده خود را در صنایع بگذرانند و با جنبه کاربردی دانش مهندسی بیشتر آشنا شوند.^۵ دانشکده مهندسی در دوران انقلاب فرهنگی برای ارتباط برقرار کردن و ارائه خدمات به صنایع پیش‌قدم بوده است. پیش‌تر گفته شد که هنگام تعطیلی دانشگاهها کمیته‌های مختلفی از جمله کمیته ترجمه و کمیته تألیف ایجاد گردید. یکی از کمیته‌هایی که در این برهه از زمان ایجاد شد و اقدام به فعالیت کرد کمیته کمک و همکاری با صنایع جهت راه‌اندازی و رفع مشکلات صنایع بود.

از گروه‌های آموزشی مکانیک و برق دانشکده مهندسی تیم‌هایی از میان اعضای هیئت‌علمی از طریق این کمیته به صنایع مختلفی که به دلیل کمبود یا از دست دادن متخصصان خود یا خرابی دستگاهها با مشکل روبرو بودند اعزام می‌شدند و به آنها یاری می‌رساندند و بعضاً بالعکس، از صنایع مختلف برای تعمیرات به دانشکده مراجعه می‌کردند. از جمله کارخانه‌هایی که اعضای هیئت‌علمی دانشکده مهندسی در این دوران برای کمک به آن مراجعه شده و در گفت‌وگوها از آن نام برده شده کارخانه قند می‌باشد.^۶ همچنین در اسناد اشاره شده است که در سال ۱۳۶۰ جهاد سازندگی دو دستگاه موتور ژنراتور برای تعمیر به کارگاه اتوماتیک دانشکده مهندسی سپرده است.^۷

۴-۳- گروه مهندسی مکانیک و ارتباط با صنعت خودرو

از میان صنایع، صنعت خودرو و صنایع غذایی در استان خراسان از رونق بیشتری برخوردار است. دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد بیشتر با صنایع غذایی تعامل دارد و دانشکده مهندسی به‌ویژه گروه مهندسی مکانیک با صنایع خودرو - که حدود سی درصد از صنایع قطعاً خودرو را شامل می‌شود - تعامل و ارتباط دارد.^۸ این نکته را باید در نظر داشت که تعامل دانشکده مهندسی با صنایع هنگامی رونق گرفت که پروژه‌های اینترنتی راه‌اندازی شد.^۹ بعداً اینک پروژه‌های اینترنتی در دانشگاه‌های تهران متداول شد، در دانشگاه فردوسی مشهد نیز گروهی به سرپرستی دکتر احد ضابط به نام گروه اینترنتی ایجاد شد. از این زمان روابط میان دانشکده و صنعت قوی‌تر شد و اعتماد صنعت به دانشگاه و دانشگاهیان افزون گردید.^{۱۰}

در مورد سابقه پروژه‌های اینترنتی آمده است که "در راستای توجه به توسعه منابع انسانی، تربیت دانش‌آموختگان کار آشنا و ارتباط مفید و مؤثر دانشگاه با صنایع، طرح اینترنتی در سال ۱۳۷۸ توسط شرکت ساپکو به دانشگاه صنعتی شریف، در سال ۱۳۷۹ به دانشگاه تهران و در سال ۱۳۸۰ به دانشگاه فردوسی مشهد معرفی شد. در این طرح پروژه‌های کوتاه‌مدتی توسط سازندگان قطعات خودرو و واحدهای تابعه ایران خودرو اعلام و پس از بازدید اساتید دانشگاه مراحل امکان‌سنجی و تعریف و تدوین شناسنامه آنها به پایان می‌رسد که پس از تأیید شرکت سازنده با حمایت مالی شرکت

^۵ - گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^۶ - گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳.

^۷ - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۷۵۱، تاریخ ثبت: ۶۰/۱۱/۱۳.

^۸ - گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^۹ - گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶؛ گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۱۰} - گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

سایکو به اجرا گذارده می‌شوند. در حال حاضر این طرح توسط شرکت سایکو در دانشگاه‌های اصفهان و شیراز نیز ادامه یافته و شرکت‌های ایران خودرو، پتروشیمی و برق نیز با حمایت از این طرح بر اساس روش اجرائی آن با دانشگاه ارتباط نزدیک و پویایی را بنانهاده‌اند.^{۱۱}

درواقع پروژه‌های اینترنشیپ یک نوع پروژه‌های کوتاه‌مدت است که با یک حیطة مشخص ابتدا به اهتمام گروه مهندسی مکانیک با صنایع خودرو و صنایع برق شروع شد و سپس در سایر گروه‌های دانشکده و حتی دانشکده‌های دیگر دانشگاه فردوسی مشهد موردتوجه قرار گرفت.^{۱۲}

یکی از پروژه‌های اینترنشیپ گروه مهندسی مکانیک با صنعت خودرو پروژه بهینه‌سازی دستگاه رینگ و حلقه در اتومبیل‌های سواری بوده است که برای شرکت رینگ‌سازی مشهد انجام‌گرفته و جزو پروژه‌های ممتاز بوده است. دستاورد این پروژه - که به همت دکتر محمد راشدی به انجام رسید- این بود که راندمان دستگاه جوش را تا حد قابل‌توجهی بالا برد. دستگاهی که در هر ساعت سه عدد رینگ را جوش می‌داد، پس‌ازاین پروژه، توانست در هر ساعت بیست‌وپنج عدد رینگ را جوش دهد.^{۱۳}

یکی دیگر از پروژه‌های موفق گروه مهندسی مکانیک پروژه‌ای بود که موفق شد چهارده گرم از وزن شاتون اتومبیل پراید را کم کند و این امر به کارایی بهینه این قطعه کمک کرد. این پروژه به‌صورت شخصی توسط یکی از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک دانشکده مهندسی - دکتر فرشیدیان‌فر- به انجام رسیده است.^{۱۴}

از صنایع وابسته به خودرو مجموعه پارت لاستیک (برادران یزدان‌بخش)، هنگامی که تولید رونق داشته، ارتباطات گسترده‌ای با دانشکده مهندسی - گروه مهندسی مکانیک و مهندسی شیمی- داشته است.^{۱۵} از دیگر موارد تعامل با صنعت خودرو ایجاد شرکت کنترل کیفیت قطعات خودرو با نام تجاری "گستره شرق" بود که توسط یکی از اعضای هیئت‌علمی گروه مکانیک - دکتر مه‌پیکر- ایجاد گردید.^{۱۶} همچنین مرکز آزمایشگاه موتور که تعدادی از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک با آن همکاری می‌کردند در راستای صنایع مربوط به خودرو فعالیت می‌کرد^{۱۷} و این نیز یکی دیگر از موارد ارتباط گروه مکانیک با صنعت خودرو است.

بعضی از پروژه‌هایی که همکاری‌های گروه مهندسی مکانیک و صنعت خودرو را محقق کرد، پروژه‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویی بود که بر روی موتور و صنعت خودرو متمرکز بود؛ از جمله پروژه‌ای که با راهنمایی یکی از استادان این گروه با تخصص موتورهای احتراق داخلی و یکی از دانشجویان مقطع دکتری در ارتباط با آگروز اتومبیل آر.دی صورت گرفت. هنگامی که ایران خودرو قصد داشت موتور پیکان را بر روی بدنه پژو بگذارد مشکلاتی از جمله در آگروز اتومبیل به وجود آمد. بر این اساس پروژه‌ای تعریف شد که طی این پروژه عملکرد آگروزها بر روی بدنه جدید مورد مطالعه قرار گرفت و

^{۱۱}- وبگاه انجمن علمی گروه مهندسی مواد و متالورژی دانشگاه سیستان و بلوچستان (<http://usbmetal.blogfa.com/post/62>) تاریخ مراجعه: ۹۷/۶/۲۰.

^{۱۲}- گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶

^{۱۳}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۱۴}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۱۵}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۱۶}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۱۷}- گفت‌وگو با محمدرضا مه‌پیکر، ۹۵/۸/۱

در نهایت به گونه‌ای طراحی شد که موفقیت‌آمیز بود. این پروژه، هم در عرصه عملی کارایی داشت و هم در عرصه تئوری منجر به چاپ چندین مقاله شد. ضمن این که جزو پروژه‌های منتخب انجمن مهندسی مکانیک نیز قرار گرفت.^{۱۸} همچنین یکی دیگر از پروژه‌هایی که با همین تیم استاد و دانشجو درباره صنعت خودرو انجام شد، پروژه موتورهای خودرو ملی بود که درباره بهبود عملکرد قسمت ورودی موتور پروژه‌ای تعریف شد که به انجام رسید و آن نیز جزو پروژه‌های موفق بود.^{۱۹}

دکتر محمدرضا مدرس رضوی از اعضای هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک از ابتدای پیروزی انقلاب مشغول مسائل مربوط به خودرو بوده‌اند. ایشان در کمیته خودرو در وزارت صنایع عضو بودند. در زمان ادغام دو وزارتخانه صنایع و صنایع سنگین، کمیته‌ای تحت عنوان کمیته خودرو وزارت صنایع سنگین شکل گرفت که ایشان نماینده دانشگاه فردوسی مشهد در این کمیته بودند. هنگامی که این کمیته شکل گرفت بسیاری از دانشگاه‌ها نمایندگان خود را به این کمیته می‌فرستادند. به‌طور کلی دکتر مدرس رضوی در تمام مسائل مربوط به خودرو، نقش تکاملی خودرو و خودرو ملی ایفای نقش کرده‌اند. همچنین در اولین دوره مهندسی خودرو که در دانشگاه امیرکبیر برگزار شده است به‌عنوان استاد طراحی اقدام به تدریس برای دانشجویانی کرده‌اند که در زمینه موتور کار می‌کردند و در آنجا نیز برای دانشجویان آن دوره، پروژه‌هایی در زمینه خودرو در قالب پایان‌نامه تعریف می‌نمودند. از جمله پروژه کارشناسی ارشدی که در ارتباط با ارتقاء یا گازسوز کردن خودروها بوده و جزو نیازهای آن زمان صنعت خودروسازی بوده است.^{۲۰}

از دیگر اقدامات دکتر مدرس رضوی در ارتباط با خودرو، پروژه مشترک با یکی دیگر از اعضای هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک دکتر محسن قاضی‌خانی بوده است. این پروژه

درواقع دستگاه شست‌وشوی کاربراتور پراید طبق استانداردهای ژاپن بوده است. همچنین از دیگر پروژه‌های واگذار شده توسط صنعت خودرو به ایشان تولید نرم‌افزار شبیه‌سازی موتور اشتعال جرقه‌ای بوده است که تحت عنوان ساپنجین برای ساپکو به انجام رسیده است.^{۲۱}

ناگفته نماند که ایشان یکی از مؤسسين انجمن مهندسی مکانیک در خراسان بوده است و به مدت ده سال نیز ریاست این انجمن را به عهده داشته است. در این سمت، ایشان با بسیاری از صنایع مرتبط با خودرو از جمله مشهد گیربکس و پارت لاستیک ارتباط داشته‌اند.^{۲۲}

از دیگر موارد ارتباط گروه مهندسی مکانیک با صنعت خودرو پروژه‌ای مربوط به لنت اتومبیل بوده است که از طریق دفتر ارتباط با صنعت و جامعه دانشگاه به دکتر جلیل رضایی‌پژند واگذار شد و توسط ایشان به انجام رسیده است.^{۲۳}

دکتر قاضی‌خانی نیز چند قرارداد ملی با شرکت مگاموتور داشتند. از جمله در اواسط دهه ۱۳۷۰ که هنوز سیستم خودروها کاربراتور بود شرکت مگاموتور به دنبال یک دستگاه تست کاربراتور بود و در نظر داشت از کشور ژاپن تهیه

^{۱۸}- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳

^{۱۹}- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳

^{۲۰}- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳

^{۲۱}- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳

^{۲۲}- گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳

^{۲۳}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴

کند، اما بنا به دلایلی موفق به تهیه این دستگاه از ژاپن نشد؛ بنابراین دکتر قاضی‌خانی در قالب یک طرح و پروژه مشترک با دانشجو آن را به انجام رساندند.^{۲۴} نکته قابل توجه در زمینه ارتباط دانشکده مهندسی با صنعت خودرو و قطعات آن حضور پررنگ فارغ‌التحصیلان گروه مهندسی مکانیک در شرکت "ایران خودرو" و کارخانجات و شرکت‌های مرتبط با قطعات خودرو است. حتی برخی از فارغ‌التحصیلان این دانشکده به‌عنوان مدیر این کارخانجات مشغول خدمت‌رسانی به صنعت خودرو می‌باشند.^{۲۵}

۴-۴- گروه مهندسی مکانیک و ارتباط با سایر ارگان‌ها و صنایع

هنگامی که پروژه‌های اینترنت‌شیب راه‌اندازی شد، به تدریج این پروژه‌ها علاوه بر صنعت، وارد حوزه‌های دیگر نیز شد. هنگامی که دکتر رزمی رئیس شورای شهر مشهد بودند با کمک دکتر محمدحسین ابوالبشری - عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک- و دکتر خادمی - عضو شورای شهر- مرکز پژوهش‌های شورای شهر را راه‌اندازی کردند و دکتر خادمی به ریاست مرکز پژوهش‌ها منصوب شدند. پس از آن پروژه‌هایی در قالب اینترنت‌شیب در این مرکز به انجام رسید که از جمله ارتباطات دانشکده مهندسی و شورای شهر مشهد می‌باشد.^{۲۶}

دکتر محمدحسین ابوالبشری از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک با برخی از ارگان‌ها، پروژه‌های اینترنت‌شیب و غیر اینترنت‌شیب داشته‌اند؛ از جمله یکی از پروژه‌های اینترنت‌شیب ایشان که به کمک دو تن از دانشجویان گروه مهندسی مکانیک به انجام رسیده است، طراحی عایق‌های مخصوص برای کمپرسور دودکش نیروگاه بوده است که با این پروژه توانسته‌اند تا حد قابل توجهی صدای کمپرسور را تا دسیبل‌های بسیار پایینی کاهش دهند. در واقع معضل صدای کمپرسورها مدتی بود که برای محیط اطراف و کارکنان نیروگاه آزاردهنده بود. مسئولین ذی‌ربط مدت‌های مدیدی درگیر یافتن سازوکاری برای از بین بردن یا کاهش مزاحمت این صدا بودند که این امر به وسیله گروه مهندسی مکانیک با این پروژه اینترنت‌شیب برطرف شده است.^{۲۷}

از دیگر ارتباطات دکتر محمدحسین ابوالبشری به‌عنوان عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک، پروژه‌ای فراتر از اینترنت‌شیب بوده است که در مورد تحلیل سازه‌های پست‌های انتقال برق بوده است. ایشان به کمک یکی از دانشجویان کارشناسی ارشد، این پروژه را برای شرکت برق به انجام رسانیده‌اند.^{۲۸}

از دیگر ارتباطات گروه مهندسی مکانیک با صنعت، طرحی بوده است که بر اساس آن در دستگاه‌های کارخانه نان رضوی مکانیزمی پیاده شده است که کیک‌ها را به‌صورت دانه‌دانه (تک‌تک) و با سرعت عمل بیشتری به بیرون می‌انداخت. این پروژه نیز با کمک دانشجویان این گروه به انجام رسیده است.^{۲۹}

دکتر محمد مقیمان از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک نیز در تمام مدتی که در دانشکده مهندسی حضور داشتند با صنایع خراسان و دیگر ارگان‌های استان ارتباط وسیعی داشتند. از جمله با نیروگاه‌های استان (نیروگاه توس -

^{۲۴}- گفت‌وگو با محسن قاضی‌خانی، ۹۵/۷/۹.

^{۲۵}- گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه اول، ۹۵/۶/۲۳.

^{۲۶}- گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶.

^{۲۷}- گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶.

^{۲۸}- گفت‌وگو با محمدحسین ابوالبشری، ۹۵/۷/۶.

^{۲۹}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

نیروگاه قائم-نیروگاه نیشابور) و کارخانه فولاد نیشابور قرارداد داشتند و نیز با آستان قدس رضوی نیز ارتباط و همکاری داشتند. ایشان در ارتباط با تأسیسات اطراف حرم مطهر حضرت رضا (ع) و تأسیسات بیمارستان رضوی همکاری و مشاوره داشتند. در پروژه تأسیسات ساختمانی فرودگاه نیز با فرودگاه مشهد تعامل داشتند. با سازمان آتش‌نشانی نیز در ارتباط بودند و طی قراردادی پروژه ساخت دستگاه دوداسموک ماشین را برای این سازمان به انجام رسانیدند.^{۳۰}

از مهم‌ترین دستاوردهای دکتر محمد مقیمان تولید دوده صنعتی از گازهای وسک بوده است. ایشان از گازهایی که در پالایشگاه‌ها و سرچاه‌های نفت سوزانده می‌شود و علاوه بر این که هوا را آلوده می‌کند، انرژی آن تلف می‌شود، توانسته‌اند دوده صنعتی تولید کنند که کاربرد بسیاری در صنعت لاستیک‌سازی و تایر دارد. برای تولید انبوه این فرآورده، از سوی صنایع با ایشان صحبت‌هایی انجام شده است که هنوز به نتیجه نهایی نرسیده است. به مناسبت تولید همین پایلوت دوده صنعتی بود که در سال ۱۳۸۷ با هماهنگی شرکت گاز خراسان رضوی، واحد خبر صداوسیما استان خراسان رضوی اقدام به مصاحبه تلویزیونی با ایشان کردند.^{۳۱}

از دیگر تولیدات اکتشافی دکتر محمد مقیمان، ماشین دود است که برای تولید انبوه آن نیز هنوز با صنایع در حال مذاکره هستند. درباره پروژه کاربن بلک گویا قرار است با همکاری شرکت گاز در سرخس، کارخانه آن تأسیس شود. چنانچه چنین کارخانه‌ای ایجاد شود به واسطه وجود پالایشگاه خانگیران در این شهر، از اتلاف گازهای ست (وسک) جلوگیری شده و تولیدات صنعتی آن به اقتصاد و اشتغال شهر کمک خواهد کرد.^{۳۲}

اخیراً نیز گویا شرکت برق برای سیستم‌های سی سی اچ پی با دکتر مقیمان مشاوره‌هایی داشته‌اند. گویا شرکت برق بر اساس این سیستم به دنبال این است که از انرژی‌ای که از موتورهای خارج می‌شود، تولید برق داشته باشد.^{۳۳}

یکی از اعضای هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک، دکتر محمود پسندیده فرد ارتباطات گسترده‌ای با صنایع دفاعی داشته است. ایشان با شرکت‌هایی که زیر مجموعه وزارت دفاع است در زمینه‌های تحقیقات موشک و خمپاره (بدنه، فرم‌ها و انواع زمینی، هوایی و آبی) آن همکاری داشته‌اند.^{۳۴}

از دیگر اعضای هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک که در چرخه تولیدات صنعتی مشارکت دارند دکتر انوشیروان فرشیدیان فر هستند که با ایجاد شرکت دانش‌بنیان توانستند محصولاتشان در حوزه صنعت نفت و گاز را تجاری‌سازی کنند. شرکتی که ایشان بانی آن بودند در واقع تنها شرکت تولیدی در ایران است که در زمینه نفت و گاز تولید محصول می‌کند.^{۳۵}

ایشان همچنین در زمینه تولید مبدل‌های صفحه‌ای فعالیت دارند و در واقع بزرگ‌ترین مبدل صفحه‌ای خاورمیانه را برای پارس جنوبی ساختند. با این تولید با مکاتبه با گمرکات کشور خواستار ممانعت واردات مبدل صفحه‌ای به کشور شده‌اند. تولیدات ایشان از جمله تولید پرس ۲۵ هزار تنی که ۵ برابر پرس‌هایی است که اکنون مشغول کار هستند، به گونه‌ای بوده است که در سطح وسیع از طریق تلویزیون و مطبوعات رسانه‌ای شده است. این گونه است که ایشان در

^{۳۰}- گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱

^{۳۱}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۵۲۵۴، تاریخ ثبت: ۸۷/۹/۹.

^{۳۲}- گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱

^{۳۳}- گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱

^{۳۴}- گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه دوم، ۹۵/۸/۹.

^{۳۵}- گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱

جشنواره شیخ بهایی که مربوط به فناوری و تکنولوژی است، مقام آورده است و شرکت ایشان مقام دوم شرکت‌های دانش‌بنیان کشور را احراز کرده است.^{۳۶}

گروه مهندسی مکانیک دانشکده مهندسی با سازمان محیط‌زیست خراسان نیز همکاری داشته است؛ از جمله دکتر قاضی‌خانی درباره کاهش آلودگی خودروهای دودزا، در قالب یک طرح کارشناسی ارشد با یکی از دانشجویانشان توانستند دود سیاه یک مینی‌بوس را تا حد زیادی کاهش دهند.^{۳۷}

از دیگر موارد ارتباط گروه مهندسی مکانیک با صنعت و ارگان‌ها، وجود آزمایشگاه‌های مورد تأیید صنعت در این گروه است که برخی ارتباطات با صنعت را رقم زده است. از جمله صنعت پتروشیمی بجنورد استحکام کشی قطعات فلزی خود را بارها به آزمایشگاه‌های گروه مهندسی مکانیک دانشگاه فردوسی مشهد سپرده است.^{۳۸}

(همان‌گونه که در پیشگفتار آمده است اطلاعات درج‌شده در این نوشتار بر اساس همین مقدار از آگاهی‌هایی است که در گفت‌وگوها گفته‌شده و یا در اسناد موجود باقی‌مانده است و این به آن معنا است که اطلاعات گزارش‌شده تنها وابسته به همین مواد اولیه بوده است. بدون شک ارتباطات گروه مهندسی مکانیک با صنایع و نهادهای موجود در جامعه بسیار فراتر از موارد ذکر شده است و سایر اعضای محترم هیئت‌علمی این گروه نیز دستاوردهای درخور ذکری در این زمینه داشته‌اند که متأسفانه به دلیل عدم مصاحبه با ایشان در این نوشتار از آن‌ها یاد نشده است. امید است در فرایند تکمیلی و به‌روزرسانی‌ای که برای این تاریخچه در نظر گرفته خواهد شد، گزارش‌های آن، رفته‌رفته جامع و کامل گردد).

۴-۵- گروه مهندسی برق و ارتباط با صنایع، ارگان‌ها و مراکز

بر اساس گفته‌های برخی از استادان گروه مهندسی برق، این گروه و اعضای هیئت‌علمی آن ارتباطات علمی و فنی با صنایع از جمله شرکت برق و برخی ارگان‌ها از جمله وزارت دفاع داشته‌اند، اما این ارتباطات به‌گونه‌ای نبوده است که اعضای هیئت‌علمی این گروه را اقناع نماید؛ چراکه با توجه با ظرفیت این گروه، انتظار تعاملات صنعتی بسیار بیشتر است.^{۳۹}

یکی از قدیمی‌ترین ارتباطات گروه مهندسی برق با بیرون از دانشگاه ارتباطات دکتر مدیرشانه‌چی و دکتر برسی با وزارت نیرو بوده است. این اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی برق در سال‌های آغازین پیروزی انقلاب اسلامی با وزارت نیرو همکاری داشتند و حتی به‌عنوان مشاور وزیر فعالیت می‌کردند. دکتر مدیرشانه‌چی در تهران با رهنمود وزارت، مطالعاتی را درباره نیروگاه بوشهر داشتند و پس از آن در مسائل و مشکلاتی که در حوزه‌های مرتبط با وزارت نیرو بود فعالیت داشتند از جمله کارخانه ترانسفورماتورسازی قزوین و همچنین مسئله سوخت نیروگاه نکا اقداماتی را انجام دادند. ایشان در آن ایام نیمی از هفته را در دانشگاه فردوسی مشهد تدریس داشتند و نیمی دیگر را به تهران می‌رفتند و با وزارت نیرو و بنیاد مستضعفان همکاری می‌کردند. یکی از وجوه همکاری ایشان با بنیاد مستضعفان این

^{۳۶}- گفت‌وگو با انوشیروان فرشیدیان فر، ۹۵/۷/۶.

^{۳۷}- گفت‌وگو با محسن قاضی‌خانی، ۹۵/۷/۹.

^{۳۸}- گفت‌وگو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۳۹}- گفت‌وگو با محمد مولوی، ۹۵/۶/۲۶.

بود که در این بنیاد مرکز تحقیقاتی بود که بر روی دست مصنوعی کار می‌کردند و ایشان هم در این پروژه همکاری داشتند تا برای افرادی که دستشان قطع شده بود دستی بسازند که بتواند با اعصاب بدن ایشان متصل شود.^{۴۰} دکتر مدیرشانه‌چی مدتی هم در زمینه مشاور در امور منطقه آزاد قشم فعال بودند. این فعالیت باعث شد ایشان شرکت آب و برق قشم را در منطقه آزاد قشم تأسیس کنند. ایشان اولین پیشنهاددهنده در زمینه خصوصی سازی صنعت برق بودند و همین موضوع باعث شد که از ایشان بخواهند در این زمینه پیش قدم شوند. پس از آن شرکت آلومینیوم المهدی در بندرعباس خواستار ایجاد نیروگاه برق برای شرکت خود می‌شوند که ایشان در این زمینه نیز مشارکت و همکاری داشتند.^{۴۱}

از جمله اقدامات صنعتی که گروه مهندسی برق داشته است، ایجاد کارخانه ترانس حلقوی است که به کمک برخی از اعضای این گروه یعنی دکتر برسی، دکتر طباطبایی و دکتر محقق با همراهی یک نفر آلمانی تأسیس شده است. برای این کارخانه که وزارت صنایع و آستان قدس رضوی نیز همکاری و حمایت‌هایی داشتند سه تکه زمین در حوالی پاسگاه مسیر مشهد - نیشابور اختصاص یافت و کارخانه‌ای ایجاد شد که هم مکانی برای یک ترانس ۲۰ کیلوولت بود و دانشجویان می‌توانستند از آن در پروژه‌ها و پایان‌نامه‌هایشان استفاده کنند و هم از ضایعات آن و ورقه‌های هسته‌اش بهره‌برداری صنعتی می‌شد.^{۴۲}

یکی از ارتباطاتی که یکی از اعضای هیئت علمی گروه مهندسی برق، دکتر جاویدی، در سطح ملی با وزارت صنایع داشته است، تلاش در جهت خودکفایی صنعت سیمان بوده است. گویا از طرف این وزارتخانه به ایشان و دکتر پارسا مقدم از تهران پیشنهاد همکاری داده شده و پس از آن شرکتی برای وزارت صنایع ایجاد گردیده که دکتر جاویدی قائم مقام آن شرکت شده است. این شرکت با استفاده از صنعتگران باتجربه و دانشجویان نمونه، در راستای نصب تجهیزات برق و کنترل صنایع سیمان به فعالیت پرداخت. در آن زمان کارخانه‌های سیمان توسط شرکت‌های کنترلی و مشاوره خارجی راه اندازی می‌شد. اولین شرکت سیمانی که از ادامه همکاری عذر خواست شرکت آلمانی بود که زمان را برای افتتاحیه شرکت سیمان خاش محدود دانست و با توجه به اینکه حدود شش ماه زمان می‌خواست، از ادامه کار انصراف داد؛ بنابراین متخصصین ایرانی شرکت وزارت صنایع با سرپرستی افرادی چون دکتر جاویدی، ظرف دو ماه آن را راه اندازی کردند. پس از آن سیمان هرمزگان به عنوان بزرگ‌ترین کارخانه سیمان خاورمیانه راه اندازی شد. در راستای همین فعالیت‌ها در سال ۱۳۷۵ طراحی و ساخت کامل تابلوهای آن سی سی موتور کنترل سنترز کارخانه‌های سیمان را این گروه انجام می‌داد. همچنین در همان سال‌ها پروژه مدیریت مصرف در صنایع سیمان توسط یکی از دانشجویان کارشناسی ارشد دکتر جاویدی به انجام رسید.^{۴۳}

یکی از اعضای هیئت علمی گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر طباطبایی یزدی، هنگامی که به عنوان بورسیه از دانشگاه فردوسی مشهد به دانشگاه نیوسالتولز استرالیا رفته بودند موفق به طراحی و ساخت دستگاه اندازه‌گیری آنلاین راندمان موتورهای الکتریکی بدون مصرف و اتلاف انرژی شده بودند که پس از اینکه ایشان به دانشگاه فردوسی مشهد برگشتند از روش ابداعی ایشان در کارخانه‌ها از جمله کارخانه تولید میل‌گردان ماشین‌های خاور از آن

^{۴۰} - گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۴۱} - گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

^{۴۲} - گفت‌وگو با حسین برسی، ۹۵/۱۲/۲۳.

^{۴۳} - گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

استفاده شد. همچنین در پروژه‌های اینترنشیپ ایشان چندین دستگاه پیشرفته برای تست عایق‌های مورد استفاده در خودرو، تست گاردان و سایر تجهیزات خودرو با همکاری دانشجویانشان طراحی کرده و ساخته‌اند.^{۴۴} یکی از ارتباطات سطح بالای گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد در بحث آزادسازی اقتصادی صنعت برق است که از سوی وزارت نیرو رقم خورده است؛ پروژه کلانی که از ابتدای دهه ۸۰ وزارت نیرو تصمیم بر آن گرفته است. قبل از آن نیروگاه‌های برق سیستم یکپارچه‌ای داشته است، اما با اجرای این پروژه هدف این بوده است که نیروگاه‌ها با رقابت برق بفروشند و اگر نیروگاهی نرخ کمتری ارائه کند در اولویت باشد. در واقع وزارت نیرو درصدد بود به صورت مناقصه‌ای از نیروگاه‌هایی که برق را با هزینه کمتری ارائه می‌دادند برق خریداری کند. با توجه به این که برق قابل ذخیره نیست و به محض تولید باید مصرف شود و هر لحظه تولید با مصرف می‌بایست همسان باشد، لذا پیچیدگی‌هایی را ایجاد می‌کرد.^{۴۵}

از مدت‌ها پیش دکتر مدیرشانه‌چی به حوزه اقتصاد صنعت برق توجه داشتند و دانشجویانی را که تربیت کردند به این سمت و سو سوق دادند. هنگامی که وزارت نیرو چنین تصمیمی گرفت همین نسل دانشجویان که وارد این حوزه شده بودند به همراه دیگر اعضای هیئت علمی گروه مهندسی برق این طرح ملی را به انجام رساندند. در اهمیت این طرح همین بس که استادان گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد برنامه تولید برق کشور را راهبری می‌کردند. در این پروژه افرادی چون دکتر رجیبی مشهدی، دکتر ساده و دکتر روحانی مشارکت داشتند و بعدها دکتر جاویدی و تعدادی دیگر از اعضای هیئت علمی و دانشجویان وارد حوزه بازار برق شدند.^{۴۶} گفته شده ابتدا نرم‌افزارهای راه‌اندازی بازار برق ایران را دکتر رجیبی مشهدی، دکتر ساده و دکتر روحانی نوشتند و برای نرم‌افزارهای بعدی دکتر کریم پور و دکتر عبادی از گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد مشارکت داشتند.^{۴۷}

دکتر جاویدی، عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق، در پروژه‌ها و سازمان‌های پژوهشی بسیاری در ارتباط صنعت برق مشارکت داشتند. ایشان عضو علمی سازمان پژوهش‌های علمی خراسان، مشاور تحقیقات مدیرعامل برق منطقه‌ای خراسان، مشاور تحقیقات شرکت منیران و مدیر آران‌دیدی شرکت توس فیوز بودند. از دهه ۸۰ نیز به عنوان مسئول نهاد قانون‌گذاری صنعت برق در پروژه طراحی، پیاده‌سازی و راه‌اندازی بازار برق ایران مسئولیت داشتند.^{۴۸} ظاهراً چند سال پیش یکی از پروژه‌های شهر اصفهان یعنی رادارهای سی دبلیو اف ام (cwfim) که پروژه عظیمی بوده است، به گروه مهندسی برق و مکانیک دانشگاه فردوسی مشهد سپرده شده است که این پروژه با تغییر وزیر علوم ناتمام مانده است. بر روی این پروژه ظاهراً حدود ۱۳-۱۲ نفر از گروه مهندسی برق و مهندسی مکانیک تا پاسی از شب - حتی شب‌های نزدیک به عید نوروز- کار می‌کردند و پروژه تا فاز سه نیز پیشرفت کرده بود که با تغییر وزیر و رویکردهای متفاوت وزیر جدید هیچ‌گونه حمایتی از این پروژه صورت نگرفت و پروژه بی‌حاصل و ناتمام روی زمین باقی ماند.^{۴۹} از جمله ارتباطات و تعاملات دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد، پروژه‌های دانشجویی با مرکز تحقیقات مخابرات سابق - پژوهشگاه فناوری ارتباطات فعلی- است که بر روی مشکلات فنی این مرکز توسط دانشجویان گروه مهندسی برق

^{۴۴}- گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

^{۴۵}- گفت‌وگو با حبیب رجیبی مشهدی، جلسه دوم، ۹۷/۲/۲.

^{۴۶}- گفت‌وگو با حبیب رجیبی مشهدی، جلسه دوم، ۹۷/۲/۲.

^{۴۷}- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^{۴۸}- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^{۴۹}- گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۲/۲۹.

کارشده و نیازهای آن برطرف شده است.^{۵۰} بودجه‌هایی که از طریق مرکز تحقیقات وزارتخانه به این پروژه‌ها تعلق گرفت برای گروه مهندسی برق و همچنین گروه مهندسی کامپیوتر غنیمتی بود؛ به گونه‌ای که با این بودجه و بودجه‌هایی که بعدها این وزارتخانه کمک کرد، مرکزی تحت عنوان مرکز پژوهش مخابرات و کامپیوتر در دانشکده راه‌اندازی شد.^{۵۱} با ایجاد این مرکز با مسئولیت دکتر میرمجتبی میرصالحی عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی برق، در سال ۱۳۸۲ موافقت- نامه همکاری میان دانشگاه فردوسی مشهد و معاونت آموزش، تحقیقات و فناوری وزارت پست، تلگراف و تلفن بسته شد.^{۵۲}

از طریق پژوهشکده هوا خورشید، در سایت دیزباد نیز اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی برق و مهندسی مکانیک در ایجاد نیروگاه‌های بادی همکاری‌هایی داشته‌اند.^{۵۳} به‌طورکلی پژوهشکده هوا خورشید در زمینه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر، انرژی خورشیدی، ذخیره‌سازی انرژی و طراحی و ساخت توربین‌های بادی فعالیت می‌کند. عمدتاً گروه مهندسی برق و گروه مهندسی مکانیک در این حوزه‌ها فعال هستند و تولیدات خوبی را داشتند که چنانچه تجاری‌سازی شود احتمالاً بازار خوبی را به وجود خواهد آورد.^{۵۴}

اسناد بایگانی‌شده دانشکده مهندسی برخی از ارتباطات گروه مهندسی برق دانشکده مهندسی با شرکت برق منطقه‌ای خراسان و شرکت توزیع نیروی برق مشهد را از دهه ۱۳۶۰ به این‌سو نمایان می‌سازد.^{۵۵} ازجمله در سال ۱۳۸۱ بخش آموزش نیروی انسانی شرکت برق برای آزمایش کالاها و تجهیزات خود از گروه مهندسی برق تقاضای همکاری علمی کرده است؛^{۵۶} گروه مهندسی برق نیز انجام همکاری مذکور را منوط به خریداری تجهیزات تکمیلی آزمایشگاهی توسط آن شرکت کرده است.^{۵۷}

در سال ۱۳۸۷ دانشکده مهندسی از شرکت برق برای تأمین نیرو برای آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشکده از میان تکنسین‌های این شرکت با تخصص‌های جوشکاری، تأسیسات و برق صنعتی، دعوت به عمل آورده است. با توجه به تخصص‌های موردنیاز شاید بتوان حدس زد بخشی از این تقاضا برای آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های مرتبط با گروه مهندسی برق بوده است.^{۵۸}

به‌طورکلی گروه مهندسی برق از نظر ارتباط با شرکت توزیع برق به‌ویژه شرکت برق منطقه‌ای خراسان جایگاه خوب و قابل قبولی دارد. از میان ۴۰ شرکت توزیع برق کشور سه شرکت مربوط به استان خراسان است که عمدتاً فارغ‌التحصیلان گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد آن را اداره می‌کنند و این سه شرکت همواره بالاترین راندمان را در کشور دارند.^{۵۹} ازجمله آقای سعیدی، مدیرعامل توزیع برق خط گرم مشهد که بهترین توزیع برق در کشور است، از فارغ-التحصیلان گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد است که پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود را نیز در زمینه ساخت

^{۵۰}- گفت‌وگو با محمدحسن نشاطی، ۹۵/۷/۱۲.

^{۵۱}- گفت‌وگو با میرمجتبی میرصالحی، ۹۵/۶/۱۴.

^{۵۲}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۷۷۸، تاریخ ثبت: ۸۲/۱۲/۲.

^{۵۳}- گفت‌وگو با کوروش انصاری اوغل‌بک، ۹۵/۶/۱۴.

^{۵۴}- گفت‌وگو با احد ضابط، ۹۵/۶/۱۷.

^{۵۵}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۲۵۷۳/۸۰۰، تاریخ ثبت: ۶۸/۱۱/۱.

^{۵۶}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۴۶۸۷، تاریخ ثبت: ۸۱/۷/۱.

^{۵۷}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۵۲۴، تاریخ ثبت: ۸۱/۷/۲۸.

^{۵۸}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۹۸۹، تاریخ ثبت: ۸۷/۸/۱۵.

^{۵۹}- گفت‌وگو با جعفر عبادی، ۹۵/۶/۱۵؛ گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

تجهیزات خط گرم دفاع کرده‌اند.^{۶۰} گفته شده تعامل و عملکرد خوب گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد در رابطه با شرکت برق منطقه‌ای خراسان مدیون سه تن از اعضای هیئت علمی این گروه یعنی، دکتر شانه‌چی، دکتر جاویدی و دکتر رجبی مشهدی است.^{۶۱}

در میان فارغ‌التحصیلان گروه مهندسی برق در سایر حوزه‌های صنعتی نیز افراد موفق به چشم می‌خورد از جمله شرکت خدمات الکترونیکی که مهندس چمنیان، از فارغ‌التحصیلان گروه مهندسی برق دانشگاه فردوسی مشهد مدیرعامل آن است، در زمینه تولیدات الکترونیک یکی از بزرگ‌ترین کارخانه‌های خاورمیانه محسوب می‌شود.^{۶۲} بدون شک ارتباطات گروه مهندسی برق با صنایع و نهادهای موجود در جامعه بسیار فراتر از موارد ذکر شده است و سایر اعضای محترم هیئت علمی این گروه نیز دستاوردهای درخور ذکری در این زمینه داشته‌اند که متأسفانه به دلیل عدم مصاحبه با ایشان در این نوشتار از آن‌ها یاد نشده است. امید است در فرایند تکمیلی و به‌روزرسانی‌ای که برای این تاریخچه در نظر گرفته خواهد شد گزارش‌های آن، رفته‌رفته جامع و کامل گردد.

۴-۶- گروه مهندسی عمران و ارتباط با مراکز، سازمان‌ها و ارگان‌ها

گروه مهندسی عمران به دلیل ماهیت رشته علمی آن بیشتر با شهرداری‌ها، سازمان مسکن، وزارت راه، وزارت نیرو، و سایر سازمان‌ها و شرکت‌ها همکاری و تعامل دارد. در واقع رشته مهندسی عمران رشته بسیار گسترده‌ای است که مسائل مربوط به خاک، راه، آب، بندر، فرودگاه و کلاً سازه و انواع و اقسام مسائل مربوط به زیرساخت‌ها را در برمی‌گیرد.^{۶۳} همکاری با شهرداری در زمینه پژوهش‌هایی درباره آسفالت یا بازیافت مصالح و ضایعات ساختمانی که به صورت نخاله رها می‌شود، بوده است. این‌که بتوانند از مصالح دپوشده ساختمان‌های تخریب‌شده قدیمی مصالح جدیدی با کارایی بهتر بسازند از اهمیت به سزایی برخوردار بود که پژوهش‌ها و آزمایش‌های لازم توسط گروه مهندسی عمران به انجام رسید.^{۶۴} گویا این فعالیت‌ها در زمینه تولید "بتن سبک" به نتایج خوبی هم رسیده است.^{۶۵}

در سایر زمینه‌ها دکتر کرم‌الدین از اعضای هیئت علمی گروه مهندسی عمران از طراحان به نام سازه در سطح استان خراسان و حتی کشور است و در بسیاری از پروژه‌های مربوط به سازه نقش داشته و با مراکز همکاری داشته است. دکتر حاجی کاظمی نیز از دیرباز در پروژه‌های مربوط به مقاوم‌سازی و بتن در بیرون از دانشگاه مشغول بوده‌اند. همچنین دکتر اصفهانی نیز در پروژه‌های بتنی نقش‌آفرین بوده‌اند. آقای دکتر فغفور مغربی در پروژه‌های مربوط به سازه‌های هیدرولیکی و منابع آب دست داشته‌اند. دکتر آیتی در راه‌سازی و ترافیک، دکتر بلوری در خدمات آزمایشگاهی فعال بوده‌اند و در اندازه‌گیری‌های دقیق در خاک و پی به مراکز مختلف خدمات علمی و فنی ارائه داده‌اند. دکتر سیدی از اعضای هیئت علمی جوان گروه مهندسی عمران به‌تازگی روش ابداعی برای پی‌های حلزونی اختراع کرده‌اند. دکتر دانش با پیگیری‌های مجدانه خود زمینه‌های ارتباط و همکاری با استانداری، قطار شهری، وزارت راه، سازمان آب و فاضلاب و

^{۶۰}- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^{۶۱}- گفت‌وگو با میرمجتبی میرصالحی، ۹۵/۶/۱۴.

^{۶۲}- گفت‌وگو با محمدحسین جاویدی دشت بیاض، ۹۵/۶/۷.

^{۶۳}- گفت‌وگو با محمد رضایی پزند، ۹۵/۶/۱۴.

^{۶۴}- گفت‌وگو با محمدحسین بلوری بزاز، ۹۵/۵/۲۵.

^{۶۵}- گفت‌وگو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

سازمان مپ (مدیریت پسماند) را فراهم کرده‌اند.^{۶۶} گروه مهندسی عمران همچنین با سازمان نظام‌مهندسی ارتباطاتی دارد. برخی از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران دانشگاه فردوسی مشهد جزو اعضای سازمان نظام‌مهندسی نیز هستند.^{۶۷}

دکتر محمدرضا اصفهانی در زمینه بتن همکاری‌های خوبی با شهرداری داشته‌اند. از جمله تولید بتنی که شهرداری مجبور نباشد هر سال جداول و آسفالت‌ها را به‌منظور ترمیم خراب کند و از نو بسازد. همچنین شرکت سپاد خراسان در منطقه گردشگری سپاد به‌منظور ایجاد بتن مقاومت بالا با ایشان مشاوره و همکاری داشتند که بر اساس آن بتن دهم بالا تولید و کار شده است.^{۶۸}

دکتر فغفور مغربی با توجه به تخصصشان در هیدرولیک و سازه‌های هیدرولیکی بیشتر در طرح‌های پژوهشی با شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی، شرکت آبفای مشهد، شرکت آبفای استان خراسان و شرکت مدیریت منابع آب تهران طرح‌هایی داشته‌اند. پروژه‌هایی نیز با شهرداری، استانداری و سازمان نظام‌مهندسی داشته‌اند؛ به‌عنوان مثال پروژه نشت-یابی در شبکه‌های آبرسانی در خطوط انتقال لوله را برای شرکت آبفای مشهد انجام داده‌اند و پروژه جمع‌آوری آب‌های سطحی را برای شهرداری مشهد انجام داده‌اند. طرح پژوهشی ساختمان سبز هم برای سازمان نظام‌مهندسی به انجام رسیده است که مربوط به جوانب مختلف ساختمان‌سازی مدرن است و مسائلی چون تأمین انرژی، بازیافت مصالح، شبکه آبرسانی و غیره را شامل می‌شود.^{۶۹}

مهندس قانع که از استادان پیشکسوت گروه مهندسی عمران دانشگاه فردوسی مشهد هستند، همکاری‌های متعددی با بیرون از دانشگاه داشته‌اند. از جمله در پروژه ساختمان‌سازی برای یک نهاد نظامی همکاری داشتند. در زمینه آسفالت خیابان‌ها و معابر شهر مشهد با شهرداری مشهد تعامل داشتند و در پروژه راه‌اندازی قطار شهری مشهد نیز در زمینه وضعیت خاک و چگونگی و محل احداث تونل‌های قطار شهری مجری پروژه بوده‌اند. ضمن اینکه با یک کارخانه خصوصی نیز که در زمینه تولید آسفالت فعالیت داشته، ایشان مشاوره و همکاری داشته‌اند.^{۷۰}

ارتباط و همکاری گروه مهندسی عمران با شرکت آب منطقه‌ای خراسان در حد قابل قبولی بوده است؛ به‌گونه‌ای که گروه مهندسی عمران بسیاری از تجهیزات آزمایشگاه هیدرولیک خود را مدیون تعامل با این شرکت است.^{۷۱} به‌غیر از ارگان‌های دولتی که همکاری‌هایی با گروه مهندسی عمران داشته‌اند، باید اشاره کرد که بسیاری از شرکت‌های خصوصی، شرکت‌های مشاوره و شرکت‌هایی که کارهای تحقیقاتی و مطالعاتی در زمینه عمران انجام می‌دهند و همچنین دانشگاه‌های غیرانتفاعی توسط فارغ‌التحصیلان و استادان بازنشسته دانشکده مهندسی و گروه مهندسی عمران ایجاد شده است.^{۷۲}

^{۶۶} - گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳.

^{۶۷} - گفت‌وگو با یونس نیازی، ۹۵/۶/۳۱.

^{۶۸} - گفت‌وگو با محمدرضا اصفهانی، ۹۵/۶/۴.

^{۶۹} - گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

^{۷۰} - گفت‌وگو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

^{۷۱} - گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

^{۷۲} - گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷.

البته باید اشاره کرد که پروژه‌های بیرون دانشگاهی آن چنان گسترده نبوده است.^{۷۳} به‌ویژه در سال‌های اخیر که ارگان‌ها، شرکت‌های خصوصی و حتی صنعت با محدودیت‌های درآمدی و بودجه‌ای مواجه شده‌اند و بودجه چندان صرف تحقیقات و پروژه‌های مطالعاتی علمی نمی‌کنند. اگرچه سازمان‌های دولتی برای پروژه‌های تحقیقاتی دوره کارشناسی ارشد - با هزینه تا سقف ۲-۳ میلیون تومان - و رساله‌های دکتری - با هزینه تا سقف ده میلیون تومان - قراردادهایی با دانشگاه می‌بندد تا بر روی مشکلات و مسائل آن‌ها کار شود.^{۷۴}

باید توجه داشت که ارتباطات و همکاری‌ها از نوع صرفاً تحقیقاتی، کاربردی و عملی نبوده است، بلکه دانشکده همکاری‌های آموزشی هم با برخی سازمان‌ها داشته است. از جمله بر اساس اسناد از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۲ با برگزاری دوره‌های آموزشی در سازمان نظام‌مهندسی همکاری آموزشی بین اعضای هیئت‌علمی دانشکده - احتمالاً گروه مهندسی عمران - و سازمان نظام‌مهندسی صورت گرفته است.^{۷۵}

از موارد ارتباط گروه مهندسی عمران با صنعت می‌توان به تجهیز آزمایشگاه سازه اشاره کرد. برای تجهیز این آزمایشگاه با توجه به تحریم اقتصادی کشور ابتدا تجهیزات آن فقط از کشور آلمان تهیه می‌شد. سپس با تشدید تحریم‌ها کلاً امکان تجهیز آن با قطعات خارجی از بین رفت و دانشکده مجبور شد آزمایشگاه را با همه تجهیزات کف سرب و جراثقیل از طریق صنایع داخلی مجهز کند. با تجهیز این آزمایشگاه به کمک صنایع داخلی شاید استاندارد آن چندان بالا نباشد اما وسایل اندازه‌گیری دقیقی در آن نصب شده است و ی برای پایدانشجویان کارشناسی ارشد و دکتران‌نامه از این آزمایشگاه استفاده می‌کنند و مقالات جالب‌توجهی نیز به کمک همین آزمایشگاه در مجلات بین‌المللی به چاپ رسانده‌اند.^{۷۶}

همچنین باید اشاره کرد که آزمایشگاه‌های گروه مهندسی عمران یک وسیله ارتباطی مناسب برای تعامل با شرکت‌ها و مراکز بیرون دانشگاهی بوده است؛ از جمله به‌عنوان مثال، آزمایشگاه مکانیک خاک این گروه، برای شرکت جهادآزمایش^{۷۷}، شرکت آب‌پوی^{۷۸}، پروژه فرهنگی - تفریحی توس و نیز محوطه مقابل صداوسیما^{۷۹} آزمایش‌های مکانیک خاک انجام داده است.

یکی از ارتباطات دانشکده با بیرون از دانشگاه را می‌توان شرکت در مسابقات دانست. در این زمینه به‌عنوان مثال می‌توان به مسابقات مکانیک سیالات در دانشگاه صنعتی اصفهان اشاره کرد که در تابستان ۱۳۹۴ به انجام رسید و تیمی از گروه مهندسی عمران و مکانیک دانشگاه فردوسی مشهد توانستند رتبه اول را کسب کنند.^{۸۰} بدون شک ارتباطات گروه مهندسی عمران با صنایع و نهادهای موجود در جامعه بسیار فراتر از موارد ذکر شده است و سایر اعضای محترم هیئت‌علمی این گروه نیز دستاوردهای درخور ذکری در این زمینه داشته‌اند که متأسفانه به دلیل

^{۷۳} - گفت‌وگو با محمدرضا توکلی‌زاده، ۹۵/۵/۲۳؛ گفت‌وگو با محمدرضا اصفهانی، ۹۵/۶/۴.

^{۷۴} - گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷.

^{۷۵} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۴۴۷، تاریخ ثبت: ۹۰/۱۲/۲۸؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۸۴۸، تاریخ ثبت: ۹۱/۱۲/۱۵؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۹۷۴۷، تاریخ ثبت: ۹۲/۸/۷.

^{۷۶} - گفت‌وگو با محمدرضا اصفهانی، ۹۵/۶/۴.

^{۷۷} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۴۵۸، تاریخ ثبت: ۸۲/۸/۱۳.

^{۷۸} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۰۸۶، تاریخ ثبت: ۸۲/۸/۶.

^{۷۹} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۴۶۰، تاریخ ثبت: ۸۲/۸/۱۳.

^{۸۰} - گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

عدم مصاحبه با ایشان در این نوشتار از آن‌ها یاد نشده است. امید است در فرایند تکمیلی و به‌روزرسانی‌ای که برای این تاریخچه در نظر گرفته خواهد شد گزارش‌های آن، رفته‌رفته جامع و کامل گردد.

۴-۷- گروه مهندسی کامپیوتر و ارتباط با مراکز، سازمان‌ها و ارگان‌ها

یکی از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی کامپیوتر، دکتر سپیدنام، در واقع تخصصشان در دو رشته برق و کامپیوتر کاربرد داشته، ایشان پس از تحصیلات در انگلستان، ابتدا قصد ورود به گروه مهندسی برق دانشکده مهندسی را داشتند که بنا به دلایلی این اتفاق نیفتاد تا این که پس از کش‌وقوس‌هایی به‌عنوان مأمور وارد گروه مهندسی کامپیوتر شدند. ایشان پس از بازگشت به ایران، از بدو ورود با کارخانه‌ها و مراکز متعدد صنعتی همکاری می‌کردند. به‌گفته‌ی ایشان بیش از چهل کارخانه، از مشهد تا ارومیه، مانند سردخانه‌های مشهد، فرش مشهد، صنایع غذایی فریمان، کارخانه توتون گرگان و غیره با ایشان همکاری داشتند و ایشان بعضی از این کارخانه‌ها را بازسازی کردند. تخصص ایشان میکروپروسور بوده است و بر این مبنا خط تولید طراحی می‌کردند و در تعمیرات مراکز صنعتی دست داشتند. ایشان همچنین در صنایع نساجی و صنایع فلزی از جمله پمپ‌سازی و غیره مشارکت و همکاری داشتند. طبق گفته خود ایشان، برای اولین بار در ایران کنتور آب دیجیتال را ساخته‌اند.^{۸۱}

از طراحی‌های جالب‌توجه دکتر سپیدنام که در سال ۱۳۶۴ اقدام به آن کردند، طراحی تاکسی‌متر بوده است که تا وقتی نتیجه داده و به تولید انبوه رسیده، شش سال به طول انجامیده است. از طراحی‌های دیگر ایشان دستگاه اندازه‌گیری غلظت رب برای کارخانه کنسروسازی رضوی بوده است. همچنین دستگاه اندازه‌گیری دما و رطوبت را برای سردخانه‌های استان خراسان طراحی کردند. ایشان اکنون به دنبال طراحی اپلیکیشن برای سازمان آب و فاضلاب هستند که بر اساس آن مشترکین این سازمان از طریق موبایل قرائت کنتور خود را اطلاع دهند و همچنین از طریق موبایل اقدام به پرداخت آب‌بهای خود نمایند. بدین‌وسیله سازمان آب و فاضلاب می‌تواند تعدیل نیروی انسانی نماید و در هزینه‌هایش بسیار صرفه‌جویی شود.^{۸۲}

از هنگامی که رایانه‌ای شدن سیستم‌های اداری مراکز و سازمان‌ها به‌تازگی فراگیر شده بود، گروه مهندسی کامپیوتر دانشکده مهندسی و اعضای هیئت‌علمی آن در پروژه‌های متعددی مشارکت داشته‌اند. از جمله دکتر محمود نقیب زاده سه پروژه کلان با شهرداری مشهد داشته‌اند. سیستم اصناف را طی قراردادی توسعه داده‌اند، سیستم درآمد شهرداری مشهد را برای اولین بار کامپیوتری کردند. با سازمان آب نیز همکاری‌هایی داشته‌اند،^{۸۳} سیستم اراضی شهری و غیرشهری آستان قدس رضوی زیر نظر ایشان رایانه‌ای شده است و همچنین سیستم کتابخانه‌های آستان قدس رضوی به‌اهتمام ایشان کامپیوتری گردیده است. اکنون نیز ایشان به همراه یکی دیگر از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی کامپیوتر - دکتر محمدحسین یغمایی مقدم- در حال انجام پروژه کلان تدوین چهل‌وپنج استاندارد برای سازمان نظارت بر

^{۸۱}- گفت‌وگو با قدرت سپیدنام، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۱.

^{۸۲}- گفت‌وگو با قدرت سپیدنام، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۱.

^{۸۳}- آنالیز شبکه‌های آب‌رسانی زیر نظر دکتر امین علیزاده از دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد بوده است که ایشان کارهای رایانه‌ای سیستم‌های این مرکز را به آقای دکتر نقیب زاده واگذار کرده‌اند.

استانداردها هستند که در نوع خود پروژه بزرگ و قابل توجهی است. ناگفته نماند که ایشان در سالیان دور عضو شورای انفورماتیک مشهد بوده‌اند.^{۸۴}

دکتر محمدحسین یغمایی مقدم نیز علاوه بر پروژه‌های که به آن اشاره شد، در پروژه‌های متعددی چون انتخابات مرکز تحقیقات و همچنین پروژه‌های دیگری شامل سوئیچ‌های مخابراتی و سیستم‌های مخابراتی مشارکت داشته‌اند.^{۸۵} بزرگ‌ترین دستاورد حاصل از تعاملات برون دانشگاهی گروه مهندسی کامپیوتر که دکتر یغمایی مقدم نیز در به انجام رسیدن آن اهتمام داشتند، تأسیس تنها آزمایشگاه تأیید نمونه تجهیزات ویپ در ایران است که با اعتباری حدود یک و نیم میلیارد تومان در سال ۸۹-۱۳۸۸ قرارداد آن بسته شده است. با تأسیس این آزمایشگاه، گروه مهندسی کامپیوتر تنها مرجع تأیید نمونه تجهیزات ویپ در ایران گردیده است.^{۸۶} این آزمایشگاه تاکنون^{۸۷} بیش از صد و شصت نمونه تست انجام داده است. بدین گونه که کلیه تجهیزات حوزه ویپ (VOIP) که وارد گمرک ایران می‌شود، طبق قانون گمرک از سازمان تنظیم مقررات کشور استعلام می‌گیرد و سازمان تنظیم مقررات برای کنترل تجهیزات مخابراتی آن را به یکی از آزمایشگاه‌های تأیید نمونه می‌فرستد. اگر مثلاً سوئیچ باشد برای تست به دانشگاه شریف می‌فرستد و چنانچه تجهیزات ویپ باشد به دانشگاه فردوسی مشهد و آزمایشگاه گروه مهندسی کامپیوتر می‌فرستد و پس از تأیید، اجازه ترخیص می‌یابد.^{۸۸}

از دیگر اعضای هیئت علمی گروه مهندسی کامپیوتر که در پروژه‌های وسیعی مشارکت داشته دکتر محسن کاهانی بوده است. ایشان در برهه‌ای از زمان در بخش وسیعی از شوره‌های آی تی (it) استان عضو بوده‌اند (شورای آی تی استان قدس، شهرداری مشهد- که در واقع جزو کمیون آی تی استاندارد بود-، و همچنین شرکت برق و شرکت گاز)، از طرفی ایشان با مرکز تحقیقات مخابرات تهران نیز ارتباط داشتند و حجم وسیعی از قراردادهای مربوط به آی تی را در کارنامه خود دارند.^{۸۹} همچنین قراردادهای آی سی تی (ict) با شرکت گاز و شرکت برق شامل طرح نظام جامع اطلاعات و تست نرم‌افزار داشته‌اند. تأسیس آزمایشگاه بزرگ آپا از دیگر اقدامات ایشان بوده است. ضمن اینکه در زمینه موتورهای جستجو نیز قراردادهای بزرگی داشته‌اند. با مراکز امنیتی و دفاعی هم قراردادهایی را به انجام رسانده‌اند و با استانداری و سایر دستگاه‌های استان در زمینه امنیت سیستم رایانه‌ای و تست نفوذ شبکه‌ها همکاری داشته‌اند.^{۹۰}

^{۸۴}- گفت و گو با محمود نقیب زاده، ۹۵/۶/۱۷

^{۸۵}- گفت و گو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹

^{۸۶}- هنگامی که سیاست وزارتخانه بر این اساس قرار گرفته بود که آزمایشگاه‌های تأیید نمونه را به برخی دانشگاه‌های معتبر واگذار کنند، با مساعی دکتر جهانگیر، آزمایشگاه تأیید نمونه سوئیچ به دانشگاه صنعتی شریف واگذار شد، با فعالیت‌های دکتر فرجی دانا -وزیر علوم سابق- آزمایشگاه تأیید نمونه آنتن به دانشگاه تهران واگذار شد و آزمایشگاه تأیید نمونه تجهیزات آی پی وی ایکس IPVX (ویپ) که در واقع تجهیزات تلفن اینترنتی است به دانشگاه فردوسی مشهد تعلق گرفت و این آزمایشگاه اکنون در طبقه دوم دانشکده مهندسی مستقر است (گفت و گو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹).

^{۸۷}- منظور تا هنگام انجام مصاحبه یعنی تاریخ ۹۵/۷/۱۹ است.

^{۸۸}- گفت و گو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۸۹}- گفت و گو با محسن کاهانی، ۹۵/۸/۱.

^{۹۰}- گفت و گو با محسن کاهانی، ۹۵/۸/۱.

دکتر کاهانی همچنین پروژه برگزاری انتخابات نظام مهندسی استان خراسان را به عهده گرفتند.^{۹۱} ایشان برخی از پروژه‌ها را به کمک دانشجویان به انجام رسانده‌اند. از جمله قراردادهای دیگر ایشان می‌توان به پروژه‌های مخابرات، شهرداری تهران و سازمان بهزیستی اشاره کرد.^{۹۲}

از دستاوردهای مهم دیگر گروه مهندسی کامپیوتر که زمینه‌ساز ارتباط گسترده با خارج از دانشگاه بوده است طراحی گواهینامه امنیتی بر اساس استانداردهای بین‌المللی است. هنگامی که استانداری برای دستگاه‌های اجرایی استان این گواهی نامه را الزامی کرد، این گواهینامه توسط آزمایشگاه گروه مهندسی کامپیوتر برای آن‌ها صادر گردید و پس از آن مراکز دیگر که الزامی برای گواهینامه امنیتی نداشتند نیز برای گرفتن چنین گواهی‌ای به آزمایشگاه مهندسی گروه کامپیوتر دانشگاه فردوسی مشهد مراجعه کردند. اکنون برخی از شرکت‌ها هم برای نرم‌افزارهای خود از این طریق گواهینامه امنیتی می‌گیرند تا با داشتن آن بهتر و راحت‌تر بتوانند محصولاتشان را به فروش برسانند. به‌خصوص اینکه این گواهینامه از اعتبار بالایی برخوردار است و آزمایشگاه گروه مهندسی کامپیوتر در این زمینه سخت‌گیر است.^{۹۳} (بدون شک ارتباطات گروه مهندسی کامپیوتر با صنایع و نهادهای موجود در جامعه بسیار فراتر از موارد ذکر شده است و سایر اعضای محترم هیئت علمی این گروه نیز دستاوردهای درخور ذکری در این زمینه داشته‌اند که متأسفانه به دلیل عدم مصاحبه با ایشان در این نوشتار از آن‌ها یاد نشده است. امید است در فرایند تکمیلی و به‌روزرسانی‌ای که برای این تاریخچه در نظر گرفته خواهد شد، گزارش‌های آن، رفته‌رفته جامع و کامل گردد).

۴-۸- گروه مهندسی شیمی و ارتباط با صنعت نفت و گاز

همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد گروه مهندسی شیمی دانشگاه فردوسی مشهد با این توجیه راه‌اندازی شد که بتواند با توجه به وجود پالایشگاه خانگیان سرخس، از نظر علمی به صنعت گاز کمک کند. در واقع وجود این پالایشگاه، غنیمتی بود برای استان خراسان و این امر دانشکده مهندسی را به این صرافت انداخت که وارد حوزه مهندسی شیمی گردد.^{۹۴} تأسیس این گروه بر اساس محوریت گاز این نکته را نیز روشن می‌کند که این گروه با شرکت گاز نیز تعاملات و همکاری‌هایی داشته است.^{۹۵}

اگر بخواهیم درباره ارتباط گروه مهندسی شیمی با صنعت گاز اشاره داشته باشیم می‌توانیم از این موضوع یاد کنیم که تعدادی از اعضای هیئت علمی این گروه از جمله دکتر مهدی پورافشاری در کمیته پژوهش شرکت گاز در تهران عضو هستند.^{۹۶} دکتر بابک امین شهیدی عضویت شورای پژوهشی مناطق نفت‌خیز جنوب را داشتند و همچنین عضو شورای پژوهشی شرکت ملی گاز می‌باشند.^{۹۷}

^{۹۱}- گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۸/۱.

^{۹۲}- گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۸/۱.

^{۹۳}- گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۸/۱.

^{۹۴}- گفت‌وگو با رضا قشلاقی، جلسه اول، ۹۵/۸/۱.

^{۹۵}- گفت‌وگو با محمود اخوان مهدوی، ۹۵/۸/۱۷.

^{۹۶}- گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲.

^{۹۷}- گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

گروه مهندسی شیمی در حوزه صنعت گاز با شرکت ملی گاز^{۹۸} و در سطح استان با پالایشگاه خانگیران (شهید هاشمی نژاد) ارتباطات گسترده‌ای دارد و در سطح کشور نیز با پالایشگاه‌های گاز در منطقه پارس جنوبی نیز در ارتباط است.^{۹۹} در واقع گروه مهندسی شیمی با شرکت POGC که بهره‌برداری پارس جنوبی را بر عهده دارد همکاری می‌کند.^{۱۰۰} در این زمینه لازم به ذکر است که از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی شیمی - دکتر اکبر شاهسوند - در کمیته پژوهشی پالایشگاه خانگیران و پالایشگاه پارس جنوبی عضو می‌باشند.^{۱۰۱}

از دستاوردهای عمده گروه مهندسی شیمی در حوزه گاز، انجام پروژه موفق پیلوت تصفیه گاز به کمک غشاء توسط یکی از اعضای هیئت‌علمی این گروه - دکتر محمود موسوی - می‌باشد که به این مناسبت، شرکت گاز خراسان رضوی ترتیبی اتخاذ کرده است که واحد خبر صداوسیما استان خراسان رضوی با دکتر موسوی و هم‌زمان با دکتر مقیمان از گروه مهندسی مکانیک - که موفق به تولید دوده صنعتی از گازهای سوخته در پالایشگاه شده بود - مصاحبه نماید.^{۱۰۲} گفته شده، مسئولین وزارت نفت قول داده‌اند چنانچه گروه مهندسی نفت در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد تأسیس گردد، مطالعه و بهینه‌سازی تولید و سیستم‌های آماده‌سازی گاز میدان گازی خانگیران سرخس به دانشگاه فردوسی مشهد واگذار شود.^{۱۰۳}

در حوزه نفت نیز گروه مهندسی شیمی با پژوهشگاه صنعت نفت در ارتباط است.^{۱۰۴} باید به این موضوع نیز اشاره کرد که ساخت پژوهشکده نفت و گاز در دانشگاه فردوسی مشهد از طریق وزارتخانه، با پیگیری‌های دکتر محمدتقی حامدموسویان و دکتر حسین نوعی - اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی شیمی - صورت گرفته است.^{۱۰۵} هنگامی که وزارت نفت تصمیم بر این داشت که از مؤسسه‌های محلی در زمینه تحقیقات مرتبط با صنعت نفت و گاز و پتروشیمی حمایت کند، گروه مهندسی شیمی به‌ویژه دکتر حامدموسویان پیگیر این موضوع شدند تا در دانشگاه فردوسی مشهد به‌عنوان بزرگ‌ترین دانشگاه شرق کشور چنین مؤسسه‌ای را ایجاد کنند. در نهایت در کنار پژوهشکده‌هایی که در تهران، تبریز، اصفهان، شیراز و دانشگاه خلیج فارس بوشهر ایجاد گردید، بودجه‌ای هم برای ایجاد این مرکز در مشهد اختصاص داده شد.^{۱۰۶} بنابراین پژوهشکده نفت و گاز با حمایت وزارت نفت در سال ۸۶ - ۱۳۸۵ در دانشگاه فردوسی مشهد تأسیس شد.^{۱۰۷}

در حوزه نفت ابتدا در این پژوهشکده قراردادهایی بسته شد و خوشه‌هایی برای صنعت نفت ایجاد گردید. اکنون آقای دکتر بابک امین‌شهیدی از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی شیمی مسئول حوزه نفت این پژوهشکده است و در این حوزه مشغول فعالیت می‌باشد.^{۱۰۸}

^{۹۸} - گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴. گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۹۹} - گفت‌وگو با ناصر نقه‌الاسلامی، ۹۵/۶/۱۶؛ گفت‌وگو با محمدعلی فنایی شیخ‌الاسلامی، ۹۵/۶/۸؛ گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۱۰۰} - گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۱۰۱} - گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲.

^{۱۰۲} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۵۲۵۴، تاریخ ثبت: ۸۷/۹/۹.

^{۱۰۳} - گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۱۰۴} - گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۱۰۵} - گفت‌وگو با ناصر نقه‌الاسلامی، ۹۵/۶/۱۶؛ گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۱۰۶} - گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۱۰۷} - گفت‌وگو با ناصر نقه‌الاسلامی، ۹۵/۶/۱۶؛ گفت‌وگو با محمود اخوان مهدوی، ۹۵/۸/۱۷؛ گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۱۰۸} - گفت‌وگو با ناصر نقه‌الاسلامی، ۹۵/۶/۱۶.

آقای دکتر احمدپور سابقاً مطالعاتی را به صورت دانش بنیان بر روی ساختارهای جاذب برای ذخیره سازی سوخت اتومبیل ها به جای گازهای فشرده در کپسول هایی که اکنون مورد استفاده قرار می گیرد، در خارج کشور انجام داده بودند. هنگامی که به ایران آمدند با پژوهشگاه صنعت نفت این موضوع را دنبال کردند که البته هنوز به صورت عملی در کشور پیاده نشده است.^{۱۰۹}

اسناد بایگانی شده دانشکده مهندسی تعامل گروه مهندسی شیمی با صنعت نفت و شرکت گاز را تا پایان سال ۱۳۷۹ گزارش کرده است. بر این اساس دکتر محمود موسوی برای شرکت گاز و دکتر علی احمدپور برای پتروشیمی خراسان و پژوهشگاه صنعت نفت اقدام به انجام پروژه کرده اند.^{۱۱۰}

۴-۹- گروه مهندسی شیمی و ارتباط با سایر مراکز، سازمان ها و ارگان ها

به غیر از حوزه نفت و گاز، گروه مهندسی شیمی ارتباطات و تعاملاتی هم با مراکز و سازمان ها در حوزه های دیگر داشته است. از جمله گویا برای سازمان آب و فاضلاب مشهد پروژه های را به انجام رسانده اند^{۱۱۱} که بودجه ای در حدود هشتاد میلیون تومان به آن اختصاص داشته است. همچنین با معاونت علمی ریاست جمهوری با بودجه ای حدوداً هفتاد میلیون تومان قرارداد همکاری داشته اند.^{۱۱۲} در سال هایی که تولیدات صنعتی در کشور رونق داشته است گروه مهندسی شیمی با صنایع و کارخانجات مرتبط با خودروسازی در ارتباط بوده است؛ به عنوان مثال مجموعه پارت لاستیک در زمینه پلیمر با این گروه تعاملات بسیاری داشته است.^{۱۱۳} با صنایع پتروشیمی خراسان نیز این گروه مناسباتی داشته و پروژه هایی را به انجام رسانده اند.^{۱۱۴}

دکتر بابک امین شهیدی از اعضای هیئت علمی این گروه، ارتباطات علمی با شورای پژوهشی محیط زیست - کمیته آلودگی هوا- داشته اند و رئیس دبیرخانه شورای پژوهش فناوری استان خراسان^{۱۱۵} بوده اند.^{۱۱۶} در دوره ای که سازمان آتش نشانی و سازمان همیاری شهرداری ها طی نامه ای به دانشکده مهندسی درخواست برگزاری یک دوره کاردانی آتش نشانی کرده بود، گروه مهندسی شیمی اعلام آمادگی کرد و با همکاری آموزشی که گروه مهندسی شیمی با سازمان آتش نشانی انجام داد، مبلغ قابل توجهی بودجه به این گروه تعلق گرفت که پس از کسورات دانشگاه مابقی در اختیار گروه مهندسی شیمی قرار گرفت و از طریق آن توانستند مدرن ترین آزمایشگاه کنترل فرایند کشور را راه اندازی و تجهیز کنند. پس از آن از طریق طرح های پژوهشی استادان، ساخت آزمایشگاه عملیات واحدها نیز برای گروه مهندسی شیمی به انجام رسید.^{۱۱۷}

^{۱۰۹}- گفت و گو با علی احمدپور، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲.

^{۱۱۰}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۲۵۴ همراه با ضمیمه آن، تاریخ ثبت: ۷۹/۱۱/۲۵

^{۱۱۱}- گفت و گو با محمود اخوان مهدوی، ۹۵/۸/۱۷؛ گفت و گو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴؛ پروژه بررسی وجود فلزات سنگین در آب مشهد برای سازمان آب و فاضلاب به انجام رسیده است (گفت و گو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴).

^{۱۱۲}- گفت و گو با محمود اخوان مهدوی، ۹۵/۸/۱۷.

^{۱۱۳}- گفت و گو با محمد راشدی، ۹۵/۵/۲۴.

^{۱۱۴}- گفت و گو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۱۱۵}- این دبیرخانه در سازمان مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد مستقر بوده است (گفت و گو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴).

^{۱۱۶}- گفت و گو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

^{۱۱۷}- گفت و گو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴.

به‌طور کلی می‌توان گفت گروه مهندسی شیمی علاوه بر فعالیت در صنعت نفت و گاز و پتروشیمی با شهرداری، سازمان آب، سازمان محیط‌زیست و حتی صنایع غذایی ارتباط داشته‌اند و پروژه‌هایی را برای آن‌ها به انجام رسانده‌اند. دکتر احمدپور با وزارت صنایع نیز همکاری‌هایی داشته است.^{۱۱۸}

اکنون نیز برخی از اعضای هیئت‌علمی این گروه بیشتر بر روی پروژه‌های مرتبط با انرژی‌های نو کار می‌کنند و در پروژه‌هایی که با شرکت آب و فاضلاب مشهد داشتند به دنبال استفاده از سیستم فاضلاب برای تولید انرژی بودند.^{۱۱۹} (بدون شک ارتباطات گروه مهندسی شیمی با صنایع و نهادهای موجود در جامعه بسیار فراتر از موارد ذکر شده است و سایر اعضای محترم هیئت‌علمی این گروه نیز دستاوردهای درخور ذکری در این زمینه داشته‌اند که متأسفانه به دلیل عدم مصاحبه با ایشان در این نوشتار از آن‌ها یاد نشده است. امید است در فرایند تکمیلی و به‌روزرسانی‌ای که برای این تاریخچه در نظر گرفته خواهد شد، گزارش‌های آن، رفته‌رفته جامع و کامل گردد).

۴-۱۰- گروه مهندسی مواد و متالورژی و ارتباط با صنعت فولاد و سایر صنایع

حوزه ارتباطات و تعاملات گروه مهندسی مواد و متالورژی بیشتر با صنایع فولاد بوده است. این گروه در سطح استان خراسان با فولاد خراسان، فولاد نیشابور، صنایع ریخته‌گری سنگین اسفراین و معادن سنگان تعامل داشته است. البته قبلاً در زمینه زغال‌سنگ هم ارتباطاتی بوده است، اما اکنون بیشتر با واحدهای سنگین به‌ویژه فولادسازی تعاملات خوبی میان گروه مهندسی مواد و متالورژی و این صنایع وجود دارد.^{۱۲۰} این ارتباطات از نوع پژوهشی، آموزشی و همچنین آزمایشگاهی بوده است. یکی از اسناد بایگانی‌شده دانشکده مهندسی، ارتباطات آموزشی گروه مهندسی مواد و متالورژی با صنعت فولاد را نشان می‌دهد. بر طبق این سند، دکتر محمدهادی مؤید عضو هیئت‌علمی این گروه از تاریخ ۱۳۸۱/۱۰/۱ تا تاریخ ۱۳۸۲/۱۰/۱ به مدت یک سال به‌عنوان عضو کمیته برنامه‌ریزی آموزشی مجتمع فولاد اسفراین منصوب شده است.^{۱۲۱}

همچنین یکی از اعضای هیئت‌علمی این گروه، دکتر کیانی رشید، عضو انجمن هیئت‌مدیره آهن و فولاد هستند که به‌عنوان معتبرترین انجمن علمی کشور محسوب می‌شود. ایشان از سوی دیگر نماینده این انجمن در دانشگاه فردوسی مشهد می‌باشند.^{۱۲۲}

در سال‌های اخیر نیز گروه مهندسی مواد و متالورژی ارتباطات علمی بسیاری با صنایع دفاعی داشته است. این ارتباطات هم در زمینه انجام پروژه‌های مرتبط با صنایع دفاعی بوده است^{۱۲۳} و هم در زمینه انجام آزمایش‌ها که در این زمینه می‌توان به ارائه خدمات آزمایشگاهی برای شرکت مهمات‌سازی و متالورژی خراسان اشاره کرد.^{۱۲۴}

^{۱۱۸}- گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۱۱۹}- گفت‌وگو با رضا قشلاقی، جلسه دوم، ۹۵/۸/۸.

^{۱۲۰}- گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، ۹۵/۹/۳.

^{۱۲۱}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۷۸، تاریخ ثبت: ۸۲/۲/۱۴.

^{۱۲۲}- گفت‌وگو با علی‌رضا کیانی رشید، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۰.

^{۱۲۳}- گفت‌وگو با ابوالفضل باباخانی، ۹۵/۹/۳؛ گفت‌وگو با علی‌رضا کیانی رشید، جلسه اول، ۹۵/۶/۱۶.

^{۱۲۴}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۰۷۶، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۶.

به‌غیر از صنعت فولاد، مواردی از ارتباط و همکاری گروه مهندسی مواد و متالورژی با صنایع دیگر از جمله صنایع مرتبط با خودرو وجود داشته است. از جمله تعامل با شرکت باتری‌سازی نیروگستران و شرکت‌های دیگری که تحقیقات آزمایشگاهی‌شان مرتبط با الکتروشمی بوده و این امر از عهده گروه مهندسی مواد و متالورژی و امکانات آزمایشگاهی آن برمی‌آمده است. تعدادی از این دست پروژه‌ها با همکاری این گروه و شرکت ساپکو به انجام رسیده است.^{۱۲۵} همان‌طور که اشاره شد از هنگامی که دکتر احد ضابط، از اعضای هیئت‌علمی گروه مهندسی مواد و متالورژی، مسئولیت پروژه‌های اینترنشیپ دانشکده مهندسی را به عهده گرفت این پروژه‌ها قوت گرفت. از ابتدای دهه ۱۳۸۰ بود که این اتفاق افتاد و تعداد زیادی از استادان و دانشجویان درگیر پروژه‌های اینترنشیپ شدند و پروژه‌هایی را به انجام رساندند که تا تابستان ۱۳۹۰ به طول انجامید؛ به‌گونه‌ای که با شرکت‌های ساپکو و برق منطقه‌ای خراسان، سالانه ۴۰ تا ۵۰ پروژه به انجام می‌رسید. پروژه‌های اینترنشیپ ابتدا در سطح کارورزی دنبال می‌شد تا این‌که از سال ۱۳۸۲ بحث کارآفرینی نیز به آن اضافه شد؛ بنابراین گستردگی این پروژه‌ها باعث شد که مکانی در دانشکده مختص پروژه‌های اینترنشیپ به وجود آید و بخش کامپیوتر و آزمایشگاه‌ها نیز اقدام به سرویس‌دهی برای آن بکنند. تیم اینترنشیپ دانشکده به تدریج اقدام به تأسیس شرکت کارآفرین کردند. کارگاهی که مدتی به‌عنوان نمازخانه استفاده می‌شد با ساخته‌شدن ساختمان اصلی نمازخانه، کارگاه در اختیار مرکز رشد قرار گرفت و یک مرکز کارآفرینی گردید. با این اقدام فضایی برای بیش از ۲۰ شرکت کارآفرین فراهم گردید. گستردگی پروژه‌های صنعتی، کاربردی و تقاضامحور در قالب پروژه‌های اینترنشیپ به‌گونه‌ای بود که در سال ۹۱ که دکتر ضابط مرکز اینترنشیپ را تحویل دادند، این مرکز، سالانه حدود ۵ الی ۶ میلیارد تومان برای دانشکده درآمدزایی داشت.^{۱۲۶}

ارتباط گروه مهندسی مواد و متالورژی و دانشکده با صنعت در واقع تابع بودجه‌هایی بوده که صنایع مختلف برای پروژه‌های تحقیقاتی اختصاص می‌دادند. در دوره‌ای با صنعت خودرو و خودروسازان، پروژه‌های اینترنشیپ دانشکده، بیشترین تعامل را داشت؛ از هنگامی که این صنعت رو به افول نهاد، دانشکده بیشتر به صنایع دفاعی روی آورد. پس از آن، پای

این پروژه‌ها به حوزه‌های نفت و گاز کشیده شد و اکنون با حمایت‌هایی که معاونت ریاست جمهوری انجام می‌دهد در حوزه‌های نانو، زیست‌فناوری و بیوتکنولوژی وارد شده است.^{۱۲۷}

ارتباط با صنایع علاوه بر حسن‌های بسیاری که دارد یکی از جنبه‌های بسیار مثبت و ماندگار آن، تجهیز آزمایشگاه‌های دانشکده است که از محل عواید همان پروژه نصیب گروه‌ها می‌شود.^{۱۲۸} همچنان که بخشی از تجهیزات آزمایشگاه خوردگی مثل بنماری و دستگاه میکروسکوپ نوری از محل قراردادهای پژوهشی دکتر محمدهادی مؤید خریداری شده است.^{۱۲۹}

بر اساس اسناد بایگانی‌شده دانشکده مهندسی از نظر خدمات آزمایشگاهی، گروه مهندسی مواد و متالورژی ارتباطات گسترده‌ای با صنایع، شرکت‌ها و مؤسسات داشته است. به‌ویژه آزمایشگاه متالوگرافی این گروه برای بسیاری از صنایع و کارخانه‌ها خدمات آزمایشگاهی انجام داده و از این طریق برای دانشگاه فردوسی مشهد، تحت عنوان عواید اختصاصی

^{۱۲۵} - گفت‌وگو با محمدهادی مؤید، ۹۵/۸/۲۲.

^{۱۲۶} - گفت‌وگو با احد ضابط، ۹۵/۶/۱۷.

^{۱۲۷} - گفت‌وگو با احد ضابط، ۹۵/۶/۱۷.

^{۱۲۸} - گفت‌وگو با محمدهادی مؤید، ۹۵/۸/۲۲؛ گفت‌وگو با علی‌رضا کیانی رشید، جلسه اول، ۹۵/۶/۱۶.

^{۱۲۹} - گفت‌وگو با محمدهادی مؤید، ۹۵/۸/۲۲.

دانشکده مهندسی، سودآوری مالی بسیاری داشته است. در این زمینه می توان اشاره کرد به انجام آزمایش متالوگرافی بر روی چهارشاخ گاردان نیسان^{۱۳۰} و همچنین شرکت ها و صنایع بسیاری که برای انواع آزمایش های خود به آزمایشگاه متالوگرافی مراجعه داشته اند. تنها در سال های ۸۰ تا ۸۴ شرکت های زیر، بارها به آزمایشگاه متالورژی دانشکده مهندسی مراجعه داشته اند:

شرکت ریزان فلز طوس^{۱۳۱}، شرکت صنعتی لاما الکترونیک^{۱۳۲}، کارخانه صنعتی تولیدی میثاق^{۱۳۳}، شرکت تولید قطعات خاور^{۱۳۴}، شرکت سینا قطعه توس^{۱۳۵}، صنایع ثامن الائمه (ع)^{۱۳۶}، شرکت مجموعه سازی طوس^{۱۳۷}، شرکت گاردان سازی پارت سازان^{۱۳۸}، شرکت مهندسی کشت افزا^{۱۳۹}، شرکت حرکت سازان توس^{۱۴۰}، شرکت شناپ^{۱۴۱}، آموزشکده فنی دارالفنون بجنورد^{۱۴۲}، شرکت عایق خودرو^{۱۴۳}، شرکت جعبه فرمان سازی پارت سازان^{۱۴۴}، شرکت عظمت^{۱۴۵}، شرکت ایمن خودرو شرق^{۱۴۶}، شرکت متالورژی پودر مشهد^{۱۴۷}، شرکت قطعات محوری خراسان^{۱۴۸}، شرکت مشهد صدر^{۱۴۹}، شرکت پیشتاز

- ۱۳۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۶۳۰، تاریخ ثبت: ۸۰/۱۱/۳۰
- ۱۳۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۶۳۴، تاریخ ثبت: ۸۰/۱۱/۳۰
- ۱۳۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۷۰۰، تاریخ ثبت: ۸۰/۹/۲۶
- ۱۳۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۶۹۸، تاریخ ثبت: ۸۰/۹/۲۶
- ۱۳۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۶۰۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۱/۱۵؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۹۵۶، تاریخ ثبت: ۸۱/۴/۲
- ۱۳۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۳۶۴، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۰/۲۸
- ۱۳۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۰۹۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۰/۲
- ۱۳۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۶۵۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۸/۴؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۰۳۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۵/۲۷؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۹۷۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۲/۱۷
- ۱۳۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۵۶۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۸/۱؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۴۱۶، تاریخ ثبت: ۸۱/۷/۲۷؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۷۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۲/۹
- ۱۳۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۵۶۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۷/۸
- ۱۴۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۸۹۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۵/۲۰
- ۱۴۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۹۴۴، تاریخ ثبت: ۸۱/۴/۲۶؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۳۰۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۱/۱۹؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۸۸۲، تاریخ ثبت: ۸۲/۶/۸
- ۱۴۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۲۷۴، تاریخ ثبت: ۸۱/۴/۱۰
- ۱۴۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۰۶۶، تاریخ ثبت: ۸۱/۴/۴
- ۱۴۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۳۴۴۶، تاریخ ثبت: ۸۱/۳/۲۱
- ۱۴۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۱۳۶، تاریخ ثبت: ۸۱/۴/۳۰
- ۱۴۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۳۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۲/۱۱
- ۱۴۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۴۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۲/۸؛ گفت و گو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷؛ شرکت متالورژی و پودر مشهد علاوه بر استفاده از آزمایشگاه متالورژی، به لحاظ استفاده از نیروی انسانی، با استادان و دانشجویان گروه مهندسی مواد و متالورژی همکاری دارد (گفت و گو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷)
- ۱۴۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۸۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۱/۲۰
- ۱۴۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۴۰۴، تاریخ ثبت: ۸۰/۱۲/۱۹

قطعه سناباد^{۱۵۰}، شرکت مشهد واشرا^{۱۵۱}، شرکت الماس کاران^{۱۵۲}، نیروگاه سیکل ترکیبی شریعتی^{۱۵۳}، شرکت تام ایران-خودرو^{۱۵۴}، کارخانه پارت لاستیک^{۱۵۵}، شرکت فرمند^{۱۵۶}، شرکت تولیدی صنعتی تکلان توس^{۱۵۷}، شرکت رادفرمان^{۱۵۸}، شرکت تولیدی مشهد فورجینگ^{۱۵۹}، شرکت ره‌آورد گستره شرق^{۱۶۰}، شرکت بهره‌برداری نفت و گاز شرق^{۱۶۱}، مرکز طراحی مهندسی توس خودرو^{۱۶۲}، شرکت تهران جنوب-کارگاه پالایشگاه خانگیران^{۱۶۳}، شرکت رینگ‌سازی^{۱۶۴}، شرکت توزیع نیروی برق خراسان^{۱۶۵}، شرکت پروژه زائرسرای معین^{۱۶۶}، شرکت مشانیر^{۱۶۷}، شرکت صنایع ریخته‌گری توحید^{۱۶۸}، شرکت مشاور تحقیقات خاک مهار آب^{۱۶۹}، شرکت مشاور طوس آب^{۱۷۰}، شرکت پارت لیو^{۱۷۱}، شرکت راد توس^{۱۷۲}، شرکت چدن خراسان^{۱۷۳}، شرکت مهندسی تحقیقات مهار آب^{۱۷۴}، شرکت سازه خاور^{۱۷۵}، شرکت پویا گستر (تولیدکننده قطعات

- ۱۵۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۹۴۴، تاریخ ثبت: ۸۲/۸/۳
- ۱۵۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۰۴۴، تاریخ ثبت: ۸۲/۸/۵
- ۱۵۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۷۰۲، تاریخ ثبت: ۸۲/۷/۲۶
- ۱۵۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۲۹۸، تاریخ ثبت: ۸۲/۷/۱۵
- ۱۵۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۲۳۰، تاریخ ثبت: ۸۲/۷/۱۴
- ۱۵۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۱۲۰، تاریخ ثبت: ۸۲/۷/۱۲
- ۱۵۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۸۷۲، تاریخ ثبت: ۸۲/۶/۵
- ۱۵۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۲۸۸، تاریخ ثبت: ۸۲/۵/۱۸
- ۱۵۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۹۲۸، تاریخ ثبت: ۸۲/۵/۴
- ۱۵۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۹۰۰، تاریخ ثبت: ۸۲/۵/۱
- ۱۶۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۱۴۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۲/۲۷
- ۱۶۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۰۰۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۲/۲۵
- ۱۶۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۳۴۲، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۱/۲۰
- ۱۶۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۳۴۰، تاریخ ثبت: ۸۱/۱۱/۲۰
- ۱۶۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۷۵۰، تاریخ ثبت: ۸۳/۸/۲
- ۱۶۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۶۸۰، تاریخ ثبت: ۸۳/۷/۲۹
- ۱۶۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۶۷۱۸، تاریخ ثبت: ۸۳/۱۲/۲۴
- ۱۶۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۲۲۹، تاریخ ثبت: ۸۳/۱۱/۱۹
- ۱۶۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۰۹۷، تاریخ ثبت: ۸۳/۱۱/۱۷
- ۱۶۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۶۱۴، تاریخ ثبت: ۸۳/۷/۲۷
- ۱۷۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۸۲۰، تاریخ ثبت: ۸۳/۷/۸
- ۱۷۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۰۹۲، تاریخ ثبت: ۸۳/۶/۲۲
- ۱۷۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۲۸۲، تاریخ ثبت: ۸۳/۵/۲۶
- ۱۷۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۰۰۶، تاریخ ثبت: ۸۳/۵/۲۰
- ۱۷۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۳۳۴، تاریخ ثبت: ۸۳/۹/۳۰
- ۱۷۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۱۴۳، تاریخ ثبت: ۸۴/۹/۱۵

آببندی خودرو و سایر صنایع^{۱۷۶}، صنایع هیدرولیک ایران^{۱۷۷}، شرکت سیمان زاوه تربت^{۱۷۸}، شرکت اهران سازه^{۱۷۹}، شرکت چدن فولاد مشهد^{۱۸۰}، شرکت توحید خراسان^{۱۸۱}، شرکت آهنگری پارتسازان^{۱۸۲}، شرکت بازرگانی ماد^{۱۸۳}، فروشگاه خاور^{۱۸۴}، شرکت مهندسی پاورلین^{۱۸۵}، شرکت توان فیلتر^{۱۸۶}، شرکت حدید اخگر^{۱۸۷}، شرکت فورج گستر خراسان^{۱۸۸}، شرکت کیهان صنعت قائم^{۱۸۹}، کارگاه شرکت ملی ساختمان^{۱۹۰}، صنایع مهمات سازی و متالورژی خراسان^{۱۹۱}، خراسان^{۱۹۱}، شرکت سازه های هیدرولیک^{۱۹۲}، شرکت فورج گستر سناباد^{۱۹۳}، شرکت جهداژما^{۱۹۴}، شرکت صنایع مهم خراسان^{۱۹۵}، شرکت سیمان شرق^{۱۹۶}، گروه ارتدنیسی دانشکده دندان پزشکی^{۱۹۷}، شرکت جهاد تحقیقات طوس^{۱۹۸}، شرکت ببر پمپ (تولیدی اوپل پمپ)^{۱۹۹}، شرکت ماشین سازی طراح^{۲۰۰}، شرکت تولید برق طوس^{۲۰۱}، شرکت آذر حدید خراسان^{۲۰۲}.

- ۱۷۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۰۴۱، تاریخ ثبت: ۸۴/۹/۱۴
- ۱۷۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۲۵۱، تاریخ ثبت: ۸۴/۸/۲۳
- ۱۷۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۱۲۷، تاریخ ثبت: ۸۴/۸/۲۱
- ۱۷۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۹۸۰۷، تاریخ ثبت: ۸۴/۸/۱۱
- ۱۸۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۹۳۸۵، تاریخ ثبت: ۸۴/۸/۲
- ۱۸۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۹۳۴۸، تاریخ ثبت: ۸۴/۸/۲
- ۱۸۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۸۲۳، تاریخ ثبت: ۸۴/۷/۲۳
- ۱۸۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۸۲۲، تاریخ ثبت: ۸۴/۷/۲۳
- ۱۸۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۶۹۱، تاریخ ثبت: ۸۴/۷/۱۹
- ۱۸۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۴۱۳، تاریخ ثبت: ۸۴/۷/۱۲
- ۱۸۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۸۳۲۴، تاریخ ثبت: ۸۴/۷/۱۱
- ۱۸۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۵۸۲، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۲۷
- ۱۸۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۶۶۸، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۲۸
- ۱۸۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۲۸۱، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۸
- ۱۹۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۲۷۹، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۸
- ۱۹۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۶۰۷۶، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۶
- ۱۹۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۹۵۷، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۲
- ۱۹۳- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۵۹۴۹، تاریخ ثبت: ۸۴/۶/۲
- ۱۹۴- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۴۲۵، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۲/۲۴
- ۱۹۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۹۴۳، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۲/۱۵
- ۱۹۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۸۵۰، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۲/۱۴
- ۱۹۷- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۵۵۸، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۲/۶
- ۱۹۸- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۴۳۱۵، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۲/۱
- ۱۹۹- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۶۵۷، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۱/۱۵
- ۲۰۰- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۳۲۰۰، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۱/۵
- ۲۰۱- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۰۸۹، تاریخ ثبت: ۸۴/۱۰/۷
- ۲۰۲- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۷۴۰، تاریخ ثبت: ۸۴/۴/۲۷

از نظر تربیت نیروی انسانی نیز گروه مهندسی مواد و متالورژی با توجه به سابقه تأسیس و تعداد دانشجویانی که داشته است، فارغ‌التحصیلان خوبی را تحویل جامعه صنعتی کشور داده است. تنها برای نمونه، یکی از دانش‌آموختگان این گروه اکنون مدیرعامل شرکت پارت‌سازان است.^{۲۰۳}

(بدون شک ارتباطات گروه مهندسی مواد و متالورژی با صنایع و نهادهای موجود در جامعه بسیار فراتر از موارد ذکر شده است و سایر اعضای محترم هیئت علمی این گروه نیز دستاوردهای درخور ذکری در این زمینه داشته‌اند که متأسفانه به دلیل عدم مصاحبه با ایشان در این نوشتار از آن‌ها یاد نشده است. امید است در فرآیند تکمیلی و به‌روزرسانی‌ای که برای این تاریخچه در نظر گرفته خواهد شد، گزارش‌های آن، رفته‌رفته جامع و کامل گردد).

۴-۱۱- گروه مهندسی صنایع و ارتباط با صنعت، سازمان‌ها و ارگان‌ها

با توجه به ماهیت رشته مهندسی صنایع، کلیه مؤسسات و سازمان‌های خدماتی و صنعتی با گروه مهندسی صنایع زمینه‌های همکاری و تعامل داشته‌اند. سازمان‌های تابع شهرداری از جمله سازمان مدیریت پسماند و سازمان آتش‌نشانی مشهد با گروه مهندسی صنایع قراردادهایی داشته‌اند. شرکت برق منطقه‌ای خراسان، شرکت آب و فاضلاب مشهد و همچنین شرکت گاز نیز با این گروه در تعامل بوده‌اند. در حوزه صنعت، صنایع وابسته به خودرو از جمله کارخانه‌های قطعه‌سازی مثل مجموعه‌سازی توس، گروه پارت‌لاستیک و توکلان توس با این گروه در ارتباط بودند.^{۲۰۴} کلاً شرکت‌های تأمین قطعات خودرو، آن زمان که هنوز این کارخانه‌ها دچار رکود نشده بودند و بودجه پژوهشی‌شان حذف یا کسر نشده بود همکاری‌های خوبی با گروه مهندسی صنایع داشتند.^{۲۰۵} سایر صنایع همچون صنعت سیمان و صنایع مواد غذایی نیز با گروه مهندسی صنایع در ارتباط بوده‌اند. به‌ویژه شرکت‌های تولید مواد غذایی یا شرکت سیمان شرق در زمینه انجام پروژه‌ها و یا پذیرش کارآموز تعاملات خوبی با گروه مهندسی صنایع داشته‌اند.^{۲۰۶}

از اعضای هیئت علمی گروه مهندسی صنایع، دکتر حمیده رضوی عضو کمیسیون سازمان مدیریت پسماند در شهرداری مشهد هستند. همچنین ایشان نماینده علمی دانشگاه در شرکت بهره‌برداری قطار شهری مشهد می‌باشند. برخی دیگر از اعضای هیئت علمی این گروه در سایر سازمان‌ها و شرکت‌ها مثل شرکت آب و فاضلاب و شرکت گاز و غیره به‌صورت فردی همکاری‌های نزدیکی دارند و حتی نماینده دانشگاه در این سازمان‌ها هستند.^{۲۰۷}

برخی از پروژه‌های گروه مهندسی صنایع با سازمان‌ها و صنعت به‌صورت مشترک با سایر گروه‌های دانشکده مهندسی بوده است. از جمله پروژه‌ای با سازمان پسماند که مشترکاً با گروه مهندسی عمران انجام شده است. همچنین پروژه ساخت خودروهای برقی و هیدرولیکی برای شرکت در مسابقات به‌صورت مشترک با گروه‌های مختلف دانشکده به انجام رسیده است؛ به‌عنوان مثال در ساخت خودروی برقی آپادانا به‌صورت مشترک، حدود بیست‌و‌چهار نفر از رشته‌های صنایع، مکانیک، برق و مواد و متالورژی مشارکت داشتند که تحت سرپرستی دکتر حمیده رضوی از گروه مهندسی صنایع برای مسابقات کشوری ساخته شد. همچنین ساخت خودرو هیدرولیکی بارثاوا با مشارکت استادان و دانشجویان

^{۲۰۳} - گفت‌وگو با احد ضابط، ۹۵/۶/۱۷.

^{۲۰۴} - گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳.

^{۲۰۵} - گفت‌وگو با آقای محمد رنجبر، ۹۵/۶/۲۳.

^{۲۰۶} - گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳.

^{۲۰۷} - گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳.

گروه‌های مهندسی صنایع، مهندسی برق و مهندسی کانیک ساخته شد و در بخش طراحی مفهومی در کشور مقام آورد.^{۲۰۸}

در حوزه صنایع دفاعی نیز همکاری‌هایی بین گروه مهندسی صنایع و این صنعت بوده است. از جمله پژوهشکده صنایع دریایی نو که در حوزه‌های نظامی پژوهش می‌کند، پروژه‌هایی با گروه صنایع داشته است، حتی در یکی از تعاملات، پایان‌نامه یکی از دانشجویان گروه مهندسی صنایع درباره حوزه‌های پژوهشی این پژوهشکده انجام شده است که پروژه راضی‌کننده‌ای برای پژوهشکده و گروه مهندسی صنایع بوده است.^{۲۰۹}

از دیگر زمینه‌های روابط گروه مهندسی صنایع با صنعت، انجام خدمات آزمایشگاهی است. آزمایشگاه مجهز این گروه به‌عنوان اولین آزمایشگاهی است که در دانشگاه تأییدیه استاندارد گرفته و آزمایشگاه اندازه‌گیری و آموزشی است و همواره در این زمینه‌ها به صنایع، خدمات ارائه کرده است.^{۲۱۰}

(بدون شک ارتباطات گروه مهندسی صنایع با صنعت و نهادهای موجود در جامعه بسیار فراتر از موارد ذکر شده است و سایر اعضای محترم هیئت‌علمی این گروه نیز دستاوردهای درخور ذکری در این زمینه داشته‌اند که متأسفانه به دلیل عدم مصاحبه با ایشان در این نوشتار از آن‌ها یاد نشده است. امید است در فرایند تکمیلی و به‌روزرسانی‌ای که برای این تاریخچه در نظر گرفته خواهد شد، گزارش‌های آن، رفته‌رفته جامع و کامل گردد).

۴-۱۲- خدمات دانشکده مهندسی به دانشگاه فردوسی مشهد و تعامل

آن‌ها با یکدیگر

دانشکده مهندسی با توجه به متخصصین فنی‌ای که در خود جای‌داده است به دانشگاه فردوسی مشهد به‌عنوان مرکزی که خود جزئی از آن به شمار می‌رود ارائه خدمات داشته و هر جا نیازی برای دانشگاه احساس شده رویکرد به دانشکده مهندسی به‌عنوان متخصصین و تکنسین‌های فنی جزو اولویت‌ها بوده است. همچنان که بعد از بازگشایی دانشگاه‌ها در سال ۱۳۶۲ برای اجرای پروژه‌های ساختمانی و تأسیساتی طرح عمران دانشگاه در اراضی پردیس، از متخصصین دانشکده مهندسی که در زمینه‌های معماری، شهرسازی، ساختمان و تأسیسات (آبرسانی، برق، گاز و فاضلاب) دارای تجربه بوده‌اند تقاضا شده در جلسه‌ای که در آن رابطه ترتیب داده‌شده شرکت کنند.^{۲۱۱}

این تعامل البته دوسویه بوده است و از همان سال‌های بعد از بازگشایی دانشگاه، امکانات دانشگاه نیز به کمک دانشکده مهندسی آمده است. از جمله یکی از اسناد بایگانی‌شده دانشکده مهندسی از همکاری تکنسین و مسئول تعمیرگاه اتومبیل‌های دانشگاه با دانشکده مهندسی در سال ۱۳۶۳ جهت کمک در امر آموزش دانشجویان دانشکده در خارج از ساعت اداری سخن گفته است.^{۲۱۲}

^{۲۰۸}- گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳.

^{۲۰۹}- گفت‌وگو با محمد رنجبر، ۹۵/۶/۲۳.

^{۲۱۰}- گفت‌وگو با محمدعلی پیرایش، ۹۵/۶/۲۰.

^{۲۱۱}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۲۱۵، تاریخ ثبت: ۶۲/۳/۲۱.

^{۲۱۲}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۷۱۸، تاریخ ثبت: ۶۳/۳/۲۲.

دانشکده تربیت بدنی در سال ۱۳۷۸ برای تجهیز آزمایشگاه‌های بدنسازی خود نیاز به چهار دستگاه تست ورزشی داشته است که برای طراحی و ساخت آن به دانشکده مهندسی روی آورده^{۲۱۳} و از دانشکده مهندسی نیز مهندس میمندی نژاد آمادگی خود را جهت ساخت این دستگاه‌ها اعلام داشته است.^{۲۱۴}

همچنین آزمایشگاه‌های دانشکده مهندسی در صورت نیاز در خدمت دانشگاه فردوسی مشهد بوده‌اند؛ از جمله در تعامل با اداره ساختمان‌ها و تأسیسات دانشگاه در سال ۱۳۸۰ آزمایشگاه تراکم خاک دانشکده مهندسی اقدام به انجام آزمایش‌های تراکم بر روی پارکینگ‌های مختلف دانشگاه کرده است.^{۲۱۵}

از گروه‌های آموزشی دانشکده مهندسی گروه مهندسی کامپیوتر خدمات قابل توجهی به دانشگاه ارائه داده است؛ از جمله به کمک گروه کامپیوتر روی سرورهای دانشگاه لینوکس نصب شد و با تنظیم کابل‌ها و خرید دستگاه ای دی اس ال (ADSL)، دانشکده‌ها دارای اینترنت شدند. همچنین مقدمات شبکه فیبر نوری مالتی مود انجام شد و به کمک کارمندان دانشکده مهندسی شبکه فیبر نوری دانشکده مهندسی نصب شد و همه نقاط دانشگاه به این شبکه فیبر نوری اتصال یافت و دانشکده دامپزشکی که خارج از شهر واقع بود نیز به کمک شبکه بی‌سیم وصل گردید.^{۲۱۶}

به کمک دانشجویان کارشناسی ارشد گروه مهندسی کامپیوتر که پروژه‌های درسی خود را می‌گذراندند، زیر نظر اعضای هیئت‌علمی این گروه، اولین قدم‌ها در راه سیستم‌های مبتنی بر وب در دانشگاه برداشته شد، انتخاب واحد درس تربیت‌بدنی تحت وب امکان‌پذیر شد و این اولین گام برای از میان برداشتن صف‌های طولانی جهت انتخاب واحد بود. به تدریج اولین نسخه سیستمی انتخاب واحد تحت وب کشور در دانشگاه فردوسی مشهد راه‌اندازی شد. از طریق وایرلس اینترنت به خوابگاه‌های دانشجویان کشیده شد. یکی از اولین سیستم‌های مکانیزه رایانه‌ای تغذیه در دانشگاه فردوسی مشهد راه‌اندازی شد که بنا به گفته مسئولین وقت با این سیستم کنترل تغذیه، روزانه حدود دو هزار پرس غذا صرفه‌جویی شد. برای اولین بار در کشور در دانشگاه فردوسی مشهد امکان انتخاب خوابگاه از طریق سیستم الکترونیک امکان‌پذیر شد و دانشگاه فردوسی مشهد اولین بار انتخابات نظام صنفی و انجمن علمی را به صورت الکترونیک برگزار کرد. در سال‌های اخیر نیز به کمک گروه مهندسی کامپیوتر آموزش الکترونیک (آموزش از راه دور) در دانشگاه فردوسی مشهد پایه‌ریزی شده است.^{۲۱۷}

از دستاوردهای مهم گروه مهندسی کامپیوتر برای دانشگاه فردوسی مشهد طراحی و ایجاد نرم‌افزار آموزش و سایت دانشگاه بوده است که در دهه‌های پیش به کمک اعضای هیئت‌علمی این گروه- دکتر کاهانی و دکتر رضایی- و یکی از دانش‌آموختگان گروه^{۲۱۸} که در برنامه‌نویسی تبحر داشته با همکاری دکتر نجفی از شرکت داده‌پردازان، بوده است. بر این اساس ابتدا سایت اولیه خوبی برای دانشگاه طراحی و ایجاد شد. به تدریج سیستم‌ها جامع و یکپارچه گردید و بخش‌های مختلف از جمله بخش کارگزینی، امور مالی و امور دانشجویی و غیره به این سیستم وصل شد و سیستمی ایجاد گردید که در کشور همانند آن وجود نداشت. به گونه‌ای که از سایر دانشگاه‌ها تقاضا برای سیستم نرم‌افزاری

^{۲۱۳} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۲۸۰، تاریخ ثبت: ۷۸/۱۱/۱۸.

^{۲۱۴} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۲۸۰، تاریخ ثبت: ۷۸/۱۲/۲۵.

^{۲۱۵} - نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۶۵۶، تاریخ ثبت: ۱۳۸۰/۹/۲۴.

^{۲۱۶} - گفت‌وگو با محسن کاهانی، جلسه سوم، ۹۵/۸/۱.

^{۲۱۷} - گفت‌وگو با محسن کاهانی، جلسه سوم، ۹۵/۸/۱.

^{۲۱۸} - آقای دل‌افروز

دانشگاه فردوسی مشهد به وجود آمد و دانشگاه به این نتیجه رسید که نرم‌افزار را همراه با سورس آن به صورت رایگان در اختیار دانشگاه‌ها قرار دهد.^{۲۱۹}

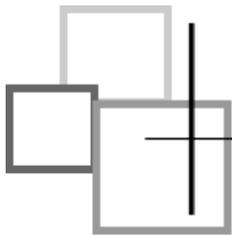
بر اساس این اقدامات است که مرکز کامپیوتر دانشگاه فردوسی مشهد در زمینه برنامه‌نویسی سرآمد دانشگاه‌های کشور و صادرکننده نرم‌افزار به سایر دانشگاه‌های ایران است.^{۲۲۰}

دانشگاه نیز برای گروه مهندسی کامپیوتر دانشکده مهندسی امکاناتی را فراهم کرده است؛ از جمله هنگامی که این گروه برای اولین بار در کشور انتخابات الکترونیکی برای نظام‌مهندسی ساختمان برگزار کرد، امکانات کامپیوتری و فضای دانشکده علوم دانشگاه در اختیار گروه مهندسی کامپیوتر برای انجام این پروژه قرار گرفت.^{۲۲۱}

^{۲۱۹} - گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۸/۱؛ دانشگاه کاشان اولین دانشگاه بود که نرم‌افزار دانشگاه فردوسی مشهد را برای خود نصب کرد و تاکنون بیش از پنجاه دانشگاه کشور این نرم‌افزار را مورد استفاده قرار می‌دهند.

^{۲۲۰} - گفت‌وگو با محمدتقی حامدموسی‌یان، ۹۵/۷/۱۸.

^{۲۲۱} - گفت‌وگو با محسن کاهانی، ۹۵/۸/۱.

۵- آموزش و پژوهش

از نظر روند کلی آموزش و پژوهش در دانشکده مهندسی و کلاً دانشگاه‌های کشور با در نظر گرفتن سیر تحول جهانی، به نظر می‌رسد نسل اول فقط به آموزش تمرکز داشته است و نسل دوم پژوهش را جزو محورهای اصلی کارهای علمی قرار داده است و امید است همانند الگوی جهانی، دانشکده مهندسی و کلاً دانشگاه فردوسی مشهد در ادامه، سومین مرحله یعنی کارآفرینی را سرلوحه خود قرار دهد.^۱

درواقع حلقه مفقوده بین علم و صنعت با "دانشگاه کارآفرین" پر می‌شود؛ بنابراین دانشگاه و به‌ویژه دانشکده مهندسی می‌بایست به سمتی پیش برود که فارغ‌التحصیلان آن خودشان بتوانند ایجاد شغل و کار کنند. برای این منظور برنامه‌ریزی‌های درسی باید به‌گونه‌ای باشد که دانشجو تقویت‌شده و مولد بار آید. از این رو می‌بایست توسط دانشکده، مراکز دانش‌بنیان تأسیس شده و محصولات آن تجاری‌سازی شود.^۲

بنابراین در دانشکده مهندسی، به‌ویژه در میان استادان، در گذشته بیشتر مبحث آموزش مدنظر بوده است و از چندی پیش تاکنون تمرکز بیشتر بر روی پژوهش و ارائه مقالات بوده است.^۳

۵-۱- آموزش

۵-۱-۱- الگوی نظام آموزشی

سیستم آموزشی دانشکده مهندسی بر اساس الگوی نظام آموزشی آمریکا پایه‌گذاری شده است. این الگو برداری در نظام آموزش ایران به‌ویژه در دانشکده‌های علوم و مهندسی از نیم‌قرن پیش بوده است. بر این اساس درس‌ها در دانشکده‌های مهندسی کشور بسیار شبیه به درس‌های مهندسی امریکا است و به‌طور کلی ۹۰-۸۰ درصد سرفصل‌های درس‌های

^۱- گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه دوم، ۹۵/۸/۹.

^۲- گفت‌وگو با محمدحسن نشاطی، ۹۵/۷/۱۲.

^۳- گفت‌وگو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹؛ گفت‌وگو با حبیب رجبی مشهدی، جلسه اول، ۹۷/۱/۱۵.

مهندسی ایران، سرفصل‌های رشته‌های مهندسی دانشگاه‌های امریکاست.^۴ تفاوت‌های اندکی هم که در دروس و نظام آموزشی دو کشور دیده می‌شود به دلیل امکانات صنعتی و ماهیت کاربردی‌تر دروس فنی در امریکاست.^۵

۵-۱-۲- مواد درسی

دانشکده مهندسی مانند تمام دانشکده‌ها و دانشگاه‌های زیر نظر وزارت علوم به لحاظ مواد آموزشی تابع مقررات این وزارتخانه می‌باشد. ظاهراً تعداد واحدهای درسی نیز بر اساس الگوی دانشگاه‌های غربی به‌ویژه امریکاست. بر این اساس از ابتدا تعداد واحدهای درسی برای دوره کارشناسی ۱۴۰ واحد بوده است. پس از انقلاب فرهنگی بر اساس سیاست‌های آموزشی‌ای که اعمال شد تعداد واحدهای دوره کارشناسی زیاد شد، در برخی گروه‌ها به ۱۶۰ واحد و در برخی گروه‌ها به ۱۸۰ واحد رسید؛ حتی به گفته برخی تعداد واحدها در برخی گروه‌ها به حدود ۲۰۰ واحد هم رسید. این امر سیستم آموزش را در دانشکده‌ها از جمله دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد دچار اختلال کرد.^۶ این افزایش واحدها هم در دروس تخصصی بود و هم در دروس عمومی؛ به‌عنوان مثال یکی از درس‌هایی که به دنبال افزایش واحدها ایجاد شده بود درس فلسفه علم بود که در دانشکده مهندسی برای تدریس آن مدرس متخصص وجود نداشت. پس از اینکه مشخص شد این سیاست‌گذاری ناموفق بوده است به تدریج شورای عالی انقلاب فرهنگی و ستاد برنامه‌ریزی درسی وزارتخانه شروع کردند به کاهش واحدهای درسی و طی یک پروسه ۶-۵ ساله تعداد واحدهای دوره کارشناسی به همان ۱۴۰ واحد گذشته رسید.^۷

پس از این فعل و انفعالات که به دنبال انقلاب فرهنگی در مواد درسی به وجود آمد، وزارتخانه آئین‌نامه‌ای را در اواسط دهه هفتاد به دانشکده‌ها ابلاغ کرد که بر اساس آن واحدهای درسی و سرفصل‌ها مشخص شده بود و گروه‌های مختلف دانشکده مهندسی موظف بودند طبق همان آئین‌نامه چارت درسی خود را ارائه دهند. با این حال از اواخر دهه هفتاد بدین سو وزارتخانه به دانشگاه‌هایی که دارای هیئت‌مهمیزه هستند، این اجازه را داده است که برنامه درسی خود را بازنگری نمایند. از این رو در گروه‌های مختلف دانشکده مهندسی، با مطالعه و بررسی دانشگاه‌های مطرح دنیا و با توجه به نیازها و شرایط بازار کار کشور در برنامه‌های درسی بازنگری انجام شد و به دنبال آن برخی دروس حذف شد، برخی در هم ادغام گردید و تعدادی درس جدید ایجاد گردید و به تصویب دانشگاه رسید. پس از این اقدامات هرچند در سال‌های اخیر از سوی وزارتخانه نیز چارت درسی و سرفصل‌های جدید ارائه شد، اما گروه‌های آموزشی دانشگاه فردوسی مشهد به‌عنوان دانشگاه مادر، این اختیار را داشتند که از چارت درسی خود استفاده کنند.^۸

^۴ - گفت‌وگو با محمدرضا توکل‌زاده، ۹۵/۵/۲۳، گفت‌وگو با محمدرضا مدرس رضوی، ۹۵/۶/۱۳، گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹، گفت‌وگو با محمدرضا قانع، ۹۵/۵/۲۶.

^۵ - گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷.

^۶ - گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۲/۲۹، گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه دوم، ۹۵/۸/۹؛ این امر با توجه به شور انقلابی آن دوران و تب‌وتابی که برای کسب دانش به‌منظور پیشرفت کشور ایجاد شده بود با هدف خدمت به نظام آموزشی صورت گرفت.

^۷ - گفت‌وگو با محمدرضا یوسف‌ثانی، ۹۵/۴/۲۰، گفت‌وگو با خلیل مافی نژاد، ۹۵/۲/۲۹.

^۸ - گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳، گفت‌وگو با شهناز دانش، ۹۵/۵/۲۷، گفت‌وگو با محمد رنجبر، ۹۵/۶/۲۳، گفت‌وگو با محمد مولوی، ۹۵/۶/۲۶، گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

با این حال با توجه به این که دانشجویان برای شرکت در کنکور و تحصیل در مقاطع بالاتر می‌بایست تا حدودی مباحث درسی مبتنی بر سیستم یکپارچه‌ای را دنبال کنند؛^۹ معمولاً دانشگاه‌های مادر هم در حدود ۲۰ درصد از آیین‌نامه درسی وزارتخانه عدول می‌کنند.^{۱۰}

لازم به توضیح است که ایجاد برخی درس‌های جدید و متناسب با پیشرفت‌های علمی روز، با افزایش اختیارات دانشگاه برای تغییر و تحول در مواد درسی، حاصل تحصیل برخی از استادان دانشکده در کشورهای غربی در مقاطع بالاتر و یا فرصت مطالعاتی این استادان در این کشورها بوده است.^{۱۱}

۵-۱-۳- تدریس و تکنولوژی آموزش

تدریس در دانشکده مهندسی در طول دورانی که این دانشکده سپری کرده است به وسیله استادانی با مدارک مختلف به صورت قراردادی، پیمانی، رسمی آزمایشی و رسمی و گاهی نیز توسط نیروهای حق‌التدریس انجام می‌شده است. مدارک اعضای هیئت‌علمی عموماً دکتری و کارشناسی ارشد بوده است.^{۱۲} در مواقعی هم که دانشکده با کمبود استاد مواجه بوده است حتی از استادانی با مدرک کارشناسی (لیسانس) نیز استفاده می‌شده است.^{۱۳} جالب توجه اینکه گاهی مدیران گروه‌های آموزشی نیز دارای مدرک کارشناسی بوده‌اند.^{۱۴}

همچنین یکی از اسناد بایگانی‌شده دانشکده، گویای این موضوع است که تعداد بیست‌وشش نفر از کارشناسان رسمی و پیمانی دانشکده مهندسی که عضو هیئت‌علمی نبوده‌اند، از سال ۱۳۸۲ تا ۸۳/۱۰/۲۲ در امر تدریس دروس نظری یا عملی فعالیت داشته‌اند. در بین آنان افرادی با مدارک فوق‌لیسانس، لیسانس، فوق‌دیپلم و دیپلم نیز دیده می‌شود.^{۱۵} در برخی موارد از نیروهای امریه-افزادی که با مدرک دکتری یا کارشناسی ارشد مشمول خدمت وظیفه عمومی بوده‌اند - به‌عنوان مدرس امریه و یا سرباز پیمانی عضو هیئت‌علمی استفاده می‌شده است.^{۱۶}

به غیر از این مدرسین، هرگاه نیاز بوده است از استادان دانشگاه‌های معتبر کشور عموماً از دانشگاه‌های تهران، شیراز، اصفهان و غیره به صورت پروازی استفاده می‌کردند.^{۱۷} از استادان مشهور دانشگاه تهران که غیر ایرانی و مسیحی بوده

۹- گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

۱۰- گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴؛ گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

۱۱- گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه دوم، ۹۷/۱۰/۱۲.

۱۲- گفت‌وگو با محمد رضایی پزند، ۹۵/۶/۱۴.

۱۳- گفت‌وگو با محمدحسین بلوری بزاز، ۹۵/۵/۲۵؛ گفت‌وگو با محمد رضایی پزند، ۹۵/۶/۱۴؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷.

۱۴- گفت‌وگو با محمد رضایی پزند، ۹۵/۶/۱۴.

۱۵- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۱۹۵۶، تاریخ ثبت: ۸۳/۱۰/۲۲.

۱۶- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۷۹۸، تاریخ ثبت: ۷۸/۱۲/۲۱؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۷۵۵۰، تاریخ ثبت: ۸۳/۷/۴؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۸، تاریخ ثبت: ۸۴/۲/۲۵؛ نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۱۳۸، تاریخ ثبت: ۸۴/۴/۱۳.

۱۷- گفت‌وگو با حمید اختراعی طوسی، ۹۵/۶/۲۱؛ گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷. گفت‌وگو با حسین طباطبایی یزدی، جلسه اول، ۹۶/۱/۲۲؛ گفت‌وگو با بابک امین شهیدی، ۹۵/۷/۲۴؛ جالب این که این امر به صورت برعکس هم اتفاق افتاده است؛ یعنی هنگامی که استاد حاضر نبود برای تدریس به مشهد بیاید، دانشجویان دانشکده مهندسی مشهد آخر هفته از مشهد به تهران می‌رفتند و استاد دانشگاه تهران صبح و بعدازظهر برای ایشان تدریس می‌کرد و به مشهد بازمی‌گشتند (گفت‌وگو با محمدباقر آیانی، ۹۵/۷/۷).

است، دکتر لوکس را نام برده‌اند که به‌عنوان استاد مدعو در دانشکده مهندسی مشهد در گروه مهندسی برق، دروس "کنترل" و "هوش مصنوعی" را تدریس می‌کرده و به دلیل معلومات بالا و تأثیر علمی عمیق در جهت‌دهی زندگی علمی دانشجویان بسیار مؤثر بوده است.^{۱۸} همچنین گفته شده در تدریس برخی دروس از افراد شاغل در صنعت، بدون هیچ‌گونه وابستگی اداری به دانشگاه، استفاده می‌شده است.^{۱۹}

همان‌طور که دانشکده مهندسی مشهد به هنگام نیاز از استادان دانشگاه‌های دیگر برای تدریس استفاده می‌کرده است، به همان ترتیب چنانچه گروه‌های مهندسی دانشگاه‌های دیگر برای تدریس به استاد نیاز داشتند از استادان این دانشکده برای تدریس استفاده می‌شده است؛ به‌عنوان مثال در یک بازه زمانی دانشگاه سیستان و بلوچستان طی قراردادی که با دانشگاه فردوسی مشهد داشته است از استادان دانشکده مهندسی مشهد در امر تدریس استفاده می‌کرده است؛ بنابراین اعضای هیئت علمی دانشکده مهندسی بر پایه این قرارداد، می‌بایست هر دو هفته یک بار در دانشگاه سیستان و بلوچستان حضور می‌یافتند و به تدریس می‌پرداختند.^{۲۰}

برخی گروه‌های آموزشی دانشکده نیز برای تعدادی از دروس به دلیل ماهیت بین‌رشته‌ای آن‌ها از استادان گروه‌های دیگر دانشکده و حتی دانشکده‌های دیگر استفاده می‌کردند؛ به‌عنوان مثال رشته بیوتکنولوژی در گروه مهندسی شیمی از استادان گروه‌های شیمی، بیوشیمی، بیولوژی و حتی استادان گروه مهندسی برق برای تدریس دروس آن استفاده می‌کرده‌اند. به‌غیر از آن در پروژه‌هایی که تعریف می‌شده از همفکری و امکانات گروه‌های دیگر دانشکده و حتی دانشکده‌های دیگر هم استفاده می‌شده است. به‌ویژه در انجام پایان‌نامه‌ها مخصوصاً به‌عنوان استادان داور از سایر گروه‌ها و دانشکده‌ها استادان مدعو حضور داشتند.^{۲۱}

گفته شده در گروه مهندسی برق حتی با یکی از استادان ایرانی دانشگاه تگزاس امریکا- دکتر تولیت- جهت ارائه یکسری دروس و بر عهده گرفتن پایان‌نامه تعدادی دانشجوی دانشکده مهندسی، قراردادی منعقد شده و به انجام رسیده است.^{۲۲} به‌طور کلی، به‌ویژه در مقطع دکتری ارتباطات محدودی با استادان دانشگاه‌های خارجی وجود دارد و از استادان آنجا به‌عنوان استاد مشاور یا استاد داور استفاده می‌شود.^{۲۳}

از نظر تکنولوژی آموزش، هرچند روند گذر از شیوه‌های سنتی به مدرن به‌کندی پیش رفته است؛^{۲۴} با این حال، در زمینه شیوه‌های تدریس و تکنولوژی آموزش، دانشکده مهندسی پیشرفت‌های قابل توجهی داشته است. اگر در روزگاران پیش به‌طور سنتی سیستم گچ و تخته تنها روش آموزش به شمار می‌رفت و از طریق آن بیشتر رابطه و حل معادله و غیره در آموزش مهندسی وجود داشت؛ اکنون تکنولوژی‌های ویدئو پروژکتور و سیستم‌های کامپیوتری همچون فایل‌های

۱۸- گفت‌وگو با حبیب رجیب مشهدی، جلسه اول، ۹۷/۱/۱۵.

۱۹- گفت‌وگو با حمید اختراعی طوسی، ۹۵/۶/۲۱.

۲۰- گفت‌وگو با محمدباقر شریفی، جلسه دوم، ۹۵/۷/۴. گفت‌وگو با محمدحسن مدیرشانه‌چی، ۹۷/۲/۲۵.

۲۱- گفت‌وگو با رضا قشلاقی، جلسه اول، ۹۵/۸/۱.

۲۲- گفت‌وگو با جواد ساده، ۹۵/۷/۱۸.

۲۳- گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

۲۴- گفت‌وگو با محسن کهرم، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲.

پاورپوینت و نرم‌افزارهای رایانه‌ای به اضافه انیمیشن، لکچر ویدئو و فیلم‌های دانلود شده به کمک استادان دانشکده آمده است.^{۲۵} حتی برخی از استادان از فضای مجازی نیز به‌عنوان یک وسیله ارتباط درسی بهره می‌گیرند.^{۲۶} در این دانشکده همچنین در سال‌های اخیر سیستم آموزش از راه دور برقرار شده و برخی دروس به سمت الکترونیکی شدن پیش رفته است؛ بنابراین مرکزی در دانشکده راه‌اندازی شده است که تحت عنوان آموزش از راه دور امکان کلاس‌های غیرحضوری را عموماً برای مقاطع تحصیلات تکمیلی فراهم کرده است.^{۲۷} برخی از کلاس‌های درس استادان دانشکده نیز به‌صورت ضبط‌شده در مرکزی آرشیو شده است و واحد کلاس‌های مجازی دانشکده آن را برای دانشجویان ارائه می‌کند.^{۲۸}

در باب روش تدریس نیز از سال ۹۷ روش آموزش معکوس^{۲۹} نیز توسط برخی استادان دانشکده به کار گرفته شده است. لازم به ذکر است که با پیشرفت تکنولوژی در دانشکده، در برخی گروه‌های آموزشی کنفرانس‌های آنلاین برگزار می‌شود^{۳۰} و با این تکنولوژی، چه‌بسا دانشکده برای جلسات دفاع نیز از این سیستم استفاده می‌کند و داوران از داخل و حتی خارج از کشور از طریق "ویدئو کنفرانس" در جلسات شرکت و داوری می‌کنند. این امر در کاهش هزینه و بودجه دانشکده بسیار تأثیرگذار است.^{۳۱}

در سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ رئوس فعالیت‌ها در حیطه فعالیت‌های آموزشی عبارت‌اند از تأسیس اداره الکترونیکی آموزشی با تأکید بر تبدیل فرآیندهای حضوری به غیرحضوری و تقویت پاسخ‌گویی الکترونیکی با استفاده از امکانات موجود و همچنین راه‌اندازی اداره تحصیلات تکمیلی با هدف انجام مجموعه فعالیت‌های آموزشی در مقاطع تحصیلات تکمیلی که البته اجرای مقدماتی این فرآیندها از سال ۱۳۹۸ آغاز شده بود.^{۳۲}

در چهارچوب فعالیت‌های آموزشی گروه‌های آموزشی دانشکده در سال ۱۳۹۹، مهم‌ترین موارد عبارت‌اند از نهایی شدن اجرای طرح COOP با کامل شدن دریافت مصوبات وزارتی لازم (این طرح از سال ۱۳۹۵ به‌صورت آزمایشی در گروه مهندسی کامپیوتر به اجرا درآمده است) و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های خواص پلیمرها و شیمی- فیزیک پلیمرها در گروه مهندسی شیمی.

^{۲۵}- گفت‌وگو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹؛ گفت‌وگو با محمد مقیمان، ۹۵/۸/۱۱؛ گفت‌وگو با محمدحسن نشاطی، ۹۵/۷/۱۲.

^{۲۶}- گفت‌وگو با مجید معاونیان، ۹۵/۷/۷.

^{۲۷}- گفت‌وگو با محمدحسن نشاطی، ۹۵/۷/۱۲؛ گفت‌وگو با محسن قاضی خانی، ۹۵/۷/۹.

^{۲۸}- گفت‌وگو با محسن قاضی خانی، ۹۵/۷/۹.

^{۲۹} Flipped Classroom

^{۳۰}- گفت‌وگو با محمدحسین یغمایی مقدم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۳۱}- گفت‌وگو با محمدحسن نشاطی، ۹۵/۷/۱۲.

^{۳۲}- به نقل از ناصر حافظی مطلق، ۱۴۰۰/۵/۳۱.

۵-۲- پژوهش

۵-۲-۱- نظام پژوهش

همچنان که در نظام آموزش شباهت‌هایی بین دروس مهندسی ایران و امریکا وجود داشت، به لحاظ پژوهش نیز در دانشکده مهندسی همانند آکادمی‌های مهندسی کشور امریکا هم پژوهش‌های نظری و هم پژوهش‌های کاربردی انجام می‌شود. با این حال پژوهش‌های نظری در ایران بسیار بیشتر از پژوهش‌های کاربردی است و دلیل آن هم به صنعت کشور و تفاوت آن با صنعت و شرکت‌های قوی و سرمایه‌دار امریکا برمی‌گردد؛ بنابراین هرچند به لحاظ دانش مهندسی و استعداد فراگیری این دانش، دانشجویان دانشکده مهندسی در جایگاه بالایی قرار دارند اما به لحاظ کارایی، عملکرد مناسبی همچون کشورهای پیشرفته از جمله امریکا ندارند.^{۳۳} یکی از دلایل، فقر صنعت در کشور است که دانشجویان دانشکده مهندسی عموماً بر روی موضوعاتی پژوهش می‌کنند که هنوز تکنولوژی آن در کشور وجود ندارد. موضوعات کاربردی هم که می‌توان آن را در کشور پیاده کرد نیز آن‌چنان جذابیتی برای دانشجویان دانشکده مهندسی ندارد؛ به‌عنوان مثال چنانچه به دانشجویی پیشنهاد شود درباره سیستم دیوار آجری پژوهش کند، آن را در شأن خود نمی‌داند و ترجیح می‌دهد پژوهش‌های نظری انجام دهد که پایه آن بر مبنای ضرب و تقسیم و مسائل ریاضی است. این‌گونه است که دانشجویان دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد همانند همه دانشجویان این رشته در کشورهای جهان سوم، به دنبال تحقیقات نظری هستند و کمتر به پژوهش‌های کاربردی تمایل نشان می‌دهند.^{۳۴}

یکی دیگر از دلایلی که باعث رویکرد به پژوهش‌های نظری شده است سیستم ارتقاء استادان در کشور است. این موضوع که استادان برای ارتقاء رتبه علمی می‌بایست هر سال میزان معینی از مقالات در طراز تعیین شده ارائه دهند منجر به پدیده رویکرد افراطی به پژوهش‌های نظری شده است؛^{۳۵} چراکه مقالات علمی و پژوهشی بر اساس تحقیقات کاربردی بسیار سخت و دشوار تولید می‌شود.^{۳۶} ضمن اینکه پژوهش و نوشتن مقالات نظری راحت‌تر از تحقیقات کاربردی به انجام می‌رسد. پژوهش‌های نظری کمتر جنبه‌های عملی دارد و روی کاغذ انجام می‌شود و فرد با کار کردن در اتاق کارش و پای کامپیوتر به مقصود می‌رسد و نیازی نیست هم در آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها به‌طور تجربی فعالیت کند و هم بر روی کاغذ و دستگاه کامپیوتر، سرگرم معادلات و رابطه‌های ریاضی باشد.^{۳۷}

بنابراین دانشکده مهندسی به لحاظ تولید مقالات آی اس آی (ISI) یا مقالات جی سی آر (JCR) با اعتبار کیو وان (Q1) در جایگاه خوبی قرار دارد. از جمله گروه آموزشی مهندسی مواد و متالورژی به لحاظ کمیت تولید مقالات زبانزد است^{۳۸} همچنین گروه مهندسی شیمی با تولید تعداد بالای مقالات، سابقه کسب مقام سوم در کشور را دارد.^{۳۹} در گروه

۳۳- گفت‌وگو با محمد رضایی پزند، ۹۵/۶/۱۴

۳۴- گفت‌وگو با حسن حاجی کاظمی، ۹۲/۸/۵

۳۵- گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محسن کهرم، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲؛ گفت‌وگو با احد ضابط، ۹۵/۶/۱۷؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه دوم، ۹۵/۸/۹؛ گفت‌وگو با میرمجتبی میرصالحی، ۹۵/۶/۱۴

۳۶- گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳

۳۷- گفت‌وگو با حمیده رضوی، ۹۵/۶/۲۳؛ گفت‌وگو با محمد حسن جوارشکیان، ۹۵/۶/۱؛ گفت‌وگو با حسن حاجی کاظمی، ۹۲/۸/۵؛ گفت‌وگو با محمد باقر شریفی، جلسه دوم، ۹۵/۷/۴

۳۸- گفت‌وگو با محمدهادی مؤید، ۹۵/۸/۲۲

۳۹- گفت‌وگو با محمود اخوان مهدوی، ۹۵/۸/۱۷؛ گفت‌وگو با رضا قشلاقی، جلسه دوم، ۹۵/۸/۸؛ گفت‌وگو با محمدتقی حامدموسویان، ۹۵/۷/۱۸

مهندسی عمران نیز مقالاتی که تولید می‌شود در مجلات معروف و معتبر دنیا چاپ می‌شود و این امر جایگاه دانشکده را در منطقه خاورمیانه در سطح بالایی قرار داده است.^{۴۰}

البته این به این معنی نیست که مقالات دانشکده مهندسی صرفاً در زمینه‌های نظری بوده است.^{۴۱} مقالاتی با جنبه‌های کاربردی نیز تولید شده است که به لحاظ طراز علمی جایگاه فوق‌العاده‌ای دارد؛ به‌عنوان مثال تحقیقاتی که گروه مهندسی عمران درباره "لغزش میلگردها در داخل بتن بر اثر بارهای فوق‌العاده مانند زلزله و غیره" انجام داده است، بازدهی آن از فرمول موجود در آیین‌نامه‌ی ای سی آی (ACI) امریکا هم بهتر است.^{۴۲} همچنین پایان‌نامه‌های دانشجویی بوده است که هم جنبه کاربردی قوی داشته و هم یک نوآوری علمی ویژه محسوب شده است. از جمله در زمینه شبیه‌سازی رشد ترک در رفتار کریستالی ماده پایان‌نامه خوبی در گروه مهندسی مکانیک نوشته شده است که به خوبی یک مسیر ترکی را به صورت دویعدی شبیه‌سازی کرده است.^{۴۳} با این حال این موارد اندک است و در حدی نیست که بتوان گفت مشکلات کشور را در حد گسترده حل می‌کند.^{۴۴}

در برخی موارد استادان دانشکده که به‌عنوان فرصت مطالعاتی به خارج از کشور سفر می‌کنند بر اساس مطالعه و تحقیقاتی که با استفاده از این فرصت انجام داده‌اند، پروژه‌ای را تعریف می‌کنند و پس از بازگشت موضوع را همچنان پی می‌گیرند و به‌ویژه در ایام تابستان که فراغت بیشتری دارند همچنان با حفظ ارتباط با آن کشور خارجی، پروژه را به انجام می‌رسانند.^{۴۵}

بحث کاربردی نبودن پژوهش‌ها در دانشکده مهندسی و اینکه این پژوهش‌ها عمدتاً در مسیری حرکت نمی‌کند که بتواند مشکلات صنعت را حل کند. یک‌سوی قضیه همان‌طور که اشاره شد به مکانیزم ارتقا و نظام تشویقی دانشگاه برمی‌گردد،^{۴۶} اما از سوی دیگر به خود صنعت نیز بازمی‌گردد. تا وقتی که صنعت مسیر منطقی خود را پی نگیرد و روابطش با دانشگاه بر اساس عرضه و تقاضا نباشد، پژوهش‌های دانشگاه نیز به سمت کاربردی شدن و متناسب با نیازهای صنعت پیش نخواهد رفت.^{۴۷} تا زمانی که در صنعت کشور رقابت به وجود نیاید و کارخانه جات خود را در رقابتی تنگاتنگ با محصولات کارخانه‌های دیگر نبینند نیاز به ارتقای کیفیت محصول و رویکرد به پژوهش‌های نوین دانشگاهی نخواهند دید و این رابطه عرضه و تقاضا ایجاد نخواهد شد.^{۴۸} هر چند نبود امکانات کافی آزمایشگاهی دانشگاه مزید بر علت است، اما تا هنگامی که به پژوهش به‌عنوان یک کالای ضروری و نه یک کالای لوکس، نگاه نشود، نمی‌توان انتظار ارتباط جامع صنعت و دانشگاه برای انجام پژوهش کاربردی داشت.^{۴۹}

^{۴۰} - گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹.

^{۴۱} - گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹؛ گفت‌وگو با احد ضابط، ۹۵/۶/۱۷؛ گفت‌وگو با یونس نیازی، ۹۵/۶/۳۱.

^{۴۲} - گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹.

^{۴۳} - گفت‌وگو با خلیل فرهنگ دوست، ۹۵/۷/۵.

^{۴۴} - گفت‌وگو با براتعلی محمدزاده، ۹۵/۶/۹.

^{۴۵} - گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷؛ گفت‌وگو با خلیل فرهنگ دوست، ۹۵/۷/۵.

^{۴۶} - در این مورد هم البته در سال‌های اخیر دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد پیش‌قدم شده و اقداماتی جهت ایجاد تغییرات در آیین‌نامه ارتقاء صورت داده است که بر مبنای آن ارتباط با صنعت و انجام تحقیقات فناورانه موجب ارتقاء استادان خواهد شد (گفت‌وگو با حبیب رجیبی مشهدی، جلسه دوم، ۹۷/۲/۲).

^{۴۷} - گفت‌وگو با خلیل فرهنگ دوست، ۹۵/۷/۵؛ گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه دوم، ۹۵/۷/۱۹.

^{۴۸} - گفت‌وگو با خلیل فرهنگ دوست، ۹۵/۷/۵.

^{۴۹} - گفت‌وگو با محمود فغفور مغربی، ۹۵/۶/۸.

رئوس عمده فعالیت‌های انجام‌شده در سال ۱۳۹۹ در حیطه فعالیت‌های پژوهشی عبارت‌اند از راه‌اندازی دفتر توسعه بازار، تغییر و ایجاد اصلاحات در فرآیند کارآموزی، ساماندهی فضاهای فناوری و ایجاد شناسنامه برای هر یک، ساماندهی داوری طرح‌های برون‌دانشگاهی و تهیه دستورالعمل، افتتاح مرکز فناوری‌های پیشرفته شماره ۳، راه‌اندازی کارت پژوهش و تهیه سند ناحیه فناوری مشهد در مجاورت پردیس دانشگاه با همکاری پارک علم و فناوری و شهرداری مشهد و مصوب کردن آن در شورای شهر.

۵-۲-۲- نشریات و مجلات

پس از انقلاب فرهنگی، از ابتدای بازگشایی دانشگاه‌ها، دانشکده مهندسی به دنبال ایجاد نشریه تخصصی بوده است. سرانجام در سال‌های ۶۴-۱۳۶۳ فعالیت‌های دانشکده به نتیجه رسیده و اولین و تنها نشریه دانشکده مهندسی ایجاد و منتشر گردیده است.^{۵۰} این نشریه که تا سال‌ها بعد نشریه‌ای برای تمام رشته‌های دانشکده مهندسی بود، به صورت دو فصل‌نامه منتشر می‌شد.^{۵۱}

اسناد بایگانی‌شده دانشکده مهندسی در سال ۱۳۶۷ نشان می‌دهد که در این زمان مجله "برق، مکانیک و عمران"، تنها مجله علمی - پژوهشی دانشکده و مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی بوده است.^{۵۲}

این مجله به جز یک وقفه کوتاه تا سال ۱۳۸۲ به طور منظم با یک عنوان کلی به چاپ می‌رسیده است، اما پس از اجرای مصوبات کمیسیون نشریات علمی کشور مبنی بر تخصصی شدن مجلات علمی پژوهشی این نشریه در قالب ویژه‌نامه‌های تخصصی "عمران"، "مواد و متالورژی"، "مهندسی شیمی" و "برق و الکترونیک" چاپ می‌شده است.^{۵۳} تا مدت‌ها پس از این تاریخ، حتی هنگامی که تعداد رشته‌های دانشکده از سه به عدد هفت رسید، همچنان تنها مجله دانشکده مهندسی بود.^{۵۴} تا این که پس از حدود بیست و پنج سال، مجلات تخصصی دیگر به وجود آمد.^{۵۵} بنابراین از سال ۱۳۸۸ گروه‌های آموزشی مهندسی مکانیک، مهندسی عمران و مهندسی مواد و متالورژی اقدام به انتشار مجلات تخصصی رشته‌های خود کردند. پس از آن نیز رشته‌های مهندسی برق و مهندسی کامپیوتر نیز نشریات خاص خود را منتشر کردند.^{۵۶}

مجله گروه مهندسی مکانیک با عنوان "علوم کاربردی و محاسباتی در مکانیک"، مجله گروه مهندسی عمران با عنوان "نشریه عمران فردوسی مشهد" و همچنین مجله گروه مهندسی مواد و متالورژی با عنوان "نشریه مهندسی متالورژی و مواد" دارای اعتبار علمی و پژوهشی هستند.^{۵۷}

^{۵۰}- گفت‌وگو با تکتیم هوشمند، ۹۷/۷/۹؛ گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^{۵۱}- گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷.

^{۵۲}- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۹/۳۶۱۱، تاریخ ثبت: ۶۹/۶/۷.

^{۵۳}- وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content)، تاریخ مراجعه: ۹۸/۳/۱۹.

^{۵۴}- گفت‌وگو با محمدحسین بلوری بزاز، ۹۵/۵/۲۵. گفت‌وگو با علی حائریان اردکانی، جلسه دوم، ۹۵/۶/۲۷؛ گفت‌وگو با محمود پسندیده فرد، جلسه دوم، ۹۵/۸/۹.

^{۵۵}- گفت‌وگو با محمدرضا مه پیکر، ۹۵/۸/۱؛ گفت‌وگو با محمدرضا اصفهانی، ۹۵/۶/۴؛ گفت‌وگو با محمدرضا توکلی زاده، ۹۵/۵/۲۳.

^{۵۶}- گفت‌وگو با تکتیم هوشمند، ۹۷/۷/۹.

^{۵۷}- گفت‌وگو با تکتیم هوشمند، ۹۷/۷/۹.

سه گروه فوق به همراه گروه مهندسی برق و مهندسی کامپیوتر با نشریاتی به زبان انگلیسی تحت عنوان "Journal of Electrical systems and signal" و "Computer and Knowledge Engineering"، جزو پنج گروهی هستند که در میان گروه‌های هفتگانه دانشکده مهندسی دارای مجلات تخصصی می‌باشند.^{۵۸} گروه مهندسی شیمی نیز ظاهراً دارای مجله تخصصی بوده است که به دلایلی چون مشغله‌های کاری هیئت تحریریه^{۵۹} و تعداد اندک مقالاتی که برای انتشار داده شده بود این امکان را پیدا نکرد که سه دوره متوالی چاپ شود تا اعتبار پژوهشی بیابد؛^{۶۰} بنابراین انگیزه‌ای برای تداوم آن باقی نماند و منحل شد.^{۶۱} گروه آموزشی مهندسی صنایع هم که نسبت به گروه‌های دیگر نوپا و جدید است، هنوز دارای نشریه تخصصی نیست.^{۶۲}

۵-۲-۳- کنفرانس‌ها

دو کنفرانس در سال‌های اخیر هر ساله در دانشکده مهندسی برگزار شده‌اند، که هر دوی آن‌ها به صورت الکترونیکی برگزار می‌شوند. یکی از این کنفرانس‌ها، کنفرانس بین‌المللی مهندسی کامپیوتر و دانش (ICCKE) است که در سال ۲۰۱۱ توسط دکتر حمیدرضا پوررضا، عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی کامپیوتر، بنیان‌گذاری شد و همه‌ساله با حمایت IEEE برگزار می‌شود. این کنفرانس نخستین کنفرانس الکترونیکی ایران است و توسط گروه مهندسی کامپیوتر برگزار می‌شود. کنفرانس دیگر، کنفرانس بین‌المللی مهندسی صنایع و سیستم‌ها (ICISE) است، که آن هم از سال ۲۰۱۵ همه‌ساله توسط گروه مهندسی صنایع اجرا شده است.

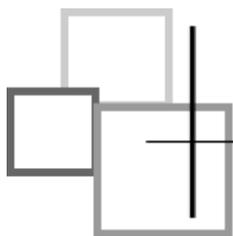
^{۵۸} - گفت‌وگو با تکتک هوشمند، ۹۷/۷/۹؛ گفت‌وگو با محمدرضا اصفهانی، ۹۵/۶/۴

^{۵۹} - گفت‌وگو با علی احمدپور، جلسه اول، ۹۵/۷/۱۲

^{۶۰} - گفت‌وگو با ناصر ثقه‌الاسلامی، ۹۵/۶/۱۶

^{۶۱} - گفت‌وگو با ناصر ثقه‌الاسلامی، ۹۵/۶/۱۶؛ گفت‌وگو با محمدتقی حامدموسویان، ۹۵/۷/۱۸.

^{۶۲} - گفت‌وگو با تکتک هوشمند، ۹۷/۷/۹

سخن واپسين

بررسی تاریخیچه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد بیانگر پیشینه طولانی این دانشکده است. بیش از چهار دهه از تأسیس این دانشکده می‌گذرد و در طول این دوران، رخدادهای فراوانی را از سر گذرانده است. این دانشکده با یک گروه آموزشی و حداقل فضای ممکن در مکانی مشترک با دانشکده کشاورزی با حدود سی دانشجو کار خود را آغاز کرد. پس از آن پراکندگی در نقاط مختلف را تجربه نمود و چند مرحله به لحاظ مکانی جابه‌جا شد تا این که در مکان کنونی خود مستقر گردید.

در رخدادهای سیاسی، تاریخی و فرهنگی ایفای نقش کرد و کوشش داشت همچنان پیشرفت و حرکت روبه‌جلو را سرلوحه خود قرار دهد. روند گسترش و توسعه این دانشکده گواه مسیر دشوار و پرفرازونشیبی است که خوشبختانه از سر گذرانده و اکنون تشکیلات گسترده‌ای را برای این دانشکده رقم‌زده است.

در طول این دوران، دانشکده مهندسی سر در گریبان خود نداشته و همواره تلاش داشته است که علی‌رغم وجود برخی محدودیت‌ها با مراکز علمی و صنعتی خارج از دانشگاه در ارتباط و تعاملی سازنده باشد.

در داخل دانشگاه نیز علاوه بر فعالیت در پژوهشکده‌های موجود از جمله پژوهشکده هوا خورشید و پژوهشکده نفت و گاز، هر زمان که نیاز بوده با مراکز مختلف دانشگاه در ارتباط بوده است.

دانشکده مهندسی علاوه بر کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های گروه‌های مختلف آموزشی خود دارای چهار مرکز پژوهشی شامل مراکز پژوهشی بهینه‌سازی مصرف انرژی و کاهش آلودگی هوا، منابع آب و محیط‌زیست، برق و کامپیوتر و مهندسی ساخت، تولید و خدمات خودرو می‌باشد که در حوزه تخصصی خود مشغول فعالیت می‌باشند.

امروزه دانشکده مهندسی دارای هفت گروه آموزشی، ده رشته تخصصی و نزدیک به هفتاد گرایش است. با پیشینه ذکر شده و دارا بودن نزدیک به ۱۹۰ عضو هیئت‌علمی، ۳۴۱۵ دانشجوی کارشناسی، ۱۴۰۵ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۷۳۵ دانشجوی دکتری، می‌توان گفت این دانشکده اکنون یکی از قطب‌های مهندسی کشور می‌باشد. امید است با پیشرفت‌های روزافزون و مدیریت سازنده، این دانشکده همچنان حرکت روبه‌جلو داشته و با رفع موانع و محدودیت‌ها به یک مرکز دانش‌بنیان و کارآفرین تبدیل گردد.

منابع و مآخذ

منابع مکتوب

- اداره امور فرهنگی و فوق برنامه دانشگاه فردوسی مشهد. (۱۳۷۹). *مسافران عرش*. ویراستار: محمد تقوی. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.
- تکمیل همایون، ناصر. (۱۳۸۵). *آموزش و پرورش در ایران*. تهران: دفتر پروژه‌های فرهنگی.
- چیت‌سازیان، امیرحسین. (۱۳۸۷): "دانشگاه بزرگ ربع رشیدی و شهرک علمی و تحقیقاتی آن". *آموزش عالی در گستره تاریخ و تمدن اسلامی*. به اهتمام امیرحسین چیت‌سازیان. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- دفتر معاونت پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد. (۱۳۶۶). *گزارش فعالیت‌های معاونت پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد*. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.
- روابط عمومی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد. (۱۳۹۷). *راهنمای دانشجویان جدید دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد*. سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷.
- روابط عمومی دانشگاه فردوسی مشهد. (۱۳۸۹). *راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد*. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد مؤسسه چاپ و انتشارات.
- روابط عمومی دانشگاه فردوسی مشهد. (۱۳۹۵). *راهنمای جامع دانشگاه فردوسی مشهد*. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد مؤسسه چاپ و انتشارات.
- ستاد پنجاهمین سال تأسیس دانشگاه فردوسی مشهد. (۱۳۷۸). *تاریخچه و راهنمای دانشگاه فردوسی مشهد*. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد مؤسسه چاپ و انتشارات.
- سعادت، علیرضا؛ یعقوبی، محمد. (۱۳۹۷). *آشنایی با دانشگاه فردوسی مشهد*. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.

- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۲۰۵، تاریخ ثبت: ۸۵/۱/۱۹.
- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۵۲۸، تاریخ ثبت: ۸۵/۷/۴.
- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۸۵۶، تاریخ ثبت: ۸۵/۸/۲۸.
- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۰۹۸۹، تاریخ ثبت: ۸۷/۸/۱۵.
- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۴۵۲۵۴، تاریخ ثبت: ۸۷/۹/۹.
- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۴۴۷، تاریخ ثبت: ۹۰/۱۲/۲۸.
- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۱۵۸۴۸، تاریخ ثبت: ۹۱/۱۲/۱۵.
- نامه اداری: بایگانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ثبت: ۹۷۴۷، تاریخ ثبت: ۹۲/۸/۷.
- تارنماها
- وبگاه انجمن علمی گروه مهندسی مواد و متالورژی دانشگاه سیستان و بلوچستان (www.usbmetal.blogfa.com/post/62)، تاریخ مراجعه: ۹۷/۶/۲۰.
- وبگاه پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران (www.eng.ut.ac.ir/fa/history) تاریخ مراجعه ۲۵ آذر ۹۶.
- وبگاه دانشکده پزشکی مشهد (www.mums.ac.ir/medical/fa/ExistStatus) تاریخ مراجعه ۲۷ آذر ۹۶.
- وبگاه دانشگاه تهران (تاریخچه www.ut.ac.ir/fa/page/200) تاریخ مراجعه ۲۵ آذر ۹۶.
- وبگاه دانشگاه فردوسی مشهد (www.um.ac.ir/pages-display-id-78.html) تاریخ مراجعه ۲۵ آذر ۹۶.
- وبگاه دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد (www.um.ac.ir/Faculty-schools-id-41.html) تاریخ مراجعه ۳ دی ۹۶.
- وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد (www.eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content)، تاریخ مراجعه: ۹۸/۳/۱۹.
- وبگاه دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله سید علی خامنه‌ای (www.farsi.khamenei.ir/print-content?id=28998)، تاریخ مراجعه: ۹۸/۳/۱۹.

منابع تاریخ شفاهی

ردیف	نام خانوادگی	نام	سال تولد	شغل مرتبط	تاریخ گفت‌وگو	گفت‌وگو کننده
۱	آیانی	محمدباقر	۱۳۴۰	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۷/۷	سعید فضایی هاشمی
۲	ابریشمی	سعید	۱۳۵۴	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی کامپیوتر	۹۵/۶/۱۵ (جلسه اول) ۹۵/۶/۲۳ (جلسه دوم)	جمشید قشنگ
۳	ابوالبشری	محمدحسین	۱۳۳۶	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۷/۶	سعید فضایی هاشمی
۴	احمدپور	علی	۱۳۴۳	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی شیمی	۹۵/۷/۱۲ (جلسه اول) ۹۵/۷/۱۹ (جلسه دوم)	جلیل قصابیان گزکوه
۵	اختراعی طوسی	حمید	۱۳۴۰	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۶/۲۱	سعید فضایی هاشمی
۶	اخوان مهدوی	محمود	۱۳۴۵	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی شیمی	۹۵/۸/۱۷	جلیل قصابیان گزکوه
۷	اسدیان	داوود	کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۷/۷/۹	جواد راشکی علی‌آباد
۸	اسماعیل‌زاده خادر	محمد	۱۳۴۲	کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۵/۲۷	جلیل قصابیان گزکوه
۹	اثنی‌عشری	حوریه	۱۳۴۰	کارمند سابق دانشکده کار و دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۷/۹	جمشید قشنگ
۱۰	اصفهان‌ی	محمدرضا	۱۳۳۴	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۶/۴	جلیل قصابیان گزکوه
۱۱	امین‌شهیدی	بابک	۱۳۳۴	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی شیمی	۹۵/۷/۲۴	جلیل قصابیان گزکوه
۱۲	انصاری اوغلبک	کوروش	۱۳۳۰	عضو هیئت‌علمی سابق گروه مهندسی برق	۹۵/۶/۱۴	جلیل قصابیان گزکوه
۱۳	ایرانی	فریدون	۱۳۲۶	عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی عمران	۹۲/۵/۲۶	جمشید قشنگ

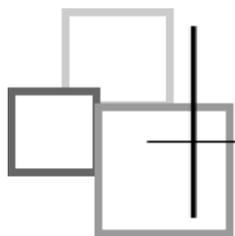
ردیف	نام خانوادگی	نام	سال تولد	شغل مرتبط	تاریخ گفت و گو	گفت و گو کننده
۱۴	باباخانی	ابوالفضل	۱۳۳۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی متالورژی و مواد	۹۵/۸/۱۶	جلیل قصابیان گزکوه
۱۵	باغانی	عباسعلی	۱۳۰۵	کارمند سابق دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد	۹۱/۱۱/۲	جمشید قشنگ
۱۶	برسی	حسین	۱۳۲۴	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۱۲/۲۳	جمشید قشنگ
۱۷	بلوری بزاز	محمدحسین	۱۳۳۰	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۵/۲۵	جلیل قصابیان گزکوه
۱۸	پسندیده فرد	محمود	۱۳۳۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۸/۲ (جلسه اول)، ۹۵/۸/۹ (جلسه دوم)	جلیل قصابیان گزکوه
۱۹	پریز	ناصر	۱۳۴۰	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۶/۱۰	سعید فضایی هاشمی
۲۰	پیرایش	محمدعلی	۱۳۵۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی صنایع	۹۵/۶/۲۰	جلیل قصابیان گزکوه
۲۱	توکلی زاده	محمد رضا	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۵/۲۳	جلیل قصابیان گزکوه
۲۲	تنباکوچی	رضا	۱۳۱۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۸/۱۷	جلیل قصابیان گزکوه
۲۳	ثقه الاسلامی	ناصر	۱۳۳۴	عضو هیئت علمی گروه مهندسی شیمی	۹۵/۶/۱۶	جلیل قصابیان گزکوه
۲۴	ثناپی فر	غلامعلی	۱۳۲۲	عضو هیئت علمی سابق گروه مهندسی عمران	۹۵/۱۱/۴	جمشید قشنگ
۲۵	حاجی کاظمی	حسن	۱۳۲۹	عضو هیئت علمی سابق گروه مهندسی عمران	۹۲/۸/۵	جمشید قشنگ
۲۶	حامد موسویان	محمدتقی	۱۳۳۹	عضو هیئت علمی گروه مهندسی شیمی	۹۵/۷/۱۸	جلیل قصابیان گزکوه

ردیف	نام خانوادگی	نام	سال تولد	شغل مرتبط	تاریخ گفت و گو	گفت و گو کننده
۲۷	حائریان اردکانی	علی	۱۳۲۵	عضو هیئت علمی گروه مهندسی متالورژی و مواد	۹۵/۶/۲۳ (جلسه اول)، ۹۵/۶/۲۷ (جلسه دوم)	جلیل قصابیان گزکوه
۲۸	جاویدی دشت بیاض	محمد حسین	۱۳۳۶	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۶/۷	سعید فضایی هاشمی
۲۹	جوارشکیان	محمد حسن	۱۳۴۱	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۶/۱	جلیل قصابیان گزکوه
۳۰	خورشاهی	اکبر	۱۳۳۵	کارمند سابق دانشگاه کار و دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۳/۹	جلیل قصابیان گزکوه
۳۱	دانش	شهناز	۱۳۳۱	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۵/۲۷	جلیل قصابیان گزکوه
۳۲	داوودی مقدم	محمد رضا	۱۳۳۷	دانشجوی سابق دانشگاه کار و دانشکده مهندسی	۹۸/۲/۷	جمشید قشنگ
۳۳	دهقان	لیلا	کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۸/۴/۱	جواد راشکی علی آباد
۳۴	راشدی	محمد	۱۳۲۷	سرپرست کارگاه ها و کارشناس آموزشی دانشگاه کار و دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۵/۲۴	جلیل قصابیان گزکوه
۳۵	رجبی مشهدی	حبیب	۱۳۴۶	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۷/۱/۱۵ (جلسه اول)، ۹۷/۲/۲ (جلسه دوم)	جمشید قشنگ
۳۶	رضایی پزند	محمد	۱۳۴۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۶/۱۴	جلیل قصابیان گزکوه
۳۷	رضوی	حمیده	۱۳۵۲	عضو هیئت علمی گروه مهندسی صنایع	۹۵/۶/۲۳	جلیل قصابیان گزکوه
۳۸	رنجبر	محمد	۱۳۵۶	عضو هیئت علمی گروه مهندسی صنایع	۹۵/۶/۲۳	جلیل قصابیان گزکوه

ردیف	نام خانوادگی	نام	سال تولد	شغل مرتبط	تاریخ گفت و گو	گفت و گو کننده
۳۹	ساده	جواد	۱۳۴۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۷/۱۸	سعید فضایی هاشمی
۴۰	سپیدنام	قدرت	۱۳۲۴	عضو هیئت علمی گروه مهندسی کامپیوتر	۹۵/۷/۱۱	جمشید قشنگ
۴۱	شریفی	محمدباقر	۱۳۳۴	عضو هیئت علمی سابق گروه مهندسی عمران	۹۵/۶/۲۸ (جلسه اول) ۹۵/۷/۴ (جلسه دوم)	جلسه اول: جلیل قصابیان گزکوه، جلسه دوم: جمشید قشنگ
۴۲	شفاهی	معصومه	۱۳۴۵	کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۳/۹	جلیل قصابیان گزکوه
۴۳	شهابیان	فرزاد	۱۳۳۸	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۵/۲۶	جلیل قصابیان گزکوه
۴۴	ضابط	احد	۱۳۴۳	عضو هیئت علمی گروه مهندسی متالورژی و مواد	۹۵/۶/۱۷	جلیل قصابیان گزکوه
۴۵	طباطبایی یزدی	حسین	۱۳۲۸	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۶/۱/۲۲ (جلسه اول)، ۹۷/۱۰/۱۲ (جلسه دوم)	جمشید قشنگ
۴۶	عبادی	جعفر	۱۳۴۰		۹۵/۶/۱۵	سعید فضایی هاشمی
۴۷	غنی آبادی	محمدجعفر	۱۳۲۷	کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۵/۲۱	جلیل قصابیان گزکوه
۴۸	فرشیدیان فر	انوشیروان	۱۳۴۵	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۷/۶	سعید فضایی هاشمی
۴۹	فرهنگ دوست	خلیل	۱۳۳۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۷/۵	سعید فضایی هاشمی
۵۰	فغفور مغربی	محمود	۱۳۴۰	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۶/۸	جلیل قصابیان گزکوه
۵۱	فنائی شیخ الاسلامی	محمدعلی	۱۳۴۶	عضو هیئت علمی گروه مهندسی شیمی	۹۵/۶/۸	جلیل قصابیان گزکوه

ردیف	نام خانوادگی	نام	سال تولد	شغل مرتبط	تاریخ گفت و گو	گفت و گو کننده
۵۲	قاضی خانی	محسن	۱۳۳۱	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۷/۹	سعید فضایی هاشمی
۵۳	قانع	محمد رضا	۱۳۳۳	عضو هیئت علمی سابق گروه مهندسی عمران	۹۵/۵/۲۶	جلیل قصابیان گزکوه
۵۴	قشلاقی	رضا	۱۳۴۵	عضو هیئت علمی گروه مهندسی شیمی	۹۵/۸/۱ (جلسه اول)، ۹۵/۸/۸ (جلسه دوم)	جلیل قصابیان گزکوه
۵۵	کاهانی	محسن	۱۳۴۶	عضو هیئت علمی گروه مهندسی کامپیوتر	۹۵/۸/۱، ۹۵/۷/۱۷	جمشید قشنگ
۵۶	کهرم	محسن	۱۳۲۸	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۷/۱۲ (جلسه اول)، ۹۵/۷/۱۴ (جلسه دوم)	سعید فضایی هاشمی
۵۷	کیانی رشید	علی رضا	۱۳۳۸	عضو هیئت علمی گروه مهندسی متالورژی و مواد	۹۵/۶/۱۶ (جلسه اول)، ۹۵/۶/۲۰ (جلسه دوم)	جلیل قصابیان گزکوه
۵۸	مافی نژاد	خلیل	۱۳۲۶	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۲/۲۹	جلیل قصابیان گزکوه
۵۹	محمدزاده	براتعلی	۱۳۲۵	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۶/۹	جلیل قصابیان گزکوه
۶۰	مدیرشانه چی	محمدحسن	۱۳۲۷	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۷/۲/۲۵	جمشید قشنگ
۶۱	مدرس رضوی	محمد رضا	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۶/۱۳	جلیل قصابیان گزکوه
۶۲	معاونیان	مجید	۱۳۳۲	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۷/۷	سعید فضایی هاشمی
۶۳	مقیمان	محمد	۱۳۳۰	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۸/۱۱	جلیل قصابیان گزکوه
۶۴	مولوی	محمد	۱۳۲۲	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۶/۲۶	جلیل قصابیان گزکوه
۶۵	مؤید	محمد هادی	۱۳۴۰	عضو هیئت علمی گروه مهندسی متالورژی و مواد	۹۵/۸/۲۲	جلیل قصابیان گزکوه
۶۶	مه پیکر	محمد رضا	۱۳۳۵	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مکانیک	۹۵/۸/۱	جلیل قصابیان گزکوه

ردیف	نام خانوادگی	نام	سال تولد	شغل مرتبط	تاریخ گفت و گو	گفت و گو کننده
۶۷	میرزایی فیض آبادی	سعید	۱۳۳۹	کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۸/۲۴	جمشید قشنگ
۶۸	میرصالحی	میرمجتبی	۱۳۳۰	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۶/۱۴	سعید فضایی هاشمی
۶۹	نشاطی	محمدحسن	۱۳۳۸	عضو هیئت علمی گروه مهندسی برق	۹۵/۷/۱۲	سعید فضایی هاشمی
۷۰	نقیب زاده	محمود	عضو هیئت علمی گروه مهندسی کامپیوتر	۹۵/۶/۱۷	سعید فضایی هاشمی
۷۱	هنری	بهمن	۱۳۲۳	عضو هیئت علمی سابق گروه ریاضی دانشکده علوم دانشگاه فردوسی مشهد	۹۵/۱۱/۴	جمشید قشنگ
۷۲	هوشمند	تکتم	کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد	۹۷/۷/۹	جواد راشکی علی آباد
۷۳	یغمایی مقدم	محمدحسین	۱۳۵۰	عضو هیئت علمی گروه مهندسی کامپیوتر	۹۵/۷/۱۹	سعید فضایی هاشمی
۷۴	نیازی	یونس	۱۳۳۱	عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران	۹۵/۶/۳۱	جلیل قصابیان گرکوه
۷۵	یوسف ثانی	محمدرضا	۱۳۳۱	عضو هیئت علمی گروه مهندسی مواد و متالورژی	۹۵/۴/۲۰	جمشید قشنگ

پیوست یک - فهرست‌ها

شهادای دانشجوی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

نام و نام خانوادگی	رشته تحصیلی یا سمت اداری	تاریخ و محل شهادت
شهید رضا اتحادی	مهندسی عمران	۶۵/۱۰/۲۶ شلمچه
شهید سید حمید احمدی	مهندسی مکانیک	۶۰/۸/۲ سوسنگرد
شهید مسعود ارشادی	مهندسی عمران	۶۵/۲/۲۳ جزیره مجنون
شهید عبدالرضا استیری	مهندسی برق	۶۱/۱۱/۱۸ مهران
شهید امین‌الله اصغری	مهندسی مکانیک	۶۷/۱/۲۹ فاو
شهید حمید (علی‌اصغر) اندوهگین	مهندسی الکترونیک	۶۷/۳/۲۳ شلمچه
شهید مجید ایزدبخش	مهندسی عمران	۶۴/۱۱/۱۲ فاو
شهید محمدابراهیم ایوانی	مهندسی عمران	۶۴/۱۲/۲۹ فاو
شهید حمیدرضا بهمنی نژاد	مهندسی الکترونیک	۶۵/۵/۲۲ حاج عمران
شهید حسین پورسعید	مهندسی الکترونیک	۶۴/۱۲/۱۱ سلیمانیه
شهید محمود جلالی مشایخی	مهندسی عمران	۶۵/۱۲/۷ شلمچه
شهید سعید خسروجردی (وحید)	مهندسی عمران	۶۵/۳/۱۶ مهران
شهید مفقودالامر محمد مهدی دژم خوی	مهندسی عمران	۱۳۶۵ جنوب ایران
شهید سید کاظم ذاکریان	مهندسی عمران	۱۳۶۴ فاو
شهید کوروش رحیمی	نقشه‌برداری	۶۷/۳/۳۰ سقز
شهید هادی رضائیان	کاربرد کامپیوتر	۶۵/۳/۸ فاو
شهید محمد حسین زینت‌بخش	مهندسی عمران	۶۴/۶/۱۶ اشنویه
شهید سید مرتضی شیرنگی	مهندسی عمران	۶۵/۱۰/۴ ام‌الرصاص

نام و نام خانوادگی	رشتهٔ تحصیلی یا سمت اداری	تاریخ و محل شهادت
شهید ناصر صفری یزدی	مهندسی مکانیک	۵۹/۱۰/۱۹ ایلام
شهید محمود طیبی	مهندسی مکانیک	۶۵/۱۰/۲۶ شلمچه
شهید سید محمد عرفانیان شریف	مهندسی برق	۶۵/۱۰/۴ شلمچه
شهید رضا عطارد	مهندسی مکانیک	۶۵/۹/۱۵ جزیره‌مجنون
شهید مجید غروی	مهندسی عمران	۶۵/۱۰/۲۱ شلمچه
شهید علی‌اکبر غفرانی ایوری	مهندسی برق	۶۷/۳/۱۸ جزیره‌مجنون
شهید سید حمیدرضا فراشباشی	مهندسی مکانیک	۶۵/۴/۱۳ مهران
شهید نادر فرزام فر	مهندسی عمران	۱۳۶۷ فاو
شهید محمد قدیمی	مهندسی مکانیک	۱۳۶۵ [؟]
شهید حمید قهرمانلو	مهندسی عمران	۶۷/۱/۲۸ فاو
شهید مفقودالایر جعفر صادق کاملی	مهندسی عمران	۶۵/۱۲/۴ شلمچه
شهید بایرام (مصطفی) کریمی	مهندسی برق	۶۶/۱۰/۲۵ ماوت
شهید محمدرضا گویا مفرد	مهندسی عمران	۶۰/۶/۱۱ بستان
شهید مجتبی محمودی پناه	مهندسی مکانیک	۶۶/۱۰/۹ شلمچه
شهید ابراهیم محمودی دُرح	مهندسی الکترونیک	۶۶/۱/۲۱ جاده نیشابور
شهید جمشید ملامحمدی	مهندسی [برق] الکترونیک	۶۶/۲/۱ بانه
شهید مفقودالایر عبدالمطلب ملکی	مهندسی [برق] قدرت	۱۳۶۶ خاک عراق
شهید بابک (مرتضی) مینائی زاده	مهندسی الکترونیک	۶۵/۶/۱۰ حاج عمران
شهید علیرضا نجفی سمنانی	مهندسی مکانیک	۶۵/۶/۱۰ حاج عمران
شهید سید هادی مرقاتی خوبی	مهندسی عمران	۱۳۶۳ جزیره‌مجنون

منبع: کتاب مسافران عرش

شهدای کارمند دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد		
نام و نام خانوادگی	سمت اداری	تاریخ و محل شهادت
شهید سید علی افسریان محصل	کارمند ساده	۱۳۶۴ سلیمانیه

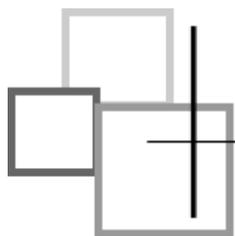
منبع: کتاب مسافران عرش

رؤسای دانشکده از سال ۱۳۵۶ تاکنون		
نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	دوران تصدی
دکتر علی حائریان اردکانی	استادیار	۵۶ تا ۵۸
دکتر حسین برسی	استادیار	۵۸ تا ۵۹
شادروان دکتر احمد ظهور سعادت	استادیار	۵۹ تا ۶۰
شادروان مهندس احمد اشرف	مربی	۶۰ تا ۶۲
دکتر حسین حسن‌آبادی	دانشیار	۶۲ تا ۶۵
دکتر علی حائریان اردکانی	دانشیار	۶۵ تا ۶۷
دکتر جلیل ابریشمی	استادیار	۶۷ تا ۷۰
دکتر محمدباقر شریفی	استادیار	۷۱ تا ۷۵
دکتر حسن حاجی کاظمی	دانشیار	۷۵ تا ۷۷
دکتر محمدحسین ابوالبشری	استادیار	۷۷ تا ۷۷
دکتر محمدباقر شریفی	استادیار	۷۷ تا ۸۴
دکتر سید حسین نوعی	استاد	۸۴ تا ۹۱
دکتر فرزاد شهبان	استاد	۹۱ تا ۹۲
دکتر حبیب رجبی مشهدی	استاد	۹۲ تا ۹۷
دکتر حمیدرضا پوررضا	استاد	۹۷ تاکنون

منبع: وبگاه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

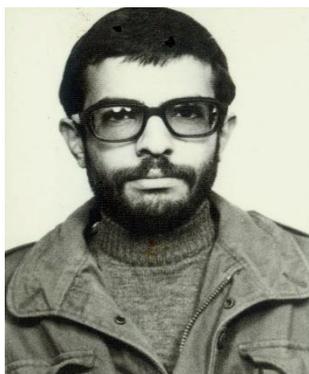
تاریخ مراجعه: ۱۴۰۰/۵/۳۱

http://eng.um.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=599&lang=fa

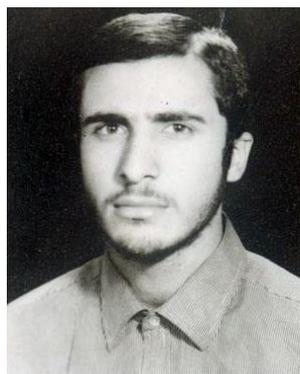

پیوست دو - تصویرها

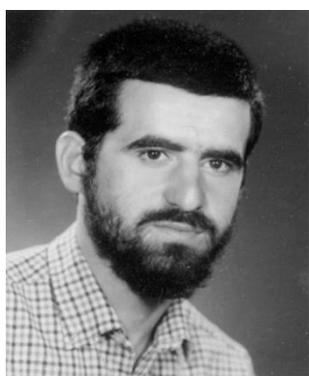

تصویر شماره ۲: شهید سید حمید احمدی،
دانشجوی مهندسی مکانیک

تصویر شماره ۱: شهید رضا اتحادی،
دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۴: شهید حمید (علی اصغر)
اندوهگین، دانشجوی مهندسی برق (الکترونیک)

تصویر شماره ۳: شهید مسعود ارشادی،
دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۶: شهید محمدابراهیم ایوانی،
دانشجوی مهندسی عمران

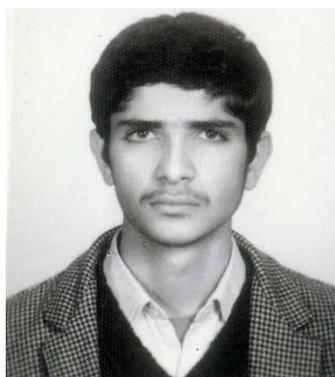
تصویر شماره ۵: شهید مجید ایزدبخش،
دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۸: شهید محمود جلالی مشایخی،
دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۷: شهید حسین پورسعید،
دانشجوی مهندسی برق (الکترونیک)

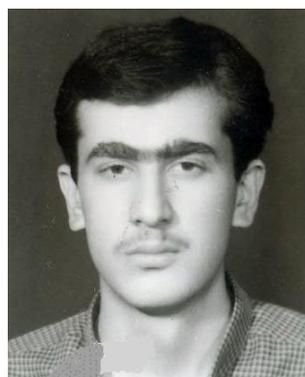
تصویر شماره ۱۰: شهید مفقودالایر محمد مهدی
دژم خوی، دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۹: شهید سعید خسروجردی،
دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۱۲: شهید هادی رضائیان،
دانشجوی رشته کاربرد کامپیوتر

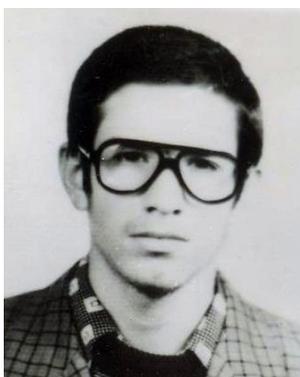
تصویر شماره ۱۱: شهید کوروش رحیمی،
دانشجوی مهندسی عمران (نقشه برداری)

تصویر شماره ۱۴: شهید سید مرتضی شیرنگی،
دانشجوی مهندسی عمران

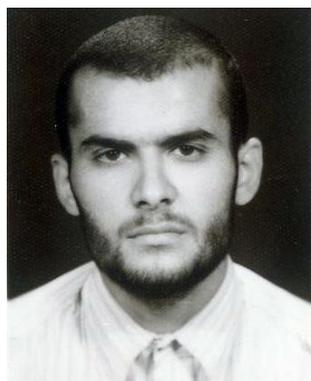
تصویر شماره ۱۳: شهید محمدحسین زینت بخش،
دانشجوی مهندسی عمران

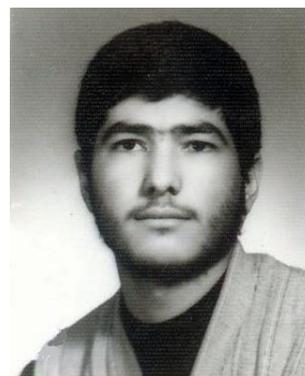
تصویر شماره ۱۶: شهید محمود طیبی،
دانشجوی مهندسی مکانیک

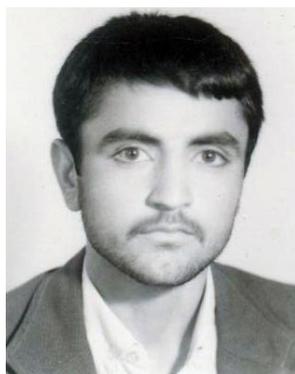
تصویر شماره ۱۵: شهید ناصر صفری یزدی،
دانشجوی مهندسی مکانیک

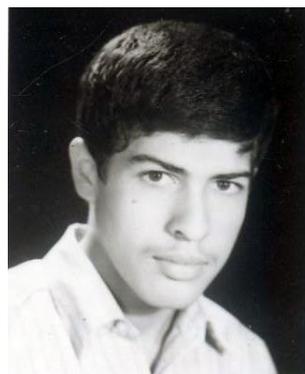
تصویر شماره ۱۸: شهید رضا عطارد،
دانشجوی مهندسی مکانیک

تصویر شماره ۱۷: شهید سید محمد عرفانیان
شریف، دانشجوی مهندسی برق

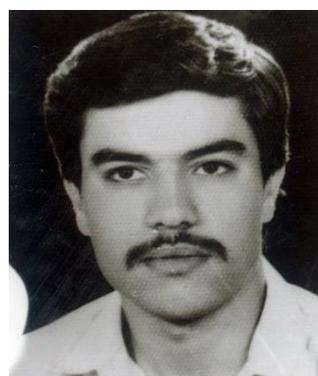
تصویر شماره ۲۰: شهید محمد قدیمی،
دانشجوی مهندسی مکانیک

تصویر شماره ۱۹: شهید مجید غروی،
دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۲۲: شهید جمشید ملامحمدی،
دانشجوی مهندسی برق (الکترونیک)

تصویر شماره ۲۱: شهید حمید قهرمانلو،
دانشجوی مهندسی عمران

تصویر شماره ۲۴: شهید بابک (مرتضی) مینائی
زاده، دانشجوی مهندسی برق (الکترونیک)

تصویر شماره ۲۳: شهید مفقودالثرعبدالمطلب
ملکی، دانشجوی مهندسی برق

تصویر شماره ۲۵: دکتر محمدباقر آیانی، در جلسه گفت‌وگو

تصویر شماره ۲۶: دکتر محمدحسین ابوالبشری، در جلسه گفت‌وگو

تصویر شماره ۲۷: دکتر حمید اختراعی طوسی، در جلسه گفت‌وگو

تصویر شماره ۲۸: دکتر سعید ابریشمی، در جلسه گفت‌وگو(دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۲۹: دکتر علی احمدپور، در جلسه گفت‌وگو(دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۳۰: دکتر محمود اخوان مهدوی، در جلسه گفت‌وگو

تصوير شماره ۳۱: محمد اسماعيل زاده خادر، در جلسه گفت و گو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصوير شماره ۳۲: حوريه اثني عشري، در جلسه گفت و گو (محل سكونت ايشان)

تصوير شماره ۳۳: دكتور محمدرضا اصفهاني، در جلسه گفت و گو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصویر شماره ۳۴: دکتر بابک امین شهیدی، در جلسه گفت‌وگو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۳۵: دکتر کوروش انصاری اوغل بک، در جلسه گفت‌وگو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۳۶: دکتر ابوالفضل باباخانی، در جلسه گفت‌وگو (سازمان مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۳۷: دکتر حسین برسی، در جلسه گفت‌وگو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۳۸: دکتر محمدحسین بلوری بزاز، در جلسه گفت‌وگو (دفتر کار ایشان در خیابان فلسطين مشهد)

تصویر شماره ۳۹: دکتر محمود پسندیده فرد، در جلسه گفت‌وگو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصوير شماره ۴۰: دكتور ناصر پريز، در جلسه گفت وگو

تصوير شماره ۴۱: دكتور محمدعلي پيرايش، در جلسه گفت وگو(دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصوير شماره ۴۲: دكتور محمدرضا توکلی زاده، در جلسه گفت وگو(دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصویر شماره ۴۳: دکتر رضا تنباکوچی، در جلسه گفت‌وگو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۴۴: دکتر ناصر ثقه‌الاسلامی، در جلسه گفت‌وگو (مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری)

تصویر شماره ۴۵: مهندس غلامعلی ثنایی فر، در جلسه گفت‌وگو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۴۶: دکتر علی حائریان اردکانی، در جلسه گفت و گو (دانشگاه صنعتی سجاد)

تصویر شماره ۴۷: دکتر محمدحسین جاویدی دشت بیاض، در جلسه گفت و گو

تصویر شماره ۴۸: دکتر محمدحسن جوارشکیان، در جلسه گفت و گو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصوير شماره ۴۹: دكتور شهناز دانش، در جلسه گفت و گو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصوير ۵۰: محمدرضا داوودي مقدم، دانشجوي سابق دانشگاه کار و دانشكده مهندسي،
در جلسه گفتگو (استوديو تاريخ شفاهي مركز اسناد سازمان كتابخانه‌هاي آستان قدس رضوي)

تصوير شماره ۵۱: دكتور محمد راشدي، در جلسه گفت و گو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصویر شماره ۵۲: دکتر حبیب رجبی مشهدی، در جلسه گفتگو(دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۵۳: دکتر محمد رضایی پزند، در جلسه گفتگو(دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

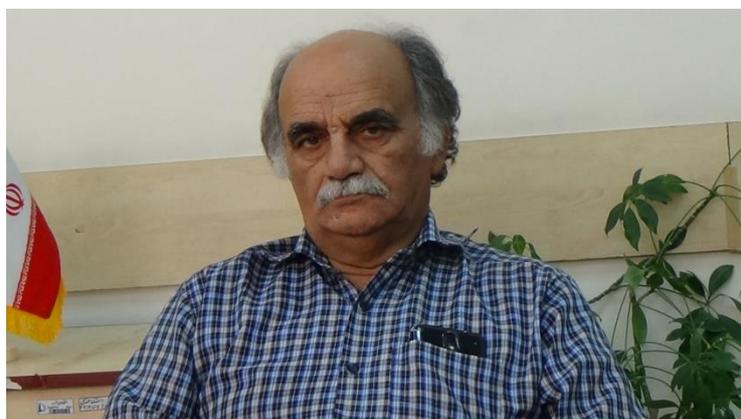
تصویر شماره ۵۴: دکتر حمیده رضوی، در جلسه گفتگو(دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصوير شماره ۵۵: دكتور محمد رنجبر، در جلسه گفت و گو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصوير شماره ۵۶: دكتور جواد ساده، در جلسه گفت و گو

تصوير شماره ۵۷: دكتور قدرت سپيدنام، در جلسه گفت و گو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصوير شماره ۵۸: دكتور محمدباقر شريفى، در جلسه گفت وگو (دانشكده مهندسى دانشگاه فردوسى مشهد)

تصوير شماره ۵۹: معصومه شفاهى، در جلسه گفت وگو (دانشكده مهندسى دانشگاه فردوسى مشهد)

تصوير شماره ۶۰: دكتور فرزاد شهابيان، در جلسه گفت وگو (دانشكده مهندسى دانشگاه فردوسى مشهد)

تصویر شماره ۶۱: دکتر احد ضابط، در جلسه گفت‌وگو (پژوهشکده هوا و خورشید دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۶۲: دکتر حسین طباطبائی یزدی، در جلسه گفت‌وگو

تصویر شماره ۶۳: دکتر جعفر عبادی، در جلسه گفت‌وگو

تصوير شماره ۶۴: محمد جعفر غني آبادي، در جلسه گفت و گو

تصوير شماره ۶۵: دكتور انوشيروان فرشيديان فر، در جلسه گفت و گو

تصوير شماره ۶۶: دكتور خليل فرهنگ دوست، در جلسه گفت و گو

تصویر شماره ۶۷: دکتر محمود فغفور مغربی، در جلسه گفت و گو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۶۸: دکتر محمدعلی فنایی شیخ الاسلامی، در جلسه گفت و گو (دفتر کار ایشان)

تصویر شماره ۶۹: دکتر محسن قاضی خانی، در جلسه گفت و گو

تصویر شماره ۷۰: مهندس محمدرضا قانع، در جلسه گفت‌وگو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۷۱: دکتر رضا قشلاقی، در جلسه گفت‌وگو

تصویر شماره ۷۲: دکتر محسن کاهانی، در جلسه گفت‌وگو (مرکز کامپیوتر دانشگاه فردوسی مشهد)

تصوير شماره ۷۳: دكتور محسن كهرم، در جلسه گفت و گو

تصوير شماره ۷۴: دكتور علي رضا كياني رشيد، در جلسه گفت و گو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصوير شماره ۷۵: دكتور خليل مافي نژاد، در جلسه گفت و گو (دانشگاه صنعتي سجاد)

تصویر شماره ۷۶: مهندس براتعلی محمدزاده، در جلسه گفت و گو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۷۷: دکتر محمدحسن مدیر شانه چی، در جلسه گفت و گو

تصویر شماره ۷۸: دکتر محمدرضا مدرس رضوی، در جلسه گفت و گو (دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصوير شماره ۷۹: دكتور مجيد معاونين، در جلسه گفت وگو

تصوير شماره ۸۰: دكتور محمد مقيماني، در جلسه گفت وگو (دانشكده مهندسي دانشگاه فردوسي مشهد)

تصوير شماره ۸۱: دكتور محمد مولوي كاخكي، در جلسه گفت وگو (دانشگاه صنعتي سجاد)

تصوير شماره ۸۲: دكتور محمدهادى مؤيد، در جلسه گفت وگو (كالج دانشگاه فردوسى مشهد)

تصوير شماره ۸۳: دكتور محمدرضا مه پيكر، در جلسه گفت وگو (دانشكده مهندسى دانشگاه فردوسى مشهد)

تصوير شماره ۸۴: سعيد ميرزايى، در جلسه گفت وگو (دانشكده مهندسى دانشگاه فردوسى مشهد)

تصوير شماره ۸۵: دكتور ميرمجتبي ميرصالحى، در جلسه گفت وگو

تصوير شماره ۸۶: دكتور محمدحسن نشاطى، در جلسه گفت وگو

تصوير شماره ۸۷: دكتور محمود نقيبزاده، در جلسه گفت وگو

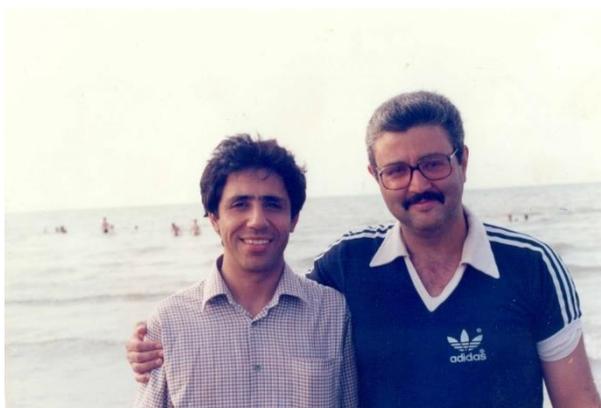
تصویر شماره ۸۸: دکتر محمدحسین یغمایی مقدم، در جلسه گفت‌وگو

تصویر شماره ۸۹: دکتر یونس نیازی، در جلسه گفت‌وگو

تصویر شماره ۹۰: دکتر محمدرضا یوسف نائی، در جلسه گفت‌وگو(دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد)

تصویر شماره ۹۱: دکتر حسین طباطبایی یزدی و دکتر محمد مولوی کاخکی، گردش علمی گروه آموزشی مهندسی برق، تیرماه ۱۳۶۵

تصویر شماره ۹۲: دانشجویان گروه آموزشی مهندسی برق به همراه دکتر مولوی و دکتر طباطبایی، گردش علمی ۱۳۶۵

تصویر شماره ۹۳: عکس قدیمی از اتاق کامپیوتر دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۹۴: عکس قدیمی از اتاق کامپیوتر دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۹۵: عکس قدیمی از آزمایشگاه مدار مخابراتی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۹۶: عکس قدیمی از تریای سابق دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

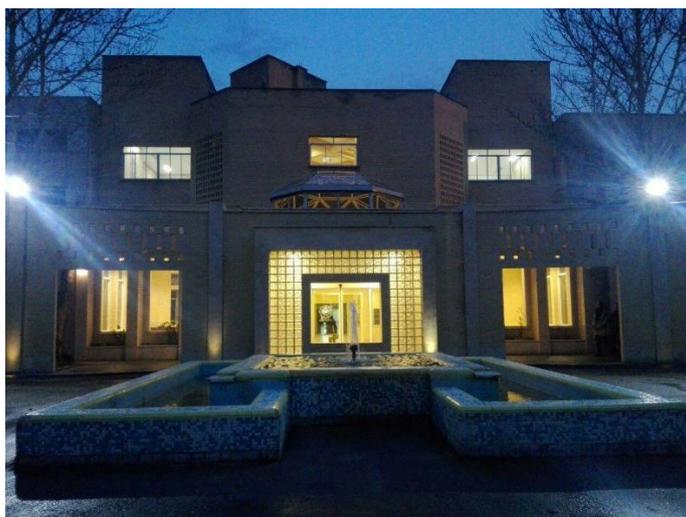
تصویر شماره ۹۷: عکس قدیمی از ساختمان دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۹۸: نمایی از ورودی اولیه دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۹۹: نمایی از ورودی شمالی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد که تا سال ۱۳۹۸ به عنوان ورودی اصلی مورد استفاده قرار می گرفت.

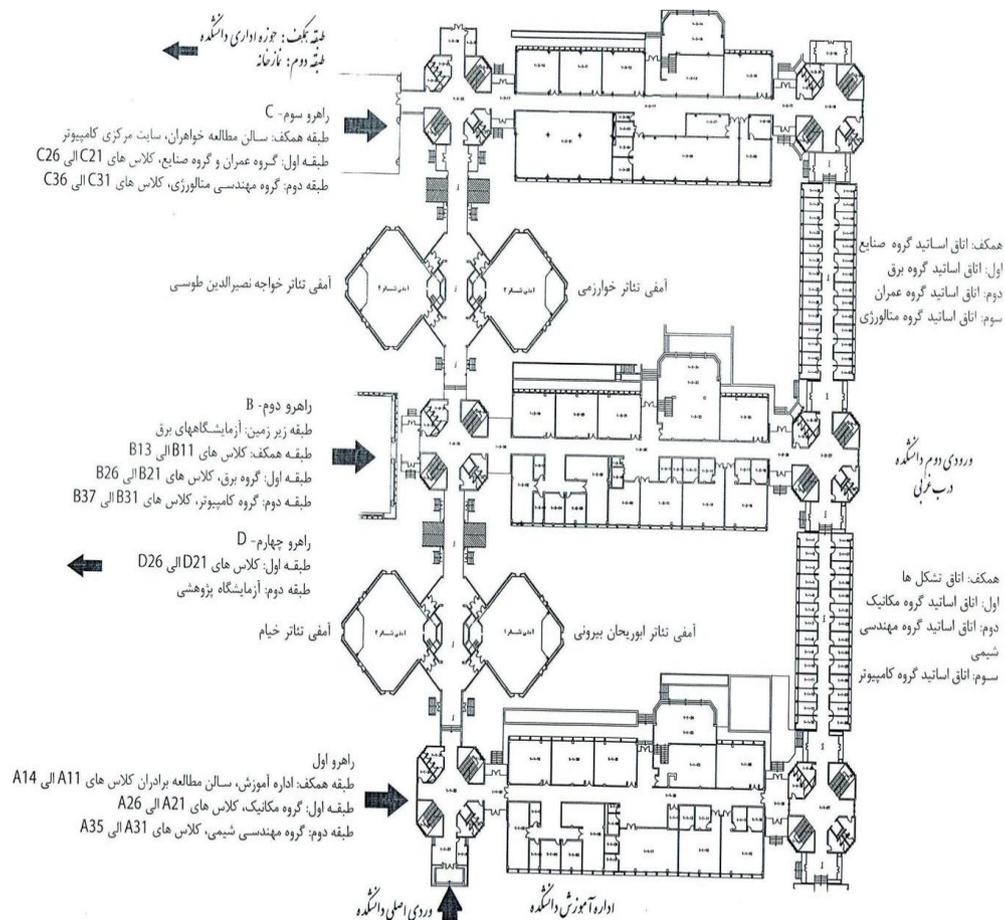
تصوير شماره ۱۰۰: نمایی از ورودی غربی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد که از سال ۱۳۹۸ به عنوان ورودی اصلی دانشکده مورد استفاده قرار می گیرد.

تصوير شماره ۱۰۱: نمایی جدید از ورودی غربی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۱۰۲: نمایی از وضعیت فعلی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد از بالا

تصویر شماره ۱۰۳: پلان فعلی ساختمان دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر ۱۰۴: رونمایی از خودروی سورنا، ساخته شده در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد برای شرکت در مسابقه FSAE، عکس از خبرگزاری ایرنا، عکاس: محسن بخشنده

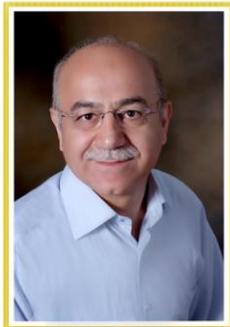

تصویر ۱۰۵: رونمایی از خودروی سورنا، ساخته شده در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد برای شرکت در مسابقه FSAE، عکس از خبرگزاری ایرنا، عکاس: محسن بخشنده

تصویر شماره ۱۰۶: الزام به رعایت پروتکل های بهداشتی در دوره همه گیری کرونا در دانشکده مهندسی (سال ۱۳۹۹)

مراسم نکوداشت
دکتر محمدحسن
مدیر شانه‌چی

استاد مهندسی برق
پیشرو در گسترش
نظریه سیستم های دینامیک

حرم در خاطر مآید
تولز آنز خومتر

زمان: شنبه ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۷ ساعت ۱۰:۰۰
مکان: دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۱۰۷: تبلیغات مراسم نکوداشت دکتر محمدحسن مدیر شانه‌چی،
دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۱۰۸: بازپیرایی و طراحی مجدد نمازخانه دانشکده مهندسی در سال ۱۳۹۹

تصویر شماره ۱۰۹: مراسم نکوداشت استاد دکتر علی حائریان اردکانی (۱۷ دی ماه ۱۳۹۹)

تصویر شماره ۱۱۰: مراسم تودیع جناب آقای دکتر پورافشاری، معاون اداری- مالی سابق دانشکده مهندسی و تقدیر از همکاران بازنشسته سال ۱۳۹۹ (۱۵ بهمن ماه ۱۳۹۹)

تصویر شماره ۱۱۱: افتتاح سومین مرکز فناوری‌های پیشرفته دانشگاه فردوسی مشهد (CAT3) در محل سالن D1 دانشکده مهندسی با حضور دکتر محمدکافی، رئیس دانشگاه فردوسی مشهد (۱۱ شهریورماه ۱۳۹۹)

تصویر شماره ۱۱۲: مراسم آغاز پروژه احداث ساختمان گروه مهندسی نساجی دانشکده مهندسی (۲۳ تیرماه ۱۴۰۰) در محل سالن E2 دانشکده مهندسی

آزمون پایان ترم معادلات دیفرانسیل - دانشکده مهندسی - ۲۸ دی ماه ۱۳۹۵

نام استاد:

نام و نام خانوادگی:

زمان پاسخگویی به سوالات: ۱۵۰ دقیقه

۱. جواب عمومی معادله دیفرانسیل

$$x^2 y'' + x(x+3)y' + 2xy = 0$$

را به روش فروبنیوس به دست آورید. (۱۰ نمره)

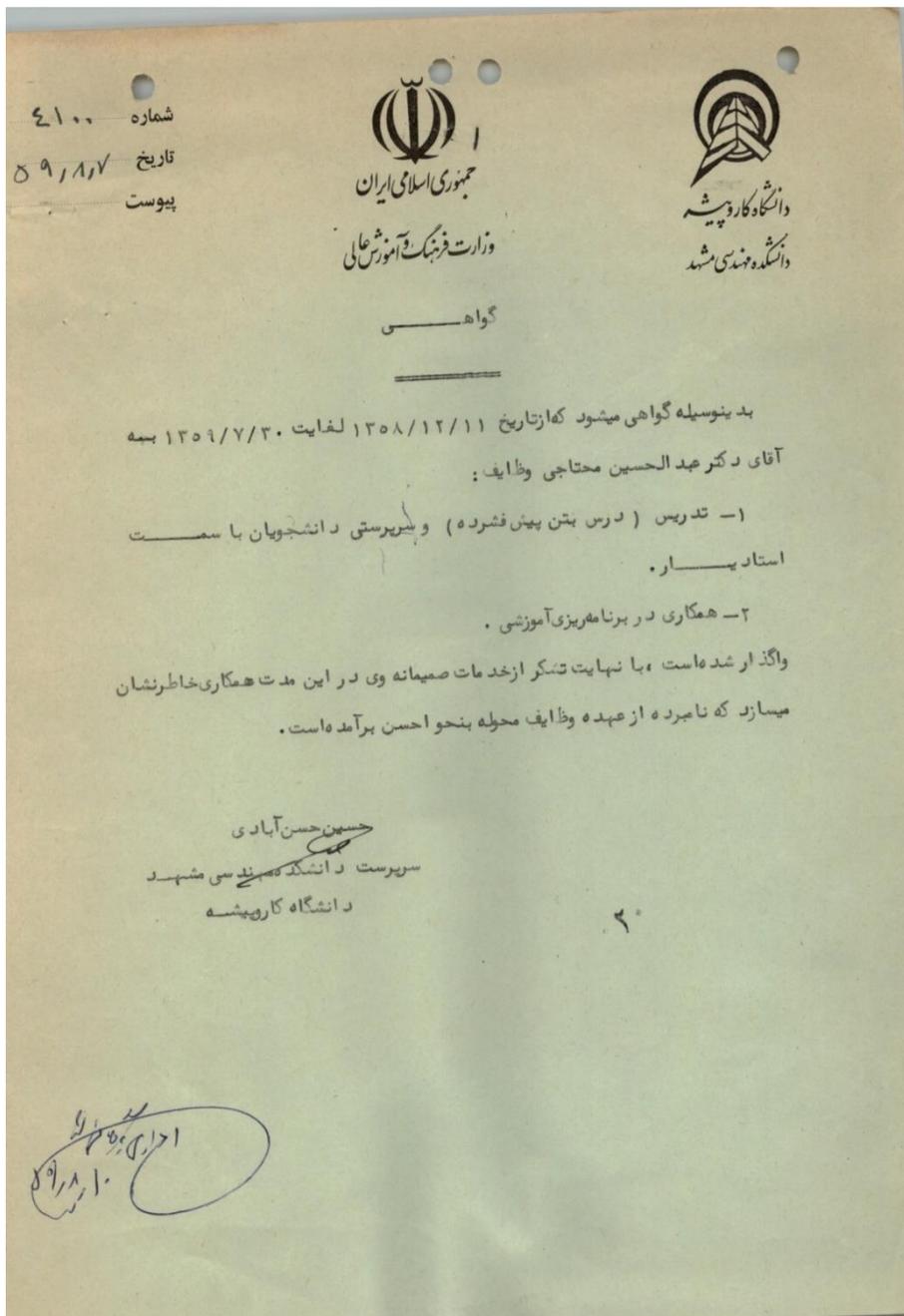
۲. جواب عمومی معادله دیفرانسیل

$$4x^2 y'' + 4xy' + (x-3)y = 0$$

را با استفاده از تغییر متغیر $z = \sqrt{x}$ به دست آورید. (۵ نمره)

۳. انتگرالهای داده شده زیر را به ساده ترین شکل بنویسید: (هر قسمت ۵ نمره)

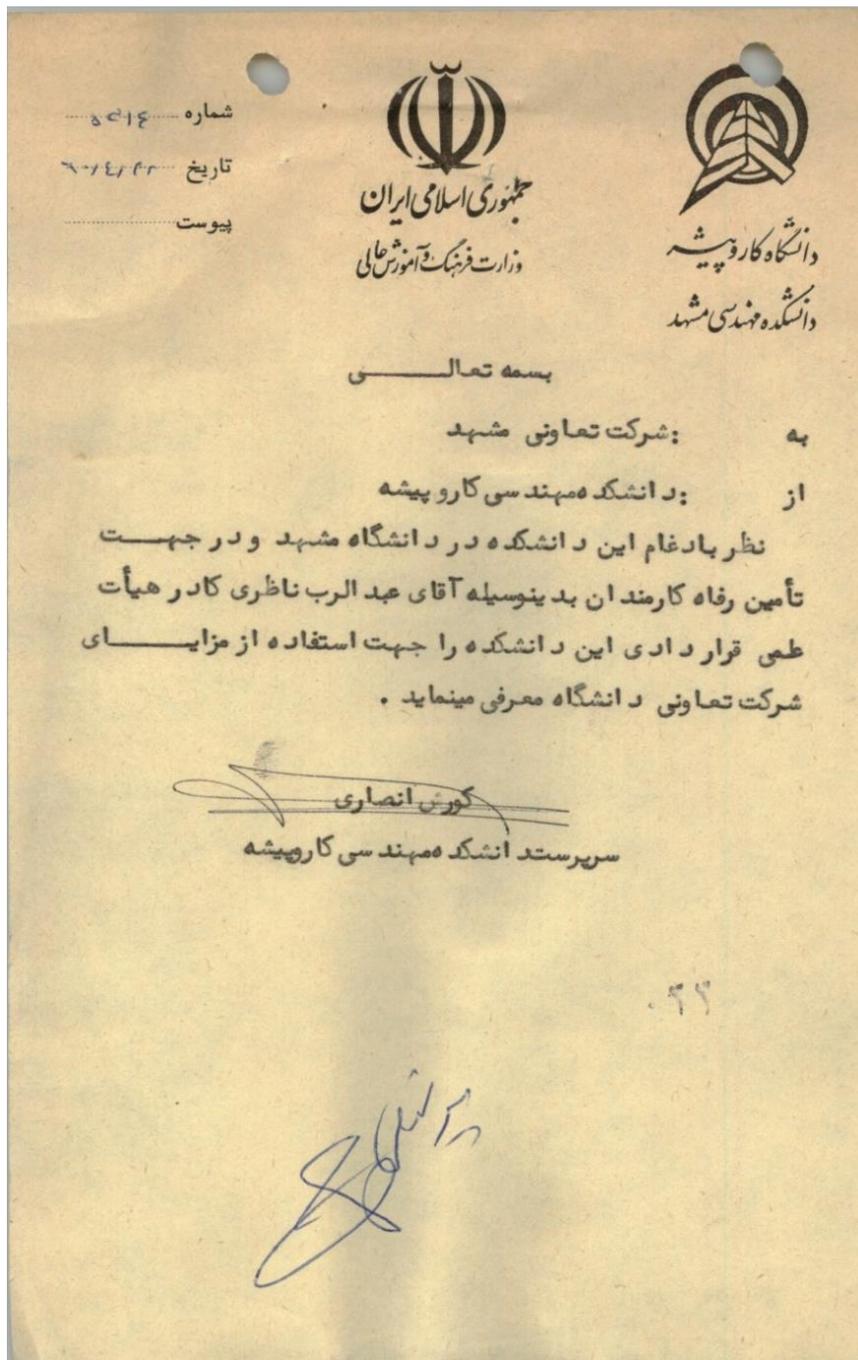
تصویر ۱۱۳: نمونه‌ای از برگه‌های امتحانی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

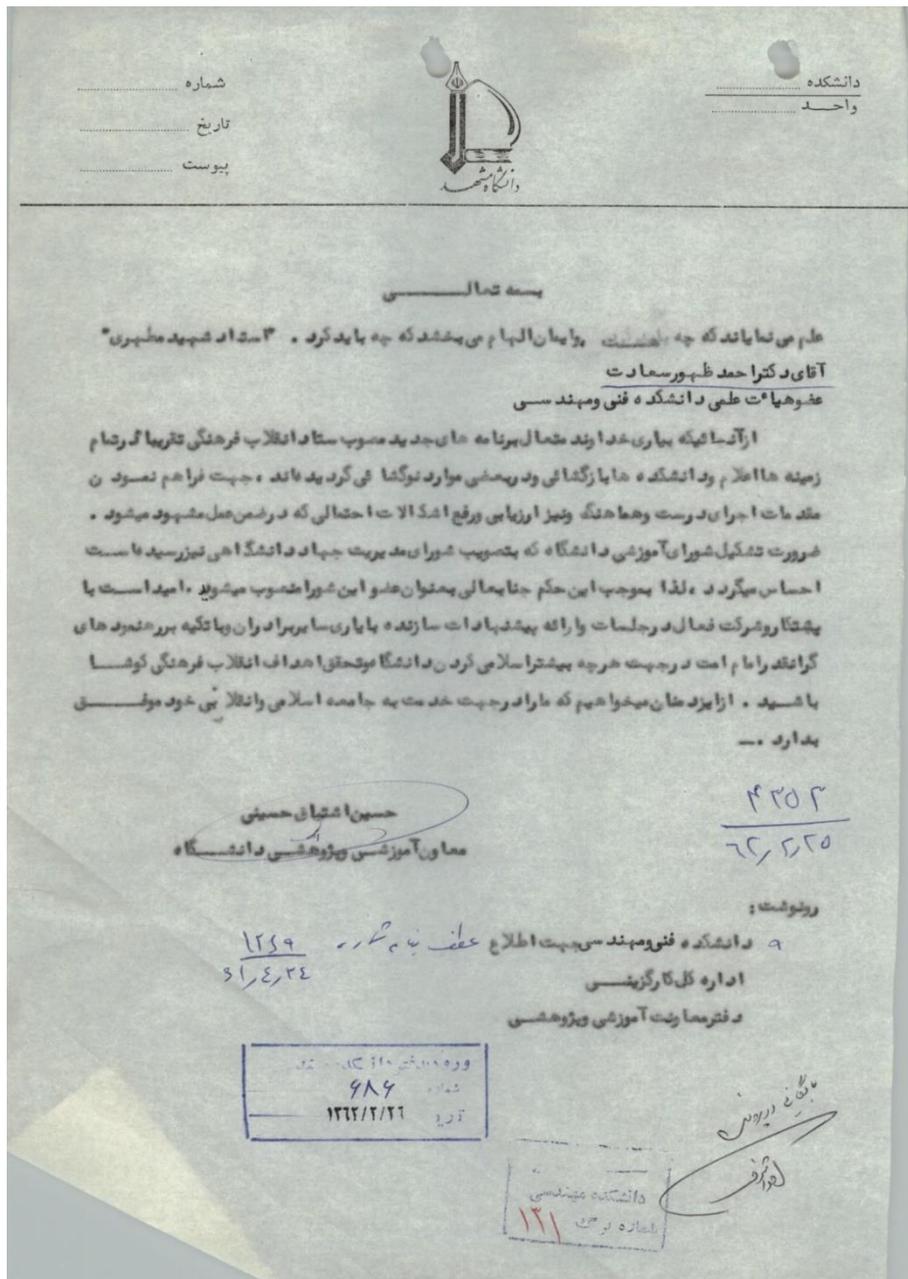
تصویر شماره ۱۱۴: نامه اداری مربوط به دانشگاه کار و پیشه مشهد

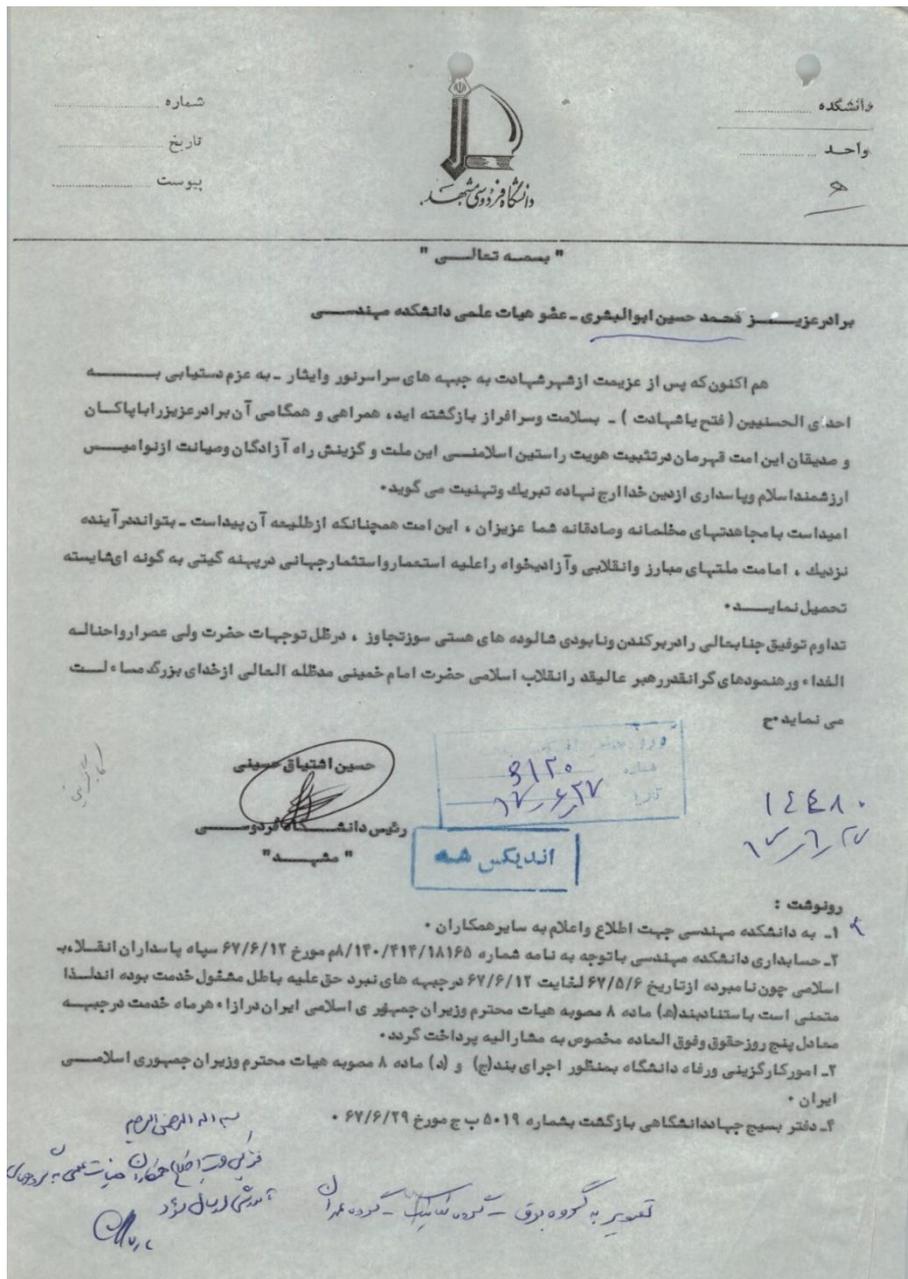
تصویر شماره ۱۱۵: نامه اداری مربوط به ادغام دانشگاه کار و پیشه در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۱۱۶: نامه اداری مبتنی بر ادغام دانشگاه کار در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد

تصویر شماره ۱۱۷: نامه اداری مربوط به بازگشایی دانشگاه پس از انقلاب فرهنگی

تصویر شماره ۱۱۸: نامه تقدیری مربوط به مشارکت اعضای هیئت علمی دانشکده مهندسی در جنگ تحمیلی

شماره
 تاریخ
 پیوست

دانشکده
 واحد

بسمه تعالی

۱- همکار محترم آقای دکتر خلیل مافی نژاد عضو هیات علمی دانشکده مهندسی
 ۲- همکار محترم آقای مهندس رکنی عضو هیات علمی دانشکده مهندسی
 باسلام و آرزو موفقیت و پیروزی عاجل رزمندگان اسلام بدینوسیله از همکاری صمیمانه جنابعالی بنام اولین دوره آموزشی رزمندگان دانشجو در جبهه قدردانی و تشکر نموده و توفیق روز افزون شما را از خداوند متعال مسئلت مینمایم.

۱۱۹۰ - دی - ۹۰
۱۴ / ۱۲ / ۹۰

محمد ابراهیم بازاری
 معاون امور جنگ دانشگاه

دانشکده مهندسی
 شماره پستی ۶۷
 اندیکس شماره

رونوشت: دانشکده مهندسی جهت اطلاع.

ورود دفتر دانشکده مهندسی
 شماره ۲۲۵۴
 تاریخ ۸۸ - ۳ - ۱۳

(بک)
 دکتر خلیل مافی نژاد
 همکار محترم

تصویر شماره ۱۱۹: نامه تقدیری درباره آموزش اختصاصی دانشجویان رزمنده توسط اعضای هیئت علمی دانشکده مهندسی

Ferdowsi University of Mashhad

The Faculty of Engineering History

Ferdowsi University of Mashhad

(Based on Oral History and Documents)

